А.Нұрхаева

ДҮНИЕЖҮЗІ ТАРИХЫ

МҰҒАЛІМ КІТАБЫ

Жалпы білім беретін мектептің 11-сыныбының қоғамдық-гуманитарлық бағыты мұғалімдеріне арналған оқу-әдістемелік құрал

11

Барлық құқығы қорғалған.

2021

КІРІСПЕ

Бұл басылым Дүниежүзі тарихы пәнін оқытуда мұғалімдерге әдістемелік құрал ретінде ұсынылып отыр.

Әдістемелік құралда оқу бағдарламасының мемлекеттік стандартына сәйкес сабақ жоспарларының (қысқа мерзімді жоспарларының) үлгілері мен мұғалімдерге әдістемелік көрсететін материалдар берілген.

Қазіргі кезде оқу-тәрбие үдерісіндегі өзекті мәселелердің бірі – саяси, әлеуметтік және мәдени процестерде бағдарлану үшін оқушының тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыру.

Әдістемелік құралда диалогтік оқыту, сын тұрғысынан ойлау стратегиялары, оқытудың жаңа әдіс-тәсілдері ұсынылып отыр. Сабақтың мақсаты, барысы, тақырыптың негізгі ұғымдары, көрнекілігі берілген. Сабақтың әрбір кезеңдерінің ғылыми жүйелілігі, бірізділігі сақталып, оқушының жас ерекшелігі ескерілген.

Әдістемелік құрал – мұғалім мен оқушы арасындағы адамгершілік-этикалық, адамгершілік қатынастың орнығуын және «Дүниежүзі тарихы» пәні бойынша оқу бағдарламасын жүзеге асыру барысында оқушының қызығушылықтары мен қабілеттерін ескеруді, тарихи дамудың күрделі сұрақтарын талқылауда ой-пікірін білдіру және қорғай білу дағдыларын қалыптастыруды, тарихи оқиғаларға баға беру және өзіндік қорытындылар шығару, көшбасшылық сын тұрғысынан ойлау біліктерін жетілдіруді көздейді. Әдістемелік құрал оқушылардың тарихи ойлау дағдыларын дамытуға бағытталған.

Әдістемелік құрал оқушыларда тарихи зерттеу жүргізу дағдыларын қалыптастыру мен дамыту, гипотезаларды ұсыну, зерттеу сұрақтарын құрастыру, деректерді талдау, әртүрлі көзқарастарды салыстыру, нәтижелер мен қорытындыларды шығару, өзінің ұстанымын анықтау, қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерде бағдарлану үшін тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыруға бағытталған.

Әдістемелік құрал дидактикалық құндылығы коммуникативті дағдыларды қалыптастыру, өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық білдіру, командада жұмыс істей алу, түрлі деректерден алынған ақпараттарды қоса алғанда, жарияланым мен электронды құралдарды қолдануға жағдай жасауда жатыр.

Әдістемелік құралмен жұмыс жасаған ұстаздарға сыни тұрғыдан ойлау қабілеттерін, жеке тұлғаға бағытталған технология, ақпараттық-коммуникативті технологиялар, дербес оқыту тәсілі, проблемалық оқыту, дамыта оқыту, ойын арқылы оқыту, интегративтік тәсіл, жүйелі-әрекеттік тәсілі, құзыреттілік тәсілі, саралап оқыту тәсілі, іс-әрекеттік тәсіл қолдану жағдайлары толықтай қарастырылған.

Әдістемелік құралда заманауи жағдайда үш тілде білім берудің әдіснамасы да көрініс тапты.

Әдістемелік құрал дидактикалық аппараты тарихи ойлау дағдыларын (тарихи үдерістер мен құбылыстарды зерттеу, талдау, түсіну және түсіндіру) дамытуға бағытталған. Әдістемелік құралда білім алушыларда тарихи сана, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды дамытуға септігін тигізетін материалдарды зерделеуге ерекше көңіл бөлінген.

Әдістемелік құрал тарихи ойлау дағдыларын пәндік (мазмұн) мақсаттармен байланыстыру оқыту мақсаттарын біршама қолжетімді және өлшемді етуге мүмкіндік береді. Жұмыстың келесі түрі – оқушының уақыт пен кеңістікте бағдарлану мен концепттер негізінде ойлау дағдыларының дамуына септігін тигізетін тарихи деректерді қолдану қарастырылған. Бұл тарихи оқиғаларды, олардың өзгерісі мен даму жағдайын, себеп-салдар байланысын орнатуға, кез келген бір тарихи мәселелерге байланысты дәйек пен дәлел келтіруге, оқиғаның (үрдіс, құбылыстың) тарихи маңызын анықтауға, қоғамның әртүрлі тап өкілдері мен бүгінгі көзқарас тұрғысынан интерпретация жасауға мүмкіндік беретін тапсырмалардан көрінеді. Білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, презентация, интеллект карталар, диаграммалар жасауға тапсырмалар берілді. Тарихи тұлғаға сипаттама бергенде тарихи қайраткердің сыртқы бейнесін суреттеу, тұлғалық

белгілерін сипаттау, өмірінің ең жарқын маңызды фактілерін атау, тұлғаның тарихқа қосқан үлесіне баға беруге ерекше ден қойылған. Бұл тарихи тұлғалардың іске асырған ерекше әрекеттерінің білім алушының есінде ұзақ сақталуына мүмкіндік береді.

Әдістемелік құрал ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды, адамдардың құқығы мен бостандығын құрметтейтін және қабылдайтын, Отанының дамуына өз үлесін қосуға ниетті тұлғаны тәрбиелеуден көрінетін «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық біріктіруші идеясын іске асыруда маңызды рөл атқарады. Әдістемелік құрал біздің жалпыадамзаттық өркениет жетістіктерін, Қазақстанның әлемдік тарихтағы орны мен рөлін, оның әлемдік өркениетке қосқан үлесін түсінуге мүмкіндік береді.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған «Дүниежүзі тарихы» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. «Дүниежүзі тарихы» пәнін оқыту өткен тарихты ұғыну және қазіргі әлемде өз орнын, азаматтық ұстанымын және оқиғалар мен құбылыстарға деген қарым-қатынасын анықтап, олардың мәні мен бағытын түсіну арқылы тұлғаның тарихи санасын қалыптастыруға бағытталған. Тарихты зерделеу патриотизмге тәрбиелеу, білім алушылардың бойында азаматтық-құқықтық сананың қалыптасуына, жалпы мәдениеттік даму, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар арқылы әлеуметтенуге септігін тигізеді.

3. Дүниежүзі тарихы пәнін тереңдетіп оқу оқушылардың әлем тарихының этникалық, саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени дамуының негізгі сұрақтары бойынша түсінік қалыптастыруды көздейді.

4. Оқу пәнінің мақсаты - дүниежүзі тарихының негізгі оқиғалары мен процестерін тереңдете және жан-жақты оқытуын қамтамасыз ету негізінде тарихи санасы қалыптасқан, азаматтық-патриоттық қасиеттерге ие, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды құрметтейтін, тарихи білім мен дағдыларын оқу процесінде және әлеуметтік жағдайда белсенді әрі шығармашылықпен қолдана алатын тұлға қалыптастыру.

5. Оқу пәнінің міндеттері:

1) әртүрлі тарихи кезеңдегі қоғамдағы негізгі этникалық, әлеуметтік, экономикалық, саяси, мәдени мәселелер туралы білімдерді қалыптастыру;

2) тарихи кезеңдер бойы адамзат қалыптастырған патриотизмді, толеранттылықты, гуманистік ғұрыптар мен демократиялық құндылықтарды құрметтеуге тәрбиелеу;

3) әлемдік-тарихи процесс туралы толық біртұтас білім қалыптастыру;

4) оқиғалар мен құбылыстарды тарихи себептілігі, салыстырмалылығы мен әртүрлі көзқарастар, тарихи оқиғалар және тұлғаларға баға беруде сыни тұрғыдан зерттеу барысында, өткен және қазіргі таңдағы пікірталастық мәселелерге білім алушы тарапынан өзіндік көзқарас білдіруді дамыту;

5) тарихи деректердің әртүрлі типтерімен жұмыс жасау, іздеу және тарихи материалды жіктеу дағдыларын дамыту;

6) әртүрлі деректерді қолдана отырып жобалық жұмыс және тарихи реконструкция дағдыларын дамыту;

7) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени мәселелерді ұғыну үшін тарихи білімдері мен дағдыларынқолдана білу қабілетін дамыту;

8) коммукативтік дағдыларды дамыту: өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық жеткізе білу, топта жұмыс жасау, әртүрлі деректерден алынған ақпараттарды пайдалану.

2-тарау. «Дүниежүзі тарихы» оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

6. «Дүниежүзі тарихы» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:
11- сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында **102 сағат.**

7. «Дүниежүзі тарихы» оқу пәнінен білім мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Аталған бөлімдер сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

8. Оқу пәнінің білім мазмұны төрт бөлімді қамтиды:

21. 11 - сыныпқа арналған «Дүниежүзі тарихы» пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) өркениет: даму ерекшеліктері:

Экономикалық жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық. Экономика және экономикалық жүйелердің типтері («экономика» және «экономикалық жүйе» ұғымдары). Елдердің экономикалық дамуының ерекшеліктері. Дәстүрлі экономика. Нарықтық экономика (либералды

экономика). Жоспарлы экономика. Аралас экономика. Табиғи және географиялық факторлардың мемлекеттердің экономикалық дамуына тигізетін әсері. Табиғи және географиялық факторларға байланысты елдердің экономикалық мамандандырылуы (Парсы шығанағы елдері, Канада, Аустралия, Түркия, Бразилия және тағы басқалар). Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары (Жапония, Израиль, Сингапур, Малайзия және тағы басқалар). Қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Қазіргі кезеңдегі мемлекеттердің біркелкі емес экономикалық даму мәселелері (бұрынғы отарлардың экономикалық дамуы, неоколониализм, шикізатқа бағытталған экономикалар). Мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлі. Зерттеу жұмысы: Әлемдік тәжірибені талдау негізінде Қазақстанның шектеуші табиғи-географиялық факторларға төтеп беру перспективалары;

2) саяси-құқықтық процестер: Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам. Құқықтық мемелекет ұғымы, принциптері мен қалыптасуының тарихи алғышарттары (мемлекеттік билікті бөлу принципі, заңның үстемдігі, құқықтар мен бостандықтардың кепілдігі). Құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асырылуының тарихи тәжірибесі (Адам мен азаматтың құқықтары туралы декларациясы, АҚШ-тың тәуелсіздік туралы декларациясы, АҚШ-та құлдықты жою туралы Заң, Жалпыға бірдей адам құқықтарының декларациясы, Қазақстан Республикасының Конституциясы). Азаматтық қоғамның түсінігі мен жалпы сипаттамасы (Үкіметтік емес ұйымдар, лоббизм, қоғамдық ұйымдар мен қозғалыстар). Мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің қазіргі заманғы даму тенденциялары. Үкіметтік емес ұйымдар және олардың азаматтық қоғамның қалыптасуы мен дамуындағы рөлі. Әлемнің қазіргі саяси жүйесі. Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі. Халықаралық қатынастардағы Ялта-Потсдам жүйесінің ыдырау себептері. Әлемнің биполярлы жүйесінің ерешеліктері. Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі. «Постбиполярлы жүйе», «көпвекторлы саясат», «бірполярлы әлем» ұғымдары. Халықаралық қатынастардың қазіргі замандағы тенденциялары. Қазіргі кезеңдегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі. Халықаралық қауіпсіздіктің қазіргі кездегі қауіп-қатерлері (сепаратизм, ланкестік, фундаментализм, экстремизм, босқындар мәселесі, ірі мемлекеттердің қарсыласуы). Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтаудағы мемлекеттердің бірлескен әрекеттері. Халықаралық және аймақтық ұйымдары: Біріккен Ұлттар Ұйымы (БҰҰ), Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы (ЕҚЫҰ), НАТО, Шанхай Ынтымақтастық Ұйымы (ШЫҰ), Азиядағы Өзара Ықпалдастық және Сенім Шаралары жөніндегі Кеңес (АӨСШК), Ұжымдық Қауіпсіздік туралы Шарт Ұйымы (ҰҚШҰ) және тағы басқалар. Зерттеу жұмысы. XXI ғасырдағы әлем: халықаралық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің жолдары мен тәсілдері;

3) қоғамдық-саяси ойдың дамуы: Жаңа замандағы және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы. Жаңа замандағы және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың дамуының негізгі бағыттары (либерализм, ұлтшылдық, социал-демократия, марксизм, экзистенциализм, прагматизм, позитивизм). XX ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер. Бостандық пен азаматтық құқықтар үшін күрес. М.Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы (сатьяграха, свараджа, свадеши). Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы (нәсілдік кемсітушілік, сегрегация, азаматтық құқықтар үшін күрес).

Н.Манделла – апартеидке қарсы күресуші (апартеид, азаматтық құқықтар). XX ғасырдағы – XXI ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар. Мемлекет тархындағы тұлғаның ролі. Мұстафа Кемал Ататүрік – Түрік Республикасының негізін қалаушысы (зайырлы мемлекет, этатизм). Франклин Делано Рузвельт және оның «жаңа бағыты». Ф.Рузвельттің бейбіт және соғыс кезіндегі ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктері. Шарль де Голль: Франция ұлылығының қайта өрлеуі (голлизм, Бесінші республика). Дэн Сяопин - көрнекті Қитай реформаторы («қытайлық ерекшелігі бар социализм», «бір ел – екі жүйе»). Ли Куан Ю, Махатхир Мохаммад: «үшінші әлемнен бірінші әлемге» («экономикалық ғажайып», «азиялық серпініс», жаңа индустриалды елдер). Н.Ә.Назарбаев және модернизацияның қазақстандық моделі. «Қазақстан - 2030», «Қазақстан - 2050» даму стратегиялары, «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясы. Мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығы. Зерттеу жұмысы: Тарихтағы тұлғаның рөлі;

4) білім мен ғылымның дамуы: Білім алу жалпы адамзаттық құндылық ретінде. Жазу мен кітап бастыру – адамзаттың ұлы жетістіктері (пиктография, иероглифтер, сына жазу, руникалық жазу, кітап бастыру және тағы басқалары). Мектептегі білім беру: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін (гимнасия, палестра, академия, спарталық мектеп, схоластика, жеті «еркін өнер», мектебтер, медреселер, жексенбілік мектептер, қолөнер мектептері және тағы басқалар). Мектептегі білім берудің заманауи модельдері. Жоғары білім беру жүйесі: тарих пен қазіргі кезең (Кордова, Прага,

Оксфорд, Кембридж, Сорбонна университеттері және тағы басқалары). Ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлі. Жоғарғы білім берудің заманауи модельдері. Ғылыми-техникалық прогресс. Ғылыми-техникалық прогрестің тарихи кезеңдері. «Өнеркәсіп төңкерісі», «ғылыми-техникалық революция» ұғымдары. Қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңыздылығын бағалау. Ғылыми-техникалық прогресс және қазіргі заманның жаһандық мәселелері. Қазіргі кездегі ғылыми технологиялар. Қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар. Қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсері. Қазіргі ғылымның перспективалық салалары (робототехника, космонавтика, гендік инженерия және т.б.). Зерттеу жұмысы: Жаһандану жағдайындағы ғылым мен техниканың перспективті салалары.

3- тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

22. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік санын көрсетеді. Мысалы, 10. 2. 1. 2 кодында «10» – сынып, «2. 1. » – бөлім мен бөлімше, «2» – оқу мақсатының реттік саны.

1-бөлім:

10- сынып Өркениет: даму ерекшеліктері	**11- сынып Өркениет: даму ерекшеліктері**
Білім алушылар:	
10.1.1.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін «өркениет», «өркениет типі» терминдерін қолдану	11.1.1.1 мемлекеттердің экономикалық даму ерекшеліктерін талдау үшін «экономика» және «экономикалық жүйе» ұғымдарын қолдану
10.1.1.2 «Өркениет» түсінігін зерттеудің негізгі әдістерін түсіндіру	11.1.1.2 экономикалық жүйелердің тарихи типтерінің белгілерін түсіндіре отырып оларды жіктеу
10.1.2.1 өркениеттің дәстүрлі түрінің ерекшеліктерін түсіндіру	11.1.1.3 әртүрлі мемлекеттердің мысалында экономиканың дәстүрлі (аграрлы) түріне тән белгілерін анықтау
10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру
10.1.2.3 өркениеттің индустриалды түрінің ерекшеліктерін түсіндіру	11.1.1.5 әртүрлі елдердің мысалында нарықтық экономикаға тән белгілерді анықтау
10.1.2.4 өркениеттің постиндустриалды дамуының ерекшеліктерін түсіндіру	11.1.1.6 әртүрлі мемлекеттердің мысалында жоспарлы (социалистік) экономикаға тән белгілерін анықтау
10.1.2.5 ақпараттық технологиялардың қазіргі өркениеттің дамуына әсерін анықтау	11.1.1.7 экономиканың аралас түріне тән белгілерді анықтай отырып, оған көшудің себептерін зерттеу
10.1.3.1 ежелгі өркениеттердің ерекшеліктерін оларға тән белгілерін салыстырмалы талдау негізінде анықтау	11.1.2.1 мемлекеттер мен аймақтардың шаруашылық мамандануының қалыптасуындағы табиғи-географиялық фактордың рөлін негіздеу
10.1.3.2 ежелгі өркениеттердің дамуына діни наным-сенімдердің әсерін анықтау	11.1.2.2 экономиканың дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің әртүрлі амалдарын зерттеу
10.1.3.3 мемлекет пен қоғамның дамуы туралы ежелгі философиялық ілімдерді зерттеу	11.1.2.3 қазіргі заман тарихында шектеуші табиғи-географиялық факторлар жағдайындағы мемлекеттердің сәтті экономикалық дамуының мысалдарын тұжырымдау
10.1.3.4 локальді өркениеттердің ерекшеліктерін оларға тән белгілерін салыстырмалы талдау негізінде анықтау	11.1.3.1 мемлекеттер мен аймақтардың әркелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын анықтау
10.1.3.5 аймақтардың өркениеттік	11.1.3.2 әртүрлі өлшемшарттар негізінде

10- сынып **Өркениет: даму ерекшеліктері**	11- сынып **Өркениет: даму ерекшеліктері**
ерекшеліктер трансформациясының себептерін анықтау	мемлекеттерді экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу
10.1.3.6 әлемдік діндердің даму кезеңдері мен ерекшеліктерін сипаттау	11.1.3.3 мемлекеттердің кедейшілік мәселесін шешуге бағытталған іс-әрекетін зерттеп, оның тиімділігін анықтау
10.1.3.7 әлемдік діндердің философиялық негіздерін түсіндіру	11.1.3.4 мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлін бағалау
10.1.3.8 әлемдік діндер ілімдеріндегі жалпы адамгершілік құндылықтарды анықтау	11.1.3.5 дамушы елдердің әлеуметтік-экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудің ықтимал жолдарын болжау
10.1.3.9 қазіргі кездегі өркениет жағдайында әлемдік діндердің даму тенденцияларын анықтау	
10.1.3.10 қазіргі кездегі деструктивті діни ұйымдар мен ағымдардың қоғамға әсерін бағалау	
10.1.4.1 себеп-салдарлық байланысты анықтай отырып, әлемдік сауданың өркениет дамуындағы рөлін анықтау	
10.1.4.2 әлемдік экономиканың дамуындағы халықаралық ұйымдардың рөлін анықтау	
10.1.4.3 өркениеттерді жақындастыру факторы ретінде дипломатияның маңызын анықтау	
10.1.4.4 қазіргі өркениеттің дамуындағы дипломатияның рөлін анықтау	
10.1.4.5 ежелгі және орта ғасырлардағы жаулап алушылық жорықтардың себептерін түсіндіру	
10.1.4.6 отаршыл экспансия мен қазіргі замандағы жаһандық мәселелердің себеп-салдарлық байланысын анықтау	
10.1.4.7 қазіргі өркениеттің даму контекстінде әскери қақтығыстардың ерекшеліктері мен салдарларын анықтау	
10.1.4.8 әртүрлі өркениеттердің жетістіктерін зерттей отырып, мәдениеттердің өзара әрекеттестігі мен өзара ықпалын сипаттау	
10.1.4.9 жаһанданудың жағымды және жағымсыз жақтарын анықтай отырып, оның қоғамның рухани дамуына әсерін бағалау	

2-бөлім:

10- сынып **Этникалық және әлеуметтік процестер**	11-сынып **Саяси-құқықтық процестер**
Білім алушылар:	
10.2.1.1 антропогенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	11.2.1.1 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін «құқықтық мемелекет» ұғымын қолдану
10.2.1.2 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін «этнос»,	11.2.1.2 құқықтық мемлекеттің қалыптасуының алғышарттарын зерттеу

10- сынып **Этникалық және әлеуметтік процестер**	11-сынып **Саяси-құқықтық процестер**
«этногенез», «ұлт» ұғымдарын қолдану	
10.2.1.3 этногенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	11.2.1.3 әртүрлі мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекеттің қалыптасу жолдарын талдау
10.2.1.4 Л. Н. Гумилевтің этностардың пайда болуы мен дамуы туралы ғылыми көзқарастарының ерекшеліктерін зерттеу	11.2.1.4 әртүрлі мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асу ерекшеліктерін салыстыру
10.2.1.5 әлем картасын пайдалана отырып әртүрлі тарихи кезеңдердегі этникалық процестерді түсіндіру	11.2.1.5 қазіргі кездегі адам құқықтарының Жалпы Декларациясының маңызын негіздеу
10.2.1.6 қазіргі кездегі ассимиляция мен саны аз этностардың жойылып кету себептерін анықтау	11.2.1.6 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесі дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін «азаматтық қоғам» ұғымын қолдану
10.2.1.7 жаһандану жағдайындағы этникалық және мәдени әртүрлілікті сақтаудың маңыздылығын негіздеу	11.2.1.7 құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның құрылуының байланысын анықтау
10.2.2.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін «ұлтшылдық», «шовинизм», «нәсілдік кемсітушілік» терминдерін қолдану	11.2.1.8 азаматтық қоғамның қалыптасуы мен дамуындағы үкіметтік емес ұйымдардың рөлін анықтау
10.2.2.2 ұлтаралық қақтығыстардың пайда болуының себеп-салдарлық байланысын анықтау	11.2.1.9 әртүрлі мемлекеттердегі үкіметтік емес ұйымдардың қызметін бағалау
10.2.2.3 тарихи оқиғаларды талдау негізінде қазіргі кездегі ұлтаралық қатынастардың сипатын бағалау	11.2.2.1 Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің ыдырау себептерін талдау
10.2.2.4 ұлтаралық қатынастарды реттеудегі халықаралық ұйымдардың рөлін талдау	11.2.2.2 әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін сипаттау
10.2.2.5 қазіргі кездегі интеграциялық процестердің тиімділігін бағалау	11.2.2.3 қазіргі кездегі халықаралық қатынастарды сипаттау үшін «постбиполярлық жүйе», «көпвекторлы саясат», «бір полярлы әлем» ұғымдарын қолдану
10.2.2.6 ұлтаралық келісімнің қазақстандық үлгісінің мысалында этностар арасындағы бейбіт әрекеттестіктің мүмкіндігін дәлелдеу	11.2.2.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау
10.2.3.1 тарихи процестерді түсіндіру үшін «социогенез», «формациялық әдіс», «өркениеттік әдіс» ұғымдарын қолдану	11.2.3.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін «сепаратизм», «терроризм», «фундаментализм», «экстремизм», «миграция», «босқындар» терминдерін қолдану
10.2.3.2 социгенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	11.2.3.2 сепаратизм, экстремизм және халықаралық лаңкестіктің таралу себептері мен салдарларын анықтау
10.2.3.3 қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формаларын, оларға тән белгілерін анықтай отырып түсіндіру	11.2.3.3 халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал нұсқаларын болжау
10.2.3.4 қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясын зерттеу	11.2.3.4 бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдау
	11.2.3.5 қауіпсіз әлем дамуының ықтимал жолдарын болжау

3-бөлім :

10- сынып **Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан**	11-сынып **Қоғамдық-саяси ойдың дамуы**
Білім алушылар:	
10.3.1.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін «мемлекет», «билік», «басқару институты» терминдерін қолдану	11.3.1.1 қоғамдық ойдың дамуын түсіндіру үшін «либерализм», «ұлтшылдық», «социал - демократия», «марксизм», «экзистенциализм», «прагматизм», «позитивизм» түсініктерін қолдану
10.3.1.2 мемлекеттік құрылыстың ерекше-ліктерін түсіндіру үшін мемлекеттің пайда болу теорияларын салыстыру	11.3.1.2 қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын бағалау
10.3.1.3 тарих контекстінде мемлекеттік құрылыс формасының өзгеруінің заңдылық-тарын анықтау және талдау	11.3.1.3 XIX-XX ғасырлардағы қоғамдық құрылыс туралы философиялық ойдың даму ерекшеліктерін зерттеу
10.3.1.4 мемлекеттердің тарихи түрлеріне тән белгілерін анықтай отырып, салыстыру	11.3.2.1 Үндістанның қоғамдық-саяси даму идеологиясы ретінде «гандизм» ұғымын түсіндіру
10.3.1.5 деректерді талдау негізінде саяси режимдер түрлерінің мықты және әлсіз жақтарын анықтай отырып, салыстыру	11.3.2.2 Үндістанның ұлттық тәуелсіздікке жетудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының маңыздылығын анықтау
10.3.1.6 тоталитарлық саяси режимнен қазіргі замандағы демократияға ауысудың ерекшеліктерін талдау	11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау
10.3.2.1 деректерді қолдана отырып грек-парсы соғыстарының мысалында ерте империялардың пайда болу процесін түсіндіру	11.3.2.4 АҚШ-тағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «нәсілдік кемсітушілік», «сегрегация» ұғымдарын қолдану
10.3.2.2 антикалық дәуірде империялардың пайда болуының себептері мен салдарларын талдау	11.3.2.5 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау
10.3.2.3 эллинизмді таратудағы А. Македонс-кийдің жорықтарының рөлін бағалау	11.3.2.6 Оңтүстік Африка Республикасындағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «апартеид» ұғымын қолдану
10.3.2.4 халықтардың ұлы қоныс аударуының жағымды және жағымсыз салдарларын анықтау	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңде-ріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау
10.3.2.5 тарихи деректердің негізінде антикалық дәуірден орта ғасырларға өтудің заңдылығын тұжырымдау	11.3.3.2 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «этатизм», «зайырлы мемлекет» ұғымдарын қолдану
10.3.2.6 дәйекті қорытындылар жасау арқылы араб шапқыншылықтары мен крест жорық-тарының себептерін анықтау	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі туралы қорытындылар жасау
10.3.2.7 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып араб шапқыншылықтары мен крест жорық-тарының салдарларын салыстыру	11.3.3.4 бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерін анықтау
10.3.2.8 моңғол шапқыншылығының Еуразия-дағы ұлттық мемлекеттердің қалыптасу проце-сіне әсерін талдау	11.3.3.5 Франциядағы әлеуметтік-саяси процестерді түсіндіру үшін «голлизм» ұғымын қолдану
10.3.2.9 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып моңғол шапқыншылығының салдарларын бағалау	11.3.3.6 Ш. Голль қызметінің мысалында мықты президенттік билік институтының маңыздылығын дәлелдеу
10.3.2.10 Наполеон соғыстары мен Еуропа мемлекеттеріндегі капиталистік дамудың ілгерілеуі арасындағы себеп-салдарлық байланысты орнату	11.3.3.7 әлеуметтік-экономикалық процестерді түсіндіру үшін «қытайлық ерекшелігі бар социализм» ұғымын қолдану
10.3.2.11 Наполеон Кодексінің Еуропадағы либералды қоғамдық идеялардың таралуындағы	11.3.3.8 Қытай Халық Республикасы мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға

10- сынып **Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан**	11-сынып **Қоғамдық-саяси ойдың дамуы**
маңыздылығын бағалау	көшудің себептерін талдау
10.3.2.12 тарихи құжаттарды талдау негізінде Бірінші және Екінші дүниежүзілік соғыстардың себептері мен салдарларын түсіндіру	11.3.3.9 тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы «экономикалық ғажайып» факторларын тұжырымдау
10.3.2.13 Версаль-Вашингтон және Ялта-Потсдам жүйелерінің тиімділігін және олардың қазіргі заманға әсерін бағалау	11.3.3.10 Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының ерекшеліктерін салыстыру
10.3.2.14 дүниежүзілік соғыстар кезеңінде халықаралық қатынастардың даму тенденция-ларын талдау	11.3.3.11 қазақстандық модернизация үлгісін құрастыру және жүзеге асырудағы Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің рөлін бағалау
10.3.3.1 аграрлы қоғамнан индустриалды қоғамға өту заңдылықтарын тұжырымдау	11.3.3.12 «Қазақстан - 2030», «Қазақстан - 2050» стратегияларының мысалында мемлекет дамуының ұзақ мерзімді жоспарының тиімділігін дәлелдеу
10.3.3.2 буржуазиялық революциялардың нәтижесіндегі әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді түсіндіру	11.3.3.13 Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын ұсынудың өзектілігін негіздеу
10.3.3.3 революциялардың жағымды және жағымсыз салдарларын бағалау	
10.3.3.4 социалисттік революцияның мәнін түсіну үшін әлеуметтік теңдік идеясының даму кезеңдерін зерттеу	
10.3.3.5 капитализмнен социализмге өтудің әлеуметтік-экономикалық және саяси алғышарт-тарын анықтау	
10.3.3.6 социалистік революциялардың нәти-жесінде қоғамның әлеуметтік құрылымындағы өзгерістерін түсіндіру	
10.3.3.7 Шығыс Еуропадағы «барқыт» револю-цияларының мазмұны мен нәтижелерін талдау	
10.3.3.8 «араб көктемі» және «түрлі-түсті революциялардың» ішкі және сыртқы факторларын анықтау	
10.3.3.9 қоғамдық мәселелерді шешудің революциялық тәсілінің салдары жайлы қорытынды жасау	

4-бөлім:

10- сынып **Мәдениеттің дамуы**	11-сынып **Білім мен ғылымның дамуы**
Білім алушылар:	
10.4.1.1 ЮНЕСКО қызметін мысалға ала отырып тарихи-мәдени мұраны сақтап қалу жолдарын түсіндіру	11.4.1.1 тарихи даму контекстіндегі әлем халықтарының жазу түрлерін жіктеу
10.4.1.2 ЮНЕСКО-ның Әлемдік мұра нысандар тізімі ескерткіштерінің мысалында тарихи-мәдени мұраның маңыздылығын анықтау	11.4.1.2 адамзат өркениетінің дамуындағы жазу мен кітап бастыру ісінің маңыздылығын анықтау
10.4.1.3 әлемнің ең ірі мұражайларын зерттеп, ерекшеліктерін анықтау	11.4.1.3 адамзат тарихы контекстінде мектептегі білім берудің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды сипаттау

10- сынып Мәдениеттің дамуы	11-сынып Білім мен ғылымның дамуы
10.4.1.4 әлем халықтарының тарихи-мәдени мұрасын зерттеу және сақтап қалудағы мұражайлардың рөлін түсіндіру	11.4.1.4 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы білім берудің рөлін талдау
10.4.2.1 қоғамдағы өзгерістерді түсіну үшін «абстракционизм», «модернизм», «постмодер-низм», «авангардизм», «футуризм», «кубизм», «сюрреализм», «экспрессионизм», «гиперреа-лизм», «хайтек» терминдерін қолдану	11. 4. 1. 5 - мектептегі білім берудің заманауи үлгілерін, оның ерекшеліктері мен артықшы-лықтарын анықтай отырып салыстыру
10.4.2.2 өнердің стильдері мен бағыттарының дамуына қоғамдық процестердің әсерін анықтау	11.4.1.6 жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын анықтай отырып зерттеу
10.4.2.3 әлем мәдиетінің көрнекті өкілдерінің шығармашылық туындыларын талдап, олардың ерекшеліктерін анықтау	11.4.1.7 ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлін талдау
10.4.2.4 өзгерістер пен сабақтастықтарды анықтай отырып, қазіргі кездегі өнердің даму тенденцияларын анықтау	
10.4.2.5 бұқаралық мәдениеттің ерекшеліктерін түсіндіріп, оның қазіргі қоғамға әсерін талдау	11.4.1.8 тарихи даму контекстінде жоғары білім беру жүйесінің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды анықтау
10.4.3.1 деректерді талдау негізінде адамзаттың рухани-адагершілік құндылықтардың қалыптасу қайнар көздерін анықтау	11.4.1.9 заманауи жоғарғы білім беру үлгілерін салыстырып, артықшылықтары мен ерекшеліктерін анықтау
10.4.3.2 дәйекті қорытындылар жасай отырып, қоғамның тарихи даму контекстіндегі рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мысалдарын зерттеу	11.4.2.1 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуын талдау үшін «өнеркәсіп революциясы», «ғылыми-техникалық революция» ұғымдарын қолдану
10.4.3.3 қоғамның моральдық құндылықтарын қайта бағалауға септігін тигізген ХХ ғасырдың тарихи оқиғаларының ерекшеліктерін анықтау	11.4.2.2 әртүрлі мемлекеттердегі өнеркәсіп революциясының ерекшеліктерінің анықтап, олардың ұқсастықтары мен айырмашылық- тарын анықтау
10.4.3.4 қоғамның тұрақты дамуы үшін қазіргі әлемнің жалпыадамзаттық адамгершілік құндылықтарының маңызын түсіндіру	11.4.2.3 қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңызды-лығын бағалау
10.4.3.5 жаһанданудың ұлттық-мәдени дамуға әсерін талдау	11.4.2.4 әлеуметтік-экономикалық процестер дің ерекшеліктерін түсіндіру үшін «ғылыми-техни-калық прогресс» ұғымын қолдану
10.4.3.6 болашақтағы адамның моральдық бейнесін анықтай отырып, адамзаттың рухани-адамгершілік дамуының ықтимал жолдарын болжау	11.4.2.5 қазіргі заманның жаһандық мәселелерінің туындауына ғылыми-техникалық прогресстің әсерін зерттеу
	11.4.2.6 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің дамуының ықтимал жолдарын болжау
	11.4.3.1 қоғамның дамуына ақпараттық техноло-гиялардың әсерін зерттеу
	11.4.3.2 адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістік-тердің ықтимал салдарын болжау
	11.4.3.3 робототехника және космонавтиканың мемлекеттердің бәсекеге қабілетті дәрежесіне әсерін зерттеу
	11.4.3.4 ғылымның заманауи тенденция ларының дамуын түсіндіру үшін «гендік инженерия»,

10- сынып Мәдениеттің дамуы	11-сынып Білім мен ғылымның дамуы
	«нанотехнология», «энергияның балама көздері» ұғымдарын қолдану
	11.4.3.5 жаңа ғылыми бағытттар жетістіктерінің әлеуметтік-экономикалық дамуға әсерін талдау
	11.4.3.6 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен техниканың заманауи түрлерінің дамуынның маңызын түсіндіру

23. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған «Дүниежүзі тарихы» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының **Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.**

24. Тұлғаның танымдық белсенділігін, шығармашылық, жобалық-зерттеушілік қабілеттерін дамыту үшін білім алушыларды зерттеу жұмысына тарту қарастырылған. Әр тақырып бөлімінің білім алушылардың зерттеу жұмысымен аяқталалуы оқу бағдарламасының ерекшелігі болып табылады. Ұзақ мерзімді жоспарда зерттеу тақырыптары жалпылама берілген. Білім алушылар осы белгіленген тақырып шеңберінде түрлі мәселелерді қарастыра алады.

25. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің
қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына
арналған «Дүниежүзі тарихы»
оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған «Дүниежүзі тарихы» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

11-сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
		1-тоқсан	
Өркениет: даму ерекшеліктері	Экономика лық жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық	Экономика және экономикалық жүйелердің типтері	11.1.1.1 мемлекеттердің экономика лық даму ерекшеліктерін талдау үшін «экономика» және «экономикалық жүйе» ұғымдарын қолдану; 11.1.1.2 экономикалық жүйелердің тарихи типтерінің белгілерін түсіндіре отырып оларды жіктеу
		Дәстүрлі (аграрлық) экономика	11.1.1.3 әртүрлі мемлекеттердің мыса-лында экономиканың дәстүрлі (аграр-лы) түріне тән белгілерін анықтау; 11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру
		Жоспарлы (социалистік) экономика	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.6 әртүрлі мемлекеттердің мысалында жоспарлы (социалистік) экономикаға тән белгілерін анықтау
		Нарықтық экономика	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.5 әртүрлі елдердің мысалында нарықтық экономикаға тән белгілерді анықтау
		Экономиканың аралас түрі	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.7 экономиканың аралас түріне тән белгілерді анықтай отырып, оған көшудің себептерін зерттеу
	Мемлекеттің экономика лық дамуына	Табиғи-географиялық факторларға қарай мемлекеттердің	11.1.2.1 мемлекеттер мен аймақтар дың шаруашылық мамандануының қалыптасуындағы табиғи-

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
	табиғи-географиялық фактордың әсері	шаруашылық мамандандырылуы	географиялық фактордың рөлін негіздеу
		Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары	11.1.2.2 экономиканың дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің әртүрлі амалдарын зерттеу; 11.1.2.3 қазіргі заман тарихында шектеуші табиғи-географиялық факторлар жағдайындағы мемлекеттердің сәтті экономикалық дамуының мысалдарын тұжырымдау
	Қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі	Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі	11.1.3.1 мемлекеттер мен аймақтардың әркелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын анықтау; 11. 1. 3. 2 әртүрлі алғышарттардың негізінде мемлекеттерді экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу
		Жекелеген мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілікке және экономикалық артта қалушылыққа төтеп беру жолдары	1.1.3.3 мемлекеттердің кедейшілік мәселесін шешуге бағытталған іс-әрекетін зерттеп, оның тиімділігін анықтау; 11.1.3.4 мемлекеттер мен аймақтар дың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлін бағалау; 11.1.3.5 дамушы елдердің әлеуметтік-экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудің ықтимал жолдарын болжау
	Зерттеу жұмысы	Әлемдік тәжірибені талдау негізінде Қазақстанның шектеуші табиғи-географиялық факторларға төтеп берудің перспективалары	
2-тоқсан			
Саяси-құқықтық процес тер	Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекет түсінігі	11.2.1.1 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін «құқықтық мемлекет» ұғымын қолдану; 11.2.1.2 құқықтық мемлекеттің қалыптасуының алғышарттарын зерттеу
		Құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асырылуының тарихи тәжірибесі	11.2.1.3 әртүрлі мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекеттің қалыптасу жолдарын талдау; 11.2.1.4 әртүрлі мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекет принципте рініңжүзеге асу ерекшеліктерін салыстыру; 11.2.1.5 қазіргі кездегі адам құқықтарының Жалпы Декларациясының маңызын негіздеу
		Азаматтық қоғам түсінігі және жалпы сипаттамасы	11.2.1.6 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін «азаматтық қоғам» ұғымын қолдану;

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
			11.2.1.7 құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның құрылуының тарихи байланысын анықтау
		Азаматтық қоғамдағы үкіметтік емес ұйымдар	11.2.1.8 азаматтық қоғамның қалыптасуы мен дамуында үкіметтік емес ұйымдардың рөлін анықтау; 11.2.1.9 әртүрлі мемлекеттердегі үкіметтік емес ұйымдардың қызметін бағалау
	Әлемнің қазіргі саяси жүйесі	Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі	11.2.2.1 Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің ыдырау себептерін талдау; 11.2.2.2 әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін сипаттау
		Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі	11.2.2.3 қазіргі кездегі халықаралық қатынастарды сипаттау үшін «постбиполярлық жүйе», «көпвекторлы саясат», «бір полярлы әлем» ұғымдарын қолдану; 11.2.2.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау
	Қазіргі кездегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі	Халықаралық қауіпсіздікке төнген қазіргі кездегі қауіп-қатерлер	11.2.3.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін «сепаратизм», «терроризм», «фундаментализм», «экстремизм», «миграция», «босқын» терминдерін қолдану; 11.2.3.2 сепаратизм, экстремизм және халықаралық терроризмнің таралу себептері мен салдарларын анықтау; 11.2.3.3 халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал нұсқаларын болжау
		Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлескен әрекеттері	11.2.2.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау; 11.2.3.4 бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдау; 11.2.3.5 қауіпсіз әлем дамуының ықтимал жолдарын болжау
	Зерттеу жұмысы	XXI ғасырдағы әлем: халықаралық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің жолдары мен тәсілдері	
3 - тоқсан			
Қоғам дық-саяси ойдың дамуы	Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы	Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың дамуының негізгі бағыттары	11.3.1.1 қоғамдық ойдың дамуын түсіндіру үшін «либерализм», «ұлтшылдық», «социал-демокра тия», «марксизм», «экзистенциализм», прагматизм», «позитивизм» түсініктерін қолдану;

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
			11.3.1.2 қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын бағалау; 11.3.1.3 XIX-XX ғасырлардағы қоғам-дық құрылыс туралы философиялық ойдың даму ерекшеліктерін зерттеу
	XX ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер	М. Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы	11.3.2.1 Үндістанның қоғамдық-саяси даму идеологиясы ретінде «гандизм» ұғымын түсіндіру; 11.3.2.2 Үндістанның ұлттық тәуел-сіздікке жетудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының маңыз-дылығын анықтау; 11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұл-ғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау
		Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы	11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.2.4 АҚШ-тағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «нәсілдік кемсітушілік», «сегрегация» ұғымдарын қолдану; 11.3.2.5 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау
		Н. Манделла –апартеидке қарсы күресуші	11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұл-ғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.2.5 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау; 11.3.2.6 Оңтүстік Африка Республи-касындағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «апартеид» ұғымын қолдану
	XX ғасыр дағы – XXI ғасыр дың басын дағы көрнекті саясаткер-реформатор лар	Мұстафа Кемал Ататүрік –Түрік Республикасының негізін қалаушы	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыз-дылығын бағалау; 11.3.3.2 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «этатизм», «зайырлы мемлекет» ұғымдарын қолдану; 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау
		Франклин Делано Рузвельт және оның «жаңа бағыты»	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.4 бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерін анықтау
		Шарль де Голль: Франция ұлылығының қайта жаңғыруы	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.5 Франциядағы әлеуметтік-саяси процестерді түсіндіру үшін «голлизм» ұғымын қолдану;

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
			11.3.3.6 Ш.Голль қызметінің мысалында мықты президенттік билік институтының маңыздылығын дәлелдеу
		Дэн Сяопин – көрнекті қытай реформаторы	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау; 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.7 әлеуметтік-экономикалық процестерді түсіндіру үшін «қытайлық ерекшелігі бар социализм» ұғымын қолдану; 11.3.3.8 ҚХР мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшу себептерін талдау
		Ли Куан Ю и Махатхир Мохаммад: «үшінші әлемнен бірінші әлемге»	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау; 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау 11.3.3.9 тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы «экономикалық ғажайып» факторларын тұжырымдау; 11.3.3.10 Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының ерекшеліктерін салыстыру
		Н. Назарбаев және модернизацияның қазақстандық моделі	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.11 қазақстандық модернизация үлгісін құрастыру және жүзеге асырудағы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің рөлін бағалау; 11.3.3.12 «Қазақстан - 2030», «Қазақстан - 2050» стратегияларыың мысалында мемлекет дамуын ұзақ мерзімді жоспарлау қажеттілігін дәлелдеу; 11.3.3.13 Қазақстан Республикасы ның Тұңғыш Президентінің «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын ұсыну өзектілігін негіздеу
	Зерттеу жұмысы	Тарихтағы тұлғаның рөлі	
4 тоқсан			
Білім мен ғылым ның дамуы	Білім алу бүкіл адамзаттық құндылық ретінде	Жазу мен кітап басытыру – адамзаттың ұлы жетістіктері	11.4.1.1 тарихи даму контекстіндегі әлем халықтарының жазу түрлерін жіктеу; 11.4.1.2 адамзат өркениетінің дамуындағы жазу мен кітап бастыру ісінің маңыздылығын анықтау

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
		Мектептегі білім беру: ежелгі заманнан бүгінгі күнге дейін	11.4.1.3 адамзат тарихы контекстінде мектептегі білім берудің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды сипаттау; 11.4.1.4 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы білім берудің рөлін талдау; 11.4.1.5 мектептегі білім берудің заманауи үлгілерін, оның ерекшелік-тері мен артықшылықтарын анықтай отырып салыстыру
		Жоғары білім беру жүйесі: өткені мен бүгіні	11.4.1.6 жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын анықтай отырып зерттеу; 11.4.1.7 ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университет тердің рөлін талдау; 11.4.1.8 тарихи даму контекстінде жоғары білім беру жүйесінің дамуын-дағы өзгерістер мен сабақтастықтарды анықтау; 11.4.1.9 заманауи жоғары білім беру үлгілерін салыстырып, артықшылық-тары мен ерекшеліктерін анықтау
	Ғылыми-техникалық прогресс	Ғылыми-техникалық прогресстің тарихи кезеңдері	11.4.2.1 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуын талдау үшін «өнеркәсіп революциясы», «ғылыми-техникалық революция» ұғымдарын қолдану; 11. 4. 2. 2 - әртүрлі мемлекеттердегі өнеркәсіп революциясының ерекшелік-терін анықтап, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 11.4.2.3 қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық ре-волюцияның маңыздылығын бағалау;
		Ғылыми-техникалық прогресс және қазіргі заманның жаһандық проблемалары	11.4.2.4 әлеуметтік-экономикалық про-цестердің ерекшеліктерін түсіндіру үшін «ғылыми-техникалық прогресс» ұғымын қолдану; 11.4.2.5 қазіргі заманның жаһандық мәселелерінің туындауына ғылыми-техникалық прогресстің әсерін зерттеу; 11.4.2.6 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің дамуының ықтимал жолдарын болжау
	Қазіргі заманғы ғылыми технология лар	Қазіргі кездегі ақпарат-тық технологиялар	11.4.3.1 қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсерін зерттеу; 11.4.3.2 адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжау

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
		Қазіргі ғылымның перспективті салалары	11.4.3.3 робототехника және космонавтиканың мемлекеттердің бәсекеге қабілетті дәрежесіне әсерін зерттеу; 11.4.3.4 ғылымның заманауи тенденцияларының дамуын түсіндіру үшін «гендік инженерия», «нанотехнология», «энергияның балама көздері» ұғымдарын қолдану; 11.4.3.5 жаңа ғылыми бағыттар жетістіктерінің әлеуметтік-экономикалық дамуға әсерін талдау; 11.4.3.6 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен техниканың заманауи түрлері дамуының маңызын түсіндіру
	Зерттеу жұмысы	Жаһандану жағдайындағы ғылым мен техниканың перспективті салалары	

ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САБАҚ ЖОСПАРЫ
§1-2. ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖҮЙЕЛЕРДІҢ ТИПТЕРІ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып:	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**

Сабақтың тақырыбы	**Экономика және экономикалық жүйелердің типтері**
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	1.1 тақырып. 11.1.1.1 мемлекеттердің экономикалық даму ерекшеліктерін талдау үшін «экономика» және «экономикалық жүйе» ұғымдарын қолдану; 1.2 тақырып. 11.1.1.2 экономикалық жүйелердің тарихи типтерінің белгілерін түсіндіре отырып оларды жіктеу
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: экономика туралы жалпы мәнін ашып көрсете алады. Экономикалық жүйе түрлерін сипаттайды. **Басым бөлігі**: Экономикалық жүйе түрлерін жан-жақты сипаттап, талдау жасайды. Экономиканы дамытудағы рөлін анықтайды. **Кейбір бөлігі:** Экономикалық жүйе типтерінің қызметін салыстыра отырып бағалайды.
Тарихи концептер	өзгеріс пен сабақтастық
Бағалау критерийі	Білу, түсіну, талдау, қолдану, жинақтау, бағалау, жасау
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің,оқушылар бір-бірінің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар кестеге жазбаша жауап жазады. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында өз пікірлерін айтады. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық оқушы талқылауға қатысады (ауызша сөйлеуге, анализ жасауға дағдыланады).
Құндылықтарға баулу	Заманауи саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени үдерістерде хабардар болуы үшін тарихи білім мен сын тұрғысынан ойлау, тиімді қарым-қатынас құру дағдыларын пайдалана білуді қалыптастыру;
Пәнаралық байланыс	тарих, экономика, география
Алдыңғы білім	Экономика туралы жалпы білімдерін қайталау, жаңа тақырыппен байланыстыру

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. Кез келген экономика қандай негізгі үш сұраққа жауап береді? 2. Экономикадағы дефицит экономикалық жүйенің қай түріне тән? 3. Экономикалық жүйенің қай түрі экономикасы дамып кеткен мемлекеттерге тән деп ойласыз? 4. Экономикалық жүйенің негізгі белгілері қандай? 5. Жаңа индустриалды елдерге қай елдер жатады? Біздің елімізге қандай экономика тән? **Ойланайық, талқылайық** Экономика туралы ұғымның сізге қайсысы ерекше ұнайды және оған мысал келтіріп талдау жасаңыз (кітаптағы кестені пайдаланыңыз). **Талдап салыстырайық** 1. Сіздің ойыңызша экономикалық жүйе типтерінің қайсысы ең маңызды және неге? 2. Ашық және жабық экономикалық жүйенің айырмашылығы неде? Оларды талдап, салыстырыңыз. **Дәптерге орындайық** Берілген материалдарды және АКТ қолданып, кестені толтырыңыз (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз).	Оқулықтағы тапсырма плакат слайд
Сабақтың ортасы	**Қолданып көрейік** Жасырын сөз. ***Күтілетін нәтиже:*** *ойланып оқу, тақырыптың негізгі ұғымдарын есте сақтап үйрену, логиканы дамыту. Қосымша тор салып, сөздер қосуға болады. Неғұрлым көп сөз тапқан оқушы ұтады. Тапқан сөздерге тақырыпқа сай сөйлем құрастырып үйрену керек (кітаптағы кестені пайдаланыңыз)* **Ой бөлісейік** Бірінші пікірде қай экономикалық жүйе түрі туралы айтылып тұр деп ойлайсыз? Неліктен сойлай ойлайсыз? Екінші пікірде нені меңзеп тұр? Ойыңды дәлелде. «Біз түскі асымызды қасапшы, сырашы және наубайшының қайырымдылығынан емес, өз пайдамызды көздегеннің арқасында ала аламыз. Осы өнімнен құны жоғары азық-түлікті шығара отырып, ол өзінің түпкі мақсатын көздейді. Осы және басқа да жағдайда оның үлесі мен байланысы жоқ, «көрінбейтін қол» нәтижеге жеткізеді» (А. Смит) «Бұл ғылымның мәселелері әдетте жеке ғана емес, қоғамдық көзқарас тұрғысынан оқытылады. Тауар мен қызмет көрсетуді өндіру, бөлу және тұтыну, мұнда жалпы қоғам көзқарасы тұрғысынан қарастырылады» (К. Макконнел, С. Брю.)	Оқулықтағы тапсырмалар. плакат слайд

Сабақтың соңы	**Рефлексия:** Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді: – нені білдім, нені үйрендім – нені толық түсінбедім – немен жұмысты жалғастыру қажет Үй жұмысы: Экономика және экономикалық жүйе типтеріне деңгейлік сұрақтар құру. Презентация жасау. Негізгі 10 ұғымға сипаттама жазу.	

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	**Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?**	**Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау**
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен. ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек. Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және де Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы *Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма? Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме? Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	**Жалпы бағалау** Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§3-4. ДӘСТҮРЛІ ЭКОНОМИКА

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:		**Мектеп:**	
Күні:		**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып:		**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**Дәстүрлі экономика**		
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	2.1 тақырып. 11.1.1.3 әртүрлі мемлекеттердің мысалында экономиканың дәстүрлі (аграрлы) түріне тән белгілерін анықтау; 2.2 тақырып. 11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру		
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: экономиканың дәстүрлі (аграрлы) түріне тән белгілерін сипаттайды. **Басым бөлігі**: экономиканың дәстүрлі (аграрлы) түріне тән белгілерін жан-жақты сипаттап, талдау жасайды. **Кейбір бөлігі:** әртүрлі мемлекеттердің мысалында экономиканың дәстүрлі (аграрлы) түріне тән белгілерін анықтап, талдап, салыстыра отырып бағалайды.		
Тарихи концепт	Өзгерістік және сабақтастық, себеп-салдар		
Бағалау критерийі	Білу, түсіну, талдау, жинақтау, бағалау, қолдану		
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды, сұрақтарға жауап береді. Оқылым: мәтінді оқып, карточкалармен жұмыс жасайды. Жазылым: берілген материалды қолданып, дәстүрлі экономиканың артықшылығы мен және кемшілігі жағын анықтап жазады. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді, пікірлерін жеткізеуге дағдыланады. – Барлық оқушы талқылауға қатысады (ойлау, іздену, сөйлеу дағдыларын дамытады).		
Құндылықтарға баулу	Шығармашылық және сыни тұрғыдан ойлау		
Пәнаралық байланыс	география, тарих, экономика		
Алдыңғы білім	Экономика және экономикалық жүйе типтері. Экономикаға жалпы түсінік. Экономикалық жүйе түрлерінің ерекшеліктері.		

Сабақ барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы

Сабақтың ортасы</td><td>Сұрақтарға жауап берейік

1. Дәстүрлі экономикада шаруашылықтың қандай түрі басым болады?
2. Дәстүрлі экономиканың негізгі белгілері қандай?

Ойланайық, талқылайық
1. Дәстүрлі экономикалық жүйенің ерекшеліктері неде?

Талдап, салыстырайық
Қазіргі таңда дәстүрлі экономиканың белгілері қай елдерде сақталған және неге?

Дәптерге орындайық
АКТ-ні және берілген материалды қолданып, дәстүрлі экономиканың артықшылығы мен және кемшілігі жағын анықтаңыз (артықшылығы 2- 4 тармақтан, кемшілігі 3 тармақтан кем болмағаны жөн)

<table><tr><th>Дәстүрлі экономика артықшылығы</th><th>кемшілігі</th></tr><tr><td></td><td></td></tr></table></td><td>Оқулық, тапсырма 1

Слайд

Оқулықтағы тапсырмалар.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>Қолданып көрейік
«Полиглот» ойыны
Осы тақырыпқа байланысты негізгі ұғымдарды толықтырып, орысша, ағылшынша баламаларын жаз. Оқулықтар, басқа да материалдар қолдануға болады.
<table>
<tr><th>Қазақша</th><th>Орысша</th><th>Ағылшынша</th></tr>
<tr><td>Адам</td><td></td><td>Man</td></tr>
<tr><td>Қаржы</td><td></td><td>Finans</td></tr>
<tr><td>Дәстүрлі экономика</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Мұрагерлік</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Өндіріс</td><td>Производство</td><td></td></tr>
<tr><td>Бөлу</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Айырбас</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>жоспар</td><td></td><td></td></tr>
</table>
Ой бөлісейік
Дәстүрлі экономикалық жүйе не себепті қазіргі таңда өзекті емес деп ойлайсыз?</td><td>Слайд

плакат

Оқулықтағы тапсырма

Сілтеме: оқулықтағы тапсырма</td></tr>
<tr><td>Сабақтың соңы</td><td>Рефлексия:
Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді:
– нені білдім, нені үйрендім
– нені толық түсінбедім
– немен жұмысты жалғастыру қажет</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>Үйге тапсырма: тақырыпқа қатысты 10 терминге сипаттама жазу; Экономикалық жүйе түрінің біріне презентация жасау.</td><td></td></tr>
</table>

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	**Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?**	**Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау**
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен. ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек. Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және де Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы	**Жалпы бағалау**
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма? *Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?* *Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§5-6. ЖОСПАРЛЫ ЭКОНОМИКА

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып:	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**

Сабақтың тақырыбы	**4-параграф. Жоспарлы экономика**
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	4.1 тақырып. 11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 4.2 тақырып. 11.1.1.6 әртүрлі мемлекеттердің мысалында жоспарлы экономикаға тән белгілерін анықтау
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: жоспарлы экономиканң белгілерін сипаттайды; **Басым бөлігі**: жоспарлы экономиканың ерекшеліктерін жан-жақты сипаттап, талдау жасайды. Деректерді талдау арқылы бұл жүйенің экономиканың дамуындағы рөлін анықтайды, жетістіктеріне баға береді. **Кейбір бөлігі:** әртүрлі мемлекеттердің мысалында талдау жүргізеді. Жоспарлы экономиканы басқа экономикалық жүйемен салыстыра отырып бағалайды.
Тарихи концептер	Өзгеріс пен сабақтастық, дәлел келтіру, интерпретация
Бағалау критерийі	Білу, түсіну, талдау, жинақтау, бағалау, жасау
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін, тақырып туралы бейнематериалды тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтінді оқиды. Жазылым: оқушылар берілген тапсырма бойынша кестеге жазбаша жазып толтырады. Айтылым: ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді, ойларын айтуға дағдыланады. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға, берілген материалды талдап,салыстыруға қатысады, КӘМҚ (SWOT) талдауын жасау дағдыларын дамытады.
Құндылықтарға баулу	Өзгелердің көзқарастарына құрметпен қарау, сын тұрғысынан ойлау, қарым-қатынас дағдылары
Пәнаралық байланыс	Тарих, география, экономика
Алдыңғы білім	Нарықтық экономика. Негізгі терминдер: тауар, өндіріс, бәсекелестік, сұраныс, ұсыныс, баға

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. Жоспарлы экономиканың басты кемшілігі неде болды деп олайсыз? 2. КСРО-да тоталитарлық қоғамның негізгі экономикалық мақсаттарын жоспарлаушы орган қашан құрылған еді? Оның негізгі атқаратын функциялары қандай болды? 3. Кеңес Одағында жоспарлы үлгідегі экономиканың социалистік жолының қалыптасу үдерістері қандай? 4. Бірінші бесжылдық жоспардың экономикалық мақсаттарының мерзімінен бұрын орындалуының артықшылықтары неде болды? Одан кейінгі бесжылдық жоспарлар өз нәтижелерін бермеу себептері неде? 5. Жоспарлы экономиканың тиімсіздігін сипаттайтын аспектілерді анықтаңыз. 6. Жоспарлы экономиканың қандай белгілері мен ерекшеліктері болды? **Ойланайық, талқылайық** 1.Жоспарлы экономикалық жүйені Қытай Халық Республикасы да қолданған болатын. Бірақ Қытайдың қазіргі кездегі экономикасы тиімділігі жағынан алдыңғы қатарлы елдер санатында. Диск мәліметтерін қолдана отырып, Қытай Халық Республикасының жоспарлы экономиканың тиімді тұстарын анықтаңыз. 2.А.Н.Косыгин реформаларының нәтижесі қандай болды? Осы «Косыгин реформасына» сай, салыстырмалы түрде күтілетін нәтижелері тиімді болар еді деген баламалы ұсыныс беріңіз. **Талдап, салыстырайық** 1. Нарықтық және жоспарлы экономиканың ерекшеліктері мен ұқсастықтарын Венн диаграммасы бойынша салыстырыңыз. Венн диаграммасын қолданыңыз. 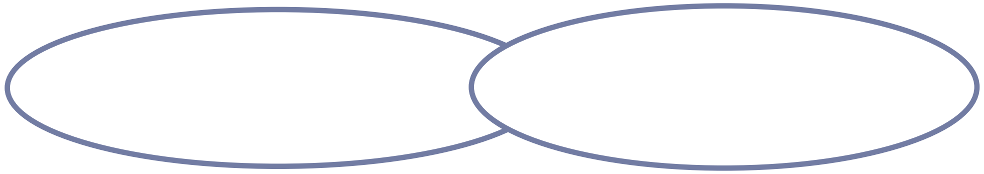	Оқулық, тапсырма слайд

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>
Дәптерге орындайық
Кестені толтырыңыз: А) деректерді қолданып, Кеңес Одағының және Қытай Халық Республикасының жоспарлы экономикасының ерекшеліктерін анықтап, кестенің тиісті жеріне толықтырыңыз: Ә) бүгінгі күні қолдануға болатын жоспарлы экономикаға қатысты тиімді ұсыныстар беріңіз:
<table>
<tr><td>1.Кеңестік Социалистік Республикалар Одағының жоспарлы экономикасының ерекшеліктері:</td><td>2. Қытай Халық Республикасының жоспарлы экономикасының ерекшеліктері:</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Ұсыныс:</td><td>Ұсыныс:</td></tr>
</table>
Қолданып көрейік
1. Кеңестік Социалистік Республикалар Одағына кірген мемлекеттердің жоспарлы экономикалық саясатына КӘМҚ (SWOT) талдауын жасаңыз. КӘМҚ талдау жасағанда кітапта берілген суретті қолданыңыз:
<table>
<tr><td></td><td>Жағымды</td><td>Жағымсыз</td></tr>
<tr><td>Ішкі</td><td>Күшті жақтары</td><td>Әлсіз жақтары</td></tr>
<tr><td>Сыртқы</td><td>Мүмкіндіктер</td><td>Қауіптер</td></tr>
</table>
Ой бөлісейік
Карл Маркс бүкіл өмірін қай салаға арнаған және оның қандай еңбектері бар? Оның экономиканы жоспарлы реттеу туралы идеяларына қазіргі заманауи тұрғыда қосар ұсыныстарыңызды беріңіз?
К. Маркс Адам Смиттен келе жатқан еңбек құнының теориясын дамытты. Еңбек құны мен қосымша құн теориясын алғаш құрушылардың бірі. Әрбір
</td><td>Оқулықтағы тапсырма

Сілтеме: оқулық</td></tr>
</table>

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	8–11 жыл сайын еркін нарықтық экономикаға кезең-кезеңімен жаңа серпілістер жасады. Қайта өндірудің экономикалық дағдарыстарын талдады. Еркін нарықтық экономикада анархия мен хаос болдырмау үшін экономиканы қоғамдық реттеуге көшу қажет деген қорытынды жасады. Экономиканы қатаң жоспарлы реттеуді іс жүзінде қолдану дағдарыстар кезеңінде және соғыс уақытында ғана жақсы нәтиже беретінін көрсетті	
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді: «Таңдау» әдісі 1. Мен сабақты қызықты__________ қызықсыз болды деп ойлаймын. 2.Мен сабақта үйрендім көп нәрсені___________ үйренгенім аз 3.Мен басқаларды мұхият______________ зейінсіз тыңдадым 4. Мен пікірсайыстарға жиі___________ сирек қатыстым 5 Мен сабақтағы өз жетістіктеріме ризамын__________ риза емеспін (Оқушылар өздерінің сабаққа қатысу деңгейі мен ынтасын таңдаған жауап сөйлемдегі сөз тұсына (+) белгісін қояды) Үй жұмысы: Жоспарлы экономикалық жүйені ҚХР-де қолданған болатын. Қалайша Қытайдың қазіргі кездегі экономикасы алдыңғы қатарлы елдер санатында. Қосымша материалдар жинап, пікірлеріңді талқыға салыңыздар.	

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?	Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен.ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

және де Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.		

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы *Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?* *Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?* *Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	**Жалпы бағалау** Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты). 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§7-8. НАРЫҚТЫҚ ЭКОНОМИКА

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып:	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**

Сабақтың тақырыбы	**Нарықтық экономика**
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	3.1 тақырып. 11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшелітерін түсіндіру; 3.2 тақырып. 11.1.1.5 әртүрлі елдердің мысалында нарықтық экономикаға тән белгілерді анықтау
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: қайраткерлігін ашып көрсетеді. Елбасының өмірбаянын, саяси жетістіктерін сипаттайды. **Басым бөлігі**: Елбасының өмірі мен қоғамдық саяси қызметін жан-жақты сипаттап, талдау жасайды. Деректерді талдау арқылы елбасының Қазақстан дамуындағы рөлін анықтайды, жетістіктеріне баға береді. **Кейбір бөлігі:** Елбасының еңбегінен үзінділер келтіріп, талдау жүргізеді. Елбасының қызметін басқа тарихи тұлғалармен салыстыра отырып бағалайды.
Тарихи концептер	Өзгеріс пен сабақтастық, дәлел келтіру,интерпретация, маңыздылығы
Бағалау критерийі	Білу, түсіну,талдау,жинақтау,бағалау, қолдану, жасау

Тілдік мақсаттар	Қолдану, оқылым, жазылым, айтылым, тыңдалым, жинақтау,бағалау, талдау жасау
Құндылықтарға баулу	Шығармашылық және сын тұрғысынан ойлау,тиімді қарым-қатынас құру, ақпараттық технологиялар саласындағы дағдылар;
Пәнаралық байланыс	Тарих, экономика, география
Алдыңғы білім	Дәстүрлі (аграрлы) экономика және оның белгілері.

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	**Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері**	**Ресурстар**
Сабақтың басы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. Сұраныстың қалыптасуына немесе өзгеруіне қандай да бір тәсілмен ықпал етуге бола ма? 2. Неге бәсекелестікті «нарықтың басты моторы» деп санайды? Ойыңды дәлелдеңіз. 3. Нарықтың қоғам өмірінің әртүрлі жақтарына әсері қандай? 4. Нарықтық қарым-қатынастар дамыған елдерге қандай белгілер тән? 5. Нарықтық экономиканың қандай модельдері бар және олардың ерекшеліктері қандай? **Ойланайық, талқылайық** Базарға барып, қандай да бір затты саудаласып көрдіңіз бе? Егер саудалассаңыз, қалай саудаласасыз және қандай нәтиже алдыңыз? Егер саудаласа алмасаңыз онда неге ұялдыңыз, әлде саудаласуды қадір-қасиетіңізден төмен немесе мұқтаждық болмады ма? **Талдап, салыстырайық** Нарықтық экономика модельдерін өзара салыстырыңыз. А) Кемшіліктері мен артықшылықтарын анықтаңыз. Ә) Қазақстанды үш модельдің қайсысына жатқызуға болады, өз жауабыңызды дәйектеңіз. А) -- Ә) --	Оқулық, тапсырма слайд
Сабақтың ортасы	**Дәптерге орындайық** «Нарықтық қатынас – ғаламдық мәселе» деген пікірге көзқарасыңызды жазыңыз. **Қолданып көрейік** Дүниежүзінің экономикалық картасын пайдаланып, ЭЫДҰ мүшелері болып табылатын дамыған елдерді табыңыз.	Оқулықтағы тапсырмалар. *Сілтеме: 1997 жылдың қазан айында Президент Н.Ә.Назарбаев*

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	Ой бөлісейік В.Леонтьевтің сөзінің мәні неде? Ойыңды дәлелде «Экономика – жартасты жағалаулары мен су асты рифтері бар теңіздегі яхта» **(В.Леонтьев)**	*республика халқына «Қазақстан – 2030» деген атпен жолдауы*
Сабақтың соңы	**Рефлексия**: «Табыс сатысы» әдісі (кәдімгі сатының суреті) 1. ----баспалдағы Мен....БІЛЕМІН 2. -----баспалдағы Мен ТҮСІНЕМІН 3.----баспалдағы Мен ....ЖАСАЙ АЛАМЫН Үйге тапсырма: (іздену жұмысы) 1. Нарықтық қатынас заңдары. 2. Нарық жетістіктері мен қайшылықтары. (екі топ интерпретациялайды)	

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?	Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен.ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын. Презентацияны бағалау критерийлері. Тапсырма 6	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
А.Мазмұны	Тақырып мазмұны ашылмады	0
	Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет	1

Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек. Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
В. Безендірілуі	Бояуы қанық емес, сурет салмаған	1
	Әсемделген, бірақ эстетикалық талғамға сай келмейді.	2
	Жақсы әсемделген, сурет, символ, белгілер қолданылған	3
С.Баяндау шеберлігі	Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды	1
	Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.	2
	Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.	3
Д. Шығармашылық	Тақырыпты өзге қырынан аша білді	3
	Жаңашылдық идея болды.	3

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы

Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма? Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме? Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?

Жалпы бағалау

Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?

1:

2:

Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?

1:

2:

Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§9-10. ЭКОНОМИКАНЫҢ АРАЛАС ТҮРІ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып:	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**Экономиканың аралас түрі**	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	5.1 тақырып. 11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.2 тақырып. 11.1.1.7 экономиканың аралас түріне тән белгілерді анықтай отырып, оған көшудің себептерін зерттеу;	
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: экономикалық жүйе туралы білімдерін пайдалана алады; аралас экономиканың басты белгілерін сипаттайды. **Басым бөлігі**: аралас экономиканы жан-жақты сипаттап, талдау жасайды. Деректерді талдау арқылы аралас экономикалық жүйенің рөлін анықтайды, **Кейбір бөлігі:** қазіргі заманғы аралас экономика негізінде дамитын елдердің экономикасының айырмашылықтарын анықтайды, талдау жүргізеді және өзара экономикасын салыстыра отырып бағалайды.	
Тарихи концептер	Өзгеріс пен сабақтастық, интерпретация, дәлел келтіру	
Бағалау критерийі	Білу, түсіну, талдау, жинақтау, бағалау, жасау	
Тілдік мақсаттар	Қолдану, оқылым, жазылым, айтылым, тыңдалым, жинақтау,бағалау, талдау жасау	
Құндылықтарға баулу	шығармашылық және сын тұрғысынан ойлау,қарым-қатынас жасау қабілеті, өзгелердің мәдениетіне және көзқарастарына құрметпен қарау, жауапкершілік, өмір бойы оқу.	
Пәнаралық байланыс	География, экономика, тарих	
Алдыңғы білім	Жоспарлы экономиканың ерекшеліктері. КСРО, Қазақстан Республикасының 90 жылдары жоспарлы экономикадан нарыққа көшуі.	

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. Аралас экономиканың негізгі басымдықтары қандай? 2. Аралас экономика дамыған елдерді анықтаңыз 2. Аралас экономикасы бар елдердің ерекшеліктерін анықтаңыз	Оқулық, тапсырма

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>
3. Швециядағы жүйе несімен ерекшеленеді?
4. Өз мемлекетіңде де осындай жағдайлар тудыру үшін не қажет деп ойлайсың және өзіңнің үлесің қандай болмақ?

Ойланайық, талқылайық
1. Аралас экономикалық жүйенің тиімдігіне екі мысал келтіріңіз.
2. Аралас экономиканың модельдерінің өзіндік ерекшеліктеріне қарай сипаттаңыз.
3. Аралас экономика үлгілерін сипаттап беріңіз. «Аралас экономика» деп қандай жүйені айтады және оған тән белгілерді анықтаңыз.
4. XIX ғасырдың соңында ғылыми-техникалық прогрестің қарқынды жеделдеуі қандай өзгеріс әкелді?

Талдап, салыстырайық
1. Төмендегі ақпараттардың ақиқат немесе жалған екендігін анықтаңыздар.
<table>
<tr><th>№</th><th>Сұрақтар</th><th>ақиқат</th><th>жалған</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Қазіргі заманғы аралас экономика негізінде дамитын елдер: АҚШ, Швеция, Германия</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Шығыс Азия елдері XXI ғасырда экономикалық табыстары тарихта теңдесі жоқ елге айналып отыр</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Кез келген ұлттық шаруашылық меншіктің көп түрлі формалары алдымен кәсіпкерліктің көпқырлы қызметтерінен құралып, бастау алады</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Шығыс Азия елдерінің әлеуметтік саясат саласы XX ғасырдың 40-жылдарынан бастап әлемдік қоғамдастықтың назарын аудара бастады.</td><td></td><td></td></tr>
</table>

2. Классикалық мектептің өкілдерінің мемлекеттің экономикадағы рөлі туралы көзқарастарын өзара салыстырып, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтаңыз.

Дәптерге орындайық
1. Әлемнің барлық ұлттық экономикалық жүйелері ұқсас (үлгілер) топтар бойынша жіктеп, оларға ортақ мәселелерді сараптап, кестеге толтырыңыз;
2. «Әр елдің экономикасы – ұдайы өндіріс жүйесі» тақырыбына эссе жазыңыз.
</td><td>слайд</td></tr>
</table>

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың ортасы	**Қолданып көрейік** 2. Венн диаграммасында мемлекеттік басқару мен реттеудің бірлігі мен айырмашылығын анықтаңыз (қосымша басқа мемлекеттерді салыстыруға болады) 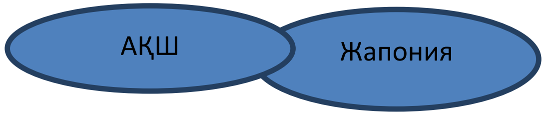 **Ой бөлісейік** 1. «Әркімнен қабілеті жеткенше, әркімге сұранысына қарай» деген қағида бүгінгі таңда өте өзекті дегенді қалай түсінесіз, қаншалықты келісесіз? 2. Мемлекеттің игі жетістігі «қоғам әрбір мүшесіне қамқор болу керек» деген көне шведтік қағидаға сіздің көзқарасыңыз қандай? 3. «Өндіріс өзіне жеткілікті сұранысты өзі туындатады», -деген «Сэй идеясы» ғасыр бойы экономикалық теориядағы ақиқаттың дәл өзі деп баға берудің себебін анықтаңыз.	Оқулықтағы тапсырмалар.

Сабақтың соңы	**Рефлексия:** Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді: Кері байланыс. "Ұялы телефон арқылы смс хабарлама" стратегиясы бойынша сабақтың сәтті және сәтсіз өткен тұстары мен ұсыныстарын жазып,кері байланыс жасайды. Үйге тапсырма:1.. «Азия жолбарыстары» тақырыбына презентация жасауды жалғастыру, толықтыру	

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	**Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?**	**Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау**
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен. ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды.		

Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек. Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.

Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын. Презентацияны бағалау критерийлері.

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
А.Мазмұны	Тақырып мазмұны ашылмады	0
	Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет	1
В. Безендірілуі	Бояуы қанық емес, сурет салмаған	1
	Әсемделген, бірақ эстетикалық талғамға сай келмейді.	2
	Жақсы әсемделген, сурет, символ, белгілер қолданылған	3
С.Баяндау шеберлігі	Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды	1
	Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.	2
	Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.	3
Д. Шығарма-шылық	Тақырыпты өзге қырынан аша білді	3
	Жаңашылдық идея болды.	3

АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы

Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма? Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме? Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?

Жалпы бағалау

Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?

1:

2:

Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?

1:

2:

Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары

	туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§11. ТАБИҒИ-ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ФАКТОРЛАРҒА ҚАРАЙ МЕМЛЕКЕТТЕРДІҢ ШАРУАШЫЛЫҚ МАМАНДАНДЫРЫЛУЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып:	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**6-параграф. Табиғи-географиялық факторларға қарай мемлекеттердің шаруашылық мамандандырылуы**	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	11.1.2.1 мемлекеттер мен аймақтардың шаруашылық мамандануының қалыптасуындағы табиғи-географиялық фактордың рөлін негіздеу	
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: мемлекеттер мен аймақтардың шаруашылық мамандануының қалыптасуындағы табиғи-географиялық факторларды ашып көрсетеді. **Басым бөлігі**: мемлекеттер мен аймақтардың шаруашылық мамандануының қалыптасуындағы табиғи-географиялық факторларды жан-жақты сипаттап, талдау жасайды. **Кейбір бөлігі:** мемлекеттер мен аймақтардың шаруашылық мамандануының қалыптасуындағы табиғи-географиялық факторларды талдап, салыстыра отырып, оның түрлерін жіктейді, бағалайды.	
Тарихи концепт	Өзгеріс пен сабақтастық, интерпретация, дәлел келтіру	
Бағалау критерийі	Білу, түсіну, талдау жинақтау,қолдану бағалау;	
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін, тақырып туралы бейнематериалды тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтінді оқиды. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: берілген тапсырма бойынша ұжымдық талқылауға қатысады, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді, ойларын айтуға дағдыланады. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен берілген тапсырма негізінде ақпараттың ақиқат немесе жалған екендігін анықтап, пікір айту дағдыларын жоғары дәрежеде дамытады.	
Құндылықтарға баулу	сын тұрғысынан ойлау, қарым-қатынас жасау қабілеті, өзгелердің мәдениетіне және көзқарастарына құрметпен қарау, жауапкершілік;	
Пәнаралық байланыс	география, тарих,экономика	

Алдыңғы білім	Экономиканың аралас түрі. Аралас экономика дамыған елдерінде, сондай-ақ дамушы елдерде қалыптасатын қазіргі заманғы қоғамдық-экономикалық жүйенің түрі.

Сабақ барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>
Сұрақтарға жауап берейік
1. Парсы шығанағы елдерінің экономикалық-географиялық жағдайының басты ерекшелігі неде?
2. Аймақтың экономикалық-географиялық жағдайы оның экономикасына қалай әсер етеді?
3. Парсы шығанағы тарихында оның геосаяси жағдайы қандай өзгерістерге түсті? Деректерді пайдаланып, аймақтың қазіргі геосаяси жағдайына талдау жасаңыз

Ойланайық, талқылайық
1. ЭГЖ-ға баға беру дегеніміз не?
2. Қазақстан бүгінде әлемнің қандай елдерімен байланыс жасауда? Өз ойыңды ашық айт, пікіріңді дәлелде.
3. Парсы шығанағы, Канада, Аустралия, Түркия, Бразилия елдерінің экономикалық (шаруашылық) факторларын талдаңыз:
а) табиғи жағдайлар мен ресурстар;
ә) еңбек ресурстарының шоғырлануы немесе жетіспеушілігі;
б) экономикалық-географиялық жағдай;
г) инфрақұрылымды дамыту деңгейі (соның ішінде көлік желісі).

Талдап, салыстырайық
1. Екі ел: Канада (дамыған) және Бразилия (дамушы). ... Ұқсастық: бұл мемлекеттердің халықаралық мамандандырудағы бірдей салалары бар – металлургия. Қорытындылай келе, салыстырылатын мемлекеттердің дәл осындай мамандануы үшін себептер мен алғышарттарды анықтап, кестенің тиісті орнына белгілеңіз:
<table>
<tr><th>Канада</th><th>Ұқсастық</th><th>Бразилия</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

2.Осы секілді тағы басқа екі елді алып, талдау жасаңыздар.
1. Мемлекеттердің мамандануы үшін қандай себептер керек?
2. Алғышарттарын атап шығыңыз.
</td><td>Оқулық, тапсырма

Слайдта шығып тұрады</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>3. Ұқсастық неде?</td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>Дәптерге орындайық
1. Канада табиғи факторларының шаруашылығы үшін қолайлы және қолайсыз жақтарын анықтаңыз
<table><tr><th>Қолайлы жақтары</th><th>Қолайсыз жақтары</th></tr><tr><td></td><td></td></tr></table>
2. Оқулықтағы 2-тапсырманы орындаңыздар.

Қолданып көрейік
Табиғи факторлардың қоғамға әсерін PEST әдісі арқылы талдаңыз: экономикалық, саяси, әлеуметтік, технологиялық

Ой бөлісейік
1. Н.Н.Баранскийдің «Өз Отанын сүю үшін оны жақсы білу керек»,–деген сөзінің мәні неде деп ойлайсыз?
2. Бүгінгі күні қажетті пайдалы қазбалары жоқ болса да Жапония, Корея Республикасы, Сингапур елінің тез дамуының «құпиясы» неде?</td><td>Оқулықтағы тапсырмалар.

Сілтеме: оқулық</td></tr>
<tr><td>Сабақтың соңы</td><td>Рефлексия:
Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді:
– нені білдім, нені үйрендім
– нені толық түсінбедім
– немен жұмысты жалғастыру қажет
Үйге тапсырма:1. Табиғи-географиялық факторлары АҚШ-тың державалар ретінде қалыптасуына қалай әсер етті? 2. Бүгінде, Қытайдың экономикалык құрылыста қол жеткізген жетістіктері дүниежүзі мемлекеттерінің назарын өзіне қаншалықты аударып келеді? (осыған дәлел іздеп, қосымша материал пайдаланып мәлімет әкелу, презентация жасау)</td><td></td></tr>
</table>

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?	Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсара-тындығын атап көрсеткен.ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көле-мін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек. Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы	**Жалпы бағалау**
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма? Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме? Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?	Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§12-13. МЕМЛЕКЕТТЕРДІҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫНДАҒЫ ТАБИҒИ-ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ШЕКТЕУШІ ФАКТОРЛАРҒА ТӨТЕП БЕРУДІҢ ТАРИХИ МЫСАЛДАРЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып:	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары**	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	11.1.2.2 экономиканың дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің әртүрлі амалдарын зерттеу;	

	11.1.2.3 қазіргі заман тарихында шектеуші табиғи-географиялық факторлар жағдайындағы мемлекеттердің сәтті экономикалық дамуының мысалдарын тұжырымдау
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: экономиканың дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің әртүрлі амалдарын сипаттайды; **Басым бөлігі**: экономиканың дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің әртүрлі амалдарын жан-жақты сипаттап, талдау жасайды. **Кейбір бөлігі:** табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің әртүрлі амалдарын саралайды және табиғи-географиялық факторлар жағдайындағы мемлекеттердің сәтті экономикалық дамуының мысалдарын анықтайды,бағалайды.
Бағалау критерийі	Білу, түсіну,талдау, жинақтау, қолдану;
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін, тақырып туралы бейнематериалды тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтінді оқиды. Жазылым: оқушылар берілген тапсырма бойыншаойларын сараптап кесте толтырады. Айтылым: берілген тапсырма бойынша ұжымдық талқылауға қатысады, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді, ойларын айтуға дағдыланады. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен берілген тапсырма пікір айту дағдыларын жоғары дәрежеде дамытады.
Тарихи концептер	Өзгеріс пен сабақтастық, интерпретация, дәлел келтіру
Құндылықтарға баулу	сын тұрғысынан ойлау, өзгелердің мәдениетіне және көзқарастарына құрметпен қарау,
Пәнаралық байланыс	География, тарих,экономика
Алдыңғы білім	Табиғи-географиялық факторларға қарай мемлекеттердің шаруашылық мамандандырылуы. Мемлекеттер мен аймақтардың шаруашылық маманлануының қалыптасуындағы табиғи-географиялық фактордың рөлі.

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	**Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері**	**Ресурстар**
Сабақтың басы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. «Азиялық жолбарыстардың» «керемет экономикасы» туралы не білесіз? 2. «Азиялық жолбарыстардың» II дүниежүзілік соғыстан кейінгі өнеркәсіптік саясат қалай жүрді? 3. «Күншығыс елі» әлемнің назарын өзіне қалай аударды? 4. Бүгінгі күні экономикалық өсу «Азиялық жолбарыстарда» қандай жағдайда?	Оқулық, тапсырма проектор компьютер

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>
Ойланайық, талқылайық
1. Жапония, Корея Республикасы, Сингапур, Малайзия, Израиль экономикалық даму жетістіктерін (экономикалық ғажаптарын) төмендегі кесте арқылы талдаңыз.
<table>
<tr><td>Экономикалық мәселелері</td><td>Табиғи-географиялық шектеуші факторлар</td></tr>
<tr><td>Төтеп берудің амалдары</td><td>Төтеп берудің амалдары</td></tr>
</table>
2. Кестеден Жапонияның экономикалық-географиялық жағдайының оң және теріс белгілерін анықтап, жауабыңызға дәлел келтіріңіз.
<table>
<tr><th>Жапонияның экономикалық-географиялық жағдайы</th><th>Жағымды +</th><th>жағымсыз -</th></tr>
<tr><td>Оқшаулау (аралдық ел)</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Шығыс Азия және Ресей жағалауларына жақын</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Шикізат нарықтарынан және сату нарықтарынан алшақтық</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Теңіз және мұхитқа шығу</td><td></td><td></td></tr>
</table>
Талдап, салыстырайық
1. Жапония мен Корея Республикасы экономикалық даму ерекшеліктерін салыстырыңыз. Кестеге толтырыңыз! Электронды қосымшадағы немесе интернет мәліметтерін қолданыңыз. Келесі тақырыптар бойынша ізденіңіз:
а) Корея Республикасының XX ғасырдағы экономикалық даму ерекшеліктері
ә) Жапон экономикасының даму жолының ерекшеліктері
<table>
<tr><th>Жапония</th><th>Ұқсастықтары</th><th>Корея Республикасы</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td><td>Слайд</td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>
Дәптерге орындайық
Сұрақтарға жауап беріп, кестені толтыр (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз)

Қолданып көрейік
1. Жасырын сөздерді тап. (кітаптағы кестені пайдаланады)
</td><td>Оқулықтағы тапсырмалар.

Сілтеме: оқулық</td></tr>
</table>

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	Ой бөлісейік Төмендегі пікірдің мағынасын түсіндіріңіз. Жапониядағы маңызды әлеуметтік-экономикалық үдерістер Азия құрлығында не болып жатқанына қарамастан дамыды. *Евгений Жуков*	
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді: – нені білдім, нені үйрендім – нені толық түсінбедім – немен жұмысты жалғастыру қажет Үйге тапсырма:тақырыпты оқу, деңгейлік сұрақ құрастыру, криптограммадағы терминдерді табу,жазу	

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?	Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен.ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы	Жалпы бағалау
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма? Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме? Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?	Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2:

	Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§14-15. МЕМЛЕКЕТТЕРДІҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ ДЕҢГЕЙІ БОЙЫНША ЖІКТЕЛУІ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып:	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі**	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	11.1.3.1 мемлекеттер мен аймақтардың әркелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын анықтау; 11. 1. 3. 2 әртүрлі алғышарттардың негізінде мемлекеттерді экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу	
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: мемлекеттер мен аймақтардың әркелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын сипаттайды. **Басым бөлігі**: мемлекеттер мен аймақтардың әркелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын анықтап,жан-жақты сипаттап, талдау жасайды. **Кейбір бөлігі:** әртүрлі алғышарттардың негізінде мемлекеттерді экономикалық даму деңгейі бойынша талдау жүргізеді, жіктейді.	
Тарихи концептер	Өзгеріс пен сабақтастық, себеп-салдар, дәлел келтіру;	
Бағалау критерийі	Білу, түсіну,талдау, қолдану, бағалау	
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін, тақырып туралы бейнематериалды тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтінді оқиды. Жазылым: оқушылар берілген тапсырма бойыншаойларын сараптап кесте толтырады. Айтылым: берілген тапсырма бойынша ұжымдық талқылауға қатысады, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді, ойларын айтуға дағдыланады. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық оқушы өз мүмкіндігінше берілген тапсырма негізінде пікір айту дағдыларын дамытады.	
Құндылықтарға баулу	Сын тұрғысынан ойлау, жауапкершілік, қарым-қатынас	
Пәнаралық байланыс	тарих, география, экономика	

Алдыңғы білім	Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары.

Сабақ барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>Сұрақтарға жауап берейік
1. Қандай құрал типологиялық тәсіл болып есептеледі?
2. Өтпелі экономикасы бар елдерге негізінен қандай елдер енді және сол елдер қатарынан «үлкен сегіздікке » кірген ел туралы айтып беріңіз.
3. Халықаралық тәжірибеде елдердің жіктемесіне қарай бөлуде алдымен басшылыққа алынатын қағиданы анықтаңыз:
4. Әлемдік экономикадағы елдердің бұл жіктеуі қандай белгілерге, өлшемдерге байланысты қабылданды?

Ойланайық, талқылайық
1. Қазіргі уақытта Қазақстан әлемнің қандай елдерімен экономикалық байланыста және оны немен дәлелдейсіз? (картамен жұмыс жасап, сызба-нұсқа жасаңыз)
2. «Үшінші әлем елдерін» ортақ ерекшеліктеріне қарай жіктеңіз. Олардың арасындағы айырмашылықтар мен ұқсастықтарды анықтаңыз.

Талдап, салыстырайық
Дамушы елдерді ортақ ерекшелігіне қарай жіктеңіз. Олардың арасындағы айырмашылықтар мен ерекшеліктерді салыстырыңыз.
«Экономикалық дамыған елдер», «Дамушы елдер» тобындағы елдерді кестеге жазыңыз. Олардың арасындағы айырмашылықтарды сипаттаңыз.
<table><tr><td>«Бірінші әлем елдері»</td><td>«Екінші әлем елдері»</td><td>«Үшінші әлем елдері»</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table></td><td>Оқулық, тапсырма</td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>Дәптерге орындайық
1.Мемлекеттер мен аймақтардың әркелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын тізімдеңіз.
2. «Дамушы елдердің» табыстары мен мәселелері» тақырыбында шағын эссе жазыңыз.</td><td>Оқулықтағы тапсырмалар.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>3.Әлеуметтік-экономикалық даму деңгейі бойынша дамыған және дамушы елдерді бөліп көрсетіңіз

<table><tr><td>ДАМЫҒАН ЕЛДЕР</td><td>ДАМУШЫ ЕЛДЕР</td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table>
Қолданып көрейік
Картаны қолданып, дамыған, дамушы елдерді анықтап, сол елдердің экономикалық ерекшеліктерін сипаттаңыз.
Ой бөлісейік
1.Қытай мен Үндістан экономикалық дамуының маңызды факторлары қандай? Өз жауабын дәйектеңіз.
2.Мемлекеттер мен аймақтардың әркелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттары туралы пікіріңізді айтыңыз.</td><td>Сілтеме: оқулық</td></tr>
<tr><td>Сабақтың соңы</td><td>Рефлексия:
Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді:
– нені білдім, нені үйрендім
– не әлі де түсініксіз
– қандай бағытта жұмыс жүргізу қажет
Үйге тапсырма: АКТ қолданып «Үлкен сегіздік» немесе «Азия жолбарыстары» атына ие болған елдерге презентация жасау</td><td></td></tr>
</table>

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	**Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?**	**Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау**
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен.ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.		АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.		

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы *Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?* *Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме? Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	**Жалпы бағалау** Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§16-18. ЖЕКЕЛЕГЕН МЕМЛЕКЕТТЕР МЕН АЙМАҚТАРДЫҢ КЕДЕЙШІЛІККЕ ЖӘНЕ ЭКОНОМИКАЛЫҚ АРТТА ҚАЛУШЫЛЫҚҚА ТӨТЕП БЕРУ ЖОЛДАРЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып:	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**

Сабақтың тақырыбы	**Жекелеген мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілікке және экономикалық артта қалушылыққа төтеп беру жолдары**
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	1.1.3.3 мемлекеттердің кедейшілік мәселесін шешуге бағытталған іс-әрекетін зерттеп, оның тиімділігін анықтау; 11.1.3.4 мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлін бағалау; 11.1.3.5 дамушы елдердің әлеуметтік-экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудің ықтимал жолдарын болжау
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: мемлекеттердің кедейшілік мәселесін шешуге бағытталған іс-әрекетін сипаттайды; **Басым бөлігі**: мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлін анықтайды; **Кейбір бөлігі:** дамушы елдердің әлеуметтік-экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудің ықтимал жолдарын жан-жақтыы саралайды,болжайды.

Бағалау критерийі	Білу, түсіну, талдау, жинақтау, бағалау
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін, тақырып туралы бейнематериалды тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтінді оқиды. Жазылым: оқушылар берілген тапсырма бойыншаойларын сараптап кесте толтырады. Айтылым: берілген тапсырма бойынша ұжымдық талқылауға қатысады, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді, ойларын айтуға дағдыланады. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық оқушылар берілген SWOT талдау тапсырма негізінде пікір айту дағдыларын дамытады.
Тарихи концептер	Өзгеріс пен сабақтастық, себеп-салдар, маңыздылығы
Құндылықтарға баулу	Сын тұрғысынан ойлау, жауапкершілік
Пәнаралық байланыс	география, тарих, экономика
Алдыңғы білім	Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Мемлекеттер мен аймақтардың әркелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын анықтау; экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу.

Сабақ барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>Сұрақтарға жауап берейік
1. Деректе берілген мәліметтің ішіде кедейшілікпен күреске байланысты қабылданған халықаралық құжаттар қандай?
2. «Артта қалған кедей елдерге көмек беру адамзаттық акт» туралы берілген деректің нақты қандай елдерге көмек қарастырылған?
3. Артта қалуды еңсерудің мүмкін жолдарын сипаттаңыз.

Ойланайық, талқылайық
1. Кедейшіліктің шығу себептерін анықтап, кестені толтырыңыз.

<table><tr><th colspan="2">Кедейшіліктің шығуының себептерін анықтау</th></tr><tr><td>тікелей</td><td></td></tr><tr><td>жанама</td><td></td></tr></table></td><td>Оқулық, тапсырма

проектор
слайд</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>

Талдап, салыстырайық

1. Африка елдері экономикалық артта қалуды еңсеру жолында бірқатар қандай маңызды проблемаларға жолықты? Қосымша ақпарат және диск мәліметтерін пайдаланып, кестенің тиісті орнына жауабыңызды жазыңыз:

<table>
<tr><td>Африка елдері экономикалық артта қалуды еңсеру жолында бірқатар кездескен маңызды проблемалар</td><td>→</td></tr>
</table>

2. *SWOT талдау. Дамушы елдердің әлеуметтік-экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудің ықтимал жолдары*

<table>
<tr><th>Күшті жақтары</th><th>Әлсіз тұстары</th></tr>
<tr><th>Мүмкіндіктері</th><th>Қауіпті жағы</th></tr>
</table>

3.Кедей елдерді жалпы белгілері бойынша таптастырып, талдаңыз.

</td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>

Дәптерге орындайық

1. Әлемнің кедей, халқы ашығушы мемлекеттерін карта бойынша анықтап, кестені толтырыңыз:

<table>
<tr><td>Елдер</td><td>Орналасқан жері</td><td>Кедейшілік пен аштықтың басты себептері</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Қолданып көрейік

1.Кедейшілікті қалай тоқтатуға болады? Қандай жолдар ұсынасыз?

Ой бөлісейік

1. «Дамушы елдердің әлеуметтік-экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудің мүмкіндіктері» деген тақырыпта «Ойлаудың алты қалпағы» атты

</td><td>Оқулықтағы тапсырмалар</td></tr>
</table>

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	технологиясы негізінде шағын топтардағы талқылау жұмысын жасаңыз. Мұнда мынадай сұрақтар көлемінде жауап беруді басшылыққа алыңыздар. 1) Кедейшілікпен күресуге байланысты әлемдік деңгейдегі бағдарламаларды анықтаңыз; 2) Жаһандық проблемаларды шешудің ықтимал жолдарына ұсыныс білдіріңіз. 3) «Әлемдік дамудың жаңа моделі» атты өз идеяңызды беріңіз. 4) Мысал ретінде берілген суретке қарап әңгіме құрастырыңыз және суретке қандай ат берер едіңіз?	*Сілтеме: оқулық*
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді: – нені білдім, нені үйрендім – нені толық түсінбедім – немен жұмысты жалғастыру қажет Үйге тапсырма: «Кедейлікпен күрес мәселесін жоймай бейбітшілік пен тұрақтылық мүмкін емес деген қорытындыға келуге тиіспіз» деген дүниежүзілік банктің бұрынғы президенті Джеймс Вулфсонның сөзінің мәні неде? Пікіріңді жазып кел	

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?	Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен.ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және де Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы	**Жалпы бағалау**
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма? *Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме? Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

І БӨЛІМ БОЙЫНША ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:		**Мектеп:**	
Күні:		**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11		**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**Зерттеу жұмысы:** Әлемдік тәжірибені талдау негізінде Қазақстанның шектеуші табиғи-географиялық факторларға төтеп берудің перспективалары		
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	1) оқиғалар мен құбылыстарды тарихи себептілігі, салыстырмалылығы мен әртүрлі көзқарастар, тарихи оқиғалар және тұлғаларға баға беруде сыни тұрғыдан зерттеу барысында, өткен және қазіргі таңдағы пікірталастық мәселелерге білім алушы тарапынан өзіндік көзқарас білдіруді дамыту; 2) тарихи деректердің әртүрлі типтерімен жұмыс жасау, іздеу және тарихи материалды жіктеу дағдыларын дамыту; 3) әртүрлі деректерді қолдана отырып жобалық жұмыс және тарихи реконструкция дағдыларын дамыту; (оқулықта берілген кестені пайдаланып орындайды).		

§19-20. ҚҰҚЫҚТЫҚ МЕМЛЕКЕТ ТҮСІНІГІ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:		**Мектеп:**	
Күні:		**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11		**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**Құқықтық мемлекет түсінігі**		

	<u>Зерттеу сұрағы</u>**: Құқықтық мемлекеттің артықшылықтары неде деп ойлайсыз?**
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	11.2.1.1. Мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін «құқықтық мемлекет» ұғымын қолдану
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: «Құқықтық мемлекет» ұғымына жалпы түсінік бере алады; – Құқықтық мемлекеттің құрылымы мен белгілері туралы білетін болады; **Басым бөлігі**: Құқықтық мемлекеттің құрылымы мен белгілері туралы білетін болады; – Мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын анықтай алады; **Кейбір бөлігі:** Мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын анықтап, құқықтық мемлекеттің қалыптасуының алғышарттарын зерттейін болады.
Бағалау критерийі	**Білу: Тапсырма 1.** «Ширату жаттығуы» **Түсіну: Тапсырма 2.** «Тірек сөздерге анықтамалар беру**» ,** **Қолдану: Тапсырма 3,4,5,6** Кестелермен,карталармен жұмыс **Талдау: Тапсырма 7,8,9** топтық тапсырмалар
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *1) Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана* 2) *Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім* *3) Зайырлы қоғам және жоғары руханият* *4) Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу* *5) Жалпыға бірдей еңбек қоғамы* *6) Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы* 7) *Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы* — мемлекетіміздің белсенді, теңдестірілген, сындарлы және жауапты ішкі саясатының басты мәні. 2.Қазақстандық қоғамның барша қазақстандықтарды біріктіретін, қоғамдық келісімнің негізін қалайтын басты құндылықтары

	Қазақстандық қоғамдағы этносаралық келісім Ата заңда және басқа да Заңдарда берік бекітілген. 1995 жылы Қазақстан халықтарының Ассамблеясы – азаматтық бейбітшілік пен келісімнің бірегей институты, жалпы қазақстандық бірлік негізі құрылды. Халқымыздың қоғамдық келісімі мен жалпы ұлттық бірлік, барлық азаматтардың этникалық, діни, нәсілдік тиістіліктеріне және өзге де өзгешелектеріне қарамастан тең құқықтығы – әркімнің және барлығының табысы мен лайықты өмірін білдіретін тұрақты шоғырландырылған фактор. Қазақстан Республикасының әр азаматының патриоттық борышы – Қазақстанның халықтарының достық пен келісім дәстүрін сақтап, ұлғайтып, ұрпақтан ұрпаққа беру.
Пәнаралық байланыс	***Қазақстан тарихы және дүниежүзі тарихы*** пәні бойынша қазіргі әлемнің жаһандануы. Жаһандану үдерісінің мәні туралы анықтайды.. Жаһандану жағдайындағы әлемдік мемлекеттердің даму тенденциялары туралы. ***Құқық негіздері*** пәні бойынша Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам туралы байланыстырады. ***География пәні:*** *Құқықтық мемлекеттердің территориялық құрылымдарын анықтайды.*
Алдыңғы білім	Мемлекет қалай пайда болғанын есіне түсіреді. Мемлекеттің қалыптасуында жеке азаматтардың рөлі туралы біледі. Халық пен биліктің ара салмағы қандай болатынын біледі. Мемлекеттің қоғамдағы қызметін анықтап, естеріне түсіреді.

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. Құқықтық мемлекет туралы идеяның мәні неде? Оның дамуы туралы әңгімелеп беріңіз. 2. Құқықтық мемлекет белгілері қандай?. Олардың арасында ең маңызды белгіні ажыратыңыз. Өз жауабыңызды дәйектеңіз. 3. Мемлекет пен құқықтың арақатынасы қандай? **Ойланайық, талқылайық** 1. Бүгінгі құқықтық мемлекеттердегі билік органдарының үш бөлігімен салыстырмалы түрде, еліміздің тарихының қазақ хандығы тұсындағы мемлекеттік биліктің құрылымдық бөліктерін анықтап, кестенің үш бөлігіне орналастырыңыз. 2. Ежелгі Қосөзендегі заңдар мен қазіргі кездегі құқықтық мемлекет арасындағы өзара байланыс туралы екі мысал келтіріңіз. 1-мысал ---; 2-мысал---;	«Әдеттегі жағдай», «Мен дайынмын» атты жаттығулары балалардың зейінін аудару. Жаңа сабақтың басталуына байланысты әдіс-тәсілдер жинағынан алынды. Оқулықтан: Суретке байланысты тапсырма.

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td>АКТ. Флипчарттан жаңа тірек сөздерге анықтамалар алынды:</td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>Талдап, салыстырайық
1. Берілген мәліметтерді белгілеріне қарай мемлекеттің саяси режимінің қай түріне жататынын анықтап, кестенің тиісті орнына белгілеңіз:
1.Террор, құпия құқық қорғау қызметі болады;
2. Өкімет билігінің тармақтарға бөлінуі бояма түрде болады;
3. Көп партиялы қоғам қалыптасқан;
4. Конституциялық кепілдіктер берілмеген;
5. Азаматтардың құқықтары мен бостандықтары шектелген;
6. Экономика орталықтандырылған бақылауда;
7. Жалпыға бірдей мемлекеттік идеология;
8. Өкімет билігі белгілі күш-қуат құрылымдарына сүйенеді, бірақ кепілдік беруден, реформалардан бас тартпайды;
9. Идеялық абсолютизм;
10. Көпвекторлы саясат орнату;
11. Қоғамда оппозицияның болуы қалыпты жағдай.

<table><tr><td>1.Тоталитарлық</td><td>2.Авторитарлық</td><td>3.Демократиялық</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>
2. Құқықтық мемлекет құру жолында кездесетін кедергілерге мысалдар келтіріңіз: кестені толтыру арқылы қоғамдық қатынастарды реттеуде кездесетін кедергілерді құқықтық мемлекеттің белгілі бір салаларына қарай анықтап, сәйкес ұяшыққа жазыңыз «оқулықтағы кестені пайдалану).

Дәптерге орындайық
Төмендегі кестеге мемлекеттің негізгі белгілерін анықтап жазыңыз. Мұнда, мемлекеттіліктің негізгі түйіні тәуелсіздікте, егемендікте, еркіндікте екенін басшылыққа алған дұрыс! (кітаптағы сызбаны пайдаланыңыз).</td><td>Қазақстан Республикасының картасы, Конституциясы, Туы және баланың өз суретін көрсету.

Оқулықтағы 10 п-ғы 3,4,5 тапсырмалар.

Т-№4: Сілтеме: С.Т.Өміржанов «Құқық негіздері» (Оқу құралы) 2015ж</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>3. Құқықтық мемлекеттің дербес қағидасы болады. Осы дербес қағиданы анықтап көріңіз. Құқықтық мемлекеттің дербес ерекше қағидасына нені ұсынар едіңіз? Кестеде берілген тапсырманы орындаңыз. (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз)

Қолданып көрейік
1. Төмендегі кестеге мемлекеттік құрылым нысандары бойынша қазіргі заманға өмір сүріп жатқан елдерден мысалдар келтіріп, тиісті бағандарға мемлекеттердің аттарын көрсетіңіз:
<table>
<tr><td>1.Тоталитарлық</td><td>2.Авторитарлық</td><td>3.Демократиялық</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

2. Құқықтық мемлекеттердің даму тенденцияларына сәйкес өз бағаңызды беріңіз. Кешегі өткен күндердегі тарихына және бүгінгі болмысына баға беріп, болашаққа ұсыныс беріңіз.

Ой бөлісейік
1.И.Кант пен С.Монтескье тұжырымдамаларында заңдылық пен идеалды күйді философиялық іздеудің арасындағы байланысты анықтаңыз.</td><td>Т-№5: Оқулықтағы мәліметтерді қолданып, кестелерді толықтыру керек.</td></tr>
<tr><td>Сабақтың соңы</td><td>Рефлексия:
Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді:
Кері байланыс: "Бағдаршам"әдісі
</td><td></td></tr>
<tr><td>Үй тапсырмасы:</td><td>Тақырып соңында берілген тест сұрақтары бойынша жауап дайындау.</td><td></td></tr>
</table>

<table>
<tr>
<th>Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?</th>
<th>Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?</th>
<th>Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау</th>
</tr>
<tr>
<td>Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен.ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Бұл тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және де Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.</td>
<td>Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.
Тапсырмаларды бағалау критерийлері:
<table>
<tr><th>Критерий</th><th>Дескриптор</th><th>Жетістік деңгейі</th></tr>
<tr><td>А.Мазмұны</td><td>Тақырып мазмұны ашылмады</td><td>0</td></tr>
<tr><td></td><td>Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет</td><td>1</td></tr>
<tr><td>В.Баяндау шеберлігі</td><td>Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.</td><td>2</td></tr>
<tr><td></td><td>Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.</td><td>3</td></tr>
<tr><td>С. Шығарма-шылық</td><td>Тақырыпты өзге қырынан аша білді</td><td>3</td></tr>
<tr><td></td><td>Жаңашылдық идея болды.</td><td>3</td></tr>
</table>
</td>
<td>АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма? Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме? Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?</td>
<td>Жалпы бағалау
Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары</td>
</tr>
</table>

	туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§21-23. ҚҰҚЫҚТЫҚ МЕМЛЕКЕТ ПРИНЦИПТЕРІНІҢ ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУЫНЫҢ ТАРИХИ ТӘЖІРИБЕСІ

Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**

Сабақтың тақырыбы	**Құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асырылуының тарихи тәжірибиесі** **Адам құқықтарының жалпыға ортақ Декларациясы** Зерттеу сұрағы**: Құқықтық мемлекет пен Адам құқықтарының Жалпыға ортақ Декларациясының артықшылықтары неде деп ойлайсыз?**
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	11.2.1.3. Әртүрлі мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекеттің қалыптасу жолдарын талдау; 11.2.1.4.әртүрлі мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асу ерекшеліктерін салыстыру; 11.2.1.5. қазіргі кездегі адам құқықтарының Жалпы Декларациясының маңызын негіздеу;
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**:құқықтық мемлекеттің қалыптасу жолдары туралы және қазіргі кездегі адам құқықтарын қорғауға арналған Жалпы Декларацияның маңызы туралы талдайды; **Басым бөлігі**:әртүрлі мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекет принциптерін айқындайды; **Кейбір бөлігі:** әртүрлі мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асу ерекшеліктеріне салыстырмалы баға береді
Бағалау критерийі	**Білу: Тапсырма 1.** **Түсіну: Тапсырма 2, Тапсырма 3.** **Қолдану: Тапсырма 5, 6** **Талдау: Тапсырма 7, 8, 9**
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)

Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *Жетінші құндылық: Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы – мемлекетіміздің белсенді, теңдестірілген, сындарлы және жауапты ішкі саясатының басты мәні.*
Пәнаралық байланыс	Жаһандану жағдайындағы әлемдік мемлекеттердің даму тенденциялары туралы. ***Құқық негіздері*** пәні бойынша Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам туралы байланыстырады. ***География пәні:*** *Құқықтық мемлекеттердің территориялық құрылымдарын анықтайды.*
Алдыңғы білім	Мемлекеттің қалыптасуында жеке тұлғалардың рөлі туралы білетін.«Құқықтық мемлекет» ұғымына жалпы түсінік бере алатын еді.Құқықтық мемлекеттің құрылымы мен белгілері туралы білетін болатын. Құқықтық мемлекеттің құрылымы мен белгілері туралы білетін болатын.

Сабақ барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарлан ған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>Сұрақтарға жауап берейік
1. Құқықтық мемлекет деген не?
2. Құқықтық мемлекеттің негізгі принциптері қандай?
3. Құқықтық мемлекеттің қазіргі кездегі тұжырымдамалары қайдан бастау алады?
4. Құқықтық мемлекет құрылымын құрайтын негізгі элементтері қандай?
5. Биліктің тармақталу принципінің ерекшелігі неде?

Ойланайық, талқылайық
1. Логикалық қатардағы артық сөзді табыңыз:
<table>
<tr><td>А) конгресс
В) монархия
С) парламент</td><td>А) мемлекет билігінің үш тармақты бөлінуі
В) бір партиялы жүйе
С) саяси террор</td><td>А) премьер-министр
В) президент
С) конгресс</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
2. Джон Локк, Иммануил Кант, Томас Гоббс деген ғұламалардың құқықтық мемлекет жөніндегі пікірлерін мәтіннен тауып, өз көзқарасыңызды білдіріңіз. Қай ғұламаның пікірі маңызды? Неліктен?</td><td>http://bilim-all.kz/article/8974-Alemdegi-gazhap-ta-zhumbaq-adamdar-turatyn-7-zher

атты жаттығулары балалардың зейінін аудару. Жаңа сабақтың басталуына байланысты әдіс-тәсілдер жинағынан алынды.</td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>Талдап, салыстырайық
1. Оқулықтағы сызбаны қолданып, құқықтық мемлекет принциптерінің ерекшеліктерін талдаңыз.
2. Оқулық және қосымша мәліметтерді қолданып, Қазақстан және таңдауыңыз бойынша басқа бір</td><td>Әлемнің саяси картасын көрсету.</td></tr>
</table>

Сабақтың жоспарлан ған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	елдің тарихындағы құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асу ерекшеліктерін, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын көрсетіңіз (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз). **Дәптерге орындайық** Құқықтық мемлекеттің қалыптасу жолдарын тізімдеп, маңыздылығын анықтаңыз (оқулықтағы кестені пайдаланып). **Қолданып көрейік** 1. Адам құқықтарын қорғау жөнінде қабылданған халықаралық құжаттарды электронды қосымша материалдарын қолданып, маңыздылығын анықтаңыз. **Ой бөлісейік** 1. Жас дос! Сыныптас достарыңызбен бірге «Құқықтық мемлекет ұстанымдарының қатаң тәртіпке негізделген қағидалары болуы шартты немесе шартты емес, азаматтық қоғамның заманауи талаптарына негізделуі қажет» деген тақырыптар бойынша «Дебат» пікірсайыс алаңын жасаңыз. Пікірсайыс барысында бақылаушы топ мүшесі ретінде: 1) Сіз парламент мүшесі ретінде бұл тақырыпқа қандай ұсыныс берер едіңіз? 2) Осы жағдаятты, кейсті сіз қалай шешу жолдарын ұсынасыз? 3) Осы келтірілген мысалдарға қосымша тағы қандай заң тармақтарын енгізетін едіңіз?	Оқулықтағы 11 п-ғы 1,2,3,5,6 тапсырмаларды бес топқа бөліп беріледі Топ мүшелері: Оқулықтағы мәліметтерді қолданып, кестелерді толықтыру Бес топтың талқылау мәліметтерін критерий бойынша бағалап, қорытындысын шығарамыз. Бүкіл сынып оқушылары бірлесіп орындалатын жұмыс. 1.Қазақстан Республикасының Конституция 2.Жеті Жарғы 3.Азаматтық туралы кодекс 4.Қылмыстық Кодекс 5.Президент жарлығы

Сабақтың жоспарлан ған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
		6.Президенттің халқына Жолдауы,т.б..
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді: **Кері байланыс: «Екі жұлдыз, бір тілек»**	
Үй тапсырмасы:	***Зерттеу жұмысының тапсырмалары:*Оқулық пен хрестоматиядағы теориялық мәліметпен танысу арқылы келесі мәселелерді қарастырыңыз:** 1.«Құқықтық мемлекеттің» анықтамасын беріңіз; 2. Құқықтың негізгі принциптерін көрсетіңіз. 3.Құқықтық мемлекеттің қазіргі кездегі концепциялары қайдан бастау алады? 4.Құқықтық мемлекет құрылымын құрайтын негізгі элементтер қандай? 5.Биліктің тармақталу принципінің ерекшелігі қандай?	

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?	Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен. ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Бұл тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және де Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын. Тапсырмаларды бағалау критерийлері:	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
А.Мазмұны	Тақырып мазмұны ашылмады	0
	Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет	1
В.Баяндау шеберлігі	Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды	1
	Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.	2
	Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.	3
С. Шығарма-шылық	Тақырыпты өзге қырынан аша білді	3
	Жаңашылдық идея болды.	3

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы

Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?
Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?
Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?

Жалпы бағалау

Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§24-25. АЗАМАТТЫҚ ҚОҒАМ ТҮСІНІГІ ЖӘНЕ ЖАЛПЫ СИПАТТАМАСЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**

Сабақтың тақырыбы	Екінші бөлім: Саяси-құқықтық процестер Тарау: Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам **Азаматтық қоғам түсінігі және жалпы сипаттамасы** **Зерттеу сұрағы:** Жалпы «Азаматтық қоғам» дегенді қалай түсінеміз? Біз қандай қоғамда өмір сүрудеміз?
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	11.2.1.6. Мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін «азаматтық қоғам» ұғымын қолдану; 11.2.1.7 құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның құрылуының тарихи байланысын анықтау.
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: «Азаматтық қоғам» ұғымына жалпы түсінік береді; – Азаматтық қоғамның құрылымы мен белгілері туралы білетін болады; – Мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын анықтаймыз; – Азаматтық қоғам құрылуы мен құқықтық мемлекеттің тарихи байланысын анықтаймыз. **Басым бөлігі**: Азаматтық қоғамның құрылымы мен белгілері туралы білетін болады; – Мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын анықтайды; **Кейбір бөлігі:**азаматтық қоғам құрылуы мен құқықтық мемлекеттің тарихи байланысын анықтап, баға береді.
Бағалау критерийі	– тарихи фактілерді жылдам еске түсіруге жаттығулары арқылы; – белгілі фактілердің арасынан жаңа фактілерді алу және пайдаланылатындай болуы; – есінде жылдам қалатын фактілерді анықтап, оларды қандай тәсілмен орындау керектігін талқылауы; – тапсырманы орындау барысында сөздік қорды қалыптастырып, тақырып бойынша лексика мен терминдерді дұрыс қолдануы; – жоспарланған уақыттан ауытқымау және тапсырманың келесі бөліміне бірқалыпты ауысып отыруы
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)

Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *Жетінші құндылық: Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы — мемлекетіміздің белсенді, теңдестірілген, сындарлы және жауапты ішкі саясатының басты мәні.*
Пәнаралық байланыс	***Құқық негіздері*** пәні бойынша Мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін «азаматтық қоғам» ұғымына анықтамалар береді; ***География пәні:*** *Құқықтық мемлекеттердің территориялық құрылымдарын анықтайды.*
Алдыңғы білім	Алғашқы адамдардың қарапайым, тобыр болып өмір сүргені тарихтан белгілі. Ерте темір дәуірінен бастап ежелгі мемлекеттік басқару жүйелері қалыптасып, азаматтық қоғамның алғашқы белгілері қалыптасқанын байқаймыз. Яғни, қоғамда ақсақалдар, абыздар бастаған топтардың арнайы жиналыстар өткізіп, қауым мәселелерін шешіп, реттеп отыратынын білген болатынбыз. Жалпы әскери демократиясы арқылы азаматтық қоғамды қалыптастырғанын білетінбіз. Орта ғасырлар және жаңа дәуір тарихынан «Азаматтық қоғам» туралы жаң идеялар қалыптасумен қатар жаңа азаматтық қоғамның дәстүрлі жүйесінде өзгерістер болғанын байқаймыз. Қазіргі заман тарихи кезеңінде «азаматтық қоғам» ұғымын қолдану арқылы мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларына талдаулар жасай аламыз.

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарлан ған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы	**Кіріспе:** Балалардың сабаққа деген қызығушылығын ояту мақсатында балалардың назарын сабақ тақырыбын анықтайтын мәліметтерден үзінді беру арқылы сабақты бастаймыз. **(Флипчартта БҰҰ-ның, К.Аннанның суреттері мен сөзі көрсетіледі)** «Бүкіл адамзат үшін жарқын болашаққа үміт беретін бірден-бір жол, ол өзара іс-қимыл мен ынтымақтастық жолы, мұнда барлық қоғамдық күш-жігерлер - мемлекеттер, жеке сектор, білім беретін және зерттеу мекемелері, барлық нысандағы азаматтық қоғам - нақты, қол жететін мақсаттарға ұмтылу үшін өз күштерін біріктіреді.» (БҰҰ Бас Хатшысы Кофи Аннанның ұйымның қызметі туралы есебі, Бас Ассамблея, Нью-Йорк. 6 қыркүйек 2001 жыл **Мұғалім іс-әрекеті:** Оқушыларға бүгінгі сабақтың тақырыбын тауып айтуына мүмкіндік беру арқылы зейінін сабаққа аудару. Миға шабуыл әдісімен жаңа сабақтың тақырыбын анықталады. **Оқушы іс-әрекеті:** Оқушылар пікірлерін білдіре отырып бүгінгі сабақтың тақырыбы мен мақсатына болжау жасайды. **Мұғалім іс-әрекеті:**	http://bilim-all.kz/article/8974-Alemdegi-gazhap-ta-zhumbaq-adamdar-turatyn-7-zher Жаңа сабақтың басталуына байланысты әдіс-тәсілдер жинағынан алынды. https://www.google.com/search?q=киіз+үйдің+суреті&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiZjM

Сабақтың жоспарлан ған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	Сабақтың тақырыбына сай оқу мақсаты және бағалау критерийлерімен таныстырылады. -Балалар! Біз барлығымыз бірге қандай қоғамда өмір сүрудеміз? Балалардың осы сұраққа берген жауаптарын осы дұрыс жауап айтылғанша бейімдеп, дұрыс жауабын бірлесе отырып табады. **Жауап:**Қоғамның техникалық-жаратылыстану **саласында «постиндустриялық»** қоғамда, ал жалпы адамзаттық ортада **«ізгілікке негізделген»** қоғамда өмір сүрудеміз**.** Тақырыпты анықтап алған соң; **«Тарих шашуы»** атты сабақ басына арналған жаттығу жұмысын жүргіземіз. **Саясат, Нормативтік актілер, Институт, Реформа, Дебат, Реформа, Регламент,** **Азаматтық қоғам, Партия, Тенденция**, **Мәміле, Демократия, Лоббистік.** **«Тарих шашуы» жаттығуында берілген тірек сөздерінің анықтамалары:** 1. **Саясат –** мемлекеттік іс, адамдардың бұқарамен, қоғамдық бірлестіктермен, жеке адамдармен бірге мемлекет пен билікке қатысты мәселелерді шешуге бағытталған қызметінің ерекше түрі**;** 2. **Институт**–мекеме, құрылғы. Оқу орны деген мағынасынан бөлек қоғамдық қатынастарды құқық нормаларының негізінде іске асыратын құрылым**;** 3. **Нормативтік актілер –** қоғамдық қатынастың белгілі бір аясын реттеуші құқық нормаларынан тұратын мемлекеттік құжат; 4. **Регламент –** белгілі бір әрекеттің тәртібін реттейтін ереже; 5. **Дебат –** пікір алмасу,белгігі бір жиналыста, пікірсайыс алаңында мәселерді талқылау: 6. **Референдум –** мемлекеттегі ең маңызды мәселелерді шешетін бүкілхалықтық дауыс беру; мемлекеттің азаматтарының белгілі **Азаматтық**, бір ұсыныстарды қабылдауға немесе қабылдамауға тікелей еркін білдіру; референдумдар тікелей демократияның жақсы мысалы бола алады**;** 7. **Реформа –** қоғамдық қатынаста өзгерістің орын алуы; 8. **Азаматтық қоғам**–экономикалық, әлеуметтік, қоғамдық-саяси, мәдени, діни, отбасылық, құрылымдардың шеңберінде мемлекеттің және оның органдарының араласуынсыз дамитын тұлғааралық және топаралық қатынастардың жиынтығын айтамыз; 9. **Партия**–белгілі бір әлеуметтік топтың, таптың, ұлттың мүддесін қорғау үшін біріккен қоғамның белсенді және ұйымдасқан бөлігі; 10.**Тенденция** – көзқарастағы немесе іс-қимылдағы бағыттылық, ұмтылыс; 11. **Мәміле** –азаматтардың немесе ұйымдардың азаматтық құқықтар мен міндеттерді	Оқулықтан: Суретке байланысты тапсырма АКТ. Флипчарттан жаңа тірек сөздерге анықтамалар алынды: Википедияның еркін энциклопедиясынан: Автор: Imre Solt - Dubai Construction Update Part 5 Page 14 at Post 278, CC BY-SA 3.0, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=2954513

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарлан ған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>белгілеуге, өзгертуге немесе тоқтатуға бағыталған іс-әрекеттер;
12. Демократия – халық билігі, қоғам қызметіне оның барлық мүшелерінің бірдей және белсенді қатысуын қамтамасыз ететін ұйымдастыру ұстанымы;
13. Лоббистік - атқарушы биліктің шешімдерін немесе заңдарды қабылдау кездерінде жеке адамдардың, ұйымдардың (партияларда, бизнесте, қоғамдық ұйымдарда жеке тұлғалар тарапынан кейбір мүдделерін қамтамасыз етуге бағытталған ұйымдардың әрекеті.Бұл коммуникациялық әрекет.

«Тарих шашуы» жаттығуынан соң, барлық оқушыларға «Азаматтық қоғам» туралы анықтаманы айтқызамыз. Адамдардың ерікті түрде, қызығушылықпен күнделікті қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін жағдайын жасайтын (мемлекеттік органдардың міндеттеуінсіз) бірлестіктер.</td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>Сұрақтарға жауап берейік
1. «Азаматтық қоғам» дегенді қалай түсінеміз?
2. Біз қандай қоғамда өмір сүрудеміз?
3. «Азаматтық қоғам» мен құқықтық мемлекеттің арасалмағы қандай деңгейде болады?
4. Азаматтық қоғам туралы тарихта алғаш қалам тартқан ғұламалар кімдер?

Ойланайық, талқылайық
1. Азаматтық қоғам құруда жеке азамат (индивид) ретінде сіздің үлесіңіз қандай болуы мүмкін, деп ойлайсыз?
2. Мемлекеттің саяси-құқықтық жүйесінде азаматтық қоғамның ресми және ресми емес құрылымдарын тиісті бағандарына топтастырыңыз.

<table><tr><td>Саяси</td><td>Экономикалық</td><td>Әлеуметтік</td><td>Рухани</td><td>Рухани</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>
Талдап, салыстырайық
1.Ресей Федерациясы мен Қазақстан Республикасының азаматтық қоғамын салыстырыңыз.

Дәптерге орындайық
1. «Азаматтық қоғамның негізі болатын қоғамдық ұйымдар мен бірлестіктер мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің даму тенденцияларына тікелей әсер етеді»,- деген пікірге қосымша сіз қандай ұсыныстар бере аласыз? Тарихымыздағы өткен кезеңдерге</td><td>Азаматтық білімге кіріспе/ аударма редакторы /Д. Көшім. –Алматы, Кітап, 2003.

Сынып оқушыларын үш топқа біріктіру негізінде екі тапсырмадан орындап, постерде қорғайды.

Топ мүшелері: Оқулықтағы мәліметтерді қолданып, кестелерді толықтыру керек.

«Ойлан-жұптас-бөліс» тәсілі арқылы балалар «Тарихта азаматтық қоғам туралы түсініктің қалыптасуы» – тақырыпты 30 минутта талқылайды.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарлан ған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>
талдау жасай отырып, бүгінгі қоғамдық ортамыздағы жағдайлар мен болашақтағы даму тенденцияларына қатысты мәліметтерді кестенің тиісті бағандарына жауап дайындаңыз. Болашаққа өзіңізің тың ұсынысыңызды беріңіз.
<table>
<tr><th>Кеше</th><th>Бүгін</th><th>Ертең</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Ұсыныстарыңыз:</td><td></td><td></td></tr>
</table>
Қолданып көрейік
1. Шағын мүдделері ортақ топтардан бастап, ірі қоғамдық бірлестіктер, біріккен халықаралық ұйымдарға дейінгі азаматтық қоғамды құраушы топтарды ретіне қарай түзіп шығыңыз:
2. Біздің еліміздегі әлеуметтік желілердегі қоғам белсенділерінің әрекеттеріне баға беріңіз.

Ой бөлісейік
1. АКТ қолдану арқылы (диск) жоғарыда берілген мәліметтермен салыстыра отырып; Қазақстанның саяси-құқықтық жүйесінің мықты және әлсіз жақтарын анықтаңыз.
</td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың соңы</td><td>
Рефлексия:
Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді:
Кері байланыс: «Рефлекция пирамидасы:
</td><td></td></tr>
<tr><td>Үй тапсырмасы:</td><td>
«Азаматтық қоғамның негізі болатын қоғамдық ұйымдар мен бірлестіктер мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің даму тенденцияларына тікелей әсер етеді» деген пікірге қосымша сіз қандай ұсыныстар бере аласыз?
Тарихымыздағы өткен кезеңдерге талдау жасай отырып, бүгінгі қоғамдық ортамыздағы жағдайлар мен болашақтағы даму тенденцияларына қатысты мәліметтерді кестенің тиісті бағандарына жауап дайындаңыз.
Болашаққа өзіңізің тың ұсынысыңызды беріңіз:
<table>
<tr><th>Кеше</th><th>Бүгін</th><th>Ертең</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Ұсыныстарыңыз:</td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td><td></td></tr>
</table>

<table>
<tr>
<th>Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?</th>
<th>Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?</th>
<th>Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау</th>
</tr>
<tr>
<td>Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен.ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Бұл тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және де Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.</td>
<td>Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.
Тапсырмаларды бағалау критерийлері:
<table>
<tr><th>Критерий</th><th>Дескриптор</th><th>Жетістік деңгейі</th></tr>
<tr><td>А.Мазмұны</td><td>Тақырып мазмұны ашылмады</td><td>0</td></tr>
<tr><td></td><td>Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет</td><td>1</td></tr>
<tr><td>В.Баяндау шеберлігі</td><td>Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.</td><td>2</td></tr>
<tr><td></td><td>Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.</td><td>3</td></tr>
<tr><td>С. Шығармашылық</td><td>Тақырыпты өзге қырынан аша білді</td><td>3</td></tr>
<tr><td></td><td>Жаңашылдық идея болды.</td><td>3</td></tr>
</table>
</td>
<td>АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?
Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?
Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?</td>
<td>Жалпы бағалау
Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе</td>
</tr>
</table>

	жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§26-27. АЗАМАТТЫҚ ҚОҒАМДАҒЫ ҮКІМЕТТІК ЕМЕС ҰЙЫМДАР

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	Екінші бөлім: Саяси-құқықтық процестер Тарау: Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам **Азаматтық қоғамдағы үкіметтік емес ұйымдар** **Зерттеу сұрағы:** а) Азаматтық бастамалар орталықтары мемлекеттік бағдарламалармен бірлесе жұмыс жасағаны тиімді деп ойлайсыз ба? б) Үшінші сектордың қызметі сіз өмір сүретін ортады бар ма? Ойланып, есіңе түсіріп көріңізші	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	11.2.1.8 азаматтық қоғамның қалыптасуы мен дамуында үкіметтік емес ұйымдардың рөлін анықтау; 11.2.1.9 әртүрлі мемлекеттердегі үкіметтік емес ұйымдардың қызметін бағалау	
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: «үшінші сектор»ұғымы мен оның қызметіне талдау жасай алады**.** Халықаралық үкіметтік емес ұйымдардың сипаты белгілері:не, үкіметтік емес қоғамдық ұйымдардың түрлеріне, үкіметтік емес ұйымдардың басты артықшылығына баға беру; **Басым бөлігі**: Тақырыпқа қатысты суретке қарап өз тұжырымдамасын бере алады. Қоғамдағы үкіметтік емес ұйымдар мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің даму тенденцияларына тікелей әсер ететіні туралы өз ұсыныстарын беруі. Бүгінгі күнде үкіметтік емес ұйымдар мүдделері ортақ топ ретінде құрылудың маңыздылығын анықтау. Үкіметтік емес ұйымдардың жұмыс жасап жатқан салалары, олардың қоғамдағы рөлі туралы мағлұматтармен талдау жұмыстарын жүргізу; **Кейбір бөлігі:** «үшінші сектор» мысалындағы оқушылар ұйымы (оқушылардың өзін-өзі басқару ұйымы) жұмыс жасайтын болса, келешекте сол ұйымның бір мүшесі ретінде тиімді ұсыныс беру. «Үшінші сектор»ұғымы мен оның қызметіне баға беру.	
Бағалау критерийі	– Халықаралық қатынаста үкіметтік емес ұйымдардың рөлі туралы берілген мәтін мазмұнымен танысып, «РАТФ» технологиясы бойынша төрт топта талқылау жасағанда оқушылардың тыңдалым, айтылым, жазылым; оқылым дағдылары дамиды, - есінде жылдам қалатын фактілерді анықтап, оларды қандай тәсілмен орындау керектігін талқылайды;	

	– тапсырманы орындау барысында сөздік қорды қалыптастырып, тақырып бойынша лексика мен терминдерді дұрыс қолданады; – жоспарланған уақыттан ауытқымау және тапсырманың келесі бөліміне бірқалыпты ауысып отырады.
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *Жетінші құндылық:* ***Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы — мемлекетіміздің белсенді, теңдестірілген, сындарлы және жауапты ішкі саясатының басты мәні****.*
Пәнаралық байланыс	***Құқық негіздері*** пәні бойынша Мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін «азаматтық қоғам» ұғымына анықтамалар береді; ***География пәні:*** *Құқықтық мемлекеттердің территориялық құрлымдарын анықтайды.*
Алдыңғы білім	– Азаматтық қоғам деп қоғамның барлық салаларында мемлекеттің және оның органдарының араласуынсыз дамитын тұлғааралық және топаралық қатынастардың жиынтығы екенін білетін; – Азаматтық қоғам мен мемлекет бірі-біріне тәуелділікте болады, бірін-бірі толықтырып отыратынын білетін; – Азаматтық қоғам болмаған жерде құқықтық, демократиялық қоғам орнамайтынын білетін; – Тек еркін азаматтар ғана ынтымақты, саналы қызметімен бірігіп өмір сүрудің ең тиімді формасын жасай алатынын білетін; – Азаматтық қоғамды басқарудың демократиялық әдістерімен белгілі бір әлеуметтік топтарға бірігу арқылы жалпы халық құратынын білетін.

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы	**Кіріспе:** Балалардың сабаққа деген қызығушылығын ояту мақсатында балалардың назарын сабақ тақырыбын анықтайтын мәліметтерден үзінді беру арқылы сабақты бастаймыз. **(Флипчартта Үкіметтік емес ұйымдарға қатысты суреттері мен сөздер көрсетіледі)** **1.** *Адам қоғамдық, мемлекеттік барша мүдделер және бүкіл адамзат үшін неғұрлым пайдалырақ болса соғұрлым кемелдене түседі. Д.Менделеев* **2**.«Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс, үкіметтік емес ұйымдарға арналған гранттар мен сыйлықақылар туралы» **2005 жылы сәуірде Заң қабылданды.** **Ал 2016 жылы наурызда,** Қазақстан Республикасының «Үкіметтік емес ұйымдармен өз қызметі жөніндегі мәліметтерін ұсыну және олар туралы дерекқорды қалыптастыру қағидаларын бекіту» туралы бекітілді. **3.** *«Қазақстанда үкіметтік емес ұйымдарды дамыту жөніндегі Ұлттық іс-қимыл жоспары» атты құжаттың болуы азаматтық қоғам үшін тиімді»* **М.Жақып** **Мұғалім іс-әрекеті:** Оқушыларға бүгінгі сабақтың тақырыбын тауып айтуына мүмкіндік беру арқылы зейінін сабаққа аудару.Миға шабуыл әдісімен жаңа сабақтың тақырыбын анықталады. **Оқушы іс-әрекеті:** Оқушылар пікірлерін білдіре отырып бүгінгі сабақтың тақырыбы мен мақсатына болжау жасайды. **Мұғалім іс-әрекеті:** Сабақтың тақырыбына сай оқу мақсаты және бағалау критерийлерімен таныстырылады. – Балалар! **Азаматтық бастамалар орталықтары мемлекеттік бағдарламалармен бірлесе жұмыс жасағаны тиімді деп ойлайсыз ба?** Балалардың осы сұраққа берген жауаптарын осы дұрыс жауап айтылғанша бейімдеп, дұрыс жауабын бірлесе отырып табады. Тақырыпты анықтап алған соң; **«Ширату жаттығуы»** атты сабақ басына арналған жаттығу жұмысын жүргіземіз. **1.** Үкіметтік емес ұйым; 2. Ассамблея; 3. Қайырымдылық;	Жаңа сабақтың басталуына байланысты әдіс-тәсілдер жинағынан алынды. https://www.google.com/search?q=киіз+үйдің+суреті&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiZjM Оқулықтан: Суретке байланысты тапсырма АКТ. Флипчарттан жаңа тірек сөздерге анықтамалар алынды: Википедияның еркін энциклопедиясынан: Автор: Imre Solt - Dubai Construction Update Part 5 Page 14 at Post 278, CC BY-SA 3.0, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=2954513

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>4. Дискриминация;
5. Мәміле;
6. Үкімет
7. Лоббистік
8. Гуманизм
«Ширату жаттығуы» жаттығуынан соң, барлық оқушыларға «Үкіметтік емес ұйымдар» туралы мұғалім мәлімдемесін тыңдайды.</td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>Сұрақтарға жауап берейік
Үшінші сектордың қызметі дегеніміз не?
Үкіметтік емес ұйымдардың қоғамдағы рөлі қандай?
Әлеуметтену функциясы дегеніміз не?

Ойланайық, талқылайық
Азаматтық бастамалар орталықтары мемлекеттік бағдарламалармен бірлесе жұмыс жасағаны тиімді деп ойлайсыз ба?

Талдап, салыстырайық
Үкіметтік емес ұйым ретінде партияның түрлі қоғамдық ұйымдардан айырмашылықтарын ажыратып жазыңыз:

<table>
<tr><th>№</th><th>Саяси партияның қызметі:</th><th>№</th><th>Қоғамдық ұйымның қызметі:</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Негізгі мақсаты-билік үшін күрес жүргізу</td><td>1.</td><td></td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Негізгі ұстанымы оның жарғысында көрсетіледі</td><td>2.</td><td></td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Партияға мүшелік жеке және есепті болады</td><td>3.</td><td></td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Мақсат-міндеттері-бағдарламалық құжаттарында болады</td><td>4.</td><td></td></tr>
<tr><td>5.</td><td>Рәміздері мен атрибуттары болады</td><td>5.</td><td></td></tr>
<tr><td>6.</td><td>Саяси партияның жарғылық, бағдарламалық талаптарын білім беру ұйымдарының оқу үдерісінде насихаттауға болмайды</td><td>6.</td><td></td></tr>
<tr><td>7.</td><td>Жергілікті өзін-өзі басқару органдарында партияның алғашқы ұйымын құруға жол берілмейді.</td><td>7.</td><td></td></tr>
</table></td><td>«Азаматтық білімге кіріспе» аударма редакторы Д.Көшім, Алматы, «Кітап», 2003ж

Сынып оқушыларын үш топқа біріктіру негізінде екі тапсырмадан орындап, постерде қорғайды.

Топ мүшелері: Оқулықтағы мәліметтерді қолданып, кестелерді толықтыру керек.

Үш топқа бірлескен сынып оқушылары кесте толықтыруға байланысты берілген тапсырмадан орындайды.

«РАФТ» тәсілі арқылы балалар «Тарихта азаматтық қоғам туралы түсініктің қалыптасуы» - тақырыпты 30 минутта талқылайды.

Бағалау критерийлері бойынша талаптармен алдын-ала таныстырып, жаңа білімді пысықтауда</td></tr>
</table>

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	Дәптерге орындайық Суретке қарап әңгіме құрастырыңыз. Тақырыбын қалай қоюға болады? 1989 жылығы бүкілқалықтық қолдауға ие болған «Невада-Семей» антиядролық қоғамдық қозғалысы. Үкіметтік емес ұйым.... Халықаралық маңызы... **Қолданып көрейік** 1. Халықаралық қатынаста үкіметтік емес ұйымдардың рөлі туралы берілген мәтін мазмұнымен танысып, «РАТФ» технологиясы бойынша төрт топта талқылау жасаңыздар. **Бірінші топ:** – басымдылықтарды негізге алып, **«Р»** рөлде көрсету; **Екінші топ:–** Мемлекеттерді аудитория ретінде **«А»** алаңды басқарушылар болады, олар критерийлер бойынша басқа топтарға баға береді; **Үшінші топ:–**тақырыпта берілген мәліметке түйін жасайды **«Т»** -шығармашылық негізде; **Төртінші топ:–**мәтінде берілген мәліметтерді белгілі бір **«Ф»** түрінде формаға келтіріп,идея ұсынады. Бұл тапсырманы орындау барысында, үдерістердің қай кезеңдері нәтиже тұрғысынан маңызды болғандығын көрсетіп, дәлелдеңіз. 2. Бүгінде елімізде үкіметтік емес ұйымдарды дамыту жөніндегі іс-қимыл жоспары жасалып жұмыс жасауда. Мәліметтерді қарастыра отырып, тағы қандай ұсыныстар беруге болады? Толықтыратын мәліметтер қосыңыз (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз). **Ой бөлісейік** 1. «Адамзат өркениетінің қазіргі заманғы дамуында өнеркәсіп орындарының көптеп салынуы маңызды мәселе. Ал өнеркәсіп орындарының көптеп шоғырлануы қоршаған ортаға залалын тигізетіні анық. Өнеркәсіп орындарының қоршаған ортаға тигізетін залалын болдырмаудың қандай жолдары бар?*». Болашақтағы үкіметтік емес ұйымның мүшесі ретіндегі пікіріңіз маңызды!* 2. 2. Сіз оқитын оқу орнында «үшінші сектор» мысалындағы оқушылар ұйымы (оқушылардың өзін-өзі басқару ұйымы) жұмыс жасайтын болса, келешекте	саралаудың «диалог және қолдау көрсету» тәсілімен бағаланады.

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>сол ұйымның бір мүшесі ретінде сіз қандай ұсыныстар берер едіңіз? Мысалы: мектептегі гуманитарлық білім мазмұнын жаңартуға байланысты</td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың соңы</td><td>Үкіметтік емес ұйымдардың басты артықшылығы:
Сайлау кезінде БҰҰ, ОБСЕ. Европалық Одақ секілді әлемдік беделті ұйымдармен қатар, тең деңгейде сайлаудың бақылаушысы бола алады.</td><td></td></tr>
<tr><td>Үй тапсырмасы:</td><td>«Азаматтық қоғамның негізі болатын қоғамдағы үкіметтік емес ұйымдар ұйымдар мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің даму тенденцияларына тікелей әсер етеді» деген пікірге қосымша сіз қандай ұсыныстар бере аласыз? Тарихымыздағы өткен кезеңдерге талдау жасай отырып, бүгінгі қоғамдық ортамыздағы жағдайлар мен болашақтағы даму тенденцияларына қатысты мәліметтерді кестенің тиісті бағандарына жауап дайындаңыз. Болашаққа өзіңізін тың ұсынысыңызды беріңіз:
<table><tr><th>Кеше</th><th>Бүгін</th><th>Ертең</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Ұсыныстарыңыз:</td><td></td><td></td></tr></table></td><td></td></tr>
</table>

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	**Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?**	**Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау**
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен.ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Бұл тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және де Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын. Тапсырмаларды бағалау критерийлері:	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
А.Мазмұны	Тақырып мазмұны ашылмады	0
	Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет	1
В.Баяндау шеберлігі	Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды	1
	Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.	2
	Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.	3
С. Шығармашылық	Тақырыпты өзге қырынан аша білді	3
	Жаңашылдық идея болды.	3

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы	**Жалпы бағалау**
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма? *Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?* *Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§28-29. ӘЛЕМНІҢ САЯСИ ЖҮЙЕСІНІҢ ӨЗГЕРУІ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**

Сабақтың тақырыбы	Бөлім: Саяси-құқықтық процестер Тарау: Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам **Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі** <u>Зерттеу сұрағы</u>**: Халықаралық қатынаста биполярлық жүйе тиімді болды деп ойлайсыз ба?**
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	11.2.2.1 Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің ыдырау себептерін талдау; 11.2.2.2 Әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін сипаттау
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: Әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін сипаттайды; Ялта және Потсдам халықаралық қатынастар жүйесі туралы, «қырғиқабақ» соғыс мәселесі т.б. әлемдік мәселелер туралы талдайды; **Басым бөлігі**: Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің ыдырау себептерін анықтап, талдау жасайды; **Кейбір бөлігі:** Әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін анықтап, бүгінгі күнгі көпвекторлы саяси жүйесімен салыстырып, баға береді
Бағалау критерийі	1.Еліміздің «Қазақстан 2050, Мәңгілік ел» бағдарламасында көрсетілген «***G-global» форматы*** мен ***әлемнің ірі державаларының «***G7 форматының» ұқсас тұстары мен ерекшеліктерін анықтайды; 2.Әлемнің саяси келбеті өзгеріске ұшырап, биполярлы жүйесінің қалыптасуының ерекше белгілерін анықтайды; 3. Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің ыдырау себептерін анықтайды; 4. Дерекпен жұмыс: «Ялта конференциясында И.В.Сталиннің ұсынған «Д-3» формуласы туралы талдау жасайды; 5. Әлемнің бипорлярлық саяси жүйесіне бөлінген мемлекеттерді анықтап, сараптама жасайды: 6. Әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін анықтайды; 7. Бүгінгі күнгі көпвекторлы саяси жүйесіне баға береді.
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді.

	– Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *Жетінші құндылық:* Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы — мемлекетіміздің белсенді, теңдестірілген, сындарлы және жауапты ішкі саясатының басты мәні.
Пәнаралық байланыс	Жаһандану жағдайындағы әлемдік мемлекеттердің даму тенденциялары туралы. ***Құқық негіздері*** пәні бойынша Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам туралы байланыстырады. ***География пәні:*** *Құқықтық мемлекеттердің территориялық құрылымдарын анықтайды.*
Алдыңғы білім	– Әлем туралы жалпы түсінігі бар; – Жеке мемлекеттің әлемнің саяси жүйесіндегі орны туралы жалпы түсінігі бар; – «Ялта-Потсдам» саяси келісімі туралы біледі; – Халықаралық қатынастардың тарихи жолы туралы біледі.

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	**Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері**	**Ресурстар**
Сабақтың басы	**Кіріспе:** Балалардың сабаққа деген қызығушылығын ояту мақсатында балалардың назарын оқулықтағы мәліметтерге аударамыз: «Халықаралық қатынастар жүйесін реттеуде «Үлкен жетілік» деп аталатын жетекші индустриалды елдердің саяси жүйесінің жоспарымен ғана реттеледі» дегенге келісесіз бе? **«Үлкен жетілік»** –әлемнің жоғары дамыған мемлекет басшыларының тұрақты болып тұратын кеңесі. Ұлыбритания, АҚШ, Канада,Франция, Германия, Италия, Жапония. Жиналған кеңестерінде бұл жетекші мемлекет басшылары әлемдік экономика, энергетика, әлеуметтік және саяси қатынастардың өзекті мәселелерін талқылайды. Әлемдік лаңкестікті ауыздықтау және техногенді апаттар мен табиғат апаттарына қарсы күресу мәселелеріне назар аударуда. Үлкен сегіздіктің жыл сайынғы кеңестерінде сегіздік мүшелері кезектесіп төрағалық етіп отырады. Оның мақсаты әлемдік қатынастарды реттеуде Батыс елдерінің ықпалын күшейту, саяси бағыттарын үйлестіру.	http://bilim-all.kz/article/8974-Alemdegi-gazhap-ta-zhumbaq-adamdar-turatyn-7-zher атты жаттығулары балалардың зейінін аудару. Жаңа сабақтың басталуына байланысты әдіс-тәсілдер жинағынан

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	Мұғалім іс-әрекеті: Оқушыларға бүгінгі сабақтың тақырыбын тауып айтуына мүмкіндік беру арқылы зейінін сабаққа аудару.Миға шабуыл әдісімен жаңа сабақтың тақырыбын анықталады. **Оқушы іс-әрекеті:** Оқушылар пікірлерін білдіре отырып бүгінгі сабақтың тақырыбы мен мақсатына болжау жасайды. **Мұғалім іс-әрекеті:** Сабақтың тақырыбына сай оқу мақсаты және бағалау критерийлерімен таныстырамын. **Мұғалім түсіндірмесі:** Бүгінгі күні аса маңызды оқиғалар ҒТР-дің дамуына, жаппай қаруларуға, жетекші елдердің экономикалық және тұрмыстық деңгейінің өсуіне тікелей байланысты болуда. Аймақтық бірігулер әлемнің жаңа көрінісіне айналуда. 1991 жылы КСРО ыдырағаннан кейін дүниежүзінде бір ғана супердержава-АҚШ-тың қалғаны әлемдік геосаяси жүйенің өзгеше бір көрінісіне айналды. Әлемнің биполярлық жүйесінің ерекше мақсаттары-әлемдік тіртіпті, бейбітшілікті, тұрақтылықты, демократияны сақтау. Мұнда әлемдік саясатқа қатысушы субьектілердің барлығының мүдделері тоғысатын орта жасау мұраты басымдыққа ие. Әрине, әлемдік саясатта билік үшін күресетін, әлемдік тартыстардан, бәсекелестіктен тұратын алпауыт мемлекеттердің үстемдікке ұмтылу әрекеттерін де жоққа шығармаймыз. Яғни, әрбір елдің (АҚШ, Қытай, ЕО, Ресей) өздеріне тән геосаяси күрестеріне, түрлі мүдде қайшылықтарына да жол беріліп жатқанын жоққа шығара алмаймыз. КСРО-ны «Кеңестік Одақ» деп алған Ресейдік империялық саясаты күйрегеннен кейін ХХ ғасырдың соңы ХХІ ғасырдың басынан бері бір полюстік әлемдік саяси жүйе қалыптасты. Сонда әлемдік бір полюсті саяси жүйеде АҚШ-тың басымдыққа ие болуымен айқындалды. Ал ХХІ ғасырдың 10-жылдарынан бастап әлемдік саясатта көпполярлы қатынастар басым болуда. Әлемдік елдердің араласуында айқындаушы күштер қатарына Жапония, Малазия, Финляндия секілді жылдам дамушы елдердің де ықпалы арта түсті. **Балаларға «қара-оқы-жап-есіңе түсір» тәсілі арқылы тірек сөздерге анықтамалар беріледі:** **Тірек сөздерге анықтамалар:** **1. Саяси жүйе –** адамзат өркениетінің даму үдерісінде ықпалды әрекет ететін жүйе. Саяси билікке қатыстының бәрін – саяси ұйымдастыруды, саяси нормаларды, саяси көзқарастарды, саяси тұжырымдарды, дәстүрлерді реттеуші үдеріс. Саяси өмір шеңберінде мемлекеттік билік жүзеге асырылатын институттар жүйесін айтамыз. **2. Саясат –** (грек.politika-мемлекеттік, қоғамдық іс) адамдардың бұқарамен,қоғамдық бірлестіктермен, билікке қатысты мәселелерді шешуге бағытталған қызметінің ерекше түрі.	алынды. https://www.google.com/search?q=киіз+үйдің+суреті&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiZjM Оқулықтан: Суретке байланысты тапсырма АКТ. Флипчарттан жаңа тірек сөздерге анықтамалар алынды: Википедияның еркін энциклопедиясынан: Автор: Imre Solt - Dubai Construction Update Part 5 Page 14 at Post 278, CC BY-SA 3.0, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=2954513

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	3. Ялта-Потсдам – 1945 жылы 4–11 ақпан күндері Ялтада өткен, 1945 жылы 17 маусым мен 2 тамыз аралығында Потсдамда өткен конференциялар нәтижесінде бекітілген әлемдік тәртіптің жаңа көрінісі. Бұл халықаралық жиындарда АҚШ пен КСРО төрелік етеді. Барша әлемге АҚШ пен КСРО-ның ықпал ететін аймақтарын жобалайды. Яғни, әлемнің биполярлы жүйесі қалыптасады. **4. Модернизация** – артта қалған елдердің алдыңғы қатарлы елдердің деңгейіне жетуге бағытталған мемлекеттік саясаты. **5. Радикализм –** мәмілеге келмейтін саяси ұйымдар тобы. Терең батыл шаралар қолдану әрекеті. **6. Альянс –** мемлекеттер, қоғамдық ұйымдар, азаматтық қоғамдар, жеке тұлғалар арасындағы келісілген міндеттемелер негізінде құрылған одақ. **7. Биполярлы жүйе –** Әлемнің екі бәсекелес блоктарға бөлінуін, халықаралық қатынастардың екі полюстік құрылымын өзінше заңдастыруы. Нәтижесінде державалық екі блок арасындағы шиеленіс кең ауқымды қамтиды. Өз позицияларының идиологиялық негіздемелерін жасады. АҚШ өзін еркін әлемнің қорғаушысы ретінде, ал КСРО өзін бейбітшілік, демократия және социализм қорғанымын деген ұстанымдарымен танылуы.	
Сабақтың ортасы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. Ялта конференциясы бойынша халықаралық келісім қашан жасалды? 2. Ялта-Потсдам саяси қатынастар жүйесінің ыдырау себептері қандай? 3. Халықаралық қатынастағы биполярлық жүйенің ерекшелігі неде? 4. Үлкен жетіліктің құрамына қандай елдер кіреді? 5. Қазақстан Республикасы қай жылдары Еуропадағы Қауіпсіздік пен Ынтымақтастық Ұйымына, Ислам Ынтымақтастығы Ұйымына және Ұжымдық Қауіпсіздік Келісім-шарты Ұйымына төрағалық етті? 6. **Ойланайық, талқылайық** Әлемнің бипорлярлық саяси жүйесіне бөлінген мемлекеттерді қолдайтын блок, бөлігіне қарай орналастырыңыз:	1. Топ иүшелері: Оқулықтағы мәліметтерді қолданып, кестелерді толықтыру керек. Бүкіл сынып оқушылары бірлесіп орындалатын жұмыс.

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар

1. Канада;
2. Франция;
3. Белгия,
4. Португалия;
5. Болгария;
6. Венгрия;
7. Румыния;
8. Чехословакия;
9. Албания;
10. Польша;
11. Нидерланды;
12. Түркия;
13. Испания;
14. Қытай Халық Республикасы;
15. ГДР;
16. ГФР;
17. Дания;
18. Грекия

	АҚШ жетекшілік ететін капиталистік елдер	КСРО жетекшілік ететін социалистік елдер

Талдап, салыстырайық

Ялта және Потсдам конференцияларында қаралған мәселелермен толық танысып, Конференция барысындағы КСРО-ның саяси ұстанымдары мен қол жеткізген артықшылықтарын анықтап, төмендегі кестеге тиісті орнына жазыңыз:

1.Ялта Конференциясындағы КСРО-ның саяси ұстанымы	2.Потсдам Конференциясындағы КСРО-ның саяси ұстанымы
Артықшылығы:	Артықшылығы:

Дәптерге орындайық

1.Қазақстан ядролық қарудан бас тартуы жайлы шағын эссе жазыңыз.

2.Еліміздің «Қазақстан 2050, Мәңгілік ел» бағдарламасында көрсетілген «***G-global» форматы*** мен ***әлемнің ірі державаларының «***G7 форматының» ұқсас тұстары мен ерекшеліктерін анықтап жазыңыз:

«***G-global»*** форматы	**«G7»** форматы

Ресурстар:

Үндістан Республикасының Конституциясы мен Қазақстан Республикасының Конституциясын салыстыру мақсатында қолданамыз.

Постерге өз жұмыстарын жасаған төрт топ кестелерді толықтыру арқылы сыни баға беріп, бір-бірлерінің жұмыстарын критерийлер бойынша бағалайды.

1. Қазақстан Республикасының Конституция
2. Жеті Жарғы
3. Азаматтық туралы кодекс
4. Қылмыстық Кодекс
5. Президент жарлығы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	Қолданып көрейік Әлемнің саяси келбеті өзгеріске ұшырап, биполярлы жүйесінің қалыптасуының ерекше белгілерін анықтаңыз: *Әлемнің биполярлы саяси жүйесінің ерекшеліктері:* **1-**мысал: КСРО-ның ыдырауы нәтижесі **2-**мысал: **3-**мысал: **Ой бөлісейік** 1. Дерекпен жұмыс: «Ялта конференциясында И.В.Сталиннің ұсынған «Д-4» формуласы туралы төменде берілген сұрақтарға жауап беріп, кестенің тиісті бағанына жазыңыз (оқулықтағы кестені қолдану). И. В. Сталин: *«Соғыстан кейінгі Германияны үш оккупациялық зонаға бөліп, демилитиризация (қарусыздандыру), демократияландыру және денацификациялау формуласы арқылы шешілуін ұсынды. Тарихта Герман мәселесі, "4-Д" формуласы арқылы шешілуімен белгілі. Германияда нацизм толық жойылуы керек болды. Соғыста бүлініп, қираған экономиканы қалпына келтіру де маңызды еді. Яғни, демонополизациялау алдыңғы орынға шықты. Сталин соғыстан кейін Германияның КСРО-ға төлейтін репарация мөлшері туралы ұсыныс енгізген еді. Бірақ, американ-ағылшын жағы бұл мәселе туралы ешқандай шешім қабылдамады....»*. 2. Кестені толтыру барысында төменде берілген сұрақтар көлемінде өз пікіріңізді дәлелдейтін мәліметтер толықтырыңыз: 1) Германияны бөлшектеуде И.Сталиннің ұсынған «4-Д» формуласының қай бөлімі халықаралық саяси жүйе үшін тиімді деп ойлайсыз? 2) Өзі жеңілген мемлекетке репарация төлету арқылы соққы беру әрекеттерін қолдайсыз ба? Әлде басқа ұсынатын жобаңыз бар ма?	6. Президенттің халқына Жолдауы,т.б. «Шаттық шеңбері» атты сергіту жаттығуы жасалады. Сынып оқушыларын азаматтық ұстаным-дары бойынша екі топқа бірлестіріп, «Дебат» пікірсайыс алаңын ұйымдас-тырамыз.

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	**Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері**	**Ресурстар**
Сабақтың соңы	1. Тірек сөздер мен олардың анықтамаларын сәйкестендіріңіз	

Тірек сөздер	Анықтамалары
1. Саясат-	А) Халықаралық деңгейдегі ұйымдардың бірлестігі. Мемлекеттер арасындағы одақ
2. Биполярлы жүйе-	В) (грек.politika-мемлекеттік, қоғамдық іс) адамдардың бұқарамен,қоғамдық бірлестіктермен, билікке қатысты мәселелерді шешуге бағытталған қызметінің ерекше түрі.
3. Альянс-	С)1945 жылы 4-11 ақпан күндері Ялтада өткен, 1945 жылы 17 маусым мен 2 тамыз аралығында Потсдамда өткен конференциялар нәтижесінде бекітілген әлемдік тәртіптің жаңа көрінісі. Бұл халықаралық жиындарда АҚШ пен КСРО төрелік етеді. Барша әлемге АҚШ пен КСРО-ның ықпал ететін аймақтарын жобалайды. Яғни, әлемнің биполярлы жүйесі қалыптасады.
4. Ялта-Потсдам жүйесі	D) Әлемнің екі бәсекелес блоктарға бөлінуін, халықаралық қатынастардың екі полюстік құрылымын өзінше заңдастыруы. Нәтижесінде державалық екі блок арасындағы шиеленіс кең ауқымды қамтиды. Өз позицияларының идиологиялық негіздемелерін жасады. АҚШ өзін еркін әлемнің қорғаушысы ретінде, ал КСРО өзін бейбітшілік, демократия және социализм қорғанымын деген ұстанымдарымен танылуы
5. Модернизация-	Е) Артта қалған елдердің алдыңғы қатарлы елдердің деңгейіне жетуге бағытталған мемлекеттік саясаты

Жауабы:
А) 1-В, 2-Д,3-А, 4-С,5-Е
В) 1-С, 2-Д,3-А, 4-В,5-Е
С) 1-Е, 2-Д,3-А, 4-С,5-А
D) 1-А, 2-Д,3-В, 4-С,5-Е
Е) 1-С, 2-Д,3-А, 4-С,5-Е
Рефлексия:
Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді:
Кері байланыс: «Екі жұлдыз, бір тілек»

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Үй тапсырмасы:	***Зерттеу жұмысының тапсырмалары:*** **Оқулық пен хрестоматиядағы теориялық мәліметпен танысу арқылы келесі мәселелерді қарастырыңыз:** 1. «Құқықтық мемлекеттің» анықтамасын беріңіз; 2. Құқықтың негізгі принциптерін көрсетіңіз. 3. Құқықтық мемлекеттің қазіргі кездегі концепциялары қайдан бастау алады? 4. Құқықтық мемлекет құрылымын құрайтын негізгі элементтер қандай? 5. Биліктің тармақталу принципінің ерекшелігі қандай?	

<table>
<tr>
<th>Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?</th>
<th>Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?</th>
<th>Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау</th>
</tr>
<tr>
<td>Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен. ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушы-ларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек. Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.</td>
<td>Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.
Тапсырмаларды бағалау критерийлері:
<table>
<tr><th>Критерий</th><th>Дескриптор</th><th>Жетістік деңгейі</th></tr>
<tr><td>А.Мазмұны</td><td>Тақырып мазмұны ашылмады</td><td>0</td></tr>
<tr><td></td><td>Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет</td><td>1</td></tr>
<tr><td>В.Баяндау шеберлігі</td><td>Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.</td><td>2</td></tr>
<tr><td></td><td>Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.</td><td>3</td></tr>
<tr><td>С. Шығармашылық</td><td>Тақырыпты өзге қырынан аша білді</td><td>3</td></tr>
<tr><td></td><td>Жаңашылдық идея болды.</td><td>3</td></tr>
</table>
</td>
<td>АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.</td>
</tr>
</table>

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы *Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?* *Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?* *Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	**Жалпы бағалау** Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатыс-ты)? 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§30-31. ӘЛЕМ ҚҰРЫЛЫСЫНЫҢ ПОСТБИПОЛЯРЛЫҚ ЖҮЙЕСІ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:		**Мектеп:**	
Күні:		**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11		**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**15-параграф. Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі**		
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	15.1-тақырып. Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі. Қазіргі кездегі халықаралық қатынастар 11.2.2.3 қазіргі кездегі халықаралық қатынастарды сипаттау үшін «постбиполярлық жүйе», «көпвекторлы саясат», «бір полярлы әлем» ұғымдарын қолдану; 15.2-тақырып: Қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденциясы 11.2.2.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау		
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: «постбиполярлық жүйе», «көпвекторлы саясат», «бір полярлы әлем» ұғымдарын өз сөзімен түсіндіреді, тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын талдайды. **Басым бөлігі**: «постбиполярлық жүйе», «көпвекторлы саясат», «бір полярлы әлем» ұғымдарын өз сөзімен айтып және жазып сипаттайды, тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын талдайды және өз жұмысын негіздейді. **Кейбір бөлігі:** «постбиполярлық жүйе», «көпвекторлы саясат», «бір полярлы әлем» ұғымдарын шығармашылық жолмен сипаттайды, тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын талдайды, жауабын негіздейді, қорытынды шығарады.		

Бағалау критерийі	– «постбиполярлы жүйе», «көпвекторлы саясат», «бір полярлы әлем» ұғымдарын қолдану арқылы қазіргі кездегі халықаралық қатынастарға анықтама беріп, сипаттаймыз; – қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттаймыз; – әлем құрылысының постбиполярлық жүйесін анықтау мақсатында тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдаймыз.
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *1) Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана* 2) *Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім* *3) Зайырлы қоғам және жоғары руханият* *4) Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу* *5) Жалпыға бірдей еңбек қоғамы* *6) Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы* 7) *Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы.* *Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы* — мемлекетіміздің белсенді, теңдестірілген, сындарлы және жауапты ішкі саясатының басты мәні.
Тірек сөздер	1. Постбиполярлық; 2. Бірполярлы; 3. Көпвекторлы; 4. Тенденция; 5. Процесс. **1. Постбиполярлық жүйе –** ХХ ғасырдың 90-жылдары ыдырады деп қабылданған биполярлы жүйеден кейінгі қалыптасқан халықаралық саяси жүйенің атауы. **2. Көпвекторлы саясат –** мемлекеттің сыртқы саясатының тепе-теңдігін**,** сарабдалдығын, сындарлылығын, икемділігін, әртүрлі мемлекет мүдделерінің алуан реңкті кең ауқымы ескерілуін қамтитын ұғым.

<table>
<tr><td></td><td>3. Бірполярлы әлем – XX ғасырдың екінші жартысында әлемде орын алған екі полюстік жүйенің теке-тіресінен соң 90-жылдары КСРО-ның ыдырау үдерісінен кейін АҚШ-тың үстемдікке ұмтылған саясатының ресми атауы. 2008–2010 жылдардан бастап бұл жүйе ыдырай бастайды.
4. Тенденция – көзқарастағы немесе іс-қимылдағы бағыттылық, ұмтылыс.
5. Процесс – қандай да болсын нәтижеге жету жолында бірізді әрекеттердің жиыны.</td></tr>
<tr><td>Пәнаралық байланыс</td><td>Дүниежүзі тарихы, Қазақстан тарихы, саясаттану, қоғамтану
<table>
<tr><td>10.2.2.4 ұлтаралық қатынастарды реттеудегі халықаралық ұйымдардың рөлін талдау</td><td>11.2.2.2 әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін сипаттау</td></tr>
<tr><td>10.2.2.5 қазіргі кездегі интеграциялық процестердің тиімділігін бағалау</td><td>11.2.2.3 қазіргі кездегі халықаралық қатынастарды сипаттау үшін «постбиполярлық жүйе», «көпвекторлы саясат», «бір полярлы әлем» ұғымдарын қолдану</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Алдыңғы білім</td><td>– Әлемнің саяси жүйесінің өзгерістерге ұшырағанын білесіз;
– Қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың жай-күйін білесіз;
– «Ялта-Потсдам» саяси жүйесінің ыдырағанын білесіз;
– Халықаралық қатынастарда әлемнің биполярлы жүйесін көпполялы жүйеден ажырата аласыз.</td></tr>
</table>

Сабақ барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>15.1-тақырып. Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі. Қазіргі кездегі халықаралық қатынастар
XX ғасырдың 40-жылдарында Англияның отары болған Үндістан бүгінде ядролық қаруға ие, үлкен державаға айналып отыр.«Бір миллиардтан асатын халқы бар мемлекетпен санасу қажет» деген саясат ұстануда.
Берілген деректегі Үндістанның саяси ұстанымы мен Қазақстан Республикасының ядролық қарудан бас тартуға шақыру бағдарламасы арқылы әлемдік деңгейдегі көшбасшылық ұстанымдарының арасында қандай ерекшеліктер бар? Төмендегі берілген кестеге Азиядағы екі мемлекеттің сыртқы саясаттағы ұстанымына байланысты мәліметті толықтырыңыз:
<table>
<tr><td>1. Қазақстан Республикасының сыртқы саясаттағы ұстанымы</td><td>2.Үндістанның сыртқы саясаттағы ұстанымы</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
</table></td><td>Карикатура</td></tr>
</table>

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың ортасы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1) XXI ғасырдағы кең өріс алып отырған басты қауіп-қатерлер қандай? 2) Қазіргі халықаралық жағдайды қандай мәселелер шиеленістіріп тұр? **Ойланайық, талқылайық** 1. Көрсетілген жылдарда болған халықаралық маңызды оқиғаларды анықтап, баға беріңіз: 1789 ж.; 1939-1945 ж.; 1948 ж.; 1966ж.; 1975ж.; 2010ж. **Дәптерге орындайық** Уақыт сызығына төменде берілген оқиғаларды орналастырыңыз: 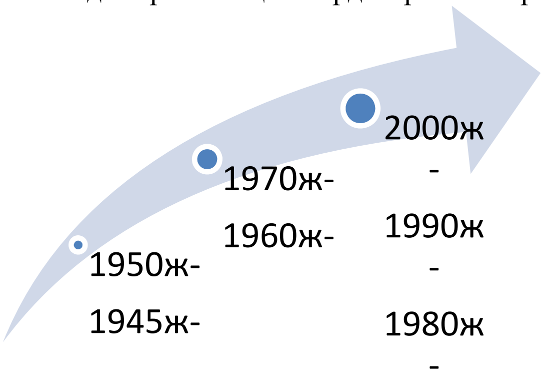 а) Ядролық сынауларды үш салада тоқтату туралы Мәскеу шарты жасалды. ә) БҰҰ-ның құрылуы. б) Корей соғысы. в) Хельсинкидегі қауіпсіздік пен ынтымақтастық туралы Акт қабылданды. г) Ирак - Иран соғысы. ғ) Семей полигоны жабылды. д) Косово тәуелсіздігін жариялады. **Дәптерге орындайық** 1. Жоғарыда берілген мәлімет бойынша Азияның ұжымдық қауіпсіздік ұйым құру қажеттігінің тиімді тұстарына баға бере отырып, Еуразия континентіндегі қауіпсіздік жөніндегі шараларға қатысты мәліметтермен байланыстырып, маңыздылығына қарай анықтап, кестеге жазыңыз. Толықтыратын мәліметтер қосыңыз:	Оқулық СД-диск

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>
<table>
<tr><td>1. Азия субконтинентінің ұжымдық қауіпсіздігін құрудың маңыздылығы</td><td>2. Еуразия континентіндегі қауіпсіздік мәселесі</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
</table>

2. Жоғарыда берілген мәліметтің арасынан «Әлемдік қауымдастыққа» арналған АҚШ президенті Ричард Никсонның сөзіне мән беріп танысыңыз. Танысып болған соң оның айтқан мәліметі «пікір» ме әлде «ұсыныс» па? Анықтаңыз және өз ұстанымыңызды ашық баяндаңыз. Егер «пікір» деп танысаңыз, онда төмендегі кесте бойынша «Егер мен әлемдік қауымдастық құрған тұлға болсам, қандай бастамалар көтерер едім?» – деген тақырыпта өз пікірлеріңізді жазыңыз:
Мен әлемдік қауымдастық төрағасы
Аты-жөні: ____________________________________мерзімі:_______________
Мәселенің белгіленуі:____
Бұл мәселе туралы мен не білемін:____
Мәселенің туындауына себеп болған жағдай:____
Мәселенің шешу жолы: ____
Түсініктеме:____
Ескерту:____
Нақтылау немесе күтілетін нәтиже:_ ____

Қолданып көрейік
«Суық соғыс», «үшінші әлем», «ОСВ-1», «ОСВ-2», «копполярлы әлем», «биполярлы әлем» терминдерін анықтаңыз.

Ой бөлісейік
1. Болашақтағы әлемдік кеңістіктегі қауіпсіздік пен ынтымақтастық ең маңызды мәселе екені анық «Әлем халықтарының қауіпсіздігін қамтамасыз етуде менің үлесім» тақырыбына шағын эссе жазыңыз.
</td><td></td></tr>
</table>

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** **Индекс-карточкалар әдісі** Сипаттама: мұғалім білім алушыларға екі жағынан тапсырмалары бар карточкаларды таратады: 1-ші жағы. Зерттелген материалдың (бөлімнің, тақырыптың) негізгі ойлары мен идеяларын атаңыз және оларды жинақтаңыз. 2-ші жағы. Оқылған тақырыпқа (бөлімде, параграфта) қандай материалды түсінбегеніңізді анықтаңыз және сұрақтарды тұжырымдаңыз. Бағаланатын нәтижелер: пәндік. Бағалауды кім жүргізеді: мұғалім, оқушылар (Өзін-өзі бағалау). Өткізу мақсаты: тақырыптың оқу нәтижесінде білім алушыларда туындаған қиындықтарды талдау; қайта түсіндіру, қайталау, бекіту үшін қажетті материалды қайталау.	
Үй тапсырмасы:	Сұраққа жауап беру барысында өз пікіріңізге кемінде үш дәлел келтіріңіз: АҚШ қазіргі кезде әртүрлі салада – экономикада, әскери салада, халықаралық қатынаста, т.б. жетекші орында жиі аталады. Мұндай бағалау немен түсіндіріледі? Жетекшілікке қалай жетуге болады деп ойлайсыз?	**Сайттар тізімі**

<table>
<tr><th>Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?</th><th>Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?</th><th>Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау</th></tr>
<tr><td>Топтық жұмыста ЖАДА қолдану.
Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен.ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп</td><td>Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.
Тапсырмаларды бағалау критерийлері:
<table><tr><th>Критерий</th><th>Дескриптор</th><th>Жетістік деңгейі</th></tr><tr><td>А.Мазмұны</td><td>Тақырып мазмұны ашылмады</td><td>0</td></tr><tr><td></td><td>Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет</td><td>1</td></tr><tr><td>В.Баяндау шеберлігі</td><td>Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды</td><td>1</td></tr></table></td><td>АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.</td></tr>
</table>

есептейді.

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
	Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.	2
	Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.	3
С. Шығармашылық	Тақырыпты өзге қырынан аша білді	3
	Жаңашылдық идея болды.	3

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы

Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?
Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?
Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?

Жалпы бағалау

Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§32-34. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІККЕ ТӨНГЕН ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ ҚАУІП-ҚАТЕРЛЕР

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**6-тарау. Қазіргі кездегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі** **Халықаралық қауіпсіздікке төнген қазіргі кездегі қауіп-қатерлер**	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	16.1-тақырып. Халықаралық қауіпсіздікке төнген қазіргі кездегі қауіп-қатерлер 11.2.3.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін «сепаратизм», «терроризм», «фундаментализм», «экстремизм», «миграция», «босқын» терминдерін қолдану; 16.2-параграф. Халықаралық қауіпсіздікке төнген қауіп-қатерлердің себептері мен салдарлары 11.2.3.2 сепаратизм, экстремизм және халықаралық терроризмнің таралу себептері мен салдарларын анықтау; 16.3-тақырып. Халықаралық қауіпсіздік жүйесінің маңыздылығы 11.2.3.3 халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал нұсқаларын болжау	
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: «сепаратизм», «терроризм», «фундаментализм», «экстремизм», «миграция», «босқын» терминдерін өз сөзімен түсіндіреді, тарихи оқиғалар, сепаратизм, экстремизм және халықаралық терроризмнің таралудың 2 себебін мен 2 салдарын анықтайды. Халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал 2 нұсқасын болжайды. **Басым бөлігі**: «сепаратизм», «терроризм», «фундаментализм», «экстремизм», «миграция», «босқын» терминдерін өз сөзімен айтып және жазып сипаттайды, тарихи оқиғалар, сепаратизм, экстремизм және халықаралық терроризмнің таралудың 4 себебін мен 4 салдарын анықтайды. Халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал 4 нұсқасын болжайды. **Кейбір бөлігі:** «сепаратизм», «терроризм», «фундаментализм», «экстремизм», «миграция», «босқын» терминдерін шығармашылық жолмен сипаттайды, тарихи оқиғалар, сепаратизм, экстремизм және халықаралық терроризмнің таралудың барша себеп-салдарын анықтайды. Оларды өзара байланыстырып, қорытынды шығарады. Халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал көптеген нұсқаларын болжайды.	
Бағалау критерийі	– «Сепаратизм», «терроризм», «фундаментализм», «экстремизм», «миграция», «босқын» терминдерінің мағынасын ажыратып талдай аламыз; – «Сепаратизм», «терроризм», «фундаментализм», «экстремизм», «миграция», «босқын» терминдерін қолдану арқылы тарихи оқиғалар мен процестерді түсінетін боламыз;	

	– сепаратизм, экстремизм және халықаралық терроризмнің таралу себептері мен салдарларын анықтай алатын боламыз; – халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал нұсқаларын болжай алатын боламыз.
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *1) Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана* 2) *Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім* *3) Зайырлы қоғам және жоғары руханият* *4) Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу* *5) Жалпыға бірдей еңбек қоғамы* *6) Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы* 7) *Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы.* *Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы* – мемлекетіміздің белсенді, теңдестірілген, сындарлы және жауапты ішкі саясатының басты мәні.
Тірек сөздер	1. Сепаратизм; 2. Фундаментализм; 3. Экстремизм; 4. Миграция; 5. Босқын; 6. Терроризм **Сепаратизм** – жікшілдік, оңашалануға тырысушылық. ***Фундаментализм*** – алғаш рет «фундаментализм» ұғымы АҚШ-та 1920-шы жылдары христиандық контексте модернизмге қарсы кейбір протестанттық шіркеулер мен ұйымдарға қатысты қолданылды ***Экстремизм*** **-** (фр. extremisme, лат. extremus) – шеттеу» яғни орталықтан ауытқу, белгіленген жерден тыс кету деген мағына береді) – жалпы тәртіпті мойындамайтын, өзінің пікірімен ғана іс-әрекет жасаушы дегенді білдіреді.

<table>
<tr>
<td></td>
<td>Діни экстремизм - ислам құндылықтарын сақтау жолында үндеу тастаған өздерінің пікірлестерін діни принциптерді бұзушылар деген айыптаулармен кінәлайды.
Босқындар – қоғамда белгілі бір күштердің (саяси, экономикалық, этникалық қысым, соғыс, табиғи апат) қысымына қарсы тұруға, төзуге шарасыз болудың әсерінен өз елінен басқа бір елге көшуге мәжбүр болған адамдар.
Миграция – адамдардың (мигранттардың) қандай да бір аумақтардың шегарасынан өтіп, ұзақ уақытқа немесе біржолата қоныс тебу процесі.</td>
</tr>
<tr>
<td>Пәнаралық байланыс</td>
<td>Дүниежүзі тарихы, Қазақстан тарихы, саясаттану, қоғамтану
<table>
<tr><td>10.2.2.6 ұлтаралық келісімнің қазақстандық үлгісінің мысалында этностар арасындағы бейбіт әрекеттестіктің мүмкіндігін дәлелдеу</td><td>11.2.2.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау</td></tr>
<tr><td>10.2.3.1 тарихи процестерді түсіндіру үшін «социогенез», «формациялық әдіс», «өркениеттік әдіс» ұғымдарын қолдану</td><td>11.2.3.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін «сепаратизм», «терроризм», «фундаментализм», «экстремизм», «миграция», «босқындар» терминдерін қолдану</td></tr>
<tr><td>10.2.3.2 социгенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау</td><td>11.2.3.2 сепаратизм, экстремизм және халықаралық лаңкестіктің таралу себептері мен салдарларын анықтау</td></tr>
<tr><td>10.2.3.3 қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формаларын, оларға тән белгілерін анықтай отырып түсіндіру</td><td>11.2.3.3 халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал нұсқаларын болжау</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
<tr>
<td>Алдыңғы білім</td>
<td>– Әлем туралы жалпы түсінігіңіз бар;
– Жеке мемлекеттің әлемнің саяси жүйесі туралы жалпы түсінігіңіз бар;
– Халықаралық қауіпсіздіктің қатерлі екенін білесіз;
– Халықаралық қатынастардың тарихи жолы туралы білесіз.</td>
</tr>
</table>

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	
Сабақтың басы	**Ой қозғау:** 1. Қазіргі кезде бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесінің қандай тиімді жолдары бар деп ойлайсыз? 2. Бейбіт заманда босқындар шығуы мүмкін бе? Босқындар мәселесі неден туындайды деп ойлайсыз? **Ойлан!** Канадалық IMMI group бағалауы бойынша, көші-қонмен айналысатын Филиппин заңсыз мигранттар тартуда адыңғы елдердің бірі. Елде Қытайдан 100 000 заңсыз мигранттар бар, бұл Филиппиннің бүкіл қытай халқының 10 % құрайды. Малайзия заңсыз мигранттар арасында да танымал. «Батыстың өркениетті елдері» – заңсыз мигранттар үшін жалғыз тартымды. Мысалы, Канадада заңсыз мигранттар саны 2018 жылы – 35 000 және 120 000 арасында. Ресейде заңсыз мигранттардың саны 100000 және 1 млн. аралығында, тіпті 10-12 млн. жетеді.	Оқулық Слайд
Сабақтың ортасы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. «Сепаратизм», «терроризм», «фундаментализм», «экстремизм», «миграция», «босқын» сөздерін қалай түсіндіресіз. 2. Сепаратизм, экстремизм және халықаралық терроризм таралуы қандай салдарға әкелуі мүмкін? 3. Неліктен «сепаратизм», «терроризм», «фундаментализм», «экстремизм», «миграция», «босқын» халықаралық қатер болып саналады? 4. Алдағы 5 жылға халықаралық қауіпсіздік жүйесі дамуының мүмкін нұсқаларын болжаңыз. **Ойланайық, талқылайық** 1. Қазіргі уақытта халықаралық терроризм, сепаратизм, экстремизм, оның ішінде діни экстремизм халықаралық қауымдастыққа және жалпы адамзатқа қауіп төндіріп отырған келеңсіз құбылыстар туралы берілген мәтін мазмұнымен танысып, «РАТФ» технологиясы бойынша төрт топта талқылау жасаңыздар. Бірінші топ: – Басымдылықтарды негізге алып, «Р» рөлде көрсету; Екінші топ: – Мемлекеттерді аудитория ретінде «А» аланды басқарушылар болады, олар критерийлер бойынша басқа топтарға баға береді; Үшінші топ: – Тақырыпта берілген мәліметке түйін жасайды «Т» -шығармашылық негізде; Төртінші топ: – Мәтінде берілген мәліметтерді белгілі бір «Ф» түрінде формаға келтіріп, идея ұсынады. 2. Бұл тапсырманы орындау барысында, үдерістердің қай кезеңдері нәтиже тұрғысынан маңызды болғандығын көрсетіп, дәлелдеңіз.	Оқулық СД-диск

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	

Талдап, салыстырайық

Суретке ат қойып, өзіңіздің халықаралық қауіпсіздік туралы ой-тұжырымдарыңызды жинақтап, шығармашылық жұмыс жасаңыз (оқулықтағы суреті пайдаланыңыз)

1) Түрлі суреттердің ортақ байланысын анықтаңыз;
2) Түрлі суреттердегі көрсетілген оқиғалардың ұйымдастырылған орнын анықтаңыз.
3) Не себепті қауіпсіздік мәселесінде әскери, қарулы күштердің дайындығы маңызды саналады? Егер ол расында да бейбітшілікті қамтамасыз ететін шаралар болса?

Дәптерге орындайық

Тақырып бойынша берілген мәліметтерді негізге алып, халықаралық қауіпсіздік жүйесін құрудың маңыздылығына талдау жасаңыз: (SWOT талдауы)

1.Күшті жағы:	2.Әлсіз жағы:
3.Мүмкіндіктері:	4.Мерзімі, шешу жолының уақыты:

Қолданып көрейік

«Халықаралық қауіпсіздікке төнген қауіп-қатерлердің себептері мен салдарлары» тақырыбына мысал болатын суреттерді (оқулықтан қараңыз) пайдалана отырып, «Халықаралық қауіпсіздікке төнетін қауіп-қатерлердің қалай алдын алуға болады?» тақырыбында өзіндік зерттеу жұмысы жасап көріңіз. Өз идеяңыздың маңыздылығын ерекшелеп көрсетіп шығармашылық жұмыс жасаңыз:

Шығармашылық жұмыс:

Тақырып:«Халықаралық қауіпсіздікке төнетін қауіп-қатерлердің қалай алдын-алуға болады?»

Аты-жөні: ______________________________________*мерзімі:*________

*Мәселенің белгіленуі:*____

*Бұл мәселе туралы мен не білемін:*________________________________

*Мәселенің туындауына себеп болған жағдай:*______________________

Мәселенің шешу жолы: ____

*Түсініктеме:*____

*Ескерту:*____

*Нақтылау немесе күтілетін нәтиже:*____________________________

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th></th></tr>
<tr><td></td><td>Ой бөлісейік
«Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың бірлескен қызметі жалпы қоғамның даму тенденцияларына тікелей әсер етеді» деген пікірге қосымша сіз қандай ұсыныстар бере аласыз? Тарихымыздағы өткен кезеңдерге талдау жасай отырып, бүгінгі қоғамдық ортамыздағы жағдайлар мен болашақтағы даму тенденцияларына қатысты мәліметтерді кестенің тиісті бағандарына жауап дайындаңыз. Болашаққа өзіңізің тың ұсынысыңызды беріңіз:
<table><tr><td>Кеше</td><td>Бүгін</td><td>Ертең</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>
Ұсыныстарыңыз____</td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың соңы</td><td>Рефлексия. Халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуын PRES әдісі арқылы талдаңыз
PRES әдісінің құрылымы:
P – пікір білдіру. Менің ойымша…
R – себеп келтіру. Мұның келесі себебі(-тері) бар …
E – мысал келтіру. Мысалы …
S – қорытынды шығару. Қорытындылай келе …</td><td>PRES әдісі</td></tr>
<tr><td>Үй тапсырмасы:</td><td>Тақырып бойынша берілген мәліметпен толық танысып, «Елшілер» атты ролдік тапсырманы орындау арқылы халықаралық қауіпсіздік жүйесі туралы меңгерудің айтылым дағдыңызды дамытыңыз: Елші ретінде халықаралық конференцияға қатысатын тұлға ретінде төмендегі терминдерді, негізгі мәселелерді басшылыққа алыңыз.</td><td></td></tr>
</table>

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	**Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?**	**Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау**
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен.ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын. Тапсырмаларды бағалау критерийлері:	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
А.Мазмұны	Тақырып мазмұны ашылмады	0
	Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет	1
В.Баяндау шеберлігі	Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды	1
	Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.	2
	Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.	3
С. Шығармашылық	Тақырыпты өзге қырынан аша білді	3
	Жаңашылдық идея болды.	3

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы

Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?
Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?
Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?

Жалпы бағалау

Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§35-37. БЕЙБІТШІЛІК ПЕН ҚАУІПСІЗДІКТІ САҚТАУДА МЕМЛЕКЕТТЕРДІҢ БІРЛЕСКЕН ӘРЕКЕТТЕРІ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлескен әрекеттері**	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	17.1-тақырып. Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлескен әрекеттері 11.2.2.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау; 17.2-тақырып. Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметі 11.2.3.4 бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдау; 17.3-тақырып. Қазіргі кездегі әлем халықтарының қауіпсіздігі мәселесі 11.2.3.5 қауіпсіз әлем дамуының ықтимал жолдарын болжау	
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларының 2-уін сипаттайды; бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдайды, қауіпсіз әлем дамуының ықтимал 2 жолын болжайды. **Басым бөлігі**: тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларының 4-уін сипаттайды; бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдайды және өз жұмысын негіздейді; қауіпсіз әлем дамуының ықтимал 4 жолын болжайды. **Кейбір бөлігі:** тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың көптеген даму тенденцияларын сипаттап, негіздейді; бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдайды, жауабын негіздейді, қорытынды шығарады; қауіпсіз әлем дамуының ықтимал көптеген жолдарын болжайды.	
Бағалау критерийі	– Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлесіп іс-әрекет жасауы маңызды екенін түсінесіз; – Қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлескен ұйымдардың қызметіне талдау жасай аласыз; – Қазіргі кездегі бейбітшілік пен қауіпсіздікке байланысты оқиғалар мен процестерге баға бере аласыз; – Әлемнің қауіпсіздігін қамтамасыз етудің ықтимал жолдарын болжап, өз ұсынысыңызды бере аласыз.	

Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *1) Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана* 2) *Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім* *3) Зайырлы қоғам және жоғары руханият* *4) Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу* *5) Жалпыға бірдей еңбек қоғамы* *6) Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы* 7) *Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы.* *Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы* — мемлекетіміздің белсенді, теңдестірілген, сындарлы және жауапты ішкі саясатының басты мәні.
Тірек сөздер	**1. Бейбітшілік –** бүкіл адамзат қауымы қалайтын тыныш та, берекелі өмір сүру үдерісі; **2. БҰҰ (Біріккен Ұлттар Ұйымы) –**1945 жылы 24 қазан күні КСРО, АҚШ, Ұлыбритания және Қытай мемлекеттерінің белсенділік танытумен құрылған халықаралық ұйым; **3. ЕҚЫҰ (Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы) –**демократиялық және жетілдірілген басқару негізінде аймақтық тыныштық пен қауіпсіздікті мақсат еткен саяси диалогке арналған халықаралық ұйым. **4. НАТО – Солтүстік атлантикалық келісім ұйымы** (North Atlantic Treaty Organization, NATO) 1949 жылы 4 сәуірде 12 мемлекет (АҚШ, Ұлыбритания, Франция, Белгия, Нидерланд, Люксембург, Канада, Италия, Португалия, Норвегия, Дания, Исландия) елдерінің басшылары қол қойған Солтүстік Атлантикалық келісімшарт негізінде құрылған. Кейінен тағы басқа еуропалық мемлекеттердің мүшелікке кіруінің соңы құрамында 28 мемлекетті біріктіреді. **5. ШЫҰ – Шанхай ынтымақтастық ұйымы.**1996 жылы Қазақстан, Қырғызстан, Қытай, Ресей және Тәжікстан басшылары *Шекара аймағындағы әскери саладағы сенім шараларын нығайту туралы келісім* қол қойғаннан кейін қалыптасқан «Шанхай бестігі» тетігінің негізінде құрылды.

<table>
<tr><td></td><td>6. АӨСШК – әкімшілік органы Қазақстан Республикасында орналасқан тұрақты хатшылығы бар Азиядағы өзара ықпалдастық және сенім шаралары жөніндегі кеңес. Қазіргі уақытта АӨСШК-нің тұрақты мүшелері 26 мемлекеттің өкілдерінен тұратын бұл ұйымның негізгі мақсаты: Азиядағы бейбітшілікті, қауіпсіздік пен тұрақтылықты қамтамасыз етуге көп жақты тәсілдер жасау жолымен ынтымақтастықты нығайту.</td></tr>
<tr><td>Пәнаралық байланыс</td><td>Дүниежүзі тарихы, Қазақстан тарихы, саясаттану, қоғамтану
<table>
<tr><td>10.2.3.3 қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формаларын, оларға тән белгілерін анықтай отырып түсіндіру</td><td>11.2.3.3 халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал нұсқаларын болжау</td></tr>
<tr><td>10.2.3.4 қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясын зерттеу</td><td>11.2.3.4 бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдау</td></tr>
<tr><td></td><td>11.2.3.5 қауіпсіз әлем дамуының ықтимал жолдарын болжау</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Алдыңғы білім</td><td>– Әлем туралы жалпы түсінігіңіз бар;
– Әлемнің саяси жүйесі туралы жалпы түсінігіңіз бар;
– Халықаралық қауіпсіздік пен туындайтын қауіп-қатерлер туралы білесіз;
– Халықаралық қатынастардың тарихи жолындағы бейбітшіліктің маңыздығына баға бере аласыз.</td></tr>
</table>

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	**Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері**	
Сабақтың басы	Сіз адаммен бірінші кездескенде амандасқанда не деп айтасыз? Әрине, -Сәлеметсіз бе? немесе, -Ассалаумағалейкум! – деп айтасыз. Осы «Сәлем» сөзін айтқанда қандай ой келеді? Бүгінгі сабақ тақырыбымен қандай байланысы бар? Басқа тілдерде аудармасы қандай?	Оқулық Слайд
Сабақтың ортасы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. Жоғарыда берілген мәліметтермен толық танысып, әлем халықтарының тұтас қауіпсіздігіне байланысты төменде берілген кеседегі сұрақтарға жауап дайындаңыз:	Оқулық СД-диск

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	

1.Мәтінде не себепті АҚШ, Қытай, Ресей, Индия, Бразилия, Жапония, Германия, Ұлыбритания, Пәкістан елдерінің агрессияға бармауы туралы ерекше атап отыр?	2. Мәтіндегі халықаралық маңызды мәселелерді шешуде интеграциялық топтар (ЕО, ТМД) мемлекетаралық бірлестіктер (ШЫҰ, БРИК) т.б. халықаралық ұйымдардың рөлінің маңыздылығына баға беріңіз:	3. Әлемдік саясат пен әлемдік тәртіптерді реттеуде жеке тұлғаның ықпалы туралы өз пікіріңізді негіздеңіз:	4. Әлемдік саясатты реттеуде Мультиұлттық саясат пен Трансұлттық саясаттың алатын орны туралы анықтап, өз ұсынысыңызды беріңіз
Ұсынысыңыз:	Ұсынысыңыз:	Ұсынысыңыз:	Ұсынысыңыз:
Идеяңыз:	Идеяңыз:	Идеяңыз:	Идеяңыз:

Ойланайық, талқылайық

1. Тақырып бойынша берілген мәтін бойынша тапсырма орындаңыз: Мәтін мазмұнымен танысып, ондағы НАТО халықаралық ұйымының Ауғанстандағы және Босния мен Герцеговинада, Косоводa жасаған әскери операцияларының қайсысы бейбіт халық үшін тиімді болғанын анықтаңыз:

1.Ауғанстан	2.Босния мен Герцеговинада	3. Косово
НАТО-ның жасаған іс-шарасының тиімдісі	НАТО-ның жасаған іс-шарасының тиімдісі	НАТО-ның жасаған іс-шарасының тиімдісі

Талдап, салыстырайық

Әлем халықтарының қауіпсіздігі мен бейбітшілігі жолында жұмыстар жасауда Азиядағы АӨСШК ұйымы мен БҰҰ (Біріккен Ұлттар Ұйымы), ЕҚЫҰ (Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы), НАТО-Солтүстік атлантикалық келісім ұйымы, ШЫҰ - Шанхай ынтымақтастық ұйымдарының арасындағы ерекшеліктерді анықтап, бейбітшілік саласындағы артықшылықтарымен таныстырыңыз:

АӨСШК ұйымының артықшылығы	БҰҰ-ның артықшылығы
АӨСШК ұйымының артықшылығы	ЕҚЫҰ-ның артықшылығы

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th></th></tr>
<tr><td></td><td>
<table>
<tr><td>АӨСШК ұйымының артықшылығы</td><td>НАТО-ның артықшылығы</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>АӨСШК ұйымының артықшылығы</td><td>ҰҚШҰ -Ұжымдық Қауіпсіздік туралы Шарт Ұйымының артықшылығы</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
</table>

Дәптерге орындайық
АӨСШК-нің өзара сенім шараларының негізгі 5-өлшеміне анықтама беріңіз (оқулықтағы сызбаны пайдаланыңыз)

Қолданып көрейік
Дүниежізілік саяси картаны қолданып, ШЫҰ, НАТО, АӨСШК, ТМД халықаралық ұйымдарына кіретін елдерді көрсетіңіз.

Ой бөлісейік
«Қазір, XXI ғасырдың басында да, біздің әлемде тым көп келіспеушіліктер, жек көрушілік, әлеуметтік кедергілер мен зорлық-зомбылық бар. Біздің өмірімізде — жеке және қоғамдық өмірде қызмет етудің негізгі мақсаты – жақсы әлемге деген күрделі жолды жалғастыру болып қала береді... Соғысу және бұзу бұл өте оңай іс. Нағыз қаһармандар — бейбітшілікті орнататындар және жасампаздыққа жол бастайтындар». Н. Манделаның ОАР-ның Соуэтодағы сөйлеген сөзінен, 2008 жылғы 12 шілде. Мандела сөзіне негізделіп, XX ғасырдың халықаралық саясатындағы «нағыз қаһарман» деп атауға болатын тарихи тұлға кім болуы мүкін екенін айтыңыз. Өз жауабыңызды дәйектеңіз.
</td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың соңы</td><td>
Рефлексия:
Топтар жұмысын талдап, оқушылар жетістіктер мен қиындықтарды айқындады. Анықталған нәтижелер негізінде топтарға қиындық тудыратын мәселелерді түзету және одан әрі толық меңгеру үшін тапсырмалар беріледі.
1-топ сәйкестендіру тапсырмасы, 2-топ 4 нұсқалардың ішінен дұрыс тұжырымдарды таңдау, 3-топ иллюстрациялардың мәнін анықтау және сипаттау.
Кері байланыс "3 бекет әдісі арқылы жүзеге асады: қабылдаймыз, толықтырамыз, өзгертеміз".
Мақсаты кері байланыс алу және ұсыну дағдыларын дамыту.
Сипаттама: оқушыларға орындалған жұмысты талқылауға және кері байланыс беруге көмектесетін тіркестер үлгілерін беріңіз. Топтарды сынып алдында кері байланысын беруді талап етіңіз.
Мысалы:
</td><td>Кері байланыс «3 бекет әдісі арқылы жүзеге асады: қабылдаймыз, толықтырамыз, өзгертеміз».</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th></th></tr>
<tr><td></td><td>– сіз (өзгертсеңіз, толықтырсаңыз, сілтесеңіз, атап өтсеңіз) жөн болар еді...
– назар аударыңыз (мысалдар, дәлелдер келтіріңіз).......
– бізге жұмысыңызда ұнаған тұстар (жұмыс критерийлерге сәйкес келеді, толық орындалған)
Кері байланыстың ең конструктивті мысалдарын талқылаңыз: пайдалы, оңды, түзету бойынша ұсынымдарды қамтиды.</td><td></td></tr>
<tr><td>Үй тапсырмасы:</td><td>Қауіпсіз әлем дамуының ықтимал жолдарын болжаудың тамаша үлгісі Вашингтонда өткен ядролық қауіпсіздік жөніндегі төртінші саммит шеңберінде Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың «Әлем. ХХІ ғасыр» атты манифесін мен осы құжатқа қатысты пікір берген Монтерей халықаралық зерттеулер институтының аға ғылыми қызметкері Майлз Помпердің (АҚШ) мәлімдемелерімен танысып; достарыңызбен бірлесіп, Дебат-пікірталас алаңын ұйымдастырыңыз. Онда екі фракцияға бірлесіп;
– «Мен осы бағдарламалық манифестке сенемін, оның болашақта орын алатын жобаларының жарқындығымен ерекшеленетінін қолдаймын» деген ұстанымдағы «ЖАҚТАУШЫЛАР» тобынан және
– «Мен бұл манифестің орындалуына күмәндімін» деген ұстанымдағы «ДАТТАУШЫЛАР» топтарының мәліметтерін қызу пікірталас алаңын жасау тапсырмасын орындаңыздар.

<table>
<tr><th>ЖАҚТАУШЫЛАР</th><th>ДАТТАУШЫЛАР</th></tr>
<tr><td>Факт:
Аргумент:
Ұсыныс:</td><td>Факт:
Аргумент:
Ұсыныс:</td></tr>
</table>
</td><td>Сайттар тізімі</td></tr>
</table>

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	**Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?**	**Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау**
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен.ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын. Тапсырмаларды бағалау критерийлері:	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
А.Мазмұны	Тақырып мазмұны ашылмады	0
	Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет	1
В.Баяндау шеберлігі	Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды	1
	Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.	2
	Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.	3
С. Шығармашылық	Тақырыпты өзге қырынан аша білді	3
	Жаңашылдық идея болды.	3

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы	**Жалпы бағалау**
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма? *Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?* *Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары

	туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§38 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІК ЖҮЙЕСІН ДАМЫТУҒА ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚОСҚАН ҮЛЕСІ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**

Сабақтың тақырыбы	Халықаралық қауіпсіздік жүйесін дамытуға Қазақстан Республикасының қосқан үлесі
Зерттеу сұрағы	Халықаралық қауіпсіздік жүйесін дамытуға Қазақстан Республикасының араласуының қаншалықты маңызы бар?
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	11.2.2.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау; 11.2.3.3 халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал нұсқаларын болжау
Сабақтың мақсаты	Халықаралық қауіпсіздік жүйесін дамытудың мүмкін нұсқаларын болжай білу; оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде халықаралық қатынастардың дамуындағы заманауи үрдістерді сипаттау мүмкіндігі.
Бағалау критерийі	1. Қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктеріне талдау жасайды; 2. Халықаралық қауіпсіздік жүйесінде Қазақстан Республикасының рөлін анықтайды; 3. Халықаралық қатынастарда бейбітшілік мәселесіне Қазақстан Республикасының қосқан үлесіне баға береді; 4. Халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал нұсқаларына болжау жасайды.
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясының құндылықтарын дәріптей отырып, ата бабамыз жерімізді, елімізді білектің күшімен найзаның ұшымен қалай қорағанын ұғындырумен қатар, ел мен жер қадірін түсіндіру арқылы қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілікті, ел бірлігі мен ынтымақтастық сияқты басты құндылықтарды оқушылардың бойына дарыту
Пәнаралық байланыс	**Қазақстан тарихы** пәні бойынша қазіргі Қазақстанның қоғамдық-саяси өмірімен байланыстыру; **Құқық негіздері** пәнінен азаматтардың құқықтары мен бостандықтары және олардың қорғалуы туралы мәліметтерді байланыстыру; **География** пәні:тақырыпта қамтылған мәліметтердің алып жатқан ауқымы туралы мәліметтерді байланыстырады.

Тілдік мақсаттар	**Оқушылар:** (Айтылым, жазылым, тыңдалым, оқылым дағдыларын дұрыс қалыптастыру) 1. Қоғамдық-саяси өмірдің басты ерекшеліктерін анықтайды; 2. Халықаралық қауіпсіздік жүйесінде Қазақстан Республикасының рөлін анықтайды; 3. Мәтін бойынша қазіргі қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін анықтап,талдайды;(оның шынайылығына көз жеткізеді); 4. Халықаралық қатынастарда бейбітшілік мәселесіне Қазақстан Республикасының қосқан үлесіне баға береді; 5.Халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал нұсқаларына болжау жасайды **Пәнге қатысты лексика мен терминология:** G-Global; сындарлы көпқырлылық; жаһандық мөлдірлік; жаһандық төзімділік; консенсус т.б. **Талқылауға** **арналған сұрақтар:** – Халықаралық қауіпсіздік дегенді қалай түсінесіз? – «ТМД», «Шанхай бестігі», «ЕҚЫҰ», «БҰҰ», «G-Global», «АӨСШК» т.б. ұйымдар қандай мақсатта құрылған еді? – Халықаралық қауіпсіздік мәселелерді шешуде Қазақстанның рөлі қандай деп ойлайсыз? – Халықаралық қауіпсіздік мәселелерін шешуде Қазақстанның географиялық орнының маңызы қаншалықты деп ойлайсыз? **Сыныптағы диалог/ жазылым үшін пайдалы тілдік бірліктер:** – G-Global; – сындарлы көпқырлылық; – жаһандық мөлдірлік; – жаһандық төзімді лік; – консенсус сөзерінің анықтамасын немесе балама нұсқасына түсінік бере аласыз ба? – Хаықаралық ұйымдар мен Одақтардың құрылуына себеп болған факторлар... Біздің анықтағанымыз.. Халықаралық қауіпсіздікке нұқсан келтірген жағдайларды еске алайықшы.........оның салдарлары.... Қорытындысында....

Тақырып бойынша алдыңғы білім	– Бейбітшілік пен қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметі

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы	**Ұйымдастыру кезеңі:** Оқушылардың назарын «Мәңгілік ел» атты ұлттық құндылықтарға қатысты шағын метражды деректіфильм көрсету арқылы зейінін шоғырландырамыз. **Б.** Балалардан бейнефильмнен қандай мәлімет алғанын сұраймыз**.** Нәтижесінде -Ұлы Даланың иегерлері ретінде әлемдік кеңістіктегі орнынымыз маңызды деген тұжырымдаманы ұғындырамыз. **Б.** «Жүректен-жүрекке» әдісі арқылы бүгінгі тақырыпты меңгеруге бағытталған ізгі тілектерімен ынтымақтастық атмосферасын қалыптастырамыз. **Т** **Үй тапсырмасын талқылау:** **«Екі түрлі түсініктеме күнделігі» әдісі** **«Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлескен әрекеттері»**туралы мәтіннен алған әсерін, екінші жағына әсер еткен үзінділер туралы жазу. Мәтіннен алған әсерім | Мәтіннен әсер еткен үзінділер **Қ.** Ауызша бағалау **Саралау:** қарқын бойынша саралаймын. Өткен материалды жақсы меңгерген оқушылар жылдам әрі дұрыс жауап берсе, кейбір оқушылар мүдіріп қалуы мүмкін. Мұндай оқушыларға, жетелеуші ашық сұрақтар беріп отыруға болады	 **Мәңгілік ел тобы – Мәңгі-лік ел - You-Tu-be** https://www.youtube.com/watch?v=l-2OTbBdwpY Оқушылар екі топқа бөлініп, флипшартта **«Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлескен әрекеттері»** туралы дайындаған жұмыстарын қорғайды. Мәтіннен: – **Ха-лықаралық**

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
		қауіпсіздік жүйесін дамытуға Қазақстан Республикасының араласуының қаншалықты маңызы бар? атты зерттеу сұрағының көлемінде мәтіннен алған әсерлері туралы баяндайды. Ал, екінші топ осы сұрақ көлемінде әсер еткен үзінділерге талдаулар жасайды. **Ресурс:**«Екі түрлі түсініктеме күнделігі»атты тапсырманың флипшартта талдап, критерийлері жазылып тұрады. Интерактивті тақта, маркерлер, стикерлер

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың ортасы	 **<u>Жаңа сабақ.</u>** **Б.Интерактивті тақтада көрсетілген ненің суреті екенін анықтаңыздар ?-деп, «Ширату жаттығуын»** беру арқылы тақырыпты анықтап аламыз. (Нұрсұлтан қаласындағы «Бейбітшілік пен келісім сарайы») **Тапсырма №1**. **Б.** Оқушылар жаңа тақырыпқа байланысты қысқаметражды «Көпвекторлы Қазақстан» атты деректі фильмінен үзінді көріп алады. (4-6 минут) **Т.** Бейнефильмдегі ақпаратты оқулықтағы мәліметпен салыстыра отырып, **төрт топта** талқылау жасайды. Ермұхан Бекмахановқа байланысты қосымша деректерден мәліметтер алады. **РАФТ** тәсілі арқылы оқушының жан-жақты сыни ойлауын дамыту тапсырмалары беріледі. **І-топ «Рөл»** 1. **Тапсырма:** Халықаралық қауіпсіздік жүйесінде Қазақстан Республикасының рөлін анықтап, оны көрініс түрінде сомдау**.** **Дискриптор: 1.**Халықаралық аренада Қазақстан Республикасының көпвекторлы сыртқы саясатын анықтайды; **2.** Халықаралық қауіпсіздік жүйесінде Қазақстан Республикасының рөліне баға береді; **3**.Субектіні сомдау арқылы обьективті мәселенің мәнін ашып көрсетеді. **Саралау: Қарқын.** Тапсырманы орындау барысында кейбір оқушылар басқаларға қарағанда жылдам жұмыс жасайды. Бірақ тапсырманы толық меңгермеуі мүмкін, сондай жағдайда ол балаларға қосымша ақпараттар арасынан Халықаралық саясаттағы Қазақстанның ролі туралы салыстырмалы талдау жасауға тапсырма беріледі. **ІІ топ «Аудитория»** **Тапсырма:**Деректі фильмде көрсетілген мәлімет бойынша «Қазіргі кездегі халықаралық қауіпсіздік мәселесі бойынша» туындаған факторларды анықтап, мысалдар арқылы интерпретация жасайды. **Дискриптор:1.Халықаралық жағдайда шиеленіскен текетірестердің** күшеюіне мысалдар келтіреді; 2. –G-Global; – сындарлы көпқырлылық; – жаһандық мөлдірлік; – жаһандық төзімділік; – терминдерінің ерекшеліктеріне интерпретация жасайды; 1. Халықаралық жағдайда шиеленіскен мәселелерді шешуде Қазақстанның қосқан үлесіне баға береді. **Саралау: дереккөздер, қарқын, қорытынды**. Тапсырманы орындау барысында әртүрлі нәтижелерді анықтай алмайтын оқушыларға қолдау білдіріп диалогқа, айтылым дағдысын дамытуға арналған тапсырмалар береміз.	

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	ІІІ топ «Форма» **Мәтін:** *« 2008 жылдан бастап Н.Назарбаевтың бастамасымен Қазақстанның астанасында Астана экономикалық форумы құрылды. Астана экономикалық форумының сайтында G-GLOBAL деп аталатын коммуникациялық алаң құрылды. Интернеттің кез-келген пайдаланушысы осы сайтқа кіріп, кез-келген қызықты мәселе бойынша пікірсайысқа қатыса алады - Астана форумына қатысушыларға жолданған ұсыныстарыңызды қалдыра аласыз. Бұл диалогтың жаңа демократиялық формасы болды, оған барлық адамдар қатыса алады - саясаткерлер, мамандар, ғалымдар және жай қарамайтын адамдар. Бірнеше айдың ішінде G-GLOBAL Интернет-сайтына 1 миллионнан астам адам кірді, оның 30 мыңнан астам пайдаланушысы оның тұрақты мүшелері болып табылады. Шындығында, тарихта алғаш рет жаңа әлемдік экономикалық тәртіпті қалыптастыру жолдарын қарқынды желілік іздеу басталды. Оған сарапшылар ғана емес, сонымен бірге әлемнің 150 елінен келген көптеген азаматтар қатысты.* *Инновациялық дамудың, ядролық және экологиялық қауіпсіздіктің, ұлтаралық және дінаралық төзімділіктің, геосаясаттың және басқа аспектілердің кең мәселелері талқыланды. Басқаша айтқанда, G-GLOBAL іс жүзінде көпқырлы әлемнің біріктіруші идеясына айналды.»* **Тапсырма:** мәтіндегі түсіп қалған сөздердің орнын толықтырыңыздар және мәтінге тақырып қойыңыз. **Дискриптор:1.**Мәтіндегі сөздердің орнын толықтырып,оған тақырып қойып, өз нұсқаларын ұсынады; 2. Мәтіннің мазмұнын түсініп,Халықаралық қауіпсіздік жағдайындағы Қазақстанның үлесі мен әсеріне баға береді; **Саралау:дереккөздер, қарқын,диалог және қолдау көрсету.**Мүдделері ұқсас оқушыларға жұптасып мәтіннен табылған сөздерге қатысты анықтамалар беруі тапсырмасын береміз; Табыстылықты, жақсартуды, түзетуді қажет ететін салаларды анықтап; мәдениетке, экономикаға, әлеуметтік және саяси жағдайларға байланысты жетелеуші сұрақтар береміз. **IV топ «Тақырып»** **Тапсырма:** Қазақстан Республикасының түрлі салаларда әлем халықтарының бейбітшілігіне алаңдап, халықаралық саясатқа қосқан үлесі туралы дискте берілген қосымша ақпараттардан тиімді тұстарын жинақтап, эссе түрінде түйінді қорытынды жасайды. **Дискриптор:1.Эсседе** 60-100 сөзден құрастырылсын, Халықаралық қауіпсіздік мәселесіне Қазақстан Республикасының қосқан үлесіне мысалдар келтіреді; 2. Өзінің ұсынған идеясының болуы; **3.** Қоғамның тарихи даму бағыттарын бүгінгі күнмен байланыстырып, салыстырмалы ұсыныстар беруі. **Саралау:дереккөздер, қарқын, диалог және қолдау көрсету.** Эссені жазып, ортаға ұсыну барысында кәсіби дағдыларына қарай бөлінетін мүдделері ортақ балалар кездеседі. Міне сондай мысалдарда саралаудың жіктеу әдісін	

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	қолданамын.Нағыз зерттеу жұмыстарымен айналысатын балаларды анықтау мақсатында жоғары деңгейлі сұрақтар кері байланыс алуға бейімделген **тапсырмалар дайындаймын:** **1**. Халықаралық қауіпсіздік дегенді қалай түсінесіз? **2**. «ТМД», «Шанхай бестігі», «ЕҚЫҰ», «БҰҰ», «G-Global», «АӨСШК» т.б. ұйымдар қандай мақсатта құрылған еді? **3**. Халықаралық қауіпсіздік мәселелерді шешуде Қазақстанның рөлі қандай деп ойлайсыз? **4**. Халықаралық қауіпсіздік мәселелерін шешуде Қазақстанның географиялық орнының маңызы қаншалықты деп ойлайсыз? **5**. Сіз үшін қоғамның саяси, экономикалық, әлеуметтік, мәдени салаларын дамытуда қандай маңызды өркендеу сценарийі жарамды? (өз сценарийіңізді ұсыныңыз) **Қ. «Басбармақ»** әдісі арқылы балалар бірін-бірі бағалайды. **Сергіту сәті:** «Сұңқар мен бүркіт» **Қ. «Шапалақ»** әдісі арқылы бағалау.	
Сабақтың соңы	**Қорытындылауға арналған тапсырма:** **Ж Кері байланыс «Аяқталмаған сөйлем»** Мен бүгін.......................не білдім. Мен үшін....................... не қызық болды. Мен үшін ....не қиын болды. Термин сөздермен жұмыс: «Мен бүгінгі тақырыптан қанша сөз меңгердім!» **Ж.Ой талқы әдісі.** «Мен бүгінгі тақырыптан қанша сөз меңгердім!» ТЕРМИНДЕР **Қ.** **Кері байланыс: «Тазалық әдісі бойынша» кері байланыс жасаңыздар.** Бүгінгі сабақта білгенімді: чемоданға; Бүгінгі сабақта әлі де білгім келетінімді: ет тартқышқа; Бүгінгі сабақта мен үшін тиімсіз ақпараттарлы қоқыс ыдысына тастаймыз: Мен үшін қажеті жоқ: қоқысқа	

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	**Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері**	**Ресурстар**
	Чемодан Ет тартқыш Қоқыс ыдысы **Үй тапсырмасы:** Эссе *жазу.* *Тақырыбы: «Қазақстан Республикасының көпвекторлы сыртқы сасатының артықшылықтары* *Бағалау критерийі:* **1. 100-120 сөз;** **2.Бүгінгі күнгі Отанымыздың ұлттық бағдарламасына ұсынысыңыз.**(Тарихи тұлғаларға қатысты)	
Үй тапсырмасы:		

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	**Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?**	**Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау**
Күнделікті сабақтарымды жоспарлауда саралау әдістері арқылы тапсырма-ларды саралау, белсенді оқуға арналған педагогикалық әдіс-тәсілдерді саралау арқылы нәтижелі білім беруді жоспарлаймын. Қабілетті оқушыларға Әлем елдерінің даму құрылымына жаһандану үдерісінің ықпалын талдау арқылы тарихи танымы арттуруға назар аударылады. «Спиральді білім беру» қағидаты	Күнделікті сабақ барысында оқу мақсатына жетуде қалыптастырушы бағалау жүргіземін. Қалыптастырушы бағалау барысында бағалау критерийлеріне сай сабақ барысында дескрипторларды үнемі басшылыққа аламын. **Кері байланыс -** **«Тазалық әдісі бойынша» кері байланыс жасаңдар.** Бүгінгі сабақта білгенін: чемоданға Бүгінгі сабақта әліде білгім келеді: ет тартқышқа: Мен үшін қажеті жоқ: қоқысқа	*Денсаулық сақтау технологиялары.* *Сабақта сергіту жаты-ғулары мен белсенді жұмыс түрлерін қолдану.* *Осы сабақта қолданылатын* **Қауіпсіздік техникасы ережелерінің** *тармақтары*

<table>
<tr>
<td>негізінде Қазақстан тарихы, География, Құқық негіздері пәнідерімен пәнаралық байланыс арқылы қазіргі заманғы еліміздің білім беруді дамыту мемлекеттік бағдарламасымен сабақтастыра отырып, өзіндік қорытынды жасауға, сыни ойлауға баулуда тілдік мақсаттардың орындалуына назар аударамын.
Оқу мақсатына жетуде тарихи ақпаратты меңгертуге арналған тапсырмаларды жоспарлауда деңгейленген тапсырмаларды арқылы өзіндік ізденіс, ойын жинақтауға ықпал етемін.</td>
<td></td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Сабақ бойынша рефлексия
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?
Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?
Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?</td>
<td>Бұл тарауды сабақ туралы рефлексия жасау үшін пайдаланыңыз. Сол бағандағы өзіңіз маңызды деп санайтын сұрақтарға жауап беріңіз.
Жалпы бағалау
Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?</td>
</tr>
</table>

II БӨЛІМ БОЙЫНША ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**Зерттеу жұмысы: XXI ғасырдағы әлем: халықаралық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің жолдары мен тәсілдері**	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	1) оқиғалар мен құбылыстарды тарихи себептілігі, салыстырмалылығы мен әртүрлі көзқарастар, тарихи оқиғалар және тұлғаларға баға беруде сыни тұрғыдан зерттеу барысында, өткен және қазіргі таңдағы пікірталастық мәселелерге білім алушы тарапынан өзіндік көзқарас білдіруді дамыту; 2) тарихи деректердің әртүрлі типтерімен жұмыс жасау, іздеу және тарихи материалды жіктеу дағдыларын дамыту; 3) әртүрлі деректерді қолдана отырып жобалық жұмыс және тарихи реконструкция дағдыларын дамыту (оқулықта берілген кестені пайдаланып орындайды).	

§39-40. ЖАҢА ЗАМАН ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ ҚОҒАМДЫҚ ОЙДЫҢ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**3-бөлім. Қоғамдық-саяси ойдың дамуы** **7-тарау. Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы** Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың дамуының негізгі бағыттары	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	11.3.1.1 қоғамдық ойдың дамуын түсіндіру үшін «либерализм», «ұлтшылдық», «социал-демократия», «марксизм», «экзистенциализм», прагматизм», «позитивизм» түсініктерін қолдану; 11.3.1.2 қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын бағалау; 11.3.1.3 XIX-XX ғасырлардағы қоғамдық құрылыс туралы философиялық ойдың даму ерекшеліктерін зерттеу	

Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: «либерализм», «ұлтшылдық», «социал-демократия», «марксизм», «экзистенциализм», прагматизм», «позитивизм» түсініктерін өз сөзімен түсіндіреді, қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын оқулық мәліметтерінің негізінде бағалайды, XIX-XX ғасырлардағы қоғамдық құрылыс туралы философиялық ойдың 2 даму ерекшелігін зерттей келе анықтайды. **Басым бөлігі**: «либерализм», «ұлтшылдық», «социал-демократия», «марксизм», «экзистенциализм», прагматизм», «позитивизм» түсініктерін жазбаша және ауызша түсіндіреді, қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын мұғалім ұсынатын критерийлер негізінде бағалайды, XIX-XX ғасырлардағы қоғамдық құрылыс туралы философиялық ойдың бірқатар даму ерекшелігін зерттей келе анықтайды. Философиялық идеялардың сол кездегі және бүгінгі уақыттағы өзгеріс пен сабақтастық концепті негізінде маңыздылығын айқындайды. **Кейбір бөлігі:** «либерализм», «ұлтшылдық», «социал-демократия», «марксизм», «экзистенциализм», прагматизм», «позитивизм» түсініктерін шығармашылық жолмен сипаттайды, ағартушылық және философиялық идеялардың тек Еропа үшін ғана емес, жалпы әлем мен өзі үшін маңыздылығын концептуалды түрде бағалайды, Философиялық идеялар жөнінде жүйелі-салыстырмалы түрде қорытынды жасайды, философиялық идеяларды еркін түрде өзара салыстыра алады.
Бағалау критерийі	Қоғамдық ойдың дамуын түсіндіру үшін «либерализм», «ұлтшылдық», «социал-демократия», «марксизм», «экзистенциализм», «прагматизм», «позитивизм» ұғымдарын тұжырымдайды. Ұғымдарды өз сөзімен түсіндіреді және қолданады, терминдердің тарихнамада қолданылуын сипаттайды XIX - XX ғасырлардағы саяси идеологиялардың, философиялық ағымдардың қоғамның дамуына және саяси оқиғаларға ықпалының маңыздылығын дәлелдейді
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *1) Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана* 2) *Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім* *3) Зайырлы қоғам және жоғары руханият* *4) Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу*

<table>
<tr><td></td><td>5) Жалпыға бірдей еңбек қоғамы
6) Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы
7) Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы.
3. Зайырлы қоғам және жоғары руханият
Біздің еліміз әлемдік қауымдастықта рухани әлем мен келісімнің оң үлгісі ретінде қабылданады. Мемдекеттік және қоғамдық өмірдің зайырлы сипаты экономикадағы өрлеудің, білім беру, денсаулық сақтау және мәдениеттің ұлттық жүйесін табысты дамытудың ең маңызды шарты.</td></tr>
<tr><td>Тірек сөздер, тілдік тіркестер</td><td>1) «либерализм»
2) «ұлтшылдық»
3) «социал-демократия»
4) «марксизм»
5) «экзистенциализм»
6) «прагматизм»
7) «позитивизм»</td></tr>
<tr><td>Пәнаралық байланыс</td><td>Қазақстан тарихы және дүниежүзі тарихы. Философия, қоғамтану, саясаттану
<table>
<tr><td>10.3.1.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін «мемлекет», «билік», «басқару институты» терминдерін қолдану</td><td>11.3.1.1 қоғамдық ойдың дамуын түсіндіру үшін «либерализм», «ұлтшылдық», «социал -демократия», «марксизм», «экзистенциализм», «прагматизм», «позитивизм» түсініктерін қолдану</td></tr>
<tr><td>10.3.1.2 мемлекеттік құрылыстың ерекшеліктерін түсіндіру үшін мемлекеттің пайда болу теорияларын салыстыру</td><td>11.3.1.2 қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын бағалау</td></tr>
<tr><td>10.3.1.3 тарих контекстінде мемлекеттік құрылыс формасының өзгеруінің заңдылықтарын анықтау және талдау</td><td>11.3.1.3 XIX-XX ғасырлардағы қоғамдық құрылыс туралы философиялық ойдың даму ерекшеліктерін зерттеу</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Алдыңғы білім</td><td>7-10 сынып дүниежүзі тарихы. 7-9 сыныптарда Америкадағы тәуелсіздік үшін болған соғыс және ұлы француз революциясы үшін адамның табиғи және ажырамас құқықтарын қорғау демократиялық мемлекеттердің маңызды міндеті болып саналды. Жоғарғы билік өз өкілдеріне сеніп тапсырған халыққа тиесілі халық егемендігінің доктринасы Еуропа мен Американың дамыған елдерінің басым бөлігінде орныққан саяси жүйенің моделін құрады. 10 сыныпта «Өркениет» түсінігі. Өркениеттер әрекеттестігінің әскери-саяси аясы. Мемлекет түсінігі. Мемлекеттің пайда болу теориялары. Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін.</td></tr>
</table>

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы	Оқушының уәжін, қызығушылығын ояту. Алдыңғы білімін ояту арқылы сабаққа дайындығын арттыру. СД дисктегі слайдты ашып көрсету. SMART ART әдісін қолданып, ағартушылық идеялары жөнінде білімді жинақтау Ағылшын, американдық және француз төңкерістері ағартушылық идеяларының, ең алдымен адамдардың табиғи теңдігі мен қоғамдық келісім теорияларының шеңберінде дамыды. Ресейде осы теориялар XVIII және XIX ғ. интеллектуалдық элитаның арасында (декабристер: Н. Новиков, Д. Фонвизин, А. Радищев) басыбайлыққа қарсы көңіл-күйдің қуатты толқынын тудырды. Ағартушылар мемлекеттік құрылысты құлатпай, қоғамды қайта құру үшін адамның санасына ерік-жігер мен білімді дарыту жеткілікті деген ой енгізді.	SMART ART СД-диск
Сабақтың ортасы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. Либрализм саяси идеологиясының жоғары құндылықтарын Локк пен Смит идеяларның негізінде сипаттаңыз. 2. Либералдық идеялардың мәні неде? 3. Ұлтшылдық идеологиясына қандай сипаттар тән? 4. Социал-демократизм саяси идеологиясының жоғары құндылықтарын атаңыз. 5. Марксизм саяси идеологиясының мәні неде? 6. Экзистенциализм философиясына түсініктеме беріп, экзистенциализм принциптерін атаңыз. 7. Прагматизмнің негізгі бағыттарын анықтаңыз, прагматизмнің XX ғасырдың философиялық ағымы ретіндегі ерекшеліктерін белгілеңіз. 8. Позитивизмнің философиялық ілімін сипаттаңыз. 9.О.Конт қоғам-әлеуметтану ғылымына қандай үлес қосты? **Ойланайық, талқылайық** 1. Марксизм тарихты зерттеуге, социал-демократиялық және жұмысшылар қозғалысының дамуына қандай үлес қосты? 2. Марксизмнің практикалық бағыты (классикалық күреске және пролетарлық революцияға) оның этикалық нормаларына қалай әсер етті? 3. Марксизм билік пен қоғам арасындағы қарым-қатынастардың шиеленіскен елдерде ерекше танымалдыққа ие болу себебі? 4. Төмендегі тұжырымдардың үш идеологиялық ағымдардың қайсысына (консерватизм, либерализм немесе социал-демократизм) жататынын анықтаңыз және өз таңдауыңызды негіздеңіз. 1) биліктің сословиелік институттарын сақтау.	**Әдебиеттер тізімі** 1. Хачатурян В.М История мировых цивилизаций с древнейших времен до конца XX века- учебное пособие.– М.:Дрофа,1999. – 512 с.: карт. 2. Мишина И.А., Жарова Л.Н. Становление современной цивилизации: Учебное пособие для старших классов общеобразователь-ной школы, 2-е изд./Отв. Ред.С.Н. Мартынчук, Часть 1: История раннего Нового времени (XVI-

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	2) экономикалық мәселелерді шешуде халықтың қалың жігінің қатысуын кеңейту және мемлекеттің саяси мәселелерін шешу. 3) отарлық экспансияны және жаулап алу соғыстарын айыптау. 4) адамның демократиялық құқықтары мен бостандықтарын кеңейту. 5) экономикалық және саяси мәселелерді шешудегі мемлекеттің басымдық рөлін сақтау. 6) халықтың әртүрлі әлеуметтік таптары арасында табыстарды біркелкі бөлу. 7) әлеуметтік кепілдіктерді күшейту. 8) парламенттер жұмысына халықтың қалың жігінің қатысуына шектеу енгізу. 5. Жоғарыда берілген тұжырымдардың қайсылары бірден бірнеше идеологиялық ағымға сәйкес болуы мүмкін. 6. Гегель философиясындағы тарих дамуының негізгі идеясын ашыңыз. **Талдап, салыстырайық** 1. Марксизм социалистік-утописттердің ілімдерінен несімен ерекшеленеді? 2. К.Маркстің әлеуметтік-философиялық тұжырымдамасының ерекшеліктерін сипаттаңыз. 3. Спенсер ойынша, қоғамдық өмірді ұйымдастырудың екі түрін сипаттаңыз. 4. Кестені толтырыңыз (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз). **Дәптерге орындайық** Дерек көзіне сүйене отырып, кестені толтырыңыз. Ағартушылық дәуірінің танымал ағартушыларының сөздерін талдай отырып, ағартушылардың үйлесімді қоғамды дамыту үшін қоғамдық-саяси ойының маңыздылығын бөліп беріңіз (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз). **Қолданып көрейік** 1 Мәтінді оқып, сұрақтарға жауап беріңіз: «Кәсіпші пышақ жасамақ ойы бар екен. Ол не жасайтын алдын ала біледі де жасайды. Мұнда заттың мәні пайда болғанға дейін қалыптасады. Алайда адам болмысын қарстырған кезде олай емес. Жас сәби туады, яғни оның өмірі бар, бірақ оған әлі адам болып қалыптасу керек, өзінің мәніне жетуі керек. Тіршілігі бола тұра, ол кейіннен адам болады. Сондықтан адамға анықтама бере алмайсың, өйткені алғашқы кезеңде ол ештеңе емес. Ол кейіннен адам болады, тіпті оның адам болуы өзіне байланысты. Өзін қалай жасаса, солай болмақ. Осыдан еркіндік мәселесі шығады. Еркіндік адамның маңдайына жазылып қойылған, оның тұрақты серігі. Адам өзінің болмысын еркін таңдайды. Осы таңдауы үшін ол жауапкершілікті сезінуі керек». Ссылка: Құдайлардың ымырты. – М.: «Политиздат», 1989. С. 319–344. 1. Мәтінде қай философиялық бағыттың идеялары сипатталған?	XVIII вв. – 302с.) 3. Спиркин А.Г. «Основы философии». Учебное пособие. М.: ИНФРА-М. – 2005. – с.285-292.

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	2. Мәтіннен нақты дәлелдер келтіре отырып, жауабыңызды дәйектеңіз. 3. Сіз мәтінде айтылған қағидалармен қаншалықты келісесіз немесе келіспейсіз. Көзқарасыңызды түсіндіріңіз. **Ой бөлісейік** 1. XIX-XX ғасырлардағы қоғамдық құрылыс туралы философиялық ойдың даму ерекшеліктерін талдаңыз.	
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** Рефлексия жүргізу үшін «ПМҚ» стратегиясын қолданыңыз, (плюс, минус, қызықты) оқушылардан сабақта естіген және көргендерден «+», «–» және не қызықты екенін анықтаймыз.	«ПМҚ» стратегиясы
Үй тапсырмасы	Шығарма-эссе : «XX ғасырдың саяси идеологиялары, философиялық ағымдары қоғамның дамуына және саяси оқиғаларға әсер етті ме?»	

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?	Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен. ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Бұл тапсырмаларды орындауда, оқушы-ларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және де Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын. Тапсырмаларды бағалау критерийлері:	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
А.Мазмұны	Тақырып мазмұны ашылмады	0
	Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет	1
В.Баяндау шеберлігі	Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды	1
	Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.	2
	Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.	3

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
С. Шығармашылық	Тақырыпты өзге қырынан аша білді	3
	Жаңашылдық идея болды.	3

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы *Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?* *Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?* *Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	**Жалпы бағалау** Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§41-43. М. ГАНДИ ЖӘНЕ ОНЫҢ БЕЙБІТ ЖОЛМЕН ҚАРСЫЛАСУ ИДЕЯСЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**8-тарау. XX ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер** **19-параграф. М. Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы**	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	19.1 тақырып. "Гандизм" - Үндістанның қоғамдық-саяси дамуының идеологиясы 11.3.2.1 Үндістанның қоғамдық-саяси даму идеологиясы ретінде «гандизм» ұғымын түсіндіру; 19.2 тақырып. Үндістанның ұлттық тәуелсіздігіне қол жеткізудегі шабуылсыз қарсылық. 11.3.2.2 Үндістанның ұлттық тәуелсіздікке жетудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының маңыздылығын анықтау; 19.3 тақырып. Мохандас Карамчанди Гандидің қоғамдық-саяси өміріндегі рөлі 11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау	

Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: «Гандизм» – Үндістанның қоғамдық-саяси дамуының идеологиясы жөнінде өз сөзімен түсіндіреді, Үндістанның ұлттық тәуелсіздігіне қол жеткізудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының маңыздылығын сипаттайды, Гандидің Үндістанның қоғамдық-саяси өміріндегі рөлі жөнінде қорытынды жасайды. **Басым бөлігі**: «Гандизм» – Үндістанның қоғамдық-саяси дамуының идеологиясы жөнінде өз сөзімен айтып және жазып сипаттайды, Үндістанның ұлттық тәуелсіздігіне қол жеткізудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының сол кездегі және бүгінгі уақыттағы өзгеріс пен сабақтастық концепті негізінде маңыздылығын айқындайды, Гандидің Үндістанның қоғамдық-саяси өміріндегі рөлі жөнінде бірнеше қорытынды жасайды. **Кейбір бөлігі:** «Гандизм» – Үндістанның қоғамдық-саяси дамуының идеологиясы жөнінде шығармашылық жолмен сипаттайды, Үндістанның ұлттық тәуелсіздігіне қол жеткізудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының тек Үндістан үшін ғана емес, жалпы әлем мен өзі үшін маңыздылығын концептуалды түрде анықтайды, Гандидің Үндістанның қоғамдық-саяси өміріндегі рөлі жөнінде жүйелі-салыстырмалы түрде қорытынды жасайды, Гандинің басқа тарихи тұлғалармен салыстыра алады.
Бағалау критерийі	«Гандизм» ұғымын сипаттайды. 20-30 жылдары Үндістанда антиколониалды қозғалыстың шабуылсыз сипатының ерекшеліктерін айқындайды М. К. Ганди шабуылсыз қарсылық әдістері мен тәсілдерінің мәнін айқындайды. Үндістандағы азаматтық бағынбау ерекшеліктері туралы қорытынды жасайды «Шабуылсыз қарсылық қозғалысының» мәнін талдайды. М. Ганди және гандизм Үндістанның ұлттық тәуелсіздігіне қол жеткізуде шабуылсыз қарсылық идеяларының мәнін бағалайды; Мохандас Карамчанди Ганди Үндістанның қоғамдық-саяси өміріндегі рөлін бағалайды.
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *1) Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана* 2) *Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім* *3) Зайырлы қоғам және жоғары руханият* *4) Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу*

<table>
<tr><td></td><td>
5) Жалпыға бірдей еңбек қоғамы
6) Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы
7) Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы.
Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім
Қазақстандық қоғамдағы этносаралық келісім Ата заңда және басқа да Заңдарда берік бекітілген. 1995 жылы Қазақстан халықтарының Ассамблеясы – азаматтық бейбітшілік пен келісімнің бірегей институты, жалпы қазақстандық бірлік негізі құрылды. Халқымыздың қоғамдық келісімі мен жалпы ұлттық бірлік, барлық азаматтардың этникалық, діни, нәсілдік тиістіліктеріне және өзге де өзгешелектеріне қарамастан тең құқықтығы – әркімнің және барлығының табысы мен лайықты өмірін білдіретін тұрақты шоғырландырылған фактор. Қазақстан Республикасының әр азаматының патриоттық борышы – Қазақстанның халықтарының достық пен келісім дәстүрін сақтап, ұлғайтып, ұрпақтан ұрпаққа беру.
</td></tr>
<tr><td>Пәнаралық байланыс</td><td>
<table>
<tr><td>10.3.1.4 мемлекеттердің тарихи түрлеріне тән белгілерін анықтай отырып, салыстыру</td><td>11.3.2.1 Үндістанның қоғамдық-саяси даму идеологиясы ретінде «гандизм» ұғымын түсіндіру</td></tr>
<tr><td>10.3.1.5 деректерді талдау негізінде саяси режимдер түрлерінің мықты және әлсіз жақтарын анықтай отырып, салыстыру</td><td>11.3.2.2 Үндістанның ұлттық тәуелсіздікке жетудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының маңыздылығын анықтау</td></tr>
<tr><td colspan="2">Дүниежүзі тарихы, Қазақстан тарихы, дінтану, саясаттану, қоғамтану</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Алдыңғы білім</td><td>
7-10 сынып дүниежүзі тарихы.
Үндістан үшін Бірінші дүниежүзілік соғыстың зардаптары;
Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін Үндістанның ұлттық конгресінің қызметі.
10 сынып дүниежүзі тарихы Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін; Саяси режимдердің типтері
</td></tr>
<tr><td>Тірек сөздер</td><td>
1.Үндістан ұлт-азаттық Конгресі
2. «гандизм»
3. азаматтық бағынбаушылық науқаны
4. зорлықсыз қарсылық
5. сатьяграха
</td></tr>
</table>

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	**Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері**	
Сабақтың басы	Сабақтың тақырыбын, оқыту мақсатын, сабақтың күтілетін нәтижесін, Тарихи концептілерді және олармен жұмыс істеу ерекшеліктерін талқылау. **Бұл қызық!** 30 жылдан астам уақыт бойы М.К. Ганди өз философиясын насихаттау арқылы әлемге зорлық-зомбылықсыз саясаттың тиімді екендігін дәлелдеп, нәтижесінде 1947 жылы Гандидің арқасында Үндістан бейбіт жолмен Ұлыбританиядан тәуелсіздігін алуға қол жеткізді. Суретке қарап, сұрақтарға жауап беріңіз: 1. Бұл тұлға қай кезеңде өмір сүрді? 2. Қай елде? 3. Қоғамдағы орны қандай? 4. Тарихтағы рөлі қандай?	СД диск Слайд Смарт Арт әдісі (Ганди суреті)
Сабақтың ортасы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. «Гандизм» ұғымын түсіндіріңіз. 2. 20-30 жылдардағы Үндістандағы отаршылдыққа қарсы қозғалыстың зорлық-зомбылықсыз сипаты қандай дәрежеде анықталды? 3. М. К. Гандидің күшсіз қарсылық әдістері мен тәсілдерінің мәні неде? 4. Ганди заманында азаматтық бағынбау негізінде қандай ілім жатыр? 5. Ганди зорлық-зомбылықты не себептен айыптады? 6. Гандидің идеялары Үндістандағы ұлт-азаттық қозғалысқа қалай әсер етті? Үндістан үшін азаматтық ынтымақтастық науқаны қандай нәтижелер әкелді? 7. М.Ганди өмірінің мақсаты неліктен отандастар құқығы үшін күрес және үндістердің жағдайын өзгертуге ұмтылу болып табылады? 8. Ганди неге зорлықсыз қарсылық идеясын алға тартады? 9. Сатьяграх ұғымы зорлықсыз қарсылық тұжырымдамасына сәйкес келетінін дәлелдеңіз? 10. 1920, 1930, 1940 жылдардағы М. Гандидің ҮҰК-дегі қызметін салыстырыңыз. 1920, 1930, 1940 жылдары М. Гандидің ҮҰК-дегі қызметінде ортақ белгілерін табыңыз. **Ойланайық, талқылайық** 1. Үнді халқының тәуелсіздік үшін күресінің идеологиялық негізін сипаттаңыз. 2. «Зорлықсыз қарсылық» қозғалысының талаптарын атаңыз (келесі бағыттар бойынша әр талапқа 1-2 дәлел келтіріңіз: саясат, экономика, әлеуметтік өмір).	Оқулық СД диск

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	**Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері**	
	1. Махатма М.К.Гандидің қызметіне сәйкес келетінін Қазақ тарихында тұлға бар ма? Тұлғалық қызметі арқылы танылған патриотты анықтаңыз. Ұлыбританиялық отарлаушылардың әрекеттерінен ізгілікті қоғамға жат тұстарын анықтаңыз. **Талдап, салыстырайық** 1**.** М.Гандидің ұлт-азаттық қозғалыстың көшбасшысы ретіндегі рөлін талдаңыз. 2. Ынтымақтастық пен азаматтық бағынбау науқанының бағдарламаларын салыстырыңыз. 3. Ынтымақтастық пен азаматтық бағынбау арасындағы айырмашылықты анықтаңыз. **Дәптерге орындайық** «Махатма Ганди – Үндістанның ұлттық-азаттық қозғалысының жетекшісі және идеологі» тақырыбына шағын эссе жазыңыз. **Қолданып көрейік** 1. М.К.Ганди және оның жүздеген мың ізбасарлары тұзды сатуға мемлекеттік монополия туралы заңды көпшілік алдында бұзу себебін көрсетіңіз: 2. Қарсыласу нысандарының бірі — балама мемлекеттік басқару органдарын құру болғанын анықтаңыз: 3. 1924 жылғы « М.К.Ганди-Дас» пактісінің құрылу себебін анықтаңыз: **Ой бөлісейік** 3. Жоғарыдағы «Тарихи құжат» айдарындағы дерекпен танысып, оқып танысып, сұрақтарға жауап беріңіз: 1) М.К.Гандидің бұл сөзінде қандай идея жатыр? 2) Егер сіз болашақта сот болсаңыз, М.К.Гандидің сөзіне қандай баға берер едіңіз? 4. Деркөздермен жұмыс 1. «***Үндістан мен Пәкістанның қоғамдық ойы»*** атты құжатты оқи отырып, М.К.Гандидің ағылшындарға қатысты берген бағаларына талдау жасаңыз. 2. М.К.Гандидің ойынша «өзін-өзі шектеу» ұғымының мәнін ашыңыз:	
Сабақтың соңы	**Логикалық тізбек әдісі** Мақсаты: тапсырманы орындау алгоритмін анықтау. Сипаттамасы: мұғалім 3 топқа дерекпен жұмыс, кесте, тарихи портрет құрастыру тапсырмасын береді, топтарға арналған тапсырмалар материалдары қайталауды талап ететін ақпарат бойынша іріктеледі. Тапсырмалар топтармен орындалады, жұмыстар топтар арасында алмасады. Оқушылар бағалау критерийлерінің алдында орындалған жағдайды белгі қою керек, содан кейін бұл критерий нақты дәлелдер берілу арқылы ашылуы тиіс.	

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	
	Критерийлер: – Деректен аргументтер жоқ – ақпарат бар, бірақ дәлел жоқ – Фактілер мен дәлелдер анық – Кестемен жұмыс: – Толық сипаттама жоқ – Дәлелдемелерді енгізу қажет – Дерек кестеде толық көрсетілген – Нәтиже: – Менің пікірлерім мен ұсыныстарым	

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	**Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?**	**Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау**
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен.ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын. Тапсырмаларды бағалау критерийлері:	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
А.Мазмұны	Тақырып мазмұны ашылмады	0
	Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет	1
В.Баяндау шеберлігі	Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды	1
	Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.	2
	Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.	3

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
С. Шығармашылық	Тақырыпты өзге қырынан аша білді	3
	Жаңашылдық идея болды.	3

ібақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы *ібақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?* *ірлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?* *ібақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	**Жалпы бағалау** Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§44-46. МАРТИН ЛЮТЕР КИНГТІҢ ҰЛЫ АРМАНЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**

Сабақтың тақырыбы	**Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы**
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	20.1 тақырып. АҚШ-тағы "нәсілдік кемсітушілік", "сегрегация" 11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 20.2 тақырып. Азаматтық құқық үшін күресте М. Л. Кингтің рөлі 11.3.2.4 АҚШ-тағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «нәсілдік кемсітушілік», «сегрегация» ұғымдарын қолдану; 20.3 тақырып. АҚШ саясатындағы Мартин Лютер Кингтің рөлі 11.3.2.5 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау

Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: АҚШ тарихындағы «нәсілдік кемсітушілік», «сегрегация» ұғымдарын өз сөзімен түсіндіреді, АҚШ саясатындағы Мартин Лютер Кингтің рөлі жөнінде қорытынды жасайды, азаматтық құқықтар үшін күресте Лютер Кингтің белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалайды. **Басым бөлігі**: АҚШ тарихындағы «нәсілдік кемсітушілік», «сегрегация» ұғымдары жөнінде өз сөзімен айтып және жазып сипаттайды, АҚШ саясатындағы Мартин Лютер Кингтің рөлі жөнінде бірнеше қорытынды жасайды, азаматтық құқықтар үшін күресте Лютер Кингтің белсенді азаматтық позициясын сол кездегі және бүгінгі уақыттағы өзгеріс пен сабақтастық концепті негізінде маңыздылығын бағалайды. **Кейбір бөлігі:** АҚШ тарихындағы «нәсілдік кемсітушілік», «сегрегация» ұғымдарын шығармашылық жолмен сипаттайды, АҚШ саясатындағы Мартин Лютер Кингтің рөлі жөнінде жүйелі-салыстырмалы түрде қорытынды жасайды, азаматтық құқықтар үшін күресте Лютер Кингтің белсенді азаматтық позициясын тек АҚШ үшін ғана емес, жалпы әлем мен өзі үшін маңыздылығын концептуалды түрде анықтап, тарихтағы рөлін бағалайды, Кингті басқа тарихи тұлғалармен салыстыра алады.
Бағалау критерийі	АҚШ-тағы тарихи оқиғаларды талдаңыз, «нәсілдік кемсітушілік», «сегрегация» түсініктерінің мәнін ашады; Азаматтық құқық үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық ұстанымының мәнін бағалайды; Мартин Лютер Кингтің АҚШ-тың қоғамдық-саяси өміріндегі рөлі туралы қорытынды жасайды.
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *1) Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана* 2) *Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім* *3) Зайырлы қоғам және жоғары руханият* *4) Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу* *5) Жалпыға бірдей еңбек қоғамы* *6) Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы* 7) *Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы.* *Зайырлы қоғам және жоғары руханият*

<table>
<tr>
<td>Пәнаралық байланыс</td>
<td>
<table>
<tr><td colspan="2">Дүниежүзі тарихы, Қазақстан тарихы, дінтану, саясаттану, қоғамтану</td></tr>
<tr><td>10.3.2.1 деректерді қолдана отырып грек-парсы соғыстарының мысалында ерте империялардың пайда болу процесін түсіндіру</td><td>11.3.2.4 АҚШ-тағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «нәсілдік кемсітушілік», «сегрегация» ұғымдарын қолдану</td></tr>
<tr><td>10.3.2.2 антикалық дәуірде империялардың пайда болуының себептері мен салдарларын талдау</td><td>11.3.2.5 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
<tr>
<td>Алдыңғы білім</td>
<td>7-10 сынып дүниежүзі тарихы.
1. Германиядағы реформа кезеңін, протестантизмнің дамуындағы Мартин Лютер рөлін, лютеранттың пайда болу уақытын еске түсіріңіз.
2. АҚШ-та құлдықты жою үшін күрес
3. АҚШ-та қара нәсілділердің азаматтық құқығы үшін қозғалыс.
Азаматтық соғыс және саясат шеңберінде Оңтүстікті қайта жаңарту дәуірі аяқталғаннан кейін АҚШ-тың Оңтүстік штаты сайлаушыларының ұлттық татуласу және дауыс үшін күресі барысында заң жүзінде біртіндеп қара нәсілділердің құқықтарына шектеу қоюға мүмкіндік алды.
Осылайша нәсілдік сегрегация саясаты пайда болды: күнделікті өмірде ақ адамдардың басым көпшілігі қара нәсілділерден қашықтықта жүрді.
10 сынып дүниежүзі тарихы Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін; Саяси режимдердің типтері</td>
</tr>
<tr>
<td>Тірек сөздер</td>
<td>1. Нәсілдік сегрегация
2. Дискриминация
2. Наразылық
3. Қозғалыс
4. Кампания
5. Шеру</td>
</tr>
</table>

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы	Сабақтың тақырыбын, оқыту мақсатын , сабақтың күтілетін нәтижесін, Тарихи концептілерді және олармен жұмыс істеу ерекшеліктерін талқылау. **Бұл қызық!** 1929 ж. 5 қаңтарда Атлантада (Джорджия штаты) атақты баптистік уағыздаушы және АҚШ-та қара нәсілділердің азаматтық құқықтары үшін қозғалыстың болашақ көшбасшысы Мартин Лютер Кинг дүниеге келді. Оның заңды аты-жөні Майкл Кинг болатын. Оның әкесі де аты-жөні Майкл Кинг болды, бірақ 1934 жылы Германияға барғаннан кейін аты-жөнін өзгертті. Германияда, Үлкен-Кинг Дүниежүзілік Баптисттік Альянс конгресіне қатысу үшін барған кезде, неміс Протестант Реформациясының бастамашысы Мартин Лютердің құрметіне өзінің және ұлының атын өзгерту туралы шешім қабылдады. Оның отбасы өздерінің әлеуметтік және саяси құқықтары үшін күресіп, отарлық дәуірдің басты анахронизм – нәсілдік сегрегацияны жеңуге тырысып жүрген орта тапқа жатты. Сондықтан Оберн-авеню қолайлы ауданында өскен баланың өмірі 1865 ж. желтоқсан айында құлдықты жойған АҚШ Конституциясына 13-ші түзету қабылдатқан американдық президент Авраам Линкольннің өмір тарихына қарағанда кем болмады. Кез келген жаңалық сияқты, бұл бастаманың жеңісі уақытты талап етеді – Миссисипи штаты түзетуді тек 2013 жылы ғана ратификациялайды. Суретке қарап, сұрақтарға жауап беріңіз: 1. Бұл тұлға қай кезеңде өмір сүрді? 2. Қай елде? 3. Қоғамдағы орны қандай? 4. Тарихтағы рөлі қандай?	СД диск Слайд Смарт Арт әдісі (Лютер суреті)
Сабақтың ортасы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1.Нәсілдік сегрегация деген не? 2. АҚШ-тың қара қозғалысының алғашқы белсенді қайраткері және АҚШ-тың қара нәсілді азаматтық құқықтары үшін алғашқы жарқын күрескері ретінде Мартин Лютер Кинг қандай іс-әрекеттер жасады? **Ойланайық, талқылайық** 1. Мартин Лютер Кингтің қызметінде қандай маңызды аспектілерді атап өтуге болады? 2. Мартин Лютер Кингтің христиан дініне негізделген азаматтық қарсыласу арқылы азаматтық құқықтарды дамытудағы рөлін атап көрсетіңіз. **Талдап, салыстырайық** 1. Венн диаграммасының көмегімен, Германиядағы реформалау бастамашысы Мартин Лютердің (1483-1546 жж.) және АҚШ азаматтық құқықтар қозғалысының көшбасшысы Мартин Лютер Кингтің (1929-1968)	Оқулық СД диск

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>қызметін салыстырыңыз.
2. Электронды қосымшадан Мартин Лютер Кингтің «Менің арманым бар» баяндамасын оқып, талдаңыз.

Дәптерге орындайық
Вашингтон 1963 жылғы шеру» оқиғасына «ҚжН» кестесін толтырыңыз»
<table><tr><th>Қорытынды</th><th>Нәтижесі</th></tr><tr><td></td><td></td></tr></table>
Қолданып көрейік
Дереккөзді пайдалана отырып, Мартин Лютер Кингтің атынан мәтінде сипатталған оқиғаларға хабарлама дайындаңыз.

Ой бөлісейік
1. Мартин Лютер Кингтің мынадай категориялар бойынша талдап, қорытынды жасаңыз: 1) идеялары; 2) қызметі; 3) кімнің мүдделерін білдірді; 4) замандастарының бағасы; 5) тарихшылардың бағасы; 6) қорытынды; 7) көзқарасыңыз.</td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың соңы</td><td>Рефлексия:
Индекс-карточкалар әдісі
Сипаттама: мұғалім білім алушыларға екі жағынан тапсырмалары бар карточкаларды таратады:
1-ші жағы. Зерттелген материалдың (бөлімнің, тақырыптың) негізгі ойлары мен идеяларын атаңыз және оларды жинақтаңыз.
2-ші жағы. Оқылған тақырыпқа (бөлімде, параграфта) қандай материалды түсінбегеніңізді анықтаңыз және сұрақтарды тұжырымдаңыз.
Бағаланатын нәтижелер: пәндік.
Бағалауды кім жүргізеді: мұғалім, оқушылар (Өзін-өзі бағалау).
Өткізу мақсаты: тақырыптың оқу нәтижесінде білім алушыларда туындаған қиындықтарды талдау; қайта түсіндіру, қайталау, бекіту үшін қажетті материалды қайталау.</td><td></td></tr>
<tr><td>Үй тапсырмасы:</td><td>Зерттеу тапсырмасы
1. Венн диаграммасының көмегімен, Германиядағы реформалау бастамашысы Мартин Лютердің (1483-1546 жж.) және АҚШ азаматтық құқықтар қозғалысының көшбасшысы Мартин Лютер Кингтің (1929-1968) қызметін салыстырыңыз.</td><td>Сайттар тізімі</td></tr>
</table>

<table>
<tr>
<th>Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?</th>
<th>Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?</th>
<th>Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау</th>
</tr>
<tr>
<td>Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен.ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Бұл тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және де Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.</td>
<td>Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.
Тапсырмаларды бағалау критерийлері:
<table>
<tr><th>Критерий</th><th>Дескриптор</th><th>Жетістік деңгейі</th></tr>
<tr><td>А.Мазмұны</td><td>Тақырып мазмұны ашылмады</td><td>0</td></tr>
<tr><td></td><td>Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет</td><td>1</td></tr>
<tr><td>В.Баяндау шеберлігі</td><td>Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.</td><td>2</td></tr>
<tr><td></td><td>Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.</td><td>3</td></tr>
<tr><td>С. Шығармашылық</td><td>Тақырыпты өзге қырынан аша білді</td><td>3</td></tr>
<tr><td></td><td>Жаңашылдық идея болды.</td><td>3</td></tr>
</table>
</td>
<td>АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?
Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?
Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?</td>
<td>Жалпы бағалау
Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?</td>
</tr>
</table>

§47-49. Н. МАНДЕЛЛА–АПАРТЕИДКЕ ҚАРСЫ КҮРЕСУШІ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:		**Мектеп:**
Күні:		**Мұғалімнің аты-жөні:**
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**Н. Манделла –апартеидке қарсы күресуші**	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	21.1 тақырып. ОАР-ның қоғамдық-саяси өміріндегі Нельсон Холилал Манделаның рөлі 11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 21.2 тақырып. Н.Манделаның азаматтық құқықтар үшін күресудегі азаматтық ұстанымы. 11.3.2.5 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау; 21.3 тақырып. Оңтүстік Африкадағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «апартеид» ұғымы 11.3.2.6 Оңтүстік Африка Республикасындағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «апартеид» ұғымын қолдану	
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: ОАР тарихындағы «апартеид» ұғымын өз сөзімен түсіндіреді, ОАР-дың қоғамдық-саяси өміріндегі Манделла рөлі жөнінде қорытынды жасайды, азаматтық құқықтар үшін күресте Манделланың белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалайды. **Басым бөлігі**: ОАР тарихындағы «апартеид» ұғымын өз сөзімен айтып және жазып сипаттайды, ОАР-дың қоғамдық-саяси өміріндегі Манделла рөлі жөнінде бірнеше қорытынды жасайды, азаматтық құқықтар үшін күресте Манделланың белсенді азаматтық позициясын сол кездегі және бүгінгі уақыттағы өзгеріс пен сабақтастық концепті негізінде маңыздылығын бағалайды. **Кейбір бөлігі:** ОАР тарихындағы «апартеид» ұғымын шығармашылық жолмен сипаттайды, ОАР-дың қоғамдық-саяси өміріндегі Манделла рөлі жөнінде жүйелі-салыстырмалы түрде қорытынды жасайды, азаматтық құқықтар үшін күресте Манделланың белсенді азаматтық позициясын тек ОАР үшін ғана емес, жалпы әлем мен өзі үшін маңыздылығын концептуалды түрде анықтап, тарихтағы рөлін бағалайды, Манделланы басқа тарихи тұлғалармен салыстыра алады.	
Бағалау критерийі	1. Азаматтық құқық үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық ұстанымының мәнін талдайды. 2. ОАР-дағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін" апартеид " ұғымын сипаттайды. 3. Тұлғаның қоғамдық-саяси өмірдегі рөлі туралы қорытынды жасайды.	
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)	

<table>
<tr><td>Құндылықтарға баулу</td><td>«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады.
1) Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана
2) Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім
3) Зайырлы қоғам және жоғары руханият
4) Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу
5) Жалпыға бірдей еңбек қоғамы
6) Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы
7) Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы.
Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім
Қазақстандық қоғамдағы этносаралық келісім Ата заңда және басқа да Заңдарда берік бекітілген. 1995 жылы Қазақстан халықтарының Ассамблеясы – азаматтық бейбітшілік пен келісімнің бірегей институты, жалпы қазақстандық бірлік негізі құрылды. Халқымыздың қоғамдық келісімі мен жалпы ұлттық бірлік, барлық азаматтардың этникалық, діни, нәсілдік тиістіліктеріне және өзге де өзгешелектеріне қарамастан тең құқықтығы – әркімнің және барлығының табысы мен лайықты өмірін білдіретін тұрақты шоғырландырылған фактор. Қазақстан Республикасының әр азаматының патриоттық борышы – Қазақстанның халықтарының достық пен келісім дәстүрін сақтап, ұлғайтып, ұрпақтан ұрпаққа беру.</td></tr>
<tr><td>Пәнаралық байланыс</td><td><table>
<tr><td colspan="2">Дүниежүзі тарихы, Қазақстан тарихы, дінтану, саясаттану, қоғамтану</td></tr>
<tr><td>10.3.2.2 антикалық дәуірде империялардың пайда болуының себептері мен салдарларын талдау</td><td>11.3.2.5 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау</td></tr>
<tr><td>10.3.2.3 эллинизмді таратудағы А. Македонскийдің жорықтарының рөлін бағалау</td><td>11.3.2.6 Оңтүстік Африка Республикасындағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «апартеид» ұғымын қолдану</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Алдыңғы білім</td><td>7-10 сынып дүниежүзі тарихы. 2009 жылы БҰҰ Бас Ассамблеясы Халықаралық Н.Мандела күні деп белгіледі. Осылайша, БҰҰ жыл сайын Нобель сыйлығының лауреаты, апартеидпен күресуші және Оңтүстік Африка Республикасының экс-президентіне деген (ОАР) құрметін көрсетеді. Ол өзінің саяси нанымдары үшін өмірінің үштен бірін түрмеде өткізген. 10 сынып дүниежүзі тарихы Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін; Саяси режимдердің типтері</td></tr>
<tr><td>Тірек сөздер</td><td>1. Апартеид
2. Зорлық-зомбылықсыз қарсылық
3. Африканский национальный конгресс
3. Африка ұлттық конгресі</td></tr>
</table>

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы	Сабақтың тақырыбын, оқыту мақсатын , сабақтың күтілетін нәтижесін, Тарихи концептілерді және олармен жұмыс істеу ерекшеліктерін талқылау. **Бұл қызық!** 30 жылдан астам уақыт бойы М.К. Ганди өз философиясын насихаттау арқылы әлемге зорлық-зомбылықсыз саясаттың тиімді екендігін дәлелдеп, нәтижесінде 1947 жылы Гандидің арқасында Үндістан бейбіт жолмен Ұлыбританиядан тәуелсіздігін алуға қол жеткізді. Суретке қарап, сұрақтарға жауап беріңіз: 1. Бұл тұлға қай кезеңде өмір сүрді? 2. Қай елде? 3. Қоғамдағы орны қандай? 4. Тарихтағы рөлі қандай?	СД диск Слайд Смарт Арт әдісі (Манделла суреті)
Сабақтың ортасы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. Н.Мандела көзқарастарының қалыптасуына кім әсер етті? 2. Н.Мандела 20 ғасырдың 40-шы жылдарында қандай идеялардың әсерінде болды? 3. Жастар лигасын құрудың мақсаты қандай? 4. 1956 жылы Н.Манделаның қамауға алыну себептері? 5. 1994 жылдың мамырынан 1999 жылдың маусымына дейін Н.Манделаның жүргізген әлеуметтік-экономикалық реформаларын атаңыз. 6. Оңтүстік Африканың әлеуметтік және экономикалық теңсіздіктерін жеңуде Н.Манделаның саясаты қандай болды? 7. Н.Мандела саяси күресінің көзқарастары мен әдістеріне қандай саяси көшбасшы әсер етті? дәлелдеңіз 8. Н.Мандела мемлекеттің басшысы болғаннан кейін өзгерді ме? 9. Н. Мандела қай жылы бағынбау науқанының ұйымдастырушыларының бірі болды? 10. Бостандық хартиясы қай жылы қабылданды, оның принциптері мен міндеттері қандай? **Ойланайық, талқылайық** 1. Н.Манделаға қандай еңбегі үшін Нобель сыйлығы берілді? 2. Н.Манделаның сөзін оқып, талдаңыз, ол болашақта өз елінің қоғамын қалай көрді? *«Менің арманым – барлық адамдар бірдей мүмкіндіктерге ие үйлесімде өмір сүретін демократиялық, еркін қоғам құру. Осы арман үшін мен өмір сүріп жатырмын. Бірақ қажет болса, осы арман үшін өлуге дайынмын» (Н. Мандела)*	Оқулық СД диск

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар

3. Апартеид режиміне қарсы күресте Н.Мандела қандай қадамдар жасады? 4 дәлел келтіріңіз және қорытынды жасаңыз.

Талдап, салыстырайық

1. Махатма Гандидің және Н.Манделаның саяси көзқарастарына салыстырмалы талдау жүргізіңіз (2 дәлел бойынша)

Махатма Ганди	Көзқарастар	Нельсон Мандела
	Осы адамдардың әлеуметтік және саяси көзқарастарына қандай факторлар әсер етті?	
	Саяси көшбасшылардың жалпы идеясы дегеніміз не?	

2. «Апартеид» ұғымын түсіндіріңіз.
3. 1953 жылы Н.Мандела ашқан заң кеңсесі қандай іспен айналысыты?
4. 1961 Н.Мандела басшылығымен қарулы күрес себептерін ашыңыз.
5. Н.Манделаның сөзін оқып, талдаңыз. Ол болашақта өз елінің қоғамын қалай көрді?

«Менің арманым – барлық адамдар бірдей мүмкіндіктерге ие үйлесімде өмір сүретін демократиялы, еркін қоғам құру. Осыарман үшін өмір сүріп жатырмын. Бірақ қажет болса, осы арман үшін өлуге бармын».

Дәптерге орындайық

1. Дәптерде практикалық тапсырмаларды орындаңыз. «PESE формуласын» қолданыңыз. Н.Манделаның төрағалығы кезінде Оңтүстік Африкадағы (саяси, экономикалық, әлеуметтік, сыртқы қатынастар) өзгерістерді анықтаңыз (3 дәлел бойынша) (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз)

Қолданып көрейік

Кестені толтырыңыз: бұл адамдарды не байланыстырады. Олардың саяси қызметінің ұқсастығы мен айырмашылықтары туралы қорытынды жасаңыз) (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз)

Ой бөлісейік

1. Н.Манделаның сөздерінің мағынасын ашыңыз: *«Мен ақ нәсілділердің үстемдігіне қарсымын, бірақ қара нәсілділердің де үстемдігіне қарсымын», «Мен ақ нәсілшілдікке қарсы күрестім, қара нәсілшілдікке қарсы күрестім».*

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	**Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері**	**Ресурстар**
	2. Сіз қалай ойлайсыз, Н.Манделаның өмірден кетуі оның партиясы – Африка ұлттық конгресінің тағдырына әсер етті ме? 3. Н.Мандела өзінің пікірлестері мен ізбасарларына қандай саяси мұра қалдырды? 4. «Әлем Н.Мандела үйреткен саяси төзімділік туралы идеяны меңгерді ме?» ,-деген тақырыпта шағын эссе жазыңыз.	
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** Логикалық тізбек әдісі Мақсаты: тапсырманы орындау алгоритмін анықтау. Сипаттамасы: мұғалім 3 топқа дерекпен жұмыс, кесте, тарихи портрет құрастыру тапсырмасын береді, топтарға арналған тапсырмалар материалдары қайталауды талап ететін ақпарат бойынша іріктеледі. Тапсырмалар топтармен орындалады, жұмыстар топтар арасында алмасады. Оқушылар бағалау критерийлерінің алдында орындалған жағдайды белгі қою керек, содан кейін бұл критерий нақты дәлелдер берілу арқылы ашылуы тиіс. Критерийлер: – Деректен аргументтер жоқ – ақпарат бар, бірақ дәлел жоқ – Фактілер мен дәлелдер анық – Кестемен жұмыс: – Толық сипаттама жоқ – Дәлелдемелерді енгізу қажет – Дерек кестеде толық көрсетілген – Нәтиже: – Менің пікірлерім мен ұсыныстарым	
Үй тапсырмасы:	**Зерттеу тапсырмалары** 1. Н.Мандела өзінің пікірлестері мен ізбасарларына қандай саяси мұра қалдырды? 2. «Әлем Н.Мандела үйреткен саяси төзімділік туралы идеяны меңгерді ме?» ,-деген тақырыпта шағын эссе жазыңыз.	**Сайттар тізімі**

<table>
<tr>
<th>Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?</th>
<th>Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?</th>
<th>Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау</th>
</tr>
<tr>
<td>Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» (ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен. ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек. Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.</td>
<td>Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.
Тапсырмаларды бағалау критерийлері:
<table>
<tr><th>Критерий</th><th>Дескриптор</th><th>Жетістік деңгейі</th></tr>
<tr><td>А.Мазмұны</td><td>Тақырып мазмұны ашылмады</td><td>0</td></tr>
<tr><td></td><td>Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет</td><td>1</td></tr>
<tr><td>В.Баяндау шеберлігі</td><td>Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.</td><td>2</td></tr>
<tr><td></td><td>Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.</td><td>3</td></tr>
<tr><td>С. Шығармашылық</td><td>Тақырыпты өзге қырынан аша білді</td><td>3</td></tr>
<tr><td></td><td>Жаңашылдық идея болды.</td><td>3</td></tr>
</table>
</td>
<td>АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?
Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?
Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?</td>
<td>Жалпы бағалау
Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?</td>
</tr>
</table>

§50-52. МҰСТАФА КЕМАЛ АТАТҮРІК – ТҮРІК РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ НЕГІЗІН ҚАЛАУШЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**9-тарау. XX ғасыр дағы – XXI ғасыр дың басын дағы көрнекті саясаткер-реформаторлар** 22-параграф. Мұстафа Кемал Ататүрік –Түрік Республикасының негізін қалаушы	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	22.1 тақырып. Мұстафа Кемал Ататүріктің мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформасы. 11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау; 22.2 тақырып. Түркиядағы «Зайырлы мемлекет», «этатизм» 11.3.3.2 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «этатизм», «зайырлы мемлекет» ұғымдарын қолдану; 22.3 тақырып. Мұстафа Кемал Ататүріктің Түркияның қоғамдық-саяси өміріндегі рөлі 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау	
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: Түркия тарихындағы «этатизм», «зайырлы мемлекет» ұғымдарын өз сөзімен түсіндіреді, Түркияның қоғамдық-саяси өміріндегі Мұстафа Кемал Ататүріктің рөлі жөнінде қорытынды жасайды, Түркияның өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалайды. **Басым бөлігі**: Түркия тарихындағы «этатизм», «зайырлы мемлекет» ұғымдарын өз сөзімен айтып және жазып сипаттайды, Түркияның қоғамдық-саяси өміріндегі Мұстафа Кемал Ататүріктің рөлі жөнінде бірнеше қорытынды жасайды, Түркияның өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың сол кездегі және бүгінгі уақыттағы өзгеріс пен сабақтастық концепті негізінде маңыздылығын бағалайды. **Кейбір бөлігі:** Түркия тарихындағы «этатизм», «зайырлы мемлекет» ұғымдарын шығармашылық жолмен сипаттайды, Түркияның қоғамдық-саяси өміріндегі Мұстафа Кемал Ататүріктің рөлі жөнінде жүйелі-салыстырмалы түрде қорытынды жасайды, мемлекеттің өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың тек Түркия үшін ғана емес, жалпы әлем мен өзі үшін маңыздылығын концептуалды түрде анықтап, тарихтағы маңыздылығын бағалайды, Ататүріктің басқа тарихи тұлғалармен салыстыра алады.	
Бағалау критерийі	1. Мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын анықтау; 2. Тарихи оқиғаларды түсіндіруге арналған «зайырлы мемлекет», «этатизм» түсініктерін сипаттау; 3. «Этатизм» экономикалық саясатының мазмұнын талдау; 4. Мемлекеттің тарихындағы жеке тұлғаның рөлін бағалау.	
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді.	

	– Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *1) Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана* 2) *Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім* *3) Зайырлы қоғам және жоғары руханият* *4) Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу* *5) Жалпыға бірдей еңбек қоғамы* *6) Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы* 7) *Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы.* *Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана.*Астана – тәуелсіздіктің алғашқы сәтті жетістіктерінің бірі, барлық қазақстандықтардың патриоттық мақтанышы. Халық жұмылып тұрғызған Астана барлық өңір үшін дамуға күшті түрткі болды, қазақстандық экономиканың локомотивіне айналды. *Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім.* Қазақстандық қоғамдағы этносаралық келісім Ата заңда және басқа да Заңдарда берік бекітілген. 1995 жылы Қазақстан халықтарының Ассамблеясы – азаматтық бейбітшілік пен келісімнің бірегей институты, жалпы қазақстандық бірлік негізі құрылды. Халқымыздың қоғамдық келісімі мен жалпы ұлттық бірлік, барлық азаматтардың этникалық, діни, нәсілдік тиістіліктеріне және өзге де өзгешелектеріне қарамастан тең құқықтығы – әркімнің және барлығының табысы мен лайықты өмірін білдіретін тұрақты шоғырландырылған фактор. Қазақстан Республикасының әр азаматының патриоттық борышы – Қазақстанның халықтарының достық пен келісім дәстүрін сақтап, ұлғайтып, ұрпақтан ұрпаққа беру. *Зайырлы қоғам және жоғары руханият*
Тірек сөздер, тілдік тіркестер	1. Зайырлы мемлекет 2. Этатизм 3. Кемализм 4. Кемалистік төңкеріс 5. Реформалар

<table>
<tr><td>Пәнаралық байланыс</td><td>Қазақстан тарихы және дүниежүзі тарихы, қоғамтану, саясаттану
<table>
<tr><td>10.3.2.4 халықтардың ұлы қоныс аударуының жағымды және жағымсыз салдарларын анықтау</td><td>11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау</td></tr>
<tr><td>10.3.2.5 тарихи деректердің негізінде антикалық дәуірден орта ғасырларға өтудің заңдылығын тұжырымдау</td><td>11.3.3.2 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «этатизм», «зайырлы мемлекет» ұғымдарын қолдану</td></tr>
<tr><td>10.3.2.6 дәйекті қорытындылар жасау арқылы араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының себептерін анықтау</td><td>11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі туралы қорытындылар жасау</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Алдыңғы білім</td><td>7-10 сынып дүниежүзі тарихы. 7-9 сыныптарда Кемализм - Ататүріктің және XXI ғасырдың басында Түркия Республикасының ресми идеологиясын ұсынған түрік ұлттық модернизациясының идеологиясы.
10 сыныпта «Өркениет» түсінігі. Өркениеттер әрекеттестігінің әскери-саяси аясы. Мемлекет түсінігі. Мемлекеттің пайда болу теориялары. Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін.</td></tr>
</table>

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы	Оқушының уәжін, қызығушылығын ояту. Алдыңғы білімін ояту арқылы сабаққа дайындығын арттыру. СД дисктегі слайдты ашып көрсету. SMART ART әдісін қолданып, білімді жинақтау. Түркия елі мен тарихы туралы не білесі? Суреттерді көрсетіп, тарихты баяндау.	SMART ART СД-диск
Сабақтың ортасы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. Мұстафа Кемал деген кім? Кемализм деген не? 2. Кемалистік саясаттың ерекшеліктері неде? 3. Кемал реформасы нәтижесінде саяси салада қандай қайта құрулар болды? 4. Кемал реформасының нәтижесінде әлеуметтік салада қандай қайта құрулар болды?	

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	1. Кемал реформасының нәтижесінде экономикалық салада қандай қайта құрула болды? 2. Неге дәл Түркияда осындай ауқымды және кешенді трансформациялар жүзеге асырылды? 3. «Зайырлы мемлекет» ұғымының және оны Түркияда орнатудағы ерекшеліктерін анықтаңыз. 4. Түркия Республикасы үшін «этатизм» саясатының мәнін және оның нәтижелерін анықтаңыз. 5. Ататүрік реформалары кезінде қоғам мен мәдениет құрылымындағы өзгерістерді атаңыз. **Ойланайық, талқылайық** 1. Кемал Ататүріктің реформасы бірден-бір дұрыс немесе бұрыс саясат екенін дәлелдеңіз. 2. Неге 1940 жылдардың ортасында Түркияның халықаралық аренадағы беделі айтарлықтай төмендеді? 3. Түркия мен Кеңес Одағы қарым-қатынасының нашарлау себептерін анықтаңыз. 4. Түркия үшін Лозанн конференциясының нәтижелерінің пайдалы жақтарын анықтаңыз; **Талдап, салыстырайық** 1. Түркияның ұлттық-азаттық қозғалысында Мұстафа Кемал қандай рөл атқарды? 2. 1930-1940 жылдары Түркиядағы экономикалық тұрақтылыққа қалай қол жеткізгеніне талдау жасаңыз 3. 1937 жылы Конституцияда бекітілген Түрік мемлекетінің идеологиялық негізінің 6 тармағының ерекшеліктері қандай? 5. Кемал ұсынған Түркияның әлеуметтік-экономикалық саласын дамытудағы негізгі міндеттерді талдаңыз. **Дәптерге орындайық** Тапсырманы «PESE-формуласын» пайдаланып орындаңыз. М. Кемалдің басқаруындағы өзгерістер жазу (саяси, экономикалық, әлеуметтік, сыртқы байланыстар) (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз). **Қолданып көрейік** 1. Кестені толтырыңыз: кемализм принциптерін атаңыз және олардың ерекшеліктері мен мәнін анықтаңыз. Қорытындылаңыз (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз) **Ой бөлісейік** 1. Электронды қосымшада берілген «Мәжілістің Бесінші шақырылымы Үшінші сессиясының ашылуы салтанатында М.К.Ататүріктің сөйлеген сөзі» материалымен танысып, төмендегі тапсырмаларды орындаңыздар. 1) Түркия Республикасының Президенті мәдениет саласына байланысты Үкімет пен Мәжіліс алдына қандай міндеттер қойды?	

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	2) Ел өміріндегі мәдени жетістіктерді Ататүрік өз сөзінде атап өткен бе? Мысал келтіріңіз: 3) 1930 жылдардағы Түркияның сыртқы саясаттағы негізгі ұстанымдарын анықтап, баға беріңіз: 2. Ататүріктің жоспарлаған міндеттерінің қоғамда тез іске асуының себептерін анықтаңыз. Өз жауабыңызға дәлел келтіріңіз. 3. Ататүрік кезіндегі саясат пен қазіргі Түркия Республикасының саяси жағдайындағы өзгеріс пен сабақтастықты анықтап, талдау жасаңыз.	
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** Рефлексия жүргізу үшін «ПМҚ» стратегиясын қолданыңыз, (плюс, минус, қызықты) оқушылардан сабақта естіген және көргендерден «+», « – » және не қызықты екенін анықтаймыз.	«ПМҚ» стратегиясы
Үй тапсырмасы:	**Зерттеу тапсырмалары** Тапсырманы **«PESE-формула»** арқылы орындаңыз. М. Кемалдің басқаруындағы өзгерістер жазу (саяси, экономикалық, әлеуметтік, сыртқы байланыстар.)	**Сайттар тізімі**

Саяси	**Экономикалық**
1.________________________________ 2.________________________________ 3.________________________________	1.________________________________ 2.________________________________ 3.________________________________
Әлеуметтік	**Сыртқы байланыстар**
1.________________________________ 2.________________________________ 3.________________________________	1.________________________________ 2.________________________________ 3.________________________________

<table>
<tr>
<th>Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?</th>
<th>Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?</th>
<th>Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау</th>
</tr>
<tr>
<td>Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен. ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.</td>
<td>Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.
Тапсырмаларды бағалау критерийлері:
<table>
<tr><th>Критерий</th><th>Дескриптор</th><th>Жетістік деңгейі</th></tr>
<tr><td>А.Мазмұны</td><td>Тақырып мазмұны ашылмады</td><td>0</td></tr>
<tr><td></td><td>Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет</td><td>1</td></tr>
<tr><td>В.Баяндау шеберлігі</td><td>Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.</td><td>2</td></tr>
<tr><td></td><td>Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.</td><td>3</td></tr>
<tr><td>С. Шығармашылық</td><td>Тақырыпты өзге қырынан аша білді</td><td>3</td></tr>
<tr><td></td><td>Жаңашылдық идея болды.</td><td>3</td></tr>
</table>
</td>
<td>АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?
Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?
Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?</td>
<td>Жалпы бағалау
Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы</td>
</tr>
</table>

	нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§53-54. ФРАНКЛИН ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТ ЖӘНЕ ОНЫҢ «ЖАҢА БАҒЫТЫ»

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	Франклин Делано Рузвельт және оның «жаңа бағыты»	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	23.1 тақырып. Ф. Ф.Рузвельттің бейбіт және соғыс уақытындағы ішкі және сыртқы саясаты 11.3.3.4 бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерін анықтау 23.2 тақырып. Ф. Ф.Рузвельттің АҚШ-тың қоғамдық-саяси өміріндегі рөлі 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау;	
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының 2+2 ерекшеліктерін анықтайды, АҚШ-тың қоғамдық-саяси өміріндегі Ф. Рузвельттің рөлі жөнінде қорытынды жасайды **Басым бөлігі**: бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының 4+4 ерекшеліктерін анықтайды, АҚШ-тың қоғамдық-саяси өміріндегі Ф. Рузвельттің рөлі жөнінде бірнеше қорытынды жасайды. **Кейбір бөлігі:** бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерінің басым бөлігін анықтайды, оның саясатын басқа тарихи тұлғалармен салыстыра алады АҚШ-тың қоғамдық-саяси өміріндегі Ф. Рузвельттің рөлі жөнінде жүйелі-салыстырмалы түрде қорытынды жасайды.	
Бағалау критерийі	– жаңа бағытының мәнін түсіндіру; – жаңа бағыт кезеңінде АҚШ-тың әлеуметтік-экономикалық және саяси салаларындағы өзгерістерді талдау»; – оның мәні мен салдарын анықтау; – дағдарыс кезеңінде демократия негіздерін сақтаудағы мемлекеттің рөлін бөлу; – дағдарыс кезеңінде мемлекеттің экономикалық үрдістерге араласуы саясатының әрекет қабілеттілігін дәлелдейді; – АҚШ-та Ф. Ф.Рузвельттің «жаңа бағытының» ұстанымдары бойынша бағалау қорытындыларын	

	жасайды; – Ф.Ф.Рузвельттің тарихи тұлғасына баға береді
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *1) Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана* 2) *Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім* *3) Зайырлы қоғам және жоғары руханият* *4) Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу* *5) Жалпыға бірдей еңбек қоғамы* *6) Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы* 7) *Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы.* *Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу.* Экономикалық өсу – бұл біздің ең маңызды міндетіміз, Қазақстанның өңірлік және жаһандық бәсекеге қабілеттілігі осыған тікелей байланысты. Біздің басты міндетіміз – өндірісті, білім мен ғылымды біріктіру, инновациялық-индустриялық кластерлерді дамыту. Сондықтан елімізде ғылым саласының шешуші реформалары, білім беру жүйесін жаңғырту жүргізілуде, техникалық және кәсіби мамандарды даярлаудың жаңа тиімді жүйесі жасалды.
Тірек сөздер, тілдік тіркестер	1. «либералдық режим» 2. «демократиялық партия» 3.»просперити» 4. «жаңа бағыт» 5.өнеркәсіпті қалпына келтірудің ұлттық әкімшілігі 6. «адал бәсекелестік кодекстері» 7. ұлттық еңбек қатынастары туралы акт 8. өнеркәсіпті қалпына келтіру туралы заң 9. «ұлы күйзеліс»

<table>
<tr><td></td><td>10. экономиканы мемлекеттік реттеу.
11. кейнсиандық теориясы</td></tr>
<tr><td>Пәнаралық байланыс</td><td>Қазақстан тарихы және дүниежүзі тарихы, қоғамтану, саясаттану
<table>
<tr><td>10.3.2.6 дәйекті қорытындылар жасау арқылы араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының себептерін анықтау</td><td>11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі туралы қорытындылар жасау</td></tr>
<tr><td>10.3.2.7 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының салдарларын салыстыру</td><td>11.3.3.4 бейбіт және соғыс кезеңіндегі
Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерін анықтау</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Алдыңғы білім</td><td>8-10 сынып дүниежүзі тарихы. 8-9 сыныптарда АҚШ-тың экономикалық дағдарысының ерекшеліктері. АҚШ-та өндірістің құлдырауы апатты болды. Миллиондаған адам жұмыссыз қалды, зауыттар тоқтады, 10 мыңнан астам бағалы қағаздар банкротқа ұшырады, құнды қағаздар нарығы құлдырады. Аграрлық сектор қирап, ауыл шаруашылығы өнімдері өткізілмеді.
Президент Г.Гувердің жүргізген саясаты.1928 жылы АҚШ экономикасының жер қойнауында экономикалық дағдарыс басталған кезде ел президенті болып Герберт Гувер сайланды. Американдықтардың өздері «ұлы күйзеліс» деп атаған дағдарыстың тереңдігін түсінбей, Гувер ірі монополиялар мен банктерді құтқарудың бірінші кезектегі міндеті деп санады. Осылайша, ол қоғамдағы кедейшілік пен байлық арасындағы алшақтықты арттырды. Гувер қоғамдық жұмыстарды ұйымдастыру және жұмыссыздарға көмек көрсету мәселелерін талқылаудан бас тартты. Бұл саясат 1932 жылғы сайлауда Республикалық партияның жеңілісіне әкелді. 10 сыныпта «Өркениет» түсінігі. Өркениеттер әрекеттестігінің әскери-саяси аясы. Мемлекет түсінігі. Мемлекеттің пайда болу теориялары. Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін.</td></tr>
</table>

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы	Оқушының уәжін, қызығушылығын ояту. Алдыңғы білімін ояту арқылы сабаққа дайындығын арттыру. СД дисктегі слайдты ашып көрсету. SMART ART әдісін қолданып, білімді жинақтау. АҚШ пен оның тарихы туралы не білесіз? Суреттерді көрсетіп, тарихты баяндау	SMART ART СД-диск
Сабақтың ортасы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. «Банктер туралы Биллдің» негізгі мазмұны қандай?	

2. «Өнеркәсіпті қалпына келтіру туралы заңға» сипаттама беріңіз. Бұл заңдар еркін нарықтық экономика қағидаттарына қайшы келді деп санайсыз ба?
3. Ауылшаруашылығын реттеу туралы заңның негізгі ережелерін ашыңыз. Бұл заңның қандай оң және теріс салдары болды?
4. «Жаңа бағыттың» заң пакетінде халықтың сатып алу қабілетін арттыру үшін қандай шаралар қарастырылған?
5. Жұмыссыздықпен күрестің қандай жолдары заңда ұсынылды?
6. Әлеуметтік қамсыздандыру жүйесін құру және әлеуметтік төлемдерді кеңейту «жаңа бағыт» бағдарламасында қандай орын алды? Бұл шаралар қандай мақсаттарды көздеді?

Ойланайық, талқылайық

1. Ф.Рузвельттің 30-жылдардағы АҚШ-тың сыртқы саясатына «жаңа бағытының» либералды әлеуметтік-экономикалық реформаларының жүзеге асырылуы әсер етті ме? Өз пікіріңізді дәлелдеңіз. 30-жылдары АҚШ жүргізген оқшаулау саясатына баға беріңіз.
2. Кейнсиандықтың басты тезисі «жаңа бағыт» саясатының негігі болды ма?

Талдап, салыстырайық

1. «Жаңа бағыт» атауының мағынасын ашыңыз. Ф.Рузвельт не себептен ішкі саясаттың күрт өзгертті, әлде оның нақты баламалары болды ма?
2. Ф.Рузвельттің «жаңа бағытының» АҚШ тарихындағы түбегейлі бетбұрыс деп аталуының себебін түсіндіріңіз.
3. АҚШ-та кәсіподақ қозғалысы қалай дамыды? Оның ыдырауының себебі неде?
4. АҚШ-тағы Рузвельтке дейінгі экономикалық ахуал мен Рузвельт дәуіріндегі ахуалды слыстырыңыз.

Дәптерге орындайық

1. Сызбанытолтырыңыз. Бағыттар бойынша «жаңа бағыт» саясатының мазмұнына қысқаша сипаттама беріңіз (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз).

Қолданып көрейік

1. Экономикада, әлеуметтік саясатта «жаңа бағыт» қалай пайда болды? Жаңа президенттің бұл шараларын қалай бағалайсыз?
2. Алдыңғы жүргізген іс-шараларымен салыстырғанда Ф.Д. Рузвельт өзінің дағдарысқа қарсы бағдарламасында не ұсынды? (4 дәлел келтіріңіз және қорытынды жасаңыз)

Ой бөлісейік

1. Төменде ұсынылған тақырыптар бойынша шағын эссе жазыңыз.
1 тақырып:» Ф.Рузвельттің «жаңа бағыты» қазіргі заманғы капитализм тарихында түбегейлі бетбұрыс болғанын дәлелдеңіз»

	2 тақырып**:** «XXI ғасырдағы капиталистік экономикадағы мәселелерді шешуде «жаңа бағыт» саясатының тарихи тәжірибесін қолдануға болады ма?»	
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** Логикалық тізбек әдісі Мақсаты: тапсырманы орындау алгоритмін анықтау. Сипаттамасы: мұғалім 3 топқа дерекпен жұмыс, кесте, тарихи портрет құрастыру тапсырмасын береді, топтарға арналған тапсырмалар материалдары қайталауды талап ететін ақпарат бойынша іріктеледі. Тапсырмалар топтармен орындалады, жұмыстар топтар арасында алмасады. Оқушылар бағалау критерийлерінің алдында орындалған жағдайды белгі қою керек, содан кейін бұл критерий нақты дәлелдер берілу арқылы ашылуы тиіс. Критерийлер: – Деректен аргументтер жоқ – ақпарат бар, бірақ дәлел жоқ – Фактілер мен дәлелдер анық Кестемен жұмыс: – Толық сипаттама жоқ – Дәлелдемелерді енгізу қажет – Дерек кестеде толық көрсетілген Нәтиже: – Менің пікірлерім мен ұсыныстарым	«ПМҚ» стратегиясы
Үй тапсырмасы:	Эссе жазу: сіз қалай ойлайсыз, Д.Ф. Рузвельттің реформалары шын мәнінде елді дағдарыстан шығарып, экономикалық дамудың жаңа деңгейіне көтерді ме? Критерийлер: 1. «Жаңа бағыт» бойынша тарихи оқиғалардан фактілерді келтіріңіз 2. Ф. Рузвельт саясатының ерекшеліктерін сипаттаңыз 3. Мемлекет тарихындағы Ф. Рузвельттің рөлі туралы екі дәлел келтіріңіз. 4. Ф Рузвельттің АҚШ экономикасын көтерудегі және халықаралық деңгейде мойындаудағы рөлін бағалаңыз.	**Сайттар тізімі**

<table>
<tr>
<th>Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?</th>
<th>Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?</th>
<th>Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау</th>
</tr>
<tr>
<td>Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен. ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.</td>
<td>Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.
Тапсырмаларды бағалау критерийлері:
<table>
<tr><th>Критерий</th><th>Дескриптор</th><th>Жетістік деңгейі</th></tr>
<tr><td>А.Мазмұны</td><td>Тақырып мазмұны ашылмады</td><td>0</td></tr>
<tr><td></td><td>Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет</td><td>1</td></tr>
<tr><td>В.Баяндау шеберлігі</td><td>Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.</td><td>2</td></tr>
<tr><td></td><td>Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.</td><td>3</td></tr>
<tr><td>С. Шығармашылық</td><td>Тақырыпты өзге қырынан аша білді</td><td>3</td></tr>
<tr><td></td><td>Жаңашылдық идея болды.</td><td>3</td></tr>
</table>
</td>
<td>АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.</td>
</tr>
</table>

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы *Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?* *Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?* *Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	**Жалпы бағалау** Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2:

	Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§55-57. ШАРЛЬ ДЕ ГОЛЛЬ: ФРАНЦИЯ ҰЛЫЛЫҒЫНЫҢ ҚАЙТА ЖАҢҒЫРУЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**

Сабақтың тақырыбы	Шарль де Голль: Франция ұлылығының қайта жаңғыруы
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	24.1 тақырып. Францияның қоғамдық-саяси өміріндегі Шарль де Голль рөлі 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 24.2 тақырып. «Голлизм» және Франциядағы қоғамдық-саяси процестер 11.3.3.5 Франциядағы әлеуметтік-саяси процестерді түсіндіру үшін «голлизм» ұғымын қолдану; 24.3 тақырып. Шарль де Голльдің президенттік қызметі 11.3.3.6 Ш. Голль қызметінің мысалында мықты президенттік билік институтының маңыздылығын дәлелдеу
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: Францияның қоғамдық-саяси өміріндегі Шарль де Голль рөлі жөнінде қорытынды жасайды, «голлизм» ұғымын өз сөзімен түсіндіреді, мысал келтіреді, Шарль де Голльдің президенттік қызметі жөнінде дәлелді қорытынды шығарады. **Басым бөлігі**: Францияның қоғамдық-саяси өміріндегі Шарль де Голльдің рөлі жөнінде бірнеше қорытынды жасайды, «голлизм» ұғымын жазбаша-ауызша еркін түсіндіреді, бірнеше мысалдар келтіреді, Шарль де Голльдің президенттік қызметі жөнінде көптеген дәлелдер келітіріп, қорытынды шығарады. **Кейбір бөлігі:** Шарль де Голльдің саясатын басқа тарихи тұлғалармен салыстыра алады, Францияның қоғамдық-саяси өміріндегі Шарль де Голльдің рөлі жөнінде жүйелі-салыстырмалы түрде қорытынды жасайды. «Голлизм» ұғымын шығармашылық түрде түсіндіреді. Шарль де Голльдің президенттік билік институтының маңыздылығын сыни тұрғыдан талдап, басқа президенттермен өзара салыстырып, маңыздылығы жөнінде дәлелді қорытынды шығарады.

Бағалау критерийі	1. Мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлін талдайды; 2. Франциядағы әлеуметтік-саяси үдерістерді түсіндіру үшін «голлизм» ұғымын сипаттайды; 3. Шарль де Голльдың мысалында мықты президенттік биліктің маңыздылығын бағалайды .
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады).
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *1) Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана* 2) *Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім* *3) Зайырлы қоғам және жоғары руханият* *4) Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу* *5) Жалпыға бірдей еңбек қоғамы* *6) Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы* 7) *Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы.* Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу. Экономикалық өсу – бұл біздің ең маңызды міндетіміз, Қазақстанның өңірлік және жаһандық бәсекеге қабілеттілігі осыған тікелей байланысты. Біздің басты міндетіміз – өндірісті, білім мен ғылымды біріктіру, инновациялық-индустриялық кластерлерді дамыту. Сондықтан елімізде ғылым саласының шешуші реформалары, білім беру жүйесін жаңғырту жүргізілуде, техникалық және кәсіби мамандарды даярлаудың жаңа тиімді жүйесі жасалды.
Тірек сөздер, тілдік тіркестер	1. «голлизм» 2. Төртінші республика 3. Бесінші республика

Пәнаралық байланыс	Қазақстан тарихы және дүниежүзі тарихы, қоғамтану, саясаттану 10.3.2.8 моңғол шапқыншылығының Еуразиядағы ұлттық мемлекеттердің қалыптасу процесіне әсерін талдау — 11.3.3.5 Франциядағы әлеуметтік-саяси процестерді түсіндіру үшін «голлизм» ұғымын қолдану 10.3.2.9 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып моңғол шапқыншылығының салдарларын бағалау — 11.3.3.6 Ш. Голль қызметінің мысалында мықты президенттік билік институтының маңыздылығын дәлелдеу
Алдыңғы білім	8-10 сынып дүниежүзі тарихы. 8-9 сыныптарда Наполеон Бонапарт саясаты, Шарль де Голльдің екінші дүниежүзілік соғыс кезіндегі қызметі 10 сыныпта «Өркениет» түсінігі. Өркениеттер әрекеттестігінің әскери-саяси аясы. Мемлекет түсінігі. Мемлекеттің пайда болу теориялары. Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін.

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	**Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері**	**Ресурстар**
Сабақтың басы	Оқушының уәжін, қызығушылығын ояту. Алдыңғы білімін ояту арқылы сабаққа дайындығын арттыру. СД дисктегі слайдты ашып көрсету. SMART ART әдісін қолданып, білімді жинақтау. Франция мен оның тарихы туралы не білесіз? Суреттерді көрсетіп, тарихты баяндау	SMART ART СД-диск
Сабақтың ортасы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. Бірінші дүниежүзілік соғыс кезінде Шарль де Голльдің атқарған қызметіне баға беріңіз. 2. Екінші дүниежүзілік соғыс жылдарындағы Шарль де Голльдің атқарған қызметіне баға беріңіз. 3. Шарль де Голль фашизмді жеңуге қалай көмектесті? 4. Француз халқының алдындағы Шарль де Голльдің еңбегі қандай? 5. Қандай мемлекет одақ пен өзара көмек туралы шарт жасасты және осы шарттың мәні қандай? 6. Франциядағы Төртінші Республиканың құлдырауы мен дағдарысының себептері қандай? 7. Мемлекетті басқаруға қандай өзгерістер енгізілді? 8. Голлизм деген не? Голлизмнің негізгі идеясы қандай болды? 9. Неліктен голлисттік бағдарламада консерватизм идеялары болды? 10. Шарль де Голль үкімет басына қалай келді?	Оқулық СД-диск

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар

Ойланайық, талқылайық
Кітаптағы деректі оқып, сұрақтар мен тапсырмаларды орындаңыз.
1. Құжат қай тарихи оқиғалар жөнінде сипаттайды?
2. Француз генералы Шарль де Голль 30-жылдардың бірінші жартысындағы Германияның мақсаттары мен әрекеттерін қалай бағалады? Мысал келтіріңіз.
3. «Майнц, Вена, Прага, Варшавадағы Гордий түйіндерін кесіп тастау...» деген ұғымның нені білдіретінін түсіндіріңіз
4. Германияның сыртқы саясатта ниетін біліп, Франция басқа да еуропалық елдер және Ұлттар Лигасының не себепті маңызды қадамдар жасамағанын түсіндіріңіз.
5. Құжатқа сәйкес, 30-жылдардағы Европадағы ахуалды сипаттаңыз.

Талдап, салыстырайық
1. 1968 жылдың мамыр айындағы оқиғалар туралы Ф.Миттеран (парламент мүшесі, кейіннен Франция Президенті болды) былай деп жазды: «жастар үнемі дұрыс жолды ұстанбауы мүмкін, бірақ оларды жазалайтын қоғам қателеседі». Бұл түсініктемені түсіндіріңіз.
2. Франциядағы 1968 жылғы оқиғалардың себептері, нәтижелері және салдары қандай?
3. 1968 жылы Шарль де Голль саясатына қарсылықтардың себептері қандай?
4. Отарлық жүйенің ыдырауын тоқтату үшін Шарль де Голль қабылдаған шаралардың маңыздылығын айқындаңыз.

Дәптерге орындайық
Кестеге Франциядағы голлизмнің ерекшеліктерін жазыңыз.

Қолданып көрейік
Кестемен жұмыс

	Төртінші республика (1946-1958 жж.)	Шарль де Голль және Бесінші Республика	Франция «голлизм» дәуірінен кейін
Саяси қайраткерлер мен олардың жүргізген саясаты			
Әлеуметтік және экономикалық даму факторлары			
Францияның сыртқы саясаты			

Ой бөлісейік
1.Шарль де Голль үкіметі өз қолында билікті қалай шоғырландырды?
2. Тақырыптың біреуіне шағын эссе жазыңыз:
1) «Шарль де Голль – Францияның әйгілі тұлғаларының бірі»
2) «Голль кезеңіндегі Францияның сыртқы саясатының табыстары мен кемшіліктері»

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** **Индекс-карточкалар әдісі** Сипаттама: мұғалім білім алушыларға екі жағынан тапсырмалары бар карточкаларды таратады: 1-ші жағы. Зерттелген материалдың (бөлімнің, тақырыптың) негізгі ойлары мен идеяларын атаңыз және оларды жинақтаңыз. 2-ші жағы. Оқылған тақырыпқа (бөлімде, параграфта) қандай материалды түсінбегеніңізді анықтаңыз және сұрақтарды тұжырымдаңыз. Бағаланатын нәтижелер: пәндік. Бағалауды кім жүргізеді: мұғалім, оқушылар (Өзін-өзі бағалау). Өткізу мақсаты: тақырыптың оқу нәтижесінде білім алушыларда туындаған қиындықтарды талдау; қайта түсіндіру, қайталау, бекіту үшін қажетті материалды қайталау.	Индекс-карталар
Үй тапсырмасы:	**Зерттеу тапсырмалары:** Тақырыптың біреуіне эссе жазыңыз: 1. Шарль де Голль – Францияның әйгілі тұлғаларының бірі 2. Голль кезеңіндегі Францияның сыртқы саясатының табыстары мен кемшіліктері	**Сайттар тізімі**

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?	Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсет-кен. ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмай-тын тапсырмалар көлемін айқындайды.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.	

Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек. Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.

Тапсырмаларды бағалау критерийлері:

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
А.Мазмұны	Тақырып мазмұны ашылмады	0
	Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет	1
В.Баяндау шеберлігі	Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды	1
	Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.	2
	Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.	3
С. Шығармашылық	Тақырыпты өзге қырынан аша білді	3
	Жаңашылдық идея болды.	3

АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?
Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?
Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?

Жалпы бағалау
Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§58-61. ДЭН СЯОПИН – КӨРНЕКТІ ҚЫТАЙ РЕФОРМАТОРЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**Дэн Сяопин – көрнекті қытай реформаторы**	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	25.1 тақырып. Дэн Сяопиннің реформасы дәуіріндегі Қытай Халық Республикасы. 11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау; 25.2 тақырып. «Қытайдағы социализмнің ерекшелігі» 11.3.3.7 әлеуметтік-экономикалық процестерді түсіндіру үшін «қытайлық ерекшелігі бар социализм» ұғымын қолдану; 11.3.3.8 ҚХР мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшу себептерін талдау 25.3 тақырып. ҚХР-ның қоғамдық-саяси өміріндегі Дэн Сяопиннің рөлі 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау;	
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: Қытай тарихындағы «Қытайдағы социализмнің ерекшелігі» ұғымын өз сөзімен түсіндіреді, Қытай Халық Республикасының қоғамдық-саяси өміріндегі Дэн Сяопинның рөлі жөнінде қорытынды жасайды, Қытайдың өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалайды. ҚХР мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшу себептерін талдайды. **Басым бөлігі**: Қытай тарихындағы «Қытайдағы социализмнің ерекшелігі» ұғымын өз сөзімен айтып және жазып сипаттайды, ҚХР-дың қоғамдық-саяси өміріндегі Дэн Сяопиннің рөлі жөнінде бірнеше қорытынды жасайды, ҚХР өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың сол кездегі және бүгінгі уақыттағы өзгеріс пен сабақтастық концепті негізінде маңыздылығын бағалайды. ҚХР мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшу себептерін талдайды және өз жұмысын негіздейді. **Кейбір бөлігі:** Қытай тарихындағы «Қытайдағы социализмнің ерекшелігі» ұғымын шығармашылық жолмен сипаттайды, ҚХР қоғамдық-саяси өміріндегі Дэн Сяопиннің рөлі жөнінде жүйелі-салыстырмалы түрде қорытынды жасайды, мемлекеттің өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың тек ҚХР үшін ғана емес, жалпы әлем мен өзі үшін маңыздылығын концептуалды түрде анықтап, тарихтағы маңыздылығын бағалайды, ҚХР мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшу себептерін талдайды, өз жұмысын негіздейді және қорытынды шығарады. Дэн Сяопиннің қызметін басқа тарихи тұлғалармен салыстыра алады.	

Бағалау критерийі	– мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың мәнін анықтау; – әлеуметтік-экономикалық үдерістерді түсіндіру үшін "Қытай социализмі" ұғымын талдау; – ҚХР мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға өту себептерін бөліп көрсету; – мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі туралы қорытынды жасау.
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *1) Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана* 2) *Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім* *3) Зайырлы қоғам және жоғары руханият* *4) Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу* *5) Жалпыға бірдей еңбек қоғамы* *6) Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы* 7) *Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы.* *Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу.* Экономикалық өсу – бұл біздің ең маңызды міндетіміз, Қазақстанның өңірлік және жаһандық бәсекеге қабілеттілігі осыған тікелей байланысты. Біздің басты міндетіміз – өндірісті, білім мен ғылымды біріктіру, инновациялық-индустриялық кластерлерді дамыту. Сондықтан елімізде ғылым саласының шешуші реформалары, білім беру жүйесін жаңғырту жүргізілуде, техникалық және кәсіби мамандарды даярлаудың жаңа тиімді жүйесі жасалды. Туған жеріміздің тарихында бірнеше мыңжылдықтар бар, оның беттерінде ата-бабаларымыздың ұлы істері сақталған. Қазақ халқының тарихы – бірігу тарихы. Тек бірлікті сақтай отырып қана, қазақтар бірегей мәдени-өркениеттік кодқа, ортақ тілге және дәстүрге ие халық ретінде сақталып қалды. XXI ғасырдағы мемлекеттік тілдің мақсаты, міндеті және тағдыры – Қазақстан халықтарының ортақ тілі болу. Әрбір нағыз патриоттың парызы – мемлекеттік тілді білу және отандастарымызға оны меңгеруге көмектесу. Сонымен қатар, Қазақстандағы барлық ұлттың тілдерін дамыту үшін жағдай жасау, үштілділік қағидатын енгізу де маңызды.

<table>
<tr><td></td><td>Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы — мемлекетіміздің белсенді, теңдестірілген, сындарлы және жауапты ішкі саясатының басты мәні.</td></tr>
<tr><td>Тірек сөздер, тілдік тіркестер</td><td>Терминдер:
1. «үлкен өзгеріс» саясаты
2. «мәдени төңкеріс»
3. «ашықтық» саясат
4. «ұлттық ерекшелік»
5. «серпіліс»
6. «төрт жаңғырту»бағыты</td></tr>
<tr><td>Пәнаралық байланыс</td><td>Қазақстан тарихы және дүниежүзі тарихы, қоғамтану, саясаттану
<table>
<tr><td>10.3.2.10 Наполеон соғыстары мен Еуропа мемлекеттеріндегі капиталистік дамудың ілгерілеуі арасындағы себеп-салдарлық байланысты орнату</td><td>11.3.3.7 әлеуметтік-экономикалық процестерді түсіндіру үшін «қытайлық ерекшелігі бар социализм» ұғымын қолдану</td></tr>
<tr><td>10.3.2.11 Наполеон Кодексінің Еуропадағы либералды қоғамдық идеялардың таралуындағы маңыздылығын бағалау</td><td>11.3.3.8 Қытай Халық Республикасы мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшудің себептерін талдау</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Алдыңғы білім</td><td>8-10 сынып дүниежүзі тарихы. 8-9 сыныптарда 1976 жылдың аяғына қарай Қытай терең экономикалық және әлеуметтік-саяси дағдарыс жағдайында болды. Мао Цзэдунның милитаристік бағыты, «үлкен өзгерістің» волюнтаристік саясаты және маоистік «мәдени төңкеріс» дағдарысқа алып келді. Қытай баспасөзінің мәлімдеуінші, 1966-1976 жылдар елдің жағдайын артқа шегіндірген «жоғалған онжылдық» болды.
10 сыныпта «Өркениет» түсінігі. Өркениеттер әрекеттестігінің әскери-саяси аясы. Мемлекет түсінігі. Мемлекеттің пайда болу теориялары. Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін.</td></tr>
</table>

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы	Оқушының уәжін, қызығушылығын ояту. Алдыңғы білімін ояту арқылы сабаққа дайындығын арттыру. СД дисктегі слайдты ашып көрсету. SMART ART әдісін қолданып, білімді жинақтау. Франция мен оның тарихы туралы не білесіз? Суреттерді көрсетіп, тарихты баяндау	SMART ART СД-диск
Сабақтың ортасы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. Дэн Сяопин ел басшылығына қайта келу себебі? 2. XX ғ. 70-жылдарының аяғында Дэн Сяопин партия мен елдің көшбасшысы болып тағайындалу себебі? 3. XX ғ. 70-жылдардың ортасында бекітілген «төрт жаңғырту» бағытының мақсаттары мен міндеттерін анықтаңыз. 4. ҚХР-да «реформалар мен ашықтық» саясатының орнығу себептері қандай? ҚХР-ғы «ашықтық» саясатының ерекшелігін айқындаңыз. 5. ҚХР-да Дэн Сяопин жасаған «қытайлық социализмнің өзіндік моделі» құрылысының жариялануының себептерін қандай? 6. ҚХР-да жаңғырту үрдісінде саяси жүйені реформалауға ерекше орын бөліну себептері неде? 8. «Дэн Сяопин теориясының» басқарушы рөлі туралы ереже жариялануы жөнінде сипаттаңыз. 9. ҚХР-ды жаңғырту саясатында Дэн Сяопин белгілеген басты міндеттерді белгілеңіз **Ойланайық, талқылайық** 1. Топтық жұмыс. Мемлекет тарихының өтпелі кезеңдерінде ҚХР-ның жаңғырту реформаларының маңызы туралы ПОПС формуласы арқылы қорытынды жасаңыз. «ПОПС формуласы»: а) «Менің ойымша ...» ә) «Себебі, мен оны былай түсіндіремін...» б) «Оны мен мына мысалдармен, фактілермен дәлелдей аламын...» в) «Осыған байланысты мен мынадай шешімге келдім» 2. ҚХР-да жаңғырту нәтижесінде құрылуы тиіс қоғамның үлгісін сипаттаңыз? **Талдап, салыстырайық** **1**. Вен диаграммасын толтырыңыз. Мао Цзэдун мен Дэн Сяопиннің жаңғырту жолындағы ұстанымдарының ұқсастығы мен айырмашылықтарын анықтаңыз. ҚХР дамуына жаңғыртудың ықпалы туралы қорытынды жасаңыз (оқулықтағы Венн диаграммасын пайдаланыңыз)	Оқулық СД-диск

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>Дәптерге орындайық
1. «Төрт жаңғыртулардың» әрқайсысы нені білдіреді? әрбір жаңғырту ерекшеліктерінің маңыздылығын дәйектеңіз.
Қолданып көрейік
1. Кестемен жұмыс. ХХ ғасырдың 70-жылдарының ҚХР-ғы жаңғырту саясатының мақсаттарын, саяси, экономикалық, мәдени өзгерістерін және нәтижелерін салыстырыңыз:
<table>
<tr><th>«Төрт жаңғыру» саясаты</th><th>Салыстыру сызығы</th><th>«Реформа мен ашықтық»</th></tr>
<tr><td></td><td>Мақсаты</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>саяси өзгерістер</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>экономикалық өзгерістер</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>мәдени өзгерістер</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>Нәтижесі</td><td></td></tr>
</table>
Ой бөлісейік
2. Параграф мәліметтерін және электронды қосымшаны қолдана отырып, Сяопин реформаларының нәтижесін талдаңыз.</td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың соңы</td><td>Рефлексия:
Топтар жұмысын талдап, оқушылар жетістіктер мен қиындықтарды айқындады. Анықталған нәтижелер негізінде топтарға қиындық тудыратын мәселелерді түзету және одан әрі толық меңгеру үшін тапсырмалар беріледі.
1-топ сәйкестендіру тапсырмасы, 2-топ 4 нұсқалардың ішінен дұрыс тұжырымдарды таңдау, 3-топ иллюстрациялардың мәнін анықтау және сипаттау.
Кері байланыс "3 бекет әдісі арқылы жүзеге асады: қабылдаймыз, толықтырамыз, өзгертеміз".
Мақсаты кері байланыс алу және ұсыну дағдыларын дамыту.
Сипаттама: оқушыларға орындалған жұмысты талқылауға және кері байланыс беруге көмектесетін тіркестер үлгілерін беріңіз. Топтарды сынып алдында кері байланысын беруді талап етіңіз.
Мысалы:
– сіз (өзгертсеңіз, толықтырсаңыз, сілтесеңіз, атап өтсеңіз) жөн болар еді...
– назар аударыңыз (мысалдар, дәлелдер келтіріңіз).......
– бізге жұмысыңызда ұнаған тұстар (жұмыс критерийлерге сәйкес келеді, толық орындалған)

Кері байланыстың ең конструктивті мысалдарын талқылаңыз: пайдалы, оңды, түзету бойынша ұсынымдарды қамтиды</td><td>Кері байланыс "3 бекет әдісі арқылы жүзеге асады: қабылдаймыз, толықтырамыз, өзгертеміз".</td></tr>
<tr><td>Үй тапсырмасы:</td><td>Зерттеу тапсырмалары</td><td>Сайттар тізімі</td></tr>
</table>

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	«Қытайлық социализмнің ерекше моделі» Дэн Сяопиннің басқарған кезде құрылған деп айтуға бола ма? 3-4 дәлел келтіріңіз.	

Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?	Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?	Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау
Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен. ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын. Тапсырмаларды бағалау критерийлері:	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
А.Мазмұны	Тақырып мазмұны ашылмады	0
	Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет	1
В.Баяндау шеберлігі	Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды	1
	Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.	2
	Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.	3
С. Шығармашылық	Тақырыпты өзге қырынан аша білді	3
	Жаңашылдық идея болды.	3

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы	**Жалпы бағалау**
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма? *Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?* *Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?

	1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§62-65. ЛИ КУАН Ю ЖӘНЕ МАХАТХИР МОХАММАД: «ҮШІНШІ ӘЛЕМНЕН БІРІНШІ ӘЛЕМГЕ»

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:		**Мектеп:**	
Күні:		**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11		**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**Ли Куан Ю и Махатхир Мохаммад: «үшінші әлемнен бірінші әлемге»**		
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	26.1 тақырып. 11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау; 26.2 тақырып. 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау 26.3 тақырып. 11.3.3.9 тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы «экономикалық ғажайып» факторларын тұжырымдау; 26.4 тақырып. 11.3.3.10 Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының ерекшеліктерін салыстыру		
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: Ли Куан Ю мен Махатхир Мохаммадтің өз елдерінің қоғамдық-саяси өміріндегі рөлі жөнінде қорытынды жасайды, Малайзия мен Сингапурдың өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалайды. Тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы «экономикалық ғажайып» факторлары бойынша 2 тұжырым келтіреді. Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының 2 ерекшелігін салыстырады. **Басым бөлігі**: Ли Куан Ю мен Махатхир Мохаммадтің өз елдерінің қоғамдық-саяси өміріндегі рөлі жөнінде бірнеше қорытынды жасайды, Малайзия мен Сингапурдың өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың сол кездегі және бүгінгі уақыттағы өзгеріс пен сабақтастық концепті негізінде маңыздылығын бағалайды. Тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы «экономикалық ғажайып» факторлары бойынша 4 тұжырым келтіреді. Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының 4 ерекшелігін салыстырады, өз жұмысын негіздейді.		

	Кейбір бөлігі: Ли Куан Ю мен Махатхир Мохаммадтің өз елдерінің қоғамдық-саяси өміріндегі рөлі жөнінде жүйелі-салыстырмалы түрде қорытынды жасайды, Малайзия мен Сингапурдың өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың сол кездегі және бүгінгі уақыттағы өзгеріс пен сабақтастық концепті негізінде тек сол елдер үшін ғана емес, жалпы әлем мен өзі үшін маңыздылығын концептуалды түрде анықтап, тарихтағы маңыздылығын бағалайды. Тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы «экономикалық ғажайып» факторлары бойынша жүйелі, дәйекті тұжырымдар келтіреді. Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының сан алуан ерекшеліктерін еркін айқындап, өзара салыстырады, өз жұмысын негіздейді әрі мазмұнды қорытынды шығарады. Ли Куан Ю мен Махатхир Мохаммадтің қызметін басқа тарихи тұлғалармен салыстыра алады.
Бағалау критерийі	Мемлекеттің тарихындағы өтпелі кезеңдегі реформалардың мәнін анықтайды. Сингапур мен Малайзия тарихындағы Ли Куан Ю мен Махатхир Мохаммадтің рөлін талдайды. Тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы «экономикалық ғажайып» факторларды анықтайды. Сингапур мен Малайзия елдеріндегі мемлекеттің жаңғырту ерекшеліктерін сипаттайды. Қоғамдық-саяси өміріндегі рөлі жөнінде жүйелі-салыстырмалы түрде қорытындылар шығарады. Өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың тарихтағы маңыздылығын критерийлер негізінде бағалайды. Тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы «экономикалық ғажайып» факторлары бойынша жүйелі, дәйекті тұжырымдар келтіреді. Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының саналуан ерекшеліктерін еркін айқындайды, ұқсастықтар мен айырмашылықтарын келтіріп, өзара салыстырады, өз жұмысын негіздейді әрі мазмұнды қорытынды шығарады.
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. *8)* *Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана* 9) *Қоғамымыздағы ұлттық бірлік, бейбітшілік пен келісім* *10)* *Зайырлы қоғам және жоғары руханият* *11)* *Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу* *12)* *Жалпыға бірдей еңбек қоғамы*

<table>
<tr>
<td></td>
<td>13) Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы
14) Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы.
Индустрияландыру мен инновацияларға негізделген экономикалық өсу.Экономикалық өсу – біздің ең маңызды міндетіміз, Қазақстанның өңірлік және жаһандық бәсекеге қабілеттілігі осыған тікелей байланысты. Біздің басты міндетіміз – өндірісті, білім мен ғылымды біріктіру, инновациялық-индустриялық кластерлерді дамыту. Сондықтан елімізде ғылым саласының шешуші реформалары, білім беру жүйесін жаңғырту жүргізілуде, техникалық және кәсіби мамандарды даярлаудың жаңа тиімді жүйесі жасалды.
Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы. Туған жеріміздің тарихында бірнеше мыңжылдықтар бар, оның беттерінде ата-бабаларымыздың ұлы істері сақталған. Қазақ халқының тарихы – бірігу тарихы. Тек бірлікті сақтай отырып қана, қазақтар бірегей мәдени-өркениеттік кодқа, ортақ тілге және дәстүрге ие халық ретінде сақталып қалды. XXI ғасырдағы мемлекеттік тілдің мақсаты, міндеті және тағдыры – Қазақстан халықтарының ортақ тілі болу. Әрбір нағыз патриоттың парызы – мемлекеттік тілді білу және отандастарымызға оны меңгеруге көмектесу. Сонымен қатар, Қазақстандағы барлық ұлттың тілдерін дамыту үшін жағдай жасау, үштілділік қағидатын енгізу де маңызды.
Ұлттық қауіпсіздік және еліміздің бүкіләлемдік, өңірлік мәселелерді шешуге жаһандық тұрғыдан қатысуы – мемлекетіміздің белсенді, теңдестірілген, сындарлы және жауапты ішкі саясатының басты мәні.</td>
</tr>
<tr>
<td>Тірек сөздер, тілдік тіркестер</td>
<td>Терминдер:
1. «үлкен өзгеріс» саясаты
2. «мәдени төңкеріс»
3. «ашықтық» саясат
4. «ұлттық ерекшелік»
5. «серпіліс»
6. «төрт жаңғырту» бағыты#</td>
</tr>
<tr>
<td>Пәнаралық байланыс</td>
<td>Қазақстан тарихы және дүниежүзі тарихы, қоғамтану, саясаттану, экономика, география
<table>
<tr><td>10.3.2.12 тарихи құжаттарды талдау негізінде Бірінші және Екінші дүниежүзілік соғыстардың себептері мен салдарларын түсіндіру</td><td>11.3.3.9 тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы «экономикалық ғажайып» факторларын тұжырымдау</td></tr>
<tr><td>10.3.2.13 Версаль-Вашингтон және Ялта-Потсдам жүйелерінің тиімділігін және олардың қазіргі заманға әсерін бағалау</td><td>11.3.3.10 Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының ерекшеліктерін салыстыру</td></tr>
<tr><td>10.3.3.1 аграрлы қоғамнан индустриалды қоғамға өту заңдылықтарын тұжырымдау</td><td>11.3.3.12 «Қазақстан – 2030», «Қазақстан – 2050» стратегияларының мысалында мемлекет дамуының ұзақ мерзімді жоспарының тиімділігін дәлелдеу</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

Алдыңғы білім	8-10 сынып дүниежүзі тарихы. 8-9 сыныптарда Оңтүстік-шығыс Азияның тарихи дамуы, саяси режим, экономикалық типтер, Экономиканы жаңғырту - жаңа технологиялық құрылымға көшу (серпінділік), өндірістік әлеуетті түбегейлі жаңарту, экономикалық өсудің күрт жеделдетілуі, өмір сүру деңгейін жоғарылату арқылы қоғамның экономикалық және қаржылық құрылымындағы терең өзгерістер. 10 сыныпта «Өркениет» түсінігі. Өркениеттер әрекеттестігінің әскери-саяси аясы. Мемлекет түсінігі. Мемлекеттің пайда болу теориялары. Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін.

Сабақ барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>Оқушының уәжін, қызығушылығын ояту. Алдыңғы білімін ояту арқылы сабаққа дайындығын арттыру.
СД дисктегі слайдты ашып көрсету.
INSERT әдісін қолданып, білімді жинақтау. Топтарға бөлініп, екі ел жөнінде ең көп мәлімет берген топ жеңеді
Суреттерді көрсетіп, елдің тарихи-географиялық жағдайын баяндау</td><td>INSERT кестесі
СД-диск</td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>Сұрақтарға жауап берейік
1. Сингапурда Ли Куан Юдің кезеңінде барлық өзгерістерді бақылау қалай жүзеге асты?
2. 1991 жылғы «Ұстаным 2020» бағдарламасының мәнін ашып көрсетіңіз?
3. Махатхир Мохаммад ішкі саясаттың негізгі бағыты қандай?
4. Махатхир Мохаммадтың сыртқы саясатының негізгі бағыты қандай?
5. Ли Куан Ю Сингапурды кедей, экономикалық жағынан артта қалған "үшінші әлем" елінен әлемдегі ең бай мемлекеттердің біріне айналдыру жолдарына талдау жасап, баға беріңіз:

Ойланайық, талқылайық
1. Ли Куан Ю мен Махатхир Мохаммадтің реформа үдерісіндегі ұқсастықтары мен айырмашылықтарын айқындаңыз.
<table>
<tr><th>Ұқсастықтары</th><th>Айырмашылықтары</th></tr>
<tr><td>1.___________________________________
2.___________________________________
3.___________________________________</td><td>1.___________________________________
2.___________________________________
3.___________________________________</td></tr>
<tr><td colspan="2">Нәтиже:</td></tr>
</table>
</td><td>Оқулық
СД-диск</td></tr>
</table>

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	Талдап, салыстырайық Сингапур мен Малайзияны дамытуда Ли Куан Ю мен Махатхир Мохаммадтің рөлін FILA әдісі арқылы бағалаңыз: 1. FACTS – Мәліметтер: тақырып бойынша нақты мәліметтерді тізімдеңіз. 2. IDEAS – Идеялар: тарихи тұлғалардың ерекше идеяларын кластер әдісімен сипаттаңыз. 3. LEARNING ISSUES – зерттеуді талап ететін сұрақтар мен бағыттарды анықтаңыз. 4. ACTION PLAN – шешімдер жоспары: екі тұлғаны бағалау үшін нақты жоспар мен әдістерді ұсыныңыз. 5. Екі тұлғаның қызметіне баға беріңіз. **Дәптерге орындайық** Ли Куан Ю мен Махатхир Мохаммадтің билігі кезінде Сингапур мен Малайзия мемлекеттерінің дамуындағы негізгі ұқсастықтарды айқындаңыз. **Қолданып көрейік** Сингапурды Ли Куан Ю, Малайзияны Махатхир Мохаммад басқарған кездегі саясат, экономика, әлеуметтік салаларда болған өзгерістерге байланысты 2-3 дәлел келтіріңіз. **Ой бөлісейік** 1.Дереккөз мәліметтерінен Ли Куан Юдың ішкі және сыртқы саясатта негізгі мақсаттарын анықтаңыз (кестені пайдаланыңыз). 2.Махатхир Мохаммад не үшін экономикадағы этатизимге қарсы болды, жауабыңызды негіздеңіз.	
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** Топтар жұмысын талдап, оқушылар жетістіктер мен қиындықтарды айқындады. Анықталған нәтижелер негізінде топтарға қиындық тудыратын мәселелерді түзету және одан әрі толық меңгеру үшін тапсырмалар беріледі. 1-топ сәйкестендіру тапсырмасы, 2-топ 4 нұсқалардың ішінен дұрыс тұжырымдарды таңдау, 3-топ иллюстрациялардың мәнін анықтау және сипаттау. Кері байланыс «3 бекет әдісі арқылы жүзеге асады: қабылдаймыз, толықтырамыз, өзгертеміз». Мақсаты кері байланыс алу және ұсыну дағдыларын дамыту. Сипаттама: оқушыларға орындалған жұмысты талқылауға және кері байланыс беруге көмектесетін тіркестер үлгілерін беріңіз. Топтарды сынып алдында кері байланысын беруді талап етіңіз. Мысалы: – сіз (өзгертсеңіз, толықтырсаңыз, сілтесеңіз, атап өтсеңіз) жөн болар еді... – назар аударыңыз (мысалдар, дәлелдер келтіріңіз).......	Кері байланыс "3 бекет әдісі арқылы жүзеге асады: қабылдаймыз, толықтырамыз, өзгертеміз".

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	– бізге жұмысыңызда ұнаған тұстар (жұмыс критерийлерге сәйкес келеді, толық орындалған) Кері байланыстың ең конструктивті мысалдарын талқылаңыз: пайдалы, оңды, түзету бойынша ұсынымдарды қамтиды	
Үй тапсырмасы:	Сингапур Малайзияны модернизациялау ерекшеліктерін PRES әдісі арқылы талдаңыз PRES әдісінің құрылымы: **P** – пікір білдіру. Менің ойымша… **R** – себеп келтіру. Мұның келесі себебі(-тері) бар … **E** – мысал келтіру. Мысалы … **S** – қорытынды шығару. Қорытындылай келе …	**Сайттар тізімі**

<table>
<tr><th>Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?</th><th>Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?</th><th>Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау</th></tr>
<tr><td>Топтық жұмыста ЖАДА қолдану. Л.Выготский танымдық дамудың оқушылар өздерінің «Жақын даму аймағында» ((ЖАДА) жұмыс істесе, жақсаратындығын атап көрсеткен. ЖАДА оқушы дамытатын дағды мен қабілеттер өз бетімен жасай алмайтын тапсырмалар көлемін айқындайды. Тапсырмаларды орындауда, оқушыларға жаңаны үйренуде тірек болатын ересектердің көмегі немесе қолдауы керек.Бұл қолдау қарым қатынасты қамтиды және Выготский бұл жағдайда оны оқытудың негізгі құралы деп есептейді.</td><td>Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.
Тапсырмаларды бағалау критерийлері:
<table>
<tr><th>Критерий</th><th>Дескриптор</th><th>Жетістік деңгейі</th></tr>
<tr><td>А.Мазмұны</td><td>Тақырып мазмұны ашылмады</td><td>0</td></tr>
<tr><td></td><td>Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет</td><td>1</td></tr>
<tr><td>В.Баяндау шеберлігі</td><td>Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.</td><td>2</td></tr>
</table></td><td>АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.</td></tr>
</table>

Критерий	Дескриптор	Жетістік деңгейі
	Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.	3
С. Шығармашылық	Тақырыпты өзге қырынан аша білді	3
	Жаңашылдық идея болды.	3

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы *Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?* *Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?* *Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	**Жалпы бағалау** Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

§66-69. Н.НАЗАРБАЕВ ЖӘНЕ МОДЕРНИЗАЦИЯНЫҢ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ МОДЕЛІ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	Н. Назарбаев және модернизацияның қазақстандық моделі	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	27.1 тақырып. Тәуелсіз елді қалыптастырудағы Президенттің рөлі. 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 27.2 тақырып. Модернизацияның қазақстандық моделін әзірлеу мен жүзеге асыруда Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің рөлі 11.3.3.11 қазақстандық модернизация үлгісін құрастыру және жүзеге асырудағы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің рөлін бағалау;	

	27.3 тақырып. «Қазақстан–2030» стратегиясы, «Қазақстан–2050» Стратегиясы. «Мәңгілік Ел» ел жалпыұлттық идеясы. 11.3.3.12 «Қазақстан –2030», «Қазақстан – 2050» стратегияларыың мысалында мемлекет дамуын ұзақ мерзімді жоспарлау қажеттілігін дәлелдеу; 11.3.3.13 Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын ұсыну өзектілігін негіздеу
Сабақтың мақсаты	**Оқушылардың барлығы**: Қазақстанның қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, мәдени өміріндегі Н.Назарбаевтың рөлі жөнінде қорытынды жасайды, Қазақстанның өтпелі кезеңдеріндегі елбасының экономикалық реформалардың маңыздылығын бағалайды. «Қазақстан – 2030», «Қазақстан – 2050» стратегияларыың мысалында мемлекет дамуын ұзақ мерзімді жоспарлау қажеттілігін 2 дәлелмен дәйектейді. Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын ұсыну өзектілігін өз сөзімен негіздейді. **Басым бөлігі**: Қазақстанның қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, мәдени өміріндегі Н.Назарбаевтың рөлі жөнінде бірнеше қорытынды жасайды, Қазақстанның өтпелі кезеңдеріндегі елбасының экономикалық реформалардың сол кездегі және бүгінгі уақыттағы өзгеріс пен сабақтастық концепті негізінде маңыздылығын бағалайды. «Қазақстан – 2030», «Қазақстан –2050» стратегияларыың мысалында мемлекет дамуын ұзақ мерзімді жоспарлау қажеттілігін 4 дәлелмен дәйектейді. Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын ұсыну өзектілігін өз сөзімен ауызша әрі жазбаша шығармашылық түрде негіздейді. **Кейбір бөлігі:** Қазақстанның қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, мәдени өміріндегі Н.Назарбаевтың рөлі жөнінде жүйелі-салыстырмалы түрде қорытынды жасайды, Қазақстанның өтпелі кезеңдеріндегі елбасының экономикалық реформалардың сол кездегі және бүгінгі уақыттағы өзгеріс пен сабақтастық концепті негізінде тек ҚР үшін ғана емес, жалпы әлем мен өзі үшін маңыздылығын концептуалды түрде анықтап, тарихтағы маңыздылығын бағалайды. «Қазақстан - 2030», «Қазақстан - 2050» стратегияларыың мысалында мемлекет дамуын ұзақ мерзімді жоспарлау қажеттілігін сан алуан дәлелмен дәйектеп, маңыздылығына қарай саралайды. Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын ұсыну өзектілігін сыни тұрғыдан талдап, шығармашылық түрде негіздейді әрі түйін ой шығарады. Н.Назарбаевтың қызметін басқа тарихи тұлғалармен салыстыра алады.
Бағалау критерийі	Н.Ә. Назарбаевтың мемлекеттің тарихындағы рөлін талдаймыз; Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің жаңғыртудың қазақстандық моделін әзірлеу мен жүзеге асырудағы рөлін бағалаймыз; «Қазақстан–2030», «Қазақстан–2050» стратегияларының мысалында елдің ұзақ мерзімді даму жоспарлауының тиімділігі туралы қорытындылар жасаймыз; Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясының өзектілігін дәлелдейміз.

Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу	**«Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясының құндылықтары** Қазақстан Республикасы Президентінің 2014 жылғы 17 қаңтардағы «Қазақстан жолы - 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты Қазақстан халқына Жолдауында: «Мәңгілік Ел» – бұл барлық қазақстандықтарды біріктіретін жалпыұлттық құндылықтар және еліміздің болашағының іргетасын құрайды» деп атап көрсетілген. ***«Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясының маңыздылығы,*** «Бір мақсат, бір мүдде, бір келешек» біртұтастығы. «Мәңгілік Ел» идеясының маңызды құрамдас бөліктері болып табылатын азаматтық және жалпыұлттық идея қазақстандықтардың бойында патриоттық сезімі, ұлттық сана-сезімі, ұлттық рухы, азаматтылығы мен әлеуметтік белсенділігі жоғары деңгейлі зияткер әрі бәсекеге қабілетті тұлғаға тән қасиет-сапаларды жетілдіруге бағытталған. «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының негіздемесі жеті негізгі мемлекет құраушы жалпыұлттық құндылықтар болып табылады. ***«Мәңгілік Ел» идеясын білім беру мен тәрбиелеуде іске асыру тетіктері*** Жалпыұлттық идеяның миссиясы мен құндылықтары оқу-тәрбие жұмысының барлық түрлері арқылы кешенді түрде жүзеге асырылады. Білім беру үдерісін ұйымдастырудың басты ерекшелігі білім беру мен тәрбиенің бірлігі болып табылады. «Мәңгілік Ел» идеясын білім беру мен тәрбиелеуде іске асыру тетіктеріне білім беру құндылықтарын, қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілікті, ашықтық пен ынтымақтастықты қалыптастыру, өмір бойы білім алу және т.б. жатады. Қазақстан халқын біріктіретін «Мәңгілік Ел», «Қазақстан – ортақ мекеніміз», «Қазақстан – менің Отаным» жалпыұлттық идеяларын жүзеге асыруда мектептердің рөлі аса маңызды болып табылады.
Тірек сөздер, тілдік тіркестер	***Терминдер:*** 1. инфляция 2. инвестициялар 3. жекешелендіру 4. реформалар 5. Модернизация 6. «Қазақстан–2030» стратегиясы 7. «Қазақстан–2050» стратегиясы 8. «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясы

<table>
<tr>
<td>Пәнаралық байланыс</td>
<td>Қазақстан тарихы және дүниежүзі тарихы, қоғамтану, саясаттану, экономика, география
<table>
<tr><td>10.3.2.14 дүниежүзілік соғыстар кезеңінде халық-аралық қатынастардың даму тенденцияларын талдау</td><td>11.3.3.11 қазақстандық модернизация үлгісін құрастыру және жүзеге асырудағы Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің рөлін бағалау</td></tr>
<tr><td>10.3.3.1 аграрлы қоғамнан индустриалды қоғамға өту заңдылықтарын тұжырымдау</td><td>11.3.3.12 «Қазақстан - 2030», «Қазақстан - 2050» стратегияларының мысалында мемлекет дамуының ұзақ мерзімді жоспарының тиімділігін дәлелдеу</td></tr>
<tr><td>10.3.3.2 буржуазиялық революциялардың нәтижесіндегі әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді түсіндіру</td><td>11.3.3.13 Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын ұсынудың өзектілігін негіздеу</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
<tr>
<td>Алдыңғы білім</td>
<td>9-10 сынып дүниежүзі тарихы 9 сыныпта Қазақстанды жаңғыртудың бірінші кезеңі жоспарланғаннан нарықтық экономикаға көшу кезінде жаңа мемлекеттің құрылуы болды.
Тәуелсіз Қазақстанның қалыптасу кезеңі бірқатар қиындықтарға ұшырады. Ең алдымен бұл экономикалық дағдарыс, әлеуметтік шиеленіс, өмір сүру деңгейінің төмендеуі, жұмыссыздық және экологиялық мәселелер. Н.Ә. Назарбаев – Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті. Қазіргі кездегі Қазақстанның дамуындағы басым бағыттары. Тәуелсіздік жылдарындағы мәдениеттің дамуы. «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясы.</td>
</tr>
<tr>
<td></td>
<td>Маңызды проблемаларды еңсеру үшін оларды шешу қажет болды және негізгі міндеттер экономиканы қайта құрылымдау, оны қазіргі заманғы ғылымды қажетсінетін технологиялық салаларға қайта бағдарлау, мүмкіндіктер теңдігі қағидатын қамтамасыз ету, меншікті жекешелендіруді жүргізу, бағаны ырықтандыру, ойластырылған инвестициялық саясат негізінде әлеуметтік бағдарланған нарық құру болды..
10 сыныпта «Өркениет» түсінігі. Өркениеттер әрекеттестігінің әскери-саяси аясы. Мемлекет түсінігі. Мемлекеттің пайда болу теориялары. Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін.</td>
</tr>
</table>

Сабақ барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>

Тарихи тұлғаның портреті

Н.Ә. Назарбаевтың әлемдік деңгейдегі саясаткер болып қалыптасуына қандай тұлғалық және адами қасиеттері көмектесті? Ұлт Көшбасшысының саяси жетістіктері неден байқалады?

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті, Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың өмірі мен қызметі қарапайым азаматтың әлемдік деңгейдегі, аса көрнекті мемлекет қайраткері мәртебесіне дейін көтерілу жолының үлгісі. Елбасының өмірі мен қоғамдық саяси қызметін жан-жақты сипаттап, талдау жасаңыз.

<table>
<tr><td>Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті, Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың өмірі мен қызметі</td><td>Тәуелсіз Қазақстан мемлекетінің негізін салудағы қызметі</td><td>Елбасы бастамаларының мақсаты, тарихи маңызы</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">Қорытынды</td></tr>
</table>
</td><td>INSERT кестесі
СД-диск</td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>

Сұрақтарға жауап берейік

1. Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарында Н.Назарбаев қандай міндеттер алды?
2. Экономикалық дағдарысты еңсеру үшін қандай стратегиялық бағдарламалар қабылданды?
3. Н.Ә.Назарбаев Республиканы халықаралық аренада мойындауға қалай қол жеткізді?
4. Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың жыл сайынғы Жолдауының мәні қандай?
5. «Біріншіден, экономика, содан кейін саясат» формуласының мәні неде?
6. Еуразиялық идеяның мақсаттары қандай?
7. Нарықтық экономикаға көшудің алдында қандай міндеттер тұрды?
8. ХХ ғасырдың 90-жылдары Қазақстан экономикасы неге дағдарысқа ұшырады?
9. Қазақстан өз тәуелсіздігінің ерте кезеңінде елдегі экономикалық жағдайды жақсарту үшін қандай қадамдар мен шараларды қолға алынды?
10. Жекешелендіру және ұлттандыру ұғымдарын бір-бірінен ажыратыңыз.
12. Қазақстанның рубльдік аймақтан шығу себептерін көрсетіңіз?
11. Экономикалық жаңарудың қандай кезеңінде Қазақстандағы дағдарыс құбылыстары болды?
12. Экономикалық реформалар Стратегиясының мақсаты қандай?
</td><td>Оқулық
СД-диск</td></tr>
</table>

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	Ойланайық, талқылайық 1. Н.Назарбаевтың ұсынған еурозияшылдық идеясына негізделген қағаидалар қандай? Қазақстандағы экономикалық дағдарыстың себептерін атаңыз. 2. Қазақстандағы дағдарыстық жағдайға қандай себептер әсер етті? **Талдап, салыстырайық** 1.Н.Назарбаевтың мемлекеттің ішкі және сыртқы экономикалық және саяси тұрақтылығын реттеудегі рөлін PEST стратегиясы арқылы талдаңыз. 2. Қазақстандағы нарықтық экономиканың 90 жылдардағы SWOT талдауын жасаңыз. 3. «Қазақстан–2030» Стратегиясын дамудың анықтаушы вектоы деп атау себебі неде? Стратегияны іске асыру кезеңдерінің әрқайсысының сипаттамасын анықтап, талдаңыз. 4. «Қазақстан–2030» Стратегиясының қабылданған мерзімін анықтаңыз. Стратегияны қабылдау себептері қандай? «Қазақстан-2030» Стратегиясында ішкі және сыртқы саясатты жаңғыртудың қандай қағидаттары белгіленген? 5. Неліктен индустрияландырудың инновациялық технологияларын енгізу еліміздің негізгі факторы? 7. Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайында Қазақстанда индустрияландыру үшін не істеу керек? 8. Қазақстанның экономикалық дамуы саласында қандай міндеттерді шешу қажет? **Дәптерге орындайық** «Қазақстан – 2050 «Стратегиясының» алты негізгі бағытын талдап, Қазақстанның мықты әрі қуатты мемлекет құрудағы маңыздылығын атап өтіңіз (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз) **Қолданып көрейік** Саясат пен экономика саласындағы тәуелсіз мемлекеттің даму бағыттарын жазыңыз. 1) 1990-жылдардың екінші жартысында реформалар мынадай нәтижелерге қол жеткізгенін дәлелдеңіз (6 дәйек жазыңыз және олардың мағынасын ашыңыз) (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз). 2) 1990 жылдары экономиканы тұрақтандырудың ерекшеліктерін анықтаңыз. **Ой бөлісейік** 1. Дереккөз бойынша жұмыс жасаңыздар (оқулықтағы деректі пайдаланыңыз) . ***Дерек бойынша сұрақтарға жауап беріңіз:*** 1. Тәуелсіздік кезеңінде Қазақстан Республикасының Президентінің Жолдауы мен Стратегиялық құжаттардың аясында ұлттық идеяның дамуы қалай болды? 2.	

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	2. Мемлекет басшысы «Қазақстан–2050» жаңа стратегиялық бағытын іске асыруда айрықша жауапкершілікті бірінші кезекте қазақтарға арналады» деген сөздермен қандай мағынаға ие болды?	
Сабақтың соңы	**Рефлексия**. «Сіз қай орындықты таңдайсыз?» әдісі арқылы сабаққа рефлексия жасау. Мұғалім барлығы 9 орындықты қойып шығып, төменде берілген суреттегі орындықтардың қиындыларын қиып алып, орындықтарға қойып шығады. Оқушы орындық суретіне қарап, бір орындықты таңдап, отырады. Орындықтың үстінде жатқан орындық суретінің қасында сол орындыққа тиесілі рөл жөнінде мағлұмат болады. Мағлұматты оқып алып оқушы сол мамандыққа сай сабаққа баға береді. Мысалы, оқушы психолог орындығын таңдаса, психолог тұрғысынан сабаққа баға береді. Төменде орындықтар мен оларға қатысты мамандықтар (рөлдер) жөнінде мағлұматтар берілген. Мәтінді оқымай тұрып, төмендегі суретке зер салыңыз. Жаныңызға жақын, отырғыңыз келетін орындықты таңдаңыз. Таңдауыңызға сәйкес орындық сипаттамасын оқып, өзіңізді таныңыз. ***1. «Кәсіпкер»*** орындығы. Сіз өте мықты және еңбекқор адамсыз. Таңертеңнен кешке дейін бір орында тапжылмай, қиын әрі күрделі жобамен айналыса аласыз. Бойыңызда тәуекелшілдік тұнып тұр. Қандай шешім шығарсаңыз да, тек жақсылығын көруге тырысасыз. Бір көрген кісі сізді еңбексүйгіш деп бағалайды, олар қателеспейді де. Бірақ сіз жұмысыңызға деген шексіз махаббатыңыз арқылы өзге еңбекқор жандардан ерекшеленіп тұрасыз. Ойға алған ісіңізді соңына дейін жеткізбей тынбайсыз. ***2. «Рухани тәлімгер»*** отырғышы. Сіз сабырлы әрі жанашыр жансыз. Бір күніңізді толығымен жәрдеміңізге мұқтаж адамға арнай аласыз. Жаныңыз қайырымдылық пен мейірімділікке бай. Сіз үшін нағыз адам – өзгелерге қол ұшын соза алған жан. «Адам аласы ішінде» деген тіркес сізге сай емес екенін бір көріп білуге болады. Себебі ұсқыныңыз қандай жайдары болса, жаныңыз да сондай жомарт. Ешқашан сабырға келе алмайтын жанды да тыныштандыру сіздің ғана қолыңыздан келеді. ***3. «Өнертапқыш»*** орындығы. Сіз қуатыңыз мол және қатарыңыздан озық жансыз. Күні бойы жаңа да тың жобалар мен идеяларды дамыту үшін қозғалмай отыра аласыз. Әрдайым жаңа нәрселерді ойлап табуды жақсы көресіз. Жұмыста да, басқа кезде де кез келген істі байқап көргіңіз келеді. Алғаш көрген көзге іш пыстырарлық адам боп таныласыз. Солай болуы да мүмкін, бірақ идеяларыңыз ешқашан ешкімді жалықтырған емес. Заттардың құпиясын ашу үшін ұзақ әуреленіп, тәжірибе жасағанды жаныңыз сүйеді.	

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	4. «Сыншы» орындығы. Сіз талғампазсыз және өте жақсы тәрбие көргенсіз. Күні бойы қонақтың көңілін аулап, қызықты әзілдермен жүзіне күлкі сыйлап отыра аласыз. Әлемдегі ең жақсы адам екеніңізді көрсеткіңіз келеді. Барлығы сізді біртуар тұлға ретінде қабылдағанын қалайсыз. Алғаш көрген жан сізді көрсеқызар, кейде ептеген тәкаппар деп ойлайды. Мойындаңыз, мұндай ой тууына өзіңіздің үлесіңіз бар. Кез келген нәрсенің сапалысын таңдайсыз, ең жақсысын ғана алғыңыз келеді. ***5. «Психолог»*** орындығы. Сіз барлығын білуге құмарсыз, талабыңыз таудай. Өмірге сұрағыңыз көп, барлығының жауабын табуға ұмтыласыз. Біреу сізге өмір жолын айтып беремін десе, басқаға бас бұрмай отырып, тәулік бойы тыңдауға әзірсіз. Бірінші көрген кісіге сабырлы да салмақты, қарапайым жан екен деген ой қалдырасыз. Бірақ, шын мәнісінде өте белсенді адамсыз. Барлығын санада сараптап, мида қорытасыз. Адамдардың бір-бірімен өзара қарым-қатынасын меңгеруге құштарсыз. ***6. «Саяхаттаушы»*** орындығы. Сіз тапқыр, жігерлі жансыз. Бір күн бойы пойыз не ұшақ терезесіне телміріп, әлемге көз тігіп отырудан бас тартпайсыз. Жаңалық іздеп шарқ ұруда жанкештілік көрсетесіз. Бұрын соңды көрмеген жер, жаңа таныстар, таңсық нәрселер сізді шабыттандырады. Бейтанысқа беймаза жан боп танылasыз. Шынында да, өміріңізде сәл тыныштық орнауы үшін, өзіңізді қолға алыңыз. Ғұмырыңызды саяхатқа арнағыңыз келеді. Сапарға шықпаған кезіңізде, үнемі алыс шетелді елестетіп, қиял құшағында жүресіз. ***7. «Романтик»*** орындығы. Сіз шығармашылық адамысыз әрі арманшылсыз. 24 сағат бойы ой үстінде отыра аласыз. Қиялыңыз ұшқыр, ойыңыз әрдайым әлемді шарлап жүреді. Сапар соңында қадамыңыз басталған жерден табылмайсыз. Бір көрген жан көп қырлы екеніңізді байқайды. Айналаңыздағы әлемді қаншалықты ұмытып кететін болсаңыз, ойыңыздан да соншалықты адасасыз. Санаңызда әрқашан адам ойына келмеген жақсы нәрселер өмір сүреді, тек соны жазып не есте сақтап алатын зейін жетіспейді. ***8. «Ғалым»*** орындығы. Қажырлы әрі біртуар жансыз. Күні-түні қиын да күрделі кітапты оқып, қозғалмай отыра аласыз. Идеялар әлемінде адасып кетуге де бел буасыз. Бірақ олар жұмбағы мен тылсымы көп болған сайын, сізді қызықтыра түседі. Бір көрген жан сізді әлемде не болып жатқаны мүлдем қызықтырмайды деп ойлайды. Іс жүзінде, өте әуесқой кісісіз. Өзіңізді қызықтырған нәрсе жөнінде профессорлардан да озып, толығымен түсінбейінше оқи бересіз. ***9. «Философ»*** орындығы. Сіз кірпияз, бірақ көңілді адамсыз. Күні бойы бір орында отыра аласыз. Сөйте тұра, ішіңіз пыспайды, өзгелердің де ішін пыстырмайсыз. Сіз үшін әлем – алып ойын-сауық. Дүние жүзінде әр күні әртүрлі қызық жайт орын алады ғой. Бірінші рет көрген кісіге таңғажайып боп көрінесіз. Бағыңызға орай, көпшілігі сіздің біртүрлі қылықтарыңызды қызықты деп қабылдайды. Өмірге өзгеше көзқарасыңызды үнемі танытып жүресіз.	
Үй тапсырмасы	**Өткенді қайталау**	**Сайттар тізімі**

<table>
<tr>
<th>Саралау – Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз басқаларға қарағанда қабілетті оқушыларға қандай тапсырмалар бересіз?</th>
<th>Бағалау – Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?</th>
<th>Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау</th>
</tr>
<tr>
<td>Коммуникативті дағдыларын дамыту мақсатында құрылған топтар/жұптар қабілеті төмен оқушыларды қабілеті жоғары оқушылардың қолдау көрсетуін меңзейді. Мұғалім талқылау үрдісі кезінде барлық оқушылардың бірегей қатысуын қадағалау тиіс.
Дәйекті дәлелдерге ғана негізделген қорытындыға жетудің мағынасының мәні, сыныптағы қабілеті төмен оқушы дәлелдерге негізделе отырып, кем дегенде өзін ойын білдіре алады, ал қабілеті жоғары оқушы тәуелсіз, негізгі жауап береді.</td>
<td>Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындау сәтінен кейін, болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.
Тапсырмаларды бағалау критерийлері:
<table>
<tr><th>Критерий</th><th>Дескриптор</th><th>Жетістік деңгейі</th></tr>
<tr><td>А.Мазмұны</td><td>Тақырып мазмұны ашылмады</td><td>0</td></tr>
<tr><td></td><td>Тақырып мазмұны ашылды, бірақ толықтыру қажет</td><td>1</td></tr>
<tr><td>В.Баяндау шеберлігі</td><td>Ойды жеткізу тілі түсініксіз болды</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>Ойды жеткізе білді, бірақ шешендік жетпеді немесе қайталана берді, қыстырма сөздер көп қолданылды.</td><td>2</td></tr>
<tr><td></td><td>Тіл байлығы жақсы, ойды жетік жеткізе білді, өз пікірін пайымдады.</td><td>3</td></tr>
<tr><td>С. Шығармашылық</td><td>Тақырыпты өзге қырынан аша білді</td><td>3</td></tr>
<tr><td></td><td>Жаңашылдық идея болды.</td><td>3</td></tr>
</table>
</td>
<td>АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы
Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?
Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?
Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?</td>
<td>Жалпы бағалау
Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:
Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)?
1:
2:</td>
</tr>
</table>

	Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/ қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет?

III БӨЛІМ БОЙЫНША ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:		**Мектеп:**	
Күні:		**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11		**Қатысқандар:**	**Қатысқандар:**
Сабақтың тақырыбы	**Зерттеу жұмысы: Тарихтағы тұлғаның рөлі**		
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	1) оқиғалар мен құбылыстарды тарихи себептілігі, салыстырмалылығы мен әртүрлі көзқарастар, тарихи оқиғалар және тұлғаларға баға беруде сыни тұрғыдан зерттеу барысында, өткен және қазіргі таңдағы пікірталастық мәселелерге білім алушы тарапынан өзіндік көзқарас білдіруді дамыту; 2) тарихи деректердің әртүрлі типтерімен жұмыс жасау, іздеу және тарихи материалды жіктеу дағдыларын дамыту; 3) әртүрлі деректерді қолдана отырып жобалық жұмыс және тарихи реконструкция дағдыларын дамыту (оқулықта берілген кестені пайдаланып орындайды).		

§70-71. ЖАЗУ МЕН КІТАП БАСТЫРУ – АДАМЗАТТЫҢ ҰЛЫ ЖЕТІСТІКТЕРІ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**28-параграф. Жазу мен кітап бастыру – адамзаттың ұлы жетістіктері.** **Зерттеу сұрағы: Адамзат тарихындағы алғашқы жазу қайда және қашан пайда болды?**	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	**11.4.1.1 тарихи даму контекстіндегі әлем халықтарының жазу түрлерін жіктеу;** – жазу, сызудың шығу тарихымен танысады; – адамзат тарихында алғашқы жазулар пайда болған елдерді біледі; – адамзат тарихында алғашқы жазулардың пайда болған уақытын біледі; – әлем елдерінің ежелгі жазуларын ажыратады; – ежелгі жазулардың түрлерін жіктейді; – ежелгі жазудың даму барысын талдайды; - ежелгі жазудың даму нәтижесін анықтайды. **11.4.1.2 адамзат өркениетінің дамуындағы жазу мен кітап бастыру ісінің маңыздылығын анықтау;** – кітап басып шығарудың нәтижелерін анықтайды. – алғашқы жазу мен кітап басып шығарудың адамзат өркениетінің дамуындағы маңызын анықтайды	
Сабақтың мақсаты	**SMART мақсат** **Оқушылардың барлығы** – жазу, сызудың шығу тарихы туралы мәлімет алады; – адамзат тарихында алғашқы жазулар пайда болған елдерді біледі; – жазу, сызудың әлем елдерінің мәдени дамуына тигізген ықпалын түсінеді; – жазу, сызудың қол жеткізген жетістік түрлерін сипаттайды; – кітап басып шығарудың тарихын біледі. **Оқушылардың басым бөлігі:** – әлем елдерінің ежелгі жазуларын ажыратады; – ежелгі жазулардың түрлерін жіктейді; – ежелгі жазудың даму барысын талдайды; – ежелгі жазудың даму нәтижесін анықтайды; – ғылыми-техникалық революцияның мән-мағынасын ажыратады, жіктейді; – ғылыми-техникалық революцияның ерекшеліктерін анықтайды, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын талдайды; – ғылыми-техникалық революцияның қоғам дамуындағы рөлін бағалайды	

	Оқушылардың кейбір бөлігі: – жазу мен кітап бастыру – адамзаттың ұлы жетістіктері екендігін өзіндік көзқараспен саралап, өзара байланыстырып, тарихи тұрғыда сабақтастыра алады; – қазіргі әлем елдерінің тілдік мәдениетінің болашақтағы дамуының балама жолдарын талқылайды; – халықаралық тілдердің болашақ дамуы туралы өз өлшемдерін ұсынады.
Бағалау критерийі	11.4.1.1 тарихи даму контекстіндегі әлем халықтарының жазу түрлерін жіктеу; **Талдау.** 11.4.1.2 адамзат өркениетінің дамуындағы жазу мен кітап бастыру ісінің маңыздылығын анықтау; **Бағалау.** **<u>Сабақтағы оқушының жетістіктерін бағалау критерийлері</u>** **1. Талдау.** – жазу, сызудың шығу тарихымен танысады; – ежелгі жазулардың түрлерін жіктейді; – жазу, сызудың қол жеткізген жетістіктерін сипаттайды, талдайды; – ежелгі және қазіргі жазу мен кітап басып шығарудың белгілері қандай екендігін біледі, салыстырады; – жазу мен кітап басып шығарудың қандай өзгерістерге ұшырағанын талдайды. **2. Бағалау.** – кітап басып шығарудың нәтижелерін анықтайды. – алғашқы жазу мен кітап басып шығарудың адамзат өркениетінің дамуындағы – маңызын анықтайды. – әлем елдерінің тілдік мәдениетінің болашақтағы дамуының балама жолдарын талқылайды; – ежелгі жазудың даму нәтижесін анықтап, әлем тілдерінің бүгінгі – жетістіктермен байланыстылығын тұжырымдайды; – жазу, сызудың қол жеткізген жетістіктерін бағалайды; – ежелгі жазу мен сызудың заңды жалғасы болған ір елдің ұлттық – тілдерінің , әлемдік тілдердің өркениеттің дамуына қосқан үлесін бағалайды; – адамзат тарихы контексіндегі жазу мен кітап басып шығарудың дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықты орнатады.
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу.	2017 жылы **«Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру»** бағдарламасындағы міндеттердің бірі:

	Білімнің салтанат құруы Білімді, көзі ашық, көкірегі ояу болуға ұмтылу – біздің қанымызда бар қасиет. Тәуелсіздік жылдарында қыруар жұмыс жасалды. Біз он мыңдаған жасты әлемнің маңдайалды университеттерінде оқытып, дайындадық. Бұл жұмыс өткен ғасырдың тоқсаныншы жылдарының басында қолға алынған «Болашақ» бағдарламасынан басталды. Елімізде өте жоғары деңгейдегі бірқатар университеттер ашылды, зияткерлік мектептер жүйесі қалыптасты. Басқа да көптеген іс тындырылды. Дегенмен, білімнің салтанаты жалпыға ортақ болуға тиіс. Оның айқын да, бұлтартпас себептері бар. Технологиялық революцияның беталысына қарасақ, таяу онжылдық уақытта қазіргі кәсіптердің жартысы жойылып кетеді. Экономиканың кәсіптік сипаты бұрын-соңды ешбір дәуірде мұншама жедел өзгермеген. Біз бүгінгі жаңа атаулы ертең-ақ ескіге айналатын, жүрісі жылдам дәуірге аяқ бастық. Бұл жағдайда кәсібін неғұрлым қиналмай, жеңіл өзгертуге қабілетті, аса білімдар адамдар ғана табысқа жетеді. Осыны бек түсінгендіктен, біз білімге бөлінетін бюджет шығыстарының үлесі жөнінен әлемдегі ең алдыңғы қатарлы елдердің санатына қосылып отырмыз. Табысты болудың ең іргелі, басты факторы білім екенін әркім терең түсінуі керек. Жастарымыз басымдық беретін межелердің қатарында білім әрдайым бірінші орында тұруы шарт. Себебі, құндылықтар жүйесінде білімді бәрінен биік қоятын ұлт қана табысқа жетеді
Пәнаралық байланыс	**Қазақ тілі** пәні бойынша түркілердің руна (көне түркі) жазуының жазылу тарихы, Орхон – Енисей өзендерінің бойындағы Бүлге мен Күлтегін қағандардың құрметіне тасқа жазылған көне түркі жазуларындағы түркілердің саяси тарихы туралы шығармалардың пайда болуы, **География** пәні бойынша ежелгі грек, рим, қытай жазулары табылған аймақтарды зерттеудің пайда болуы.
Алдыңғы білім	Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың рөлі. Қазақстандық модернизация үлгісін құрастыру және жүзеге асырудағы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің рөлі; «Қазақстан – 2030», «Қазақстан – 2050» стратегияларының жүзеге асуы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын ұсыну өзектілігі.

Сабақ барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>Сұрақтарға жауап берейік
1. Қытайда ең алғаш кітаптар қай уақыта жазылды?
2. Шығыс елдерінде, Грекияда, Римде қыш текшелерге, тақта тастарға қандай жазу жазылды?
3. Мысырда жазу материалы ретінде пайдаланылған құрал?
4. Шығыс және батыс алфавитінің бастауы болған ежелгі жазу?

Ойланайық, талқылайық
АКТ-мен жұмыс. Суретте адамзат тарихының 10 көне және ең маңызды жазу жүйесі топтастырылған. Кейбіреуі қолданыста бар, ал кейбіреулерінің сырын әлі ғалымдар ақыр аяғына дейін оқи алған жоқ. АКТ қолдану арқылы суреттегі жазуларды анықтап, тарихымен танысып, талдаңыз (оқулықтағы суреттерді пайдаланыңыз)</td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>Талдап, салыстырайық
Адамзат өркениетінің дамуындағы жазу мен кітап басып шығарудың маңыздылығы. Кеше мен бүгінін бағалап, болашаққа ұсыныстар жасаңыздар.

<table><tr><th>Кеше</th><th>Бүгін</th><th>Ертең</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>
Дәптерге орындайық
Қосымша деректерге сүйеніп кестені толтырыңыз (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз)

Қолданып көрейік
Кітап басып шығару тарихын сипаттайтын екі сурет бойынша маңызды үш қорытынды шығарыңыз (оқулықтағы суреттерді пайдаланыңыз)

Ой бөлісейік
1. Қызықты деректер бойынша өз ойыңызды білдіріңіз! (оқулықтағы деректерді пайдаланыңыз).</td><td></td></tr>
</table>

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** **Ой түйін:** «Еркін микрофон» әдісі арқылы оқушылар **«Адамзат тарихы контексінде жазу мен кітап басып шығару оң нәтиже әкелді ме?»** деген сұраққа тұжырым жасайды.	

Саралау - сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіруді қалай жоспарлайсыз?	**Бағалау оқушылардың материалды меңгеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлайсыз?**	**Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау**
Саралау мақсатында оқушылардың қабілетіне қарай жеке тапсырмалар ұсыну, оқушылардың өздеріне таңдауға беру. Саралау әдісі: - топқа бөлінгенде; - кестені,сызбаны,картаны толтырғанда; - оқушылар өзін-өзі бағаланда; - оқушы басқа оқушыдан, компьютерді пайдаланғанда, ақпараттық технологиялардан көмек алған кезде қолданылады.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындаған кезде,кесте толтырып болған кезде,топпен жұмыс істеп болған соң және жеке жұмыс істеп болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын. Өзіндік рефлексия бірінші ұсынылған форматта немесе екінші форматта жүргізу мүмкіншілігі бар (мұғалімге қажет ақпарат оқушылардың қиналған тапсырмалары және жеке жетістіктері)	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану. Уақыты шектеулі,сергіту тапсырмалары.

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы Сабақ мақсаттары / оқу мақсаттары дұрыс қойылған ба? Оқушылардың барлығы ОМ қол жеткізді ме? Жеткізбесе, неліктен? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме? Сабақтың уақыттық кезеңдері сақталды ма? Сабақ жоспарынан қандай ауытқулар болды ма, неліктен?	Бұл бөлімді сабақ туралы өз пікіріңізді білдіру үшін пайдаланыңыз. Өз сабағыңыз туралы сол жақ бағанда берілген сұрақтарға жауап беріңіз Сабақ мақсаттары,ОМ қол жеткізу,саралау тапсырмаларын талдау мүмкіндігі. Сабақты жақсартуға не ықпал ете алды (оқыту және оқу туралы ойлану) Сабақтың жақсы өткен екі немесе үш аспектісі (оқыту және оқу туралы ойлану) Сабақ барысында сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістік /қиындықтары туралы нені білдім, келесі сабақтарда неге көңіл бөлу қажет
Үй тапсырмасы:	**Эссе. Таңдау тақырыптары** «Жаһандану заманындағы жазудың болашағы»; «Адам мәдениетіндегі жазудың мәні» «IT заманы- қағазға жазу мен қағаз кітаптарды ығыстыруы мүмкін бе?»

§72-74. МЕКТЕПТЕГІ БІЛІМ БЕРУ: ЕЖЕЛГІ ЗАМАННАН БҮГІНГІ КҮНГЕ ДЕЙІН

<table>
<tr><td colspan="2">Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:</td><td colspan="2">Мектеп:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Күні:</td><td colspan="2">Мұғалімнің аты-жөні:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Сынып: 11</td><td>Қатысқандар:</td><td>Қатыспағандар:</td></tr>
<tr><td>Сабақтың тақырыбы</td><td colspan="3">29-параграф. Мектептегі білім беру: ежелгі заманнан бүгінгі күнге дейін
Зерттеу сұрағы: Адамзат тарихындағы алғашқы мектеп қайда және қашан пайда болды?</td></tr>
<tr><td>Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)</td><td colspan="3">11.4.1.3 адамзат тарихы контекстінде мектептегі білім берудің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды сипаттау;
– ең ежелгі мектептердің шығу тарихымен танысады;
– ең ежелгі мектептер пайда болған елдерді біледі;
– әр елде ашылған ең ежелгі мектептерді ажыратады;
– ең ежелгі мектептердің түрлерін жіктейді;
– ең ежелгі мектептердің даму барысын талдайды;
– әр елде ашылған ең ежелгі мектептерде берілген білімнің нәтижесін анықтайды.
11.4.1.4 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы білім берудің рөлін талдау;
– мемлекеттердің әлеуметтік- экономикалық даму барысындағы білім берудің рөлін біледі;
– білім берудің даму барысын талдайды;
– мемлекеттердің әлеуметтік -экономикалық даму барысындағы білім берудің нәтижелерін анықтайды.
– білім берудің адамзат өркениетінің дамуындағы маңызын анықтайды.
11.4.1.5 мектептегі білім берудің заманауи үлгілерін, оның ерекшеліктері мен артықшылықтарын анықтай отырып салыстыру.
– халықаралық білім беру жүйесінің жетістіктерін салыстырады;
– заманауи білім берудің үлгілерін саралайды;
– халықаралық білім стандарттарының артықшылықтарын талдайды;
– еліміздегі зияткерлік мектептер туралы білетін мәліметтерін тұжырымдайды.</td></tr>
<tr><td>Сабақтың мақсаты</td><td colspan="3">SMART мақсат
Оқушылардың барлығы
– әлем елдердің ежелден қазіргі заманға дейін білім саласында жеткен жетістік түрлерін сипаттайды;
– елдің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы білімнің рөлін бағалайды;
– білім берудің қазіргі заманғы үлгілерін, олардың ерекшеліктері мен артықшылықтарын саралайды;
– адамзат тарихы контексіндегі мектептегі білімнің дамуындағы өзгерістер мен сабақтасты туралы талдайды;
Оқушылардың басым бөлігі:
– әлем елдердің ежелден қазіргі заманға дейін білім саласын ажыратады;
– мектепте білім берудің елдің дамуына тигізген ықпалын жіктейді;</td></tr>
</table>

	– әр елдің мектептерінің даму барысын анықтап, талдайды; – мектептердің дамуының ұқсастықтары мен айырмашылықтарын талдайды; **Оқушылардың кейбір бөлігі:** – мектептегі білімнің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықты саралап, өзара байланыстырып, тарихи тұрғыда сабақтастыра алады; – елдің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы білімнің рөлін тұжырымдайды; – білім берудің қазіргі заманғы үлгілерін, олардың ерекшеліктері мен артықшылықтарын анықтау арқылы салыстыра отырып, балама жолдарын ұсынады; – әлемдік білім берудің болашақ дамуы туралы өз болжамдарын талқылайды..
Бағалау критерийі	11.4.1.3 адамзат тарихы контекстінде мектептегі білім берудің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды сипаттау; **Талдау.** 11.4.1.4 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы білім берудің рөлін талдау; **Бағалау.** 11.4.1.5 мектептегі білім берудің заманауи үлгілерін, оның ерекшеліктері мен артықшылықтарын анықтай отырып салыстыру. **Жинақтау.** **<u>Сабақтағы оқушының жетістіктерін бағалау критерийлері</u>** **1. Талдау.** – ең ежелгі мектептердің шығу тарихымен танысады; – ең ежелгі мектептер пайда болған елдерді біледі; – әр елде ашылған ең ежелгі мектептерді ажыратады; – ең ежелгі мектептердің түрлерін жіктейді; – ең ежелгі мектептердің даму барысын талдайды; – әр елде ашылған ең ежелгі мектептерде берілген білімнің нәтижесін анықтайды. **2.Бағалау.** – мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық даму барысындағы білім берудің рөлін дәлелдейді; – білім берудің даму барысын бағалайды; – мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық даму барысындағы білім берудің нәтижелерін түсіндіреді. – білім берудің адамзат өркениетінің дамуындағы маңызына қорытынды жасайды. **3. Жинақтау.** – халықаралық білім беру жүйесінің жетістіктерін жинақтайды; – заманауи білім берудің үлгілерін жинақтайды; – халықаралық білім стандарттарының артықшылықтарын топтастырады; – еліміздегі зияткерлік мектептер туралы білетін мәліметтерін тұжырымдайды.
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді.

	– Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу.	1999 жылғы 7 маусымда Қазақстан Республикасының Білім беру туралы Заңы қабылданды. 2007 жылы 27 шілдеді Қазақстан Республикасының « Білім туралы» заңы қабылданды. «Білім туралы» Заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізіліп отырады. Қазақстан Республикасының Білім беру туралы Заңы — республика азаматтарының білім алуға конституциялық құқығын қамтамасыз етуге арналған заң. Білімді, бәсекеге қабілетті, алған білімін өмірде қолдана алатын, жан- жақты, заман талабына сай идеяшыл ұрпақты тәрбиелеу мақсатында білімге деген құрметке тәрбиелеу. **Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Н.Ә.Назарбаевтың мәдениет, ғылым, білім саласындағы бағдарламалары:** 1993 жылы **«Болашақ»** халықаралық степендиясы қабылданды. 2004 жылы «**Мәдени мұра**» бағдарламасы қабылданды. 2016 жылы **«Мәңгілік ел!» патроттық актісі** қабылданды. 2017 жылы **«Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру»** бағдарламасы қабылданды. 2018 жылы **«Ұлы даланың жеті қыры»** мақаласы жарияланды. 2017 жылы **«Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру»** бағдарламасындағы міндеттердің бірі:
	2017 жылы **«Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру»** бағдарламасындағы міндеттердің бірі: **Білімнің салтанат құруы** Білімді, көзі ашық, көкірегі ояу болуға ұмтылу – біздің қанымызда бар қасиет. Тәуелсіздік жылдарында қыруар жұмыс жасалды. Біз он мыңдаған жасты әлемнің маңдайалды университеттерінде оқытып, дайындадық. Бұл жұмыс өткен ғасырдың тоқсаныншы жылдарының басында қолға алынған «Болашақ» бағдарламасынан басталды. Елімізде өте жоғары деңгейдегі бірқатар университеттер ашылды, зияткерлік мектептер жүйесі қалыптасты. Басқа да көптеген іс тындырылды. Дегенмен, білімнің салтанаты жалпыға ортақ болуға тиіс. Оның айқын да, бұлтартпас себептері бар. Технологиялық революцияның беталысына қарасақ, таяу онжылдық уақытта қазіргі кәсіптердің жартысы жойылып кетеді. Экономиканың кәсіптік сипаты бұрын-соңды ешбір дәуірде мұншама жедел өзгермеген. Біз бүгінгі жаңа атаулы ертең-ақ ескіге айналатын, жүрісі жылдам дәуірге аяқ бастық. Бұл жағдайда кәсібін неғұрлым қиналмай, жеңіл өзгертуге қабілетті, аса білімдар адамдар ғана табысқа жетеді. Осыны бек түсінгендіктен, біз білімге бөлінетін бюджет шығыстарының үлесі жөнінен әлемдегі ең алдыңғы қатарлы елдердің санатына қосылып отырмыз. Табысты болудың ең іргелі, басты факторы білім екенін әркім терең түсінуі керек. Жастарымыз басымдық беретін межелердің қатарында білім әрдайым бірінші орында тұруы шарт. Себебі, құндылықтар жүйесінде білімді бәрінен биік қоятын ұлт қана табысқа жетеді.

Пәнаралық байланыс	**Қазақ әдебиеті** пәні бойынша қазақ даласында алғаш ашылған мектептердің пайда болуы,мектептердегі оқытылған пәндер. Мектептер ашып, білімді дамытуды қолға алған тұлғалар**. Дүниежүзі тарихы бойынша** пәні бойынша алғашқы мектеп ашып, білімді дамытуды қолға алған елдер.
Алдыңғы білім	Алғашқы жазудың пайда болуы. Алғашқы кітап басып шығару. Жазу мен кітап бастыру – адамзаттың ұлы жетістіктері.

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	**Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері**	**Ресурстар**
Сабақтың басы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1.Орта ғасырларда білім беру ерекшеліктері қандай болды? 2. Неліктен адами капиаталды дамыту – экономикалық өркендеудің негізін қалаушы фактор? 3. Қарқынды дамып келе жатқан жаһандану заманында білім беру қалай өзгеріп жатыр: дәлелдеңіз 4.Қазіргі уақытта әлемдік білім беру процесінде білім берудің қандай негізгі модельдері бар? 5.Қашықтықтан оқыту адамдар үшін қандай мүмкіндіктер береді? **Ойланайық, талқылайық** «XX ғасыр ортасында атақты ғалым В.М.Глушков: ЭЕМ желілері мен оларға терминал арқылы байланысу жүйелерінің дамуы келесі ғасыр басында техникалық жағынан жетілген елдерде ақпараттың басым бөлігі, бірінші кезекте, ғылыми-техникалық, экономикалық, саяси-әлеуметтік мәліметтер қағазсыз күйде – ЭЕМ жадында саақталады. Соның салдарынан XXI ғасыр басында осындай ақпаратты пайдалана алмайтын адам XX ғасыр басындағы оқи да жаза да алмайтын жанға ұқсас болады...», - деді. Сіз В.М.Глушковтың сөзінің мағынасын ашыңыз. Осы сөзбен қаншалықты келісесіз? Өз жауабыңызды дәйектеңіз.	Әдебиеттер тізімі 1. Хуторской А. В. «Компетентностный подход в обучении». Научно-методическое пособие. - М.: Издательство «Эйдос»; Издательство Института образования человека, 2013.– 73 с.:ил. (Серия «Новые стандарты»). 2. Герберт Спенсер Воспитание умственное, нравственное и физическое. – Издательство Либреком, 2013. – 230 с

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td>3. Мария Монтессори. Дом ребенка.– М.: Астрель, АСТ, 2005.-272 с.</td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>Талдап, салыстырайық
1. Суреттерге қарап, мектептердің ерекшеліктерін сипаттаңыз (оқулықтағы суреттер мен кестені пайдаланыңыз).

Дәптерге орындайық
Сөзжұмбақты шеш
1. 1986 жылы екі күндік лекция оқыған және сол еңбегі үшін 3 млн доллар алған адам :
2. 5 ең төменгі және 1 ең жақсы баға деп есептелетін ел:
3. Балаларды этикаға үйрету үшін 77,5 мың стерлинг төлейтін мектеп: Айвлоа Спенсер
4. Ең биік мектеп : .....
5. 2003 жылы австралиялық Ледам мектебінде биология пәнінен 54 сағаттық лекция өткізді:
6. Жоғары сынып оқушылары 5-7 жұмаға ауыл шаруашылығына практикаға баратын ел:
7. Сабақты мұғалім және оның көмекшісі өткізетін ел:
8. Оқушыларға 8 сыныпқа дейін баға қоймайтын ел:
9. Оқушылардың саны ең көп Ментессори мектебіорналасқан қала:

Қолданып көрейік
Мектептегі білім берудің заманауи үлгілерін, оның ерекшеліетері мен артықшылықтарын анықтай отырып, салыстырыңыз (оқулықтағы кестені пайдалану)

Ой бөлісейік
1. Білім берудің маңыздылығы жөнінде өзара ой бөлісіп, PEST-талдау жасаңыз
<table>
<tr><td>P-қоғамның саяси дамуына ықпалы</td><td>S-қоғамның әлеуметтік дамуына ықпалы</td></tr>
<tr><td>E-қоғамның экономикалық дамуына ықпалы</td><td>T-қоғамның технологиялық дамуына ықпалы</td></tr>
</table>

2. ҚР-ның Тұңғыш Президенті Н.Ә.Назарбаевтың 2017 жылдың 31 қаңтардағы кезекті «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты жолдауындағы 4-ші басымдықта – адами капитал сапасын жақсарту қажет деп аталынып кетті. Мұны іске асырудың ең тиімді жолы қандай деп ой айта аласыз?</td><td>Әдебиет тізімі
1. Хуторской А. В. Компетентностный подход в обучении. Научно-методи-ческое пособие. – М.: Издательство «Эйдос»; Издательство Инсти-тута образования человека, 2013.-73 с. (Серия «Новые стандарты»).
2. Герберт Спенсер. Воспитание умст-венное, нравст-венное и физии-ческое. – М.:Изда-тельство Либреком, 2013.-230 с.
3. Мария Монтессори. Дом ребенка.– М.: Астрель, АСТ, 2005. – 272 с.
4. Elibrarry.RU http://www.elibrary.ru
5. Қазақстандық ұлттық электронды</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td>кітапхана. http://www.kazneb.kz
6. Ұлт жоспары – бес институцио-налдық реформаны жүзеге асыру жөніндегі 100 нақты қадам. Қазақстан Республикасы Президентінің 2015 жылғы 20 ма-мырдағы Бағдарла-масы .http://adilet.-zan.kz/kaz/docs/K1500000100
7. Назарбаев Н.Ә. Инновациялар мен оқу-білімді жетіл-діру арқылы білім экономикасына. // Егемен Қазақстан. – № 115 (24368).</td></tr>
<tr><td>Сабақтың соңы</td><td>Рефлексия: БББ кестесі<table><tr><td>Білемін</td><td>Білгім келеді</td><td>Білдім</td></tr></table></td><td></td></tr>
</table>

Саралау - сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіруді қалай жоспарлайсыз?	**Бағалау оқушылардың материалды меңгеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлайсыз?**	**Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау**
Саралау тапсырмалары,жұптық жұмыс:, мықты оқушылар әлсіз оқушыларға қолдау көрсетеді, үлгерімі әлсіз оқушылар мұғалім тарапынан қолдау алады. Оқушыларды топқа бөлу, сөздердің мағынасын ашу арқылы термин сөздермен жұмыс жасау негізінде сөздік қорларын дамыту және сабақта пайдалануына мүмкіндік беру. Ойын жеткізе алуына қолдау көрсету. 1. Оқушылар берілген тапсырманы орындайды. 2. Сабақ барысында оқушылар өзіндік ой түйіп, пікірі қалыптасады. Кластерді толтырады. 3. Оқушылар сабақ барысында алған білімдерін пайдаланып өз ойын ашық, дәлелді жеткізе алады, постерді құрастырып қорғайды.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындаған кезде,кесте толтырып болған кезде,топпен жұмыс істеп болған соң және жеке жұмыс істеп болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын. Әр тапсырма сайын бағалау, қолдау көрсету, ынталандыру, ауызша кері байланыс жекелей, жұптық, топтық Өзін – өзі, жұбын, топтық, топтардың бірін – бірі бағалауы, қалыптастырушы бағалау парағы – Джигсо әдісі – «Бағдаршам» әдісі – «Галереяға саяхат»	АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану. Оқушыларға сабақ барысында дұрыс отыруын қадағалау; Бөлмені желдету, ИБТ-да жұмыс жаса-ғандағы техника қауіпсіздік ережелерін сақтау;

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы Сабақ мақсаттарын емес оқу мақсаттары шынайы, қол жетімдіболдыма? Барлық оқушылар оқу мақсатына қолжеткіздіме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз?Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме? Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?	Бұл бөлімді сабақ туралы өз пікіріңізді білдіру үшін пайдаланыңыз. Өз сабағыңыз туралы сол жақ бағанда берілген сұрақтарға жауап беріңіз Сабақ барысында мен сынып немесе жекелеген оқушылар туралы менің келесі сабағымды жетілдіруге не көмектесетін білдім? Оқыту үдерісінде барлық оқушыларды қатыстыру үшін түрлі әдістерді пайдалануды жоспарладым.
Үй тапсырмасы:	**«Білімді ұрпақ – ел болашағы!»** атты шағын эссе жазу.

§75-78. ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІ: ӨТКЕНІ МЕН БҮГІНІ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**

Сабақтың тақырыбы	**Жоғары білім беру жүйесі : өткені мен бүгіні** **Зерттеу сұрағы:** «Университет маған көп нәрсені, әсіресе адамдармен сөйлесу мүмкіндігін берді.» **Джордж Стивенс Мур**

Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	**11.4.1.6 жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын анықтай отырып зерттеу;** Талдау – жоғары оқу орындарының пайда болу тарихымен танысу; – ең алғашқы жоғары оқу орындары пайда болған елдерді білу; – жоғары оқу орындарының даму барысын талдау; – жоғары оқу орындарының ортақ даму тенденцияларын ажырату, жіктеу; **11.4.1.7 ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлін талдау;** Бағалау – мемлекеттердің даму барысында ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлін білу, талдау; – ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің нәтижелерін анықтау. – алғашқы университеттердің адамзат өркениетінің дамуындағы маңызын анықтау. **11.4.1.8 тарихи даму контекстінде жоғары білім беру жүйесінің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды анықтау;** Қолдану – тарихи даму контекстінде жоғары білім беру жүйесінің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды айқындау; – тарихи даму контекстінде жоғары білім беру жүйесінің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды ажырату; – тарихи даму контекстінде жоғары білім беру жүйесінің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды білім алу барысында қолдану.
Сабақтың мақсаты	**SMART мақсат** **Оқушылардың барлығы** – жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын анықтап сипаттайды; – жоғары оқу орындарының елдің әлеуметтік – экономикалық дамуындағы рөлін бағалайды; - жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын саралайды; – жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын талдайды; **Оқушылардың басым бөлігі:** – жоғары оқу орындарының даму тенденцияларының мән- мағынасын ажыратады; – жоғары оқу орындарының елдің дамуына тигізген ықпалын жіктейді; – әр елдің жоғары оқу орындарының даму барысын анықтап, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын талдайды; **Оқушылардың кейбір бөлігі:** – әр елдің жоғары оқу орындарындарының өткені мен бүгінін саралап, өзара байланыстырып, тарихи тұрғыда сабақтастыра алады; – елдің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы жоғары оқу орындарының рөлін тұжырымдайды; – жоғары оқу орындарының ерекшеліктері мен артықшылықтарын анықтау арқылы салыстыра отырып, балама жолдарын ұсынады; – халықаралық жоғары оқу орындарының болашағы туралы өз болжамдарын талқылайды.

	– жоғары оқу орндарының дамуындағы өзгерістердің себеп- салдарын анықтап,қорытынды жасап, дамуына баға береді
Бағалау критерийі	11.4.1.6 жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын анықтай отырып зерттеу; **Талдау.** 11.4.1.7 ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлін талдау; **Бағалау.** 11.4.1.8 тарихи даму контекстінде жоғары білім беру жүйесінің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды анықтау; Қолдану 11.4.1.9 заманауи жоғары білім беру үлгілерін салыстырып, артықшылықтары мен ерекшеліктерін анықтау; **Жинақтау.** **<u>Сабақтағы оқушының жетістіктерін бағалау критерийлері</u>** **1. Талдау.** – жоғары оқу орындарының пайда болу тарихымен танысады; – жоғары оқу орындары пайда болған елдерді біледі; – әр елде ашылған жоғары оқу орындарын ажыратады; – алғашқы жоғары оқу орындарының түрлерін жіктейді; – алғашқы жоғары оқу орындарының даму барысын талдайды; – әлем елдеріндегі алғашқы жоғары оқу орындарының нәтижесін анықтайды. **2.Бағалау.** – мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық даму барысындағы алғашқы жоғары оқу орындарының рөлін дәлелдейді; – алғашқы жоғары оқу орындарының даму барысын бағалайды; – мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық даму барысындағы алғашқы жоғары оқу орындарының нәтижелерін түсіндіреді. – алғашқы жоғары оқу орындарының адамзат өркениетінің дамуындағы маңызына қорытынды жасайды. **<u>3.Қолдану.</u>** – тарихи даму контекстінде жоғары білім беру жүйесінің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды зерттейді; – тарихи даму контекстінде жоғары білім беру жүйесінің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды жіктейді; – тарихи даму контекстінде жоғары білім беру жүйесінің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды білім алу барысында қолданады. **4. Жинақтау.** – заманауи халықаралық жоғары оқу орындарының жетістіктерін жинақтайды; – халықаралық жоғары оқу орындарының артықшылықтарын топтастырады; – еліміздегі жоғары оқу орындарының білім берудегі жетістіктерін тұжырымдайды
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс.

	Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу.	**«Жастардың терең білімі, кәсіби алғырлығы мен жоғары біліктілігі ұлттық мүддеге қызмет керек» Н.Ә.Назарбаев** 1993 жылы **Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Н.Ә.Назарбаевтың білім саласындағы бағдарламасы «Болашақ»** халықаралық степендиясы қабылданды. 2013 жылы «Болашақ» халықаралық бағдарламасының 20 жылдығына арналған форум өтті. Онда Қазақстан Республикасының Президенті «Болашақ» – біздің сенімді стратегиялық таңдауымыз» атты баяндама жасады. Бүгінде бағдарламаға қатысушылар қатары 10 мың адамнан асты. «Болашақ» бағдарламасы еліміздің дамуында зор рөл атқарды. Ең алдымен, олар – экономика, білім, ғылым, денсаулық сақтау, ұлттық мәдениет пен өнер салалары үшін жаңа кадрлар. Бағдарлама түлектерінің әрбір екіншісі бүгінде жекеменшік және мемлекеттік секторлардағы Қазақстан компанияларында жұмыс істейді. 19 пайызы – ұлттық компаниялар менеджерлері. 4 пайызға жуығы – халықаралық ұйымдарда, сондай-ақ, Қазақстанның үкіметтік емес ұйымдарында еңбек етеді. Жалпы, түлектердің төрттен үші экономиканың нақты секторында және азаматтық қоғам институттарында қызмет атқарады. Мемлекеттік мекемелер мен ұйымдарда «болашақтықтардың» 25 пайызға жуығы еңбек етуде. Соның ішінде, мемлекеттік басқару жүйесінде жүргендері – барлық түлектердің 19 пайызы. Бүгінде «Болашақ» бойынша 2 мыңға жуық инженер-техник мамандар даярланды. Олар – инновациялық жобалар мен технологиялар, металлургия, телекоммуникация, энергетика салаларының қызметкерлері. Индустриялық-инновациялық бағдарламаны жүзеге асыру – Қазақстанды шикізаттық тәуелділіктен алып шығатын мүлде жаңа кәсіпорындарды құру.
Пәнаралық байланыс	**Қазақ әдебиеті** пәні бойынша патшалық Ресей империясының құрамында болғанда әр түрлі жоғары оқу орындарында білім алған қазақ зиялылары туралы мағлұмат. **Дүниежүзі тарихы** бойынша пәні бойынша алғаш жоғары оқу орындары ашылған, жоғары білімді дамытуды қолға алған елдер туралы мәлімет. **Физика** пәні бойынша физикадағы жаңалықтар мен физикалық заңдылықтарды ашқан ғалымдардың жасаған тәжірибесі туралы деректер. **Химия** және **биология** пәндері бойынша сол салада ашылған жаңалықтар туралы мәліметтер.
Алдыңғы білім	Алғашқы мектеп ашылған елдер. Алғашқы мектептерде оқытылған пәндер. Тарихи даму барысында мектептердің дамуында болған өзгерістер. Экономикасы озық дамыған елдердегі білім беру жүйесі. Білім туралы заң. Зияткерлік мектептер.

Сабақ барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>
Сұрақтарға жауап берейік
1. Ежелгі Грекиядағы алғашқы мектепті кім ашты?
2. Жердің күнді айналатындығын алғаш рет болжаған кім?
3. Кембридж университеті қалай пайда болды?
4. QS World University Ranking әлемдегі ең үздік ЖОО рейтингісін құрастырушылар университеттердің рейтингісін қандай индекатор бойынша анықтайды?
5. Қазақстан Республикасының Болон процесіне қатысудағы мақсаты қандай?

Ойланайық, талқылайық
QS World University Ranking әлемдегі ең үздік ЖОО рейтингісін құрастырушылар университеттердің рейтингісін алты индикатор бойынша бағалайды: зерттеушілік, білім сапасы, жұмыс берушінің пікірлері, мансаптық әлеуеті, шетелдік студенттер саны, оқытушылардың саны. Келесі сұрақтарды талқылаңыз:
1. Қай 3 индикатор ең маңызды деп ойлайсыз? Неліктен?
2. Сіз тағы қай индикаторды қосар едіңіз? Неліктен?
3. Әр индикатордың ЖОО рейтингі үшін маңыздылығы қандай? Неліктен?

Талдап, салыстырайық
1. Көрсетілген сызба бойынша әр модельдің артықшылықтары мен кемшіліктерін талдаңыз. Оларды маңыздылық дәрежесі бойынша орналастырыңыз (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз)
2.Ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлін талдаңыз

<table>
<tr><td>Университет</td><td>сипаттамасы</td><td>ағартушылықты өрістетудегі рөлі</td><td>ғылымды өрістетудегі рөлі</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td><td></td></tr>
</table>

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың ортасы	**Дәптерге орындайық** «Жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденциялары» тақырыбы бойынша зерттеу жүргізіп, эссе жазыңыз. ПТМС-формуласын қолданыңыз*:* 1. Позиция (Менің ойымша…) 2. Түсінік беру (Өйткені…) 3. Мысал беру (4 мысал) 4. Салдары (Қорытындылай келе, …. салдары …) **Қолданып көрейік** Университет кеше/ бүгін/ ертең тақырыбы бойынша сызба дайындаңыз. 1) Университеттердің дамуындағы өзгерістер 2) Университеттердің дамуындағы сабақтастықтар 3) Осы тақырыпқа менің қатысым және менің пікірім. 4) Осы тақырыптың менің тұратын мекенім үшін және маған әсері. 5) Әлем деңгейінде бұл тақырыптың маңыздылығы, мәселелері және оларды шешу жолдары **Ой бөлісейік** 1. Табысты болу үшін, жетістікке жету үшін диплом алу әлде білім алу міндетті ме, ойланып көріңіз. 2. Болон жүйесінің артықшылықтары мен кемшіліктері туралы ізденіп көр. 3. Төменде келтірілген цитататлармен қаншалықты келісесің: 1) «Университет - әмбебап білім берудің орны» (Дж.Ньюмен). 2) «Университеттің бастапқы және орталық функциясы негізгі мәдениеті маңызды пәндерді оқыту болып табылады» (Ортега – и – Гассет). 3) «Мектептер мен университеттерде оқығанымыз - бұл білім емес, білім алудың тәсілі ғана» (Ральф Уолдо Эмерсон).	1. Назарбаев Н.Ә. Тарих толқынында.- Алматы, Атамұра,1999.- 296 б. 2. «Қазақстан жолы–2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» — ҚР Президенті Н.Ә. Назар-баевтың Қазақстан халқына 2014 жыл-ғы 17 қаңтар-дағы Жолдауы. 3. Мусин Ч. Қазақстан тарихы. - Алматы, 2003.- 453 б. 4. Омарбеков Т. Қазақстан тарихының XX ғасырдағы өзекті мәселелері. Алматы, ҚАЗ Ақпарат, 2003.- 404 б.

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
		4. Фролов С.С. Социология образования. – М.: Наука, – 350 с. 5. Добреньков В., Кравченко А. Социология. – М.: Академический проект, 2009. – 320 с. 6. Қазақстан Республикасындағы білім беруді дамытудың 2005 – 2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. – Астана, 2004. – 52 б.
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** «Анкета». Сабақ ұнады\ұнамады. Себебі.... Тақырып маңызды\маңызды емес. Себебі.... Сабақта қолданған әдістер ұнады\ұнамады. Себебі... Келесі сабаққа тілегім	

<table>
<tr>
<td>Саралау - сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіруді қалай жоспарлайсыз?
Саралау жұмысы – талдау, бағалау тапсырмаларының орындалуына байланысты болды.
Саралау тапсырмалары,жұптық жұмыс:, мықты оқушылар әлсіз оқушыларға қолдау көрсетеді, үлгерімі әлсіз оқушылар мұғалім тарапынан қолдау алады.
Оқушының дағдылары мен деңгейін ескеріп, тапсырманы орындау стратегияларын, үлгілерін, мысалдарын, ресурстарын, электронды ресурстар ұсыну</td>
<td>Бағалау оқушылардың материалды меңгеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлайсыз?

Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындаған кезде,кесте толтырып болған кезде,топпен жұмыс істеп болған соң және жеке жұмыс істеп болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.
Оқу мақсатына қаншалықты жеткендігін, өзінің білімдеріне қаншалықты сенімді екендігін байқау және ынталандыру мақсатында «Ойды аяқта»...әдісін қолдануға болады.
Әр оқушыға стикер таратылады. Оқушылар толтырып тақтаға іледі.
Бағалау критерийлеріне сай қалыптастырушы бағалау жүргізіледі:
– Топтық жұмысты оқушылардың бағалауы;
– Жұптық жұмыста бір-бірін бағалау;
Оқушылардың жеке жауабына мұғалімнің баға беруі.</td>
<td>Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау

АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.
– техника қауіпсіздігіне мән беру;
– бөлмені желдету;
– оқушылардың дұрыс отырыуын қадағалау.</td>
</tr>
<tr>
<td>Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы
Сабақ мақсаттарын емес оқу мақсаттары шынайы, қол жетімді болды ма? Барлық оқушылар оқу мақсатына қолжеткіздіме? Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз?Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме? Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?</td>
<td colspan="2">Бұл бөлімді сабақ туралы өз пікіріңізді білдіру үшін пайдаланыңыз. Өз сабағыңыз туралы сол жақ бағанда берілген сұрақтарға жауап беріңіз

Сабақ барысында мен сынып немесе жекелеген оқушылар туралы менің келесі сабағымды жетілдіруге не көмектесетін білдім?
Оқыту үдерісінде барлық оқушыларды қатыстыру үшін түрлі әдістерді пайдалануды жоспарладым.</td>
</tr>
<tr>
<td>Үй тапсырмасы:</td>
<td colspan="2">Ұлттық құндылықтарға бағыттау мақсатында - Дебатқа дайындалу.
Келесі сабақта жереби арқылы таңдау. Мазмұны ұқсас тақырыптар:
1. «Қараңғы қазақ көгіне,
Өрмелеп шығып күн болам.
Қараңғылықтың кегіне,
Күн болмағанда кім болам» .
С.Торайғыров.
2. «Мен балаларды оқытуға аш қасқырдай кірістім...».
Ы.Алтынсарин.
3. «Қазақ халқы үшін Бостандық. Теңдік. Туысқандық! күні туды».
Ә.Бөкейханов</td>
</tr>
</table>

§79-81. ҒЫЛЫМИ-ТЕХНИКАЛЫҚ ПРОГРЕСТІҢ ТАРИХИ КЕЗЕҢДЕРІ

<table>
<tr><td colspan="2">Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:</td><td colspan="2">Мектеп:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Күні:</td><td colspan="2">Мұғалімнің аты-жөні:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Сынып: 11</td><td>Қатысқандар:</td><td>Қатыспағандар:</td></tr>
<tr><td>Сабақтың тақырыбы</td><td colspan="3">Ғылыми-техникалық прогрестің тарихи кезеңдері
Өнеркәсіп төңкерісі», «ғылыми-техникалық революция» ұғымдары.
Зерттеу сұрағы: өнеркәсіп төңкерісінің қазіргі заман өркениетінің дамуындағы орны ....</td></tr>
<tr><td>Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)</td><td colspan="3">11.4.2.1 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуын талдау үшін «өнеркәсіп революциясы», «ғылыми-техникалық революция» ұғымдарын қолдану;
– Еуропа елдерінің қоғамдық құрылысындағы өзгерістерді түсіндіру:
– өнеркәсіп төңкерісінің мағынасын сипаттау,
– өнеркәсіп төңкерісі нәтижесінде экономикалық дамуда болған өзгерістерді анықтау;
– ғылыми-техникалық революция ұғымының мағынасын ажырату;
– өнеркәсіп төңкерісінің ғылыми-техникалық революцияға ұштасуының барысын талдау.
11.4.2.3 қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңыздылығын бағалау;
– XVII - XVIII ғасырлардағы буржуазиялық революциялардың ғылыми-техникалық революцияға ықпалын анықтау;
– ғылыми-техникалық революциясының ерекшеліктерін анықтап, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын талдау;
– ғылыми-техникалық революцияның қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы рөлін бағалау.</td></tr>
<tr><td>Сабақтың мақсаты</td><td colspan="3">SMART мақсат
Оқушылардың барлығы
– өнеркәсіп төңкерісі туралы мәлімет алады:
– өнеркәсіп төңкерісінің жетістіктерін біледі;
– өнеркәсіп төңкерісінің әлем елдеріне тигізген ықпалын түсінеді;
– өнеркәсіпте қол жеткен жетістік түрлерін сипаттайды.
Оқушылардың басым бөлігі:
– ғылыми-техникалық революцияның мән-мағынасын ажыратады;
– ғылыми-техникалық революцияның ерекшеліктерін анықтайды, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын талдайды;
– ғылыми-техникалық революцияның қоғам дамуындағы рөлін болжайды және бағалайды.</td></tr>
</table>

	Кейбір бөлігі: – өнеркәсіп төңкерісі мен ғылыми-техникалық революцияны өзара байланыстырып, тарихи тұрғыдан сабақтастыра алады; – ғылыми-техникалық революцияның түрлерін жіктей алады; – ғылыми-техникалық революцияның балама жолдарын ұсынады; – ғылыми-техникалық революцияны бағалағанда өзіндік критерийлер ұсынады.
Бағалау критерийі	<u>**Сабақтағы оқушының жетістіктерін бағалау критерийлері**</u> **1. Талдау.** – өнеркәсіп төңкерісінің шығу тарихымен танысады; – өнеркәсіп төңкерісінің түрлерін жіктейді; – өнеркәсіп төңкерісінің жетістіктерін біледі; – ғылыми-техникалық революцияның бүгінгі ғылмдағы жетістіктермен байланыстылығын тұжырымдайды. **2. Түсіну.** – өнеркәсіп төңкерісі туралы біледі; – өнеркәсіп төңкерісінің тарихын түсіндіреді; – өнеркәсіп төңкерісі мен ғылыми-техникалық революцияның адамзат өркениетінің дамуындағы маңызын анықтайды; – өнеркәсіп төңкерісі мен ғылыми-техникалық революцияның адамзат өркениетінің дамуындағы орнын ажыратады. **3. Бағалау.** – өнеркәсіп төңкерісінің нәтижелерін ажыратады; – өнеркәсіп төңкерісінің барысын сатылап орналастырады; – ғылыми-техникалық революцияның қолдану тәсілдерін, топтастырып, жинақтайды;
Тілдік мақсаттар	**1** Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу.	*«Бұл – адам үшін кішкенен ғана қадам, бірақ күллі адамзат үшін қарыштап алға қарғу».* Нил Армстронг Өнеркәсіп төңкерісі – бірінші революция. Өнеркәсіп төңкерісі неге алып келді?

	1.феодализмнің қалдықтарының жойылуына; 2. капитализмнің алғышартының қалыптасуына; 3. еңбек өнімділігінің артуына; 4. сауданың жандануына; 5. табыстың ұлғаюына ; 6. экономиканың дамуына; 7.сауатты адамдардың үлкен тобының қалыптасуына; 8. техникалық білімнің қалыптасуына; 9. индустриялық-инновациялық өркениетке .
Пәнаралық байланыс	***География*** пәні бойынша Еуропа елдеріндегі алғашқы бу машинасы, тігін машинасы, паровоздар, кеменің пайда болуы. **Физика** пәні бойынша денелердің жерге тартылысы, жердің күнді айналатыны, инерция заңы, гидростатиканың негізі туралы теориялар мен зерттеулердің пайда болуы. **Қазақстан тарихы** пәні бойынша кесене, күмбез, мешіт, моншалардың физикалық өлшеммен салынуы. **Қазақ әдебиеті** пәні бойынша шығыстың ақын, жазушы , ғалымдарының ғылыми еңбектерінің пайда болуы
Алдыңғы білім	– Білімнің үздіксіздігі. Алғашқы университеттер. Ағарту мен ғылымның дамуында университеттердің қосқан үлесі.

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	**Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері**	**Ресурстар**
Сабақтың басы	**Сұрақтарға жауап берейік** **1.** Луддашылар дегеніміз кімдер? **2.** Футурологтар дегеніміз кімдер... **3.** Платон, Аристотель, Нострадамусты не байланыстырады? **4.** Концепт сөзінің мағынасы қандай? **5.** Ғылымның, техниканың дамуы қарапайым халықтың әлеуметтік жағдайын одан әрі нашарлатып, жұмыссыздықтың пайда болуына әсер етті ме? **Ойланайық, талқылайық** 1. Тақырыппен байланыстырып суреттің мазмұнын ашыңыз (оқулықтағы суретті қолданыңыз).	
Сабақтың ортасы	**Талдап, салыстырайық** 1. Өнеркәсіп төңкерісінің нәтижесінде пайда болған үш негізгі ғылыми мәселені және нәтижесін талдаңыз. 2. Информатика пәнінен алған біліміңізге сүйеніп, жасанды интеллектінің тиімді, тиімсіз жақтарын талдаңыз. 3. Қажетті атауларды пайдалану арқылы өзгерістердің әлемдік дамуға қаншалықты жаңашылдық әкелгенін талдаңыз (оқулықтағы суретті қолдану)	**Әдебиет тізімі** 1. Н.Ә. Назар-баев. Ғаламдық қоғамдастықты

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
	Дәптерге орындайық 1. Мысал келтіру арқылы ҒТР- ның қалыптасу жолдарын анықтаңыз (оқулықтағы кестені пайдаланыңыздар 2. Өнеркәсіптік төңкерістің нәтижесінде ғылыми-техникалық революция жоғары дамыды деген критерийге қандай бағалау бересіз. 3 дәлел келтіріңіз: **Қолданып көрейік** 1. Кестені толтырыңыздар. 2. Өнеркәсіптік революцияның Англияда басталуының себебін Венн диаграммасы бойынша талдаңыз (оқулықтағы диаграмманы қолдану) **Ой бөлісейік** 1. Өнеркәсіп дамыған сайын әлеуметтік дағдарыстар шиеленісе түседі. Карл Маркстің пікірі туралы өз көзқарасыңызды білдіріңіз: «Өнеркәсіп дамыған сайын өнімнің өзіндік құны барған сайын арзандап, есесіне - мыңдаған жұмысшы қайыршылыққа ұшырайды» 2. Цифрлану революция ма, әлде дамудың жаңа сатысы ғана ма? 3. Ғылыми-техникалық революцияның қоғамдық өмірдің барлық саласына тигізген әсерін бағалаңыз. Бағалау критерийлері: 1) ҒТР-ның күшті тұстарын талдау; 2) ҒТР-ның әлсіз тұстарын талдау; 3) ҒТР-ның мүмкіндіктерін талдау; 4) ҒТР-ның қауіп-қатерлерін талдау; 5) Тақырып бойынша қорытынды шығару . 6) Тақырыпты бүгінгі күнмен байланыстыру.	түбегейлі жаңар-ту стратегиясы және өркениет-тер серіктес-тігі.2012 ж. 2. Назарбаев Н.Ә. Без пра-вых и левых.- 1991 ж. 3. Н.Ә. Назар-баев. Нарық және әлеумет-тік- экономи-калық даму» 1994 4. Шваб К. Төртінші индустриялық революция.- 2016ж. 5.Томас Гриф-фини «Менедж-мент», 1984 ж. 6. Жапонияның ғылым жүйесі, Дархан Өмір-бек, el.kz 7. Камю А. Бунтующий человек. – М.,1991. 4. 8. Маркузе Г.

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td>Одномерный человек. – М., 1994.
9. Несбитт Дж., Эбурдин П. Что нас ждет в 90-е годы. Мегатенденция. Год 2000. – М., 1992.
10. Хайдеггер М. Бытие и время. – М., 1997.
11. Предупреждение человечеству. Декларация ученых по глобальным проблемам // Человек. – 1993. - №5.</td></tr>
<tr><td>Сабақтың соңы</td><td>«Инсерт» әдісін қолданып бағаладым
<table>
<tr><th>«V»
Бұрыннан білемін</th><th>+
Жаңа ақпарат</th><th>–
Менің ойлағаныма кереғар қайшы</th><th>?
Келісе алмаймын,білгім келеді.</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td><td></td></tr>
</table>

Саралау - сіз қосымша көмек көрсетуді қалай	Бағалау – Бағалау – оқушылардың үйренгенін тексеруді	Денсаулық және

жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіруді қалай жоспарлайсыз? Оқу мақсатына байланысты оқушыларға тапсырмалар денгей бойынша беріледі. (жеке, жұппен, топпен) - тарихи сатылай кешенді талдау, - кескін картамен жұмыс, - кесте толтыру тапсырмасы түрлі деңгейде сараланып берілді.	**қалай жоспарлайсыз?** Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындаған кезде , кесте толтырып болған кезде, топпен жұмыс істеп болған соң , жеке жұмыс істеп болған соң, ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.	**қауіпсіздік техникасын сақтау** АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану. Интербелсенді тақтада жұмыс жасаған кезде техникалық қауіпсіздік ережелерін сақтау.
Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы *Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма?* *Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме?Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?* *Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	*Бұл тарауды сабақ туралы рефлексия жасау үшін пайдаланыңыз. Сол бағандағы өзіңіз маңызды деп санайтын сұрақтарға жауап беріңіз.* **Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?** 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері мен қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет? **Сэндвич» әдісі** 1. Нені жақсарту 2. Қалай жақсарту керек 3. Маған ұнады бірақ келесіде....	

§82-84. ҒЫЛЫМИ-ТЕХНИКАЛЫҚ ПРОГРЕСС ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ ЗАМАННЫҢ ЖАҺАНДЫҚ ПРОБЛЕМАЛАРЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:		**Мектеп:**	
Күні:		**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11		**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	**32-параграф. Ғылыми-техникалық прогресс және қазіргі заманның жаһандық проблемалары** **Зерттеу сұрағы:** Кейбір елдердің озық жетістікке жетуіне қандай факторлар әсер етті...Табиғи ресурстар ма,		

	әлде мемлекеттің басқару жүйесі ма, немесе ғылымды дамытуға қаржының көп бөлінуі ме..
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	**11.4.2.4 әлеуметтік-экономикалық процестердің ерекшеліктерін түсіндіру үшін «ғылыми-техникалық прогресс» ұғымын қолдану;** – әлем елдерінің дамуындағы «өнеркәсіп төңкерісінен» бастау алатын әлеуметтік-экономикалық процестердің ерекшеліктерін түсіндіру; – ғылыми-техникалық революция ұғымының мағынасын ажырату; – ғылыми-техникалық революцияның даму барысын талдау; – ғылыми-техникалық революцияның нәтижелерін анықтау. **11.4.2.5 қазіргі заманның жаһандық мәселелерінің туындауына ғылыми-техникалық прогрестің әсерін зерттеу;** – әлем елдерінің дамуындағы қазіргі ғылыми-техникалық революциясының ерекшеліктерін анықтап, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын талдау; – әлем елдерінің қазіргі замандағы жаһандық мәселелердің туындауына тигізіп отырған ықпалын саралап, талдау; – қазіргі заманның жаһандық мәселелерінің туындауына ғылыми-техникалық прогресстің тигізген ықпалын анықтау; **11.4.2.6 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің дамуының ықтимал жолдарын болжау.** – қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің рөлін анықтау; – қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің дамуының ықтимал жолдарын, түрлерін көрсету; – қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің ықтимал жолдарын талдау; – ғылыми-техникалық революцияны ықтимал жолдарын болжағанда өз идеяларын ұсынады.
Сабақтың мақсаты	**SMART мақсат** **Оқушылардың барлығы** – ғылыми-техникалық революция туралы мәлімет алады: – ғылыми-техникалық революцияның жетістіктерін біледі; – ғылыми-техникалық революцияның әлем елдеріне тигізген ықпалын түсінеді; – ғылыми-техникалық революцияның қол жеткізген жетістік түрлерін сипаттайды. **Оқушылардың басым бөлігі:** – ғылыми-техникалық революцияның мән-мағынасын ажыратады, жіктейді; – ғылыми-техникалық революцияның ерекшеліктерін анықтайды, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын талдайды; – ғылыми-техникалық революцияның қоғам дамуындағы рөлін бағалайды.

	Кейбір бөлігі: – ғылыми-техникалық революцияның жетістіктерін өзара байланыстырып, тарихи тұрғыдан сабақтастыра алады; – ғылыми-техникалық революцияның балама жолдарын ұсынады; – ғылыми-техникалық революцияны ықтимал жолдарын болжағанда өз критерийлерін ұсынады.
Бағалау критерийі	11.4.2.4 әлеуметтік-экономикалық процестердің ерекшеліктерін түсіндіру үшін «ғылыми-техникалық прогресс» ұғымын қолдану; Талдау. 11.4.2.5 қазіргі заманның жаһандық мәселелерінің туындауына ғылыми-техникалық прогресстің әсерін зерттеу; Түсіну. 11.4.2.6 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің дамуының ықтимал жолдарын болжау. Бағалау. **Сабақтағы оқушының жетістіктерін бағалау критерийлері** **4. Талдау.** – Ғылыми-техникалық революцияның шығу тарихымен танысады; – Ғылыми-техникалық революцияның түрлерін жіктейді; – Ғылыми-техникалық революцияның жетістіктерін біледі; – ғылыми-техникалық революцияның бүгінгі ғылымдағы жетістіктермен байланыстылығын тұжырымдайды. **5. Түсіну.** – жаһандану үрдісі туралы біледі; – жаһанданудың құрамдас бөліктері бар екенін түсінеді; – техникалық жаңалықтардың тез енгізілуін түсінеді; – ғылыми-техникалық революция туралы біледі; – ғылыми -техникалық революцияның шығу тарихын түсінеді; – ғылыми- техникалық революцияның адамзат өркениетінің дамуындағы маңызын анықтайды; – ғылыми-техникалық революцияның адамзат өркениетінің дамуындағы орнын ажыратады. **6. Бағалау.** – ғылыми-техникалық революцияның нәтижелерін ажыратады; – ғылыми-техникалық революцияның барысын сатылап орналастырады; – ғылыми-техникалық революцияның қолдану тәсілдерін, топтастырып, жинақтайды; – ғылыми-техникалық революцияның жетістіктерін бағалайды.
Тілдік мақсаттар	**1** Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді.

	– Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады) тақырыптық мәтіндер **Жазылым:** мәтін негізінде сызба кестені толтыру **Айтылым:** жасалған жұмыстар бойынша жеке және жұп болып қорғау
Құндылықтарға баулу	Жаһандық, ғаламдық проблемаларды бірлесіп шешуде халықаралық ұйымдар менжекелеген мемлекеттің басшылары өз ойларымен бөлісіп, өз ұсыныстарын айтуда. Әлем мемлекеттерінің жаһандық мәселелерді шешуге қатынасуы жолдары БҰҰ, ЕЫҚҰ, ШЫҰ, БСҰ сияқты халықаралық ұйымдар арқылы жүргізілсе, әлем халықтары жаһандық қауіптерге қарсы халықаралық азаматтық ұйымдар Гринпис, Халықаралық Қызыл Крест, Шекарасыз дәрігерлер, феминистік, гендерлік ұйымдар қызметтері арқылы жүргізілуде. **Ғаламдық мәселелерді шешудің басты шарты** – әлемдік қауымдастықтың мақсатты түрде келісілген саясат жүргізуі. Оның мынадай стратегиялық аса маңызды екі бағыттары бар: 1. ғылыми-техникалық саясат; 2. қазіргі халықаралық қатынастарды реформалау; 3. экологиялық, шикізаттық, энергетикалық және т.б. қолданбалы сипаттағы мәселелерді шешуге ғылыми-техникалық алғышарттар жасау; 4. әлемдік қауымдастықты әділ демократиялық негізінде реформалау
Пәнаралық байланыс	***География*** пәні бойынша әлем елдеріндегі ғылым мен техникалық жаңалықтардың ашылуы, таралуы, жаһандық өркениеттің дамуына үлес қосуы. Әлемдік және жекелеген елдердегі экологиялық, экономикалық, саяси проблемалардың пайда болуы. **Физика** пәні бойынша машиналардың түтіні салдарынан жердегі жылудың жер атмосферасында қалу себебінен жаһандық жылынудың пайда болуы. **Биология** пәні бойынша жекелеген елдердегі адам санының шамадан тыс көбеюінің пайда болуы. **Химия** пәні бойынша мұхит пен теңізде пластмасса қалдықтарының шашылуы салдарынан сулардың ластануының пайда болуы және қажетті күн сәулелерінің судың астына түспей, балдырлар мен су жануарларының күн сәулесінің жетіспеушілігін сезуі.
Алдыңғы білім	Өнеркәсіп төңкерісінің пайда болуы. Ғылыми ой, өнертапқыштықтың пайда болуы. Ғылыми-техникалық прогрестің дамуы. Қазіргі заманның жаһандық проблемалар.

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың басы	**Сұрақтарға жауап берейік** 1. Ғылыми-техникалық революция дегеніміз не?	strategy2050.

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	**Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері**	**Ресурстар**
	2. ҒТР-дың басты белгілері мен бөліктеріне нелер жатады? 3. ҒТР-дың әмбебаптылығы мен ауқымдылығы қалай түсіндіріледі? 4. Неліктен ғылыми техникалық революция мен ғылыми техникалық прогресс адамзат тарихында маңызды орынға ие? 5. Сіздің ойыңызша ғылыми техникалық революция мен ғылыми техникалық прогрестің адамзат үшін ең басты жетістігі қандай? **Ойланайық, талқылайық** Кестеде берілген атаулардың ғаламдық проблемалардың пайда болудағы рөлін сараптаңыз. Ғаламдық проблемалар өзінің бір-бірімен әрекеттесуінде мынадай үшбұрыш құрайды. **Адам---** **Қоғам--** **Табиғат--------------------------------------**	**Әдебиеттер тізімі** 1.«Әлем. XXI ғасыр» манифесі, akorda.kz, 2016 ж. 2. Клаус Шваб «Төртінші өнеркәсіп төңкерісі», 2017 ж. 3.XXI ғасырдың он жаһандық сын-қатері, strategy2050.kz 4. Митио Каку Болашақ физикасы. – М.: Альпина нон-фикшн, 2012. 5. Митио Каку. Будущее разума (The Future Of The Mind. The Scientific Quest To Understand, Enhance, And Empower The Mind) – М.: Альпина Нон-фикшн, 2015. 6. Самюель Хантинг-тон «Құбылмалы қоғамдардағы саяси тәртіп» (1968), «Американдық саясат: үйлесімсіздіктің болмай қоймауы» (1981).

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>
Талдап, салыстырайық
1. ҒТР-дың шаруашылық құрылымына ықпалын талдаңыз
<table>
<tr><td>ҒТР-ның құрамдас бөліктері</td><td>ықпалы</td></tr>
<tr><td>ғылым</td><td></td></tr>
<tr><td>техника мен технология</td><td></td></tr>
<tr><td>өндіріс</td><td></td></tr>
<tr><td>басқару</td><td></td></tr>
</table>
2. ҒТР өзгеріс әкелген салаларды анықтаңыз
<table>
<tr><td>шаруашылықтың салаларына</td><td></td></tr>
<tr><td>еңбектің сипатына</td><td></td></tr>
<tr><td>адамдардың мәдениеті мен мінез-құлығына</td><td></td></tr>
</table>
3. Әлемдік жаһандану үрдісінің Қазақстанға қазіргі және болашақтағы әсерін SWOT талдау бойынша кестеге толтырыңыз (оқулықтағы кестені қолданыңыз).

Дәптерге орындайық
1.«Қазіргі заманның жаһандық проблемалары» деген тақырыпқа эссе жазыңыз.

Қолданып көрейік
1. Жаһандық проблемалардың туу себептерін анықтаңыздар (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз).
2. АКТ–ны пайдалану арқылы суреттегі саяси оқиға мен кездесулер туралы түсіндіріңіз? (оқулықтағы суреттерді пайдаланыңыз)

Ой бөлісейік
1. «Жапон кереметі» дегеніміз не? Ол елдердің озық жетістікке жетуіне қандай факторлар әсер етті...Табиғи ресурстар ма, мемлекеттің басқару жүйесі ма, немесе ғылымды дамытуға қаржының көп бөлінуі ме...Ойыңды дәлелде. (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз).
2. Ойды толықтырыңыз (оқулықтағы кестені толтырыңыз)
</td><td>
Әдебиет тізімі
1. Назарбаев Н.Ә. Ғаламдық қоғамдастықты түбегейлі жаңарту стратегиясы және өркениеттер серіктестігі.2012 ж.
2. Назарбаев Н.А. Без правых и левых.-Москва, 1991.
3. Н.Ә. Назарбаев. Нарық және әлеуметтік- экономикалық даму» 1994
4. Клаус Шваб Төртінші индустриялық революция.-Алматы, Ұлттық аударма бюросы, 2018.-200 б
5.Томас Гриффини «Менеджмент», 1984 ж.
6. Жапонияның ғылым жүйесі, Дархан Өмірбек, el.kz

7. Камю А. Бунтующий человек. – М.,1991. 4.
8. Маркузе Г. Одномерный человек. – М.,1994. 5.
</td></tr>
</table>

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері	Ресурстар
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** Егер оқушы тақырыпты толық түсінсе және білімі мен біліктерін қолдануға қабілетті болса, өздеріне таратылған кітаптың ақ қағаздағы суретін жасыл түске бояйды, егер мақсатқа ішінара қол жеткізген болса, сары түске, егер мақсатқа қол жеткізілмеген болса, қызыл түске бояйды.	

<table>
<tr>
<td>Саралау - сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіруді қалай жоспарлайсыз?
Саралау әдісі:
– топқа бөлінгенде;
– кестені,сызбаны,картаны толтырғанда;
– оқушылар өзін- өзі бағаланда;
– оқушы басқа оқушыдан, компьютерді пайдаланғанда, ақпараттық технологиялардан көмек алған кезде қолданылады.
<u>Топтық жұмыс</u>
Мәтінмен жұмыс
Белсенді оқыту: «Қара, оқы, жаз, сұра» әдісі бойынша әр топқа жеке тапсырма беру.
<u>Жұптық жұмыс</u>
«Ойлан – жұптас-бөліс» әдісі арқылы жаңа сабақтың тақырыбын ашуға қадам жасау.
<u>Жеке жұмыс.</u> «Ұтқыр сұрақ, ұтымды жауап» әдісі миға шабуыл алдыңғы тақырып бойынша сұрақтар қою арқылы сабақтың мақсатына жетуге жетелеу.</td>
<td>Бағалау – оқушылардың үйренгенін тексеруді қалай жоспарлайсыз?

Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындаған кезде,кесте толтырып болған кезде,топпен жұмыс істеп болған соң және жеке жұмыс істеп болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын.

Өзін өзі бағалау критерийі
<table>
<tr><td>Топтық жұмыста</td><td>Үнемі</td><td>Кейде</td><td>Мүлдем</td></tr>
<tr><td>Өзімнің ойларым мен идеяларымды ұсындым</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Топтың басқа мүшелерінің көмегін пайдаландым</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Уақытты үнемді пайдалануға тырыстым</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Қателерін тауып,түзету енгіздім</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Топтың басқа мүшелеріне көмек көрсеттім</td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td>
<td>Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау

АКТ-ны тиімді уақыт көлемінде қолдану.</td>
</tr>
</table>

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы	*Бұл тарауды сабақ туралы рефлексия жасау үшін пайдаланыңыз. Сол бағандағы өзіңіз маңызды деп санайтын сұрақтарға жауап беріңіз.*

Сабақ мақсаттары немесе оқу мақсаттары шынайы, қолжетімді болды ма? *Барлық оқушылар оқу мақсатына қол жеткізді ме?Егер оқушылар оқу мақсатына жетпеген болса, неліктен деп ойлайсыз? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме?* *Сабақ кезеңдерінде уақытты тиімді пайдаландыңыз ба? Сабақ жоспарынан ауытқулар болды ма және неліктен?*	**Сабақта ең жақсы өткен екі нәрсе (оқыту мен оқуға қатысты)?** 1: 2: Сабақтың бұдан да жақсы өтуіне не оң ықпал етер еді (оқыту мен оқуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақтың барысында мен сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері мен қиыншылықтары туралы нені анықтадым, келесі сабақтарда не нәрсеге назар аудару қажет? **Оқушылардың рефлексиясы** **«Тиісті ой»** 1. Мен сабақта......................білдім. 2. Сабақ маған ....қызықты болды 3. Сабақта ....қиынырық тудырды. 4. Сабақта келесі ....тапсырманы орындадым

§85-86. ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:		**Мектеп:**	
Күні:		**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11		**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы	33-параграф. Қазіргі кездегі ақпараттық технологиялар Ой қозғау: 1. «XXI – ғасыр ақпараттандыру ғасыры» 2. «XXI – технологиялық мәдениет дәуірі» 3. «XXI – айналадағы дүниеге, адамның денсаулығына, кәсіби мәдениеттілігіне мұқият қарайтын дәуір»		
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	**11.4.3.1 қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсерін зерттеу;** **<u>Талдау</u>** – ақпараттық технологиялардың пайда болу тарихымен танысу; – ең алғаш ақпараттық технология пайда болған елдерді білу; – ақпараттық технологиялардың даму барысын талдау; – ақпараттық технологиялардың қоғамның дамуына әсерін талдау; **11.4.3.2 адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжау**		

	<u>Бағалау</u> – мемлекеттердің даму барысында ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжау рөлін білу, талдау; – ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің нәтижелерін, маңызын анықтау; – ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжау, тұжырымда
Сабақтың мақсаты	**SMART мақсат** **Оқушылардың барлығы** – ақпараттық технологиялардың даму тарихын анықтап сипаттайды; – ақпараттық технологиялардың әлемнің және әр елдің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін бағалайды; – ақпараттық технологиялардың даму тенденцияларын саралайды, талдайды; **Оқушылардың басым бөлігі:** – ақпараттық технологиялардың мән- мағынасын ажыратады; – ақпараттық технологиялардың елдің дамуына тигізген ықпалын жіктейді. **Оқушылардың кейбір бөлігі:** – адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжап, саралайды – адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің рөлін тұжырымдайды; – адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің балама жолдарын ұсынады;
Бағалау критерийі	11.4.3.1 қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсерін зерттеу; **Талдау.** 11.4.3.2 адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжау. **Бағалау.** **<u>Сабақтағы оқушының жетістіктерін бағалау критерийлері</u>** **1. Талдау.** – ақпараттық технологиялардың пайда болу тарихымен танысады; – ақпараттық технологиялар пайда болған елдерді біледі; – ақпараттық технологиялардың түрлерін жіктейді; – ақпараттық технологиялардың даму барысын талдайды; – әлем елдеріндегі ақпараттық технологиялардың даму нәтижесін анықтайды. **2.Бағалау.** – мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық даму барысындағы ақпараттық технологиялардың даму рөлін дәлелдейді; – ақпараттық технологиялардың даму барысын бағалайды;

	– адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын тұжырымдайды.
Тілдік мақсаттар	Тыңдау (аудирование): мұғалімнің сөзін тыңдайды. Оқылым: ақпараттық мәтіндермен, карточкалармен жұмыс. Жазылым: оқушылар ауызша және жазбаша сұрақтарға жауап береді. Айтылым: жұптар мен топтарды ұжымдық талқылау барысында, сондай-ақ сұрақтарға жауаптарды талқылау барысында, сызбамен жұмыс істеу кезінде, ақпараттық мәтіндердің мазмұнын ұғыну барысында сөйлейді. – Зерттеу жүргізу кезінде оқушылар жеке, жұптарда мен топтарда жұмыс істейді. – Барлық сыныппен талқылауға қатысады (оқиды, жазады, тыңдайды және ауызша сөйлеу дағдыларын дамытады)
Құндылықтарға баулу.	«Біз цифрлық технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендетуге тиіспіз. Бұл - маңызды кешенді міндет. Елде 3D-принтинг, онлайн-сауда, мобильді банкинг, цифрлық қызмет көрсету секілді денсаулық сақтау, білім беру ісінде қолданылатын және басқа да перспективалы салаларды дамыту керек. Бұл индустриялар қазірдің өзінде дамыған елдердің экономикаларының құрылымын өзгертіп, дәстүрлі салаларға жаңа сапа дарытты» Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаев. Осыған орай Үкіметке «Цифрлық Қазақстан» жеке бағдарламасын әзірлеуді және қабылдауды тапсырған болатын. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Назарбаевтың 2017 жылдың 31 қаңтарындағы Қазақстан халқына Жолдауында **Төртінші өнеркәсіптік революция** қарсаңында Қазақстанды үшінші жаңғырту, 2050 жылға қарай елімізді әлемнің ең дамыған 30 алдыңғы қатарлы мемлекеттерінің қатарына қосу мақсатында бес басымдықты ілгерілету және **«Нұрлы жол»** бағдарламасы мен **«100 нақты қадам»** Ұлт жоспары базасына арналған экономикалық өсімнің жаңа моделін құру туралы тапсырма жүктелді. **2017 жылғы 12 желтоқсанда Қазақстан Республикасы Үкіметінің №827 Қаулысымен «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы бекітілді.** **Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті Н.Ә.Назарбаевның «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасында** қазіргі уақытта күнделікті қолданып жүрген заттарымыз ақпараттық кеңістікте «Заттар Интернеті» дүниесіне айналып барады. Осының салдарынан бұлтты есептеу технологиясында «Цифрлық ақыл» пайда болуда. Оған жылдам Интернетпен адамдар да, есептеуіш машиналар да қосылуда. Ертеректе адамдар Интернетпен бір-біріне тек ақпарат беріп қана келсе, бүгінде олар Интернет арқылы ақша, мүлік сынды құндылықтарды қауіпсіз әрі сенімді тасымалдауға Блокчейн технологиясы арқылы қол жеткізді. Міне, осындай жағдайда Қазақстанға бірыңғай зияткерлік тұғырнамада өзінің «Қазақстандық цифрлық ақыл» жасау арқылы бүкіл экономиканы, билікті, қоғамды және саясатты цифрлық негізге қысқа мерзімде кешенді түрде көшіру мүмкіндігі туып отыр. «Біз цифрлық технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендетуге тиіспіз. Бұл – маңызды кешенді міндет.
Пәнаралық байланыс	**Информатика** пәні бойынша ақпараттық технологиялардың пайда болуы, дамуы,қазіргі замандағы IT техноологияның жылдамдығы, мемлекеттердің экономикалық дамуына әсері.

Алдыңғы білім	Ғылыми-техникалық прогресс. Қазіргі заманның жаһандық проблемалар. Проблемалардан шығу жолдары. Халықаралық ұйымдардың жаһандық проблемаларды шешудегі әрекеті.

Сабақ барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>Сұрақтарға жауап берейік
1. «Технология» терминінің мағынасы қандай?
2. Мемлекеттердің саяси менмендігінің салдарынан үшінші дүниежүзілік соғыс тууы мүмкін бе?
3. Халқының саны 1 млрд 386 млн Қытайда автокөліктердің саны артса, бұл мемлекет тығыздық, инфраструктура және қоршаған орта туралы мәселелелерді қалай шешуі мүмкін?
4. Әлеуметтік желілер адамзаттың рухани тозуына алып келеді ме?
5. Мұхиттың жағалауында орналасқан қалаларды сақтап қалудың тағы да қандай жолдары бар?

Ойланайық, талқылайық
IT арқылы экономиканы одан әрі дамытудың болашағы. Күн,жел,су энергияларын пайдалануда ақпараттық технологиялардың үлесі қаншалықты екенін саралап, болашақта экономикаға қандай пайда әкелетіні туралы ойыңызды талдаңыз.
<table><tr><th>Кеше</th><th>Бүгін</th><th>Ертең</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table></td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>Талдап, салыстырайық
Адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктерін ФОРСАЙТ (көзделген болашақ) әдісі бойынша талдаңыз.
1. Адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктер сізді қанағаттандырады немесе қанағаттандырмайды? Өз жауабыңызды дәйектеңіз.
2. Көзделген болашаққа жеткізу үшін бізде қандай технологиялар бар? Не жоқ? Бар технологияларды қалайша ұтымды пайдалануымыз керек?
3. Жоқты қалай бар қыламыз?
4. Көзделген болашаққа қол жеткізу үшін біз не істеуіміз керек?
Көзделген болашаққа қол жеткізу үшін шаралардың реттілігі қалай болмақ?</td><td>Әдебиет тізімі
1. Назарбаев Н.Ә. «Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту - Қазақстан дамуының басты бағыты» Ел президентінің халыққа жолдауы, 2012 ж.
2. Назарбаев Н.Ә «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» 2018 ж.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td></td><td>

Дәптерге орындайық
Ақпараттық технологияның XXII ғасырдағы жетістіктерін болжау жасап, мақала жазыңыз.

Қолданып көрейік
1.Сәйкестендіріңіз!

<table>
<tr><td>Стив Джобс</td><td>Alibaba</td></tr>
<tr><td>Билл Гейтс</td><td>Facebook</td></tr>
<tr><td>Джек Ма</td><td>Tesla</td></tr>
<tr><td>Стивен Элоп</td><td>Dell</td></tr>
<tr><td>Илон Маск</td><td>Apple</td></tr>
<tr><td>Ли Бён Чхоль</td><td>Nokia</td></tr>
<tr><td>Марк Цукерберг</td><td>Google</td></tr>
<tr><td>Рен Женфей</td><td>Windows</td></tr>
<tr><td>Майкл Делл</td><td>Samsung</td></tr>
</table>

2. Филвордтағы сөздер бүгілуі мүмкін, бірақ тек оң бұрышта(диагональ бойынша емес) басқа сөздермен ортақ әріптер болмайды. Әрбір әріп бір сөздің бір бөлігі болуы мүмкін Нанотехнологияға қатысты мына сөздерді табыңыз: нано, фабо, пико, квант, геомодификатор, абляция, аллотропия (оқулықта)

Ой бөлісейік
«Цифрлы Қазақстан» бағдарламасын тиімді іске асыру үшін әр түрлі эксперттік топтар тұрғысынан ұсыныстар жасаңыздар. Эксперттік топтар: саясаткерлер, әлеуметтанушылар, мәдениеттанушылар, философтар, экономистер, тарихшылар.

</td><td>3. Н.Ә.Назарбаев «Ұлт Жоспары – «100 нақты қадам» бағдарламасы»
4. Н.Ә.Назарбаев «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасында
5.Айзек Азимов «Мен роботпын» 2004ж.
5. Ақпараттық технологиялар. – Астана, Фолиант, 2011. Кітап авторы/құрастырушысы – Н. Ермеков. 2008.
7. Бөрібаева Б., Мадьярова Г.А. Web-технологиялар. – Алматы, Дәуір, 2011.- 360 б.</td></tr>
<tr><td>Сабақтың соңы</td><td>Рефлексия: «Анкета».
Сабақ ұнады\ұнамады. Себебі....
Тақырып маңызды\маңызды емес. Себебі....
Сабақта қолданған әдістер ұнады\ұнамады. Себебі...
Келесі сабаққа тілегім ....</td><td></td></tr>
</table>

Саралау - сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіруді қалай жоспарлайсыз?	Бағалау оқушылардың материалды меңгеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлайсыз?	Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау
«Мозайка» әдісімен топтарға бөлу, «Ойлан, топтас, бөліс» әдісі арқылы мәтінмен жұмыс, сөздердің мағынасын сәйкестендіру, ПТМС формуласын қолданып, талдау жасайды. Сабақ барысында оқу мақсатына жету үшін саралау жұмысы мақсатқа сай жүргізіледі. Сабақтағы әр тапсырманы орындау кезінде топпен, жұппен, жеке жұмыс кезінде саралау жүргізіледі. Оқытудың болжалды міндетіне қарай топтарға біріктіру - аралас топ. Визуал оқушылар қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін кескін карта қолдану. Мәтінмен жұмыста сараланған тапсырма берілген.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындаған кезде,кесте толтырып болған кезде, топпен жұмыс істеп болған соң және жеке жұмыс істеп болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын. Бағалау критерийлеріне сай қалыптастырушы бағалау жүргізіледі: Топтық жұмысты оқушылардың бағалауы; Жұптық жұмыста бір-бірін бағалау; Оқушылардың жеке жауабына мұғалімнің баға беруі. **ҚБ.** «Баспалдақ» Өзгеге де үйрете аламын Тыңдадым, түсіндім Тыңдадым, бірақ сұрағым бар Тыңдадым, бірақ түсінбедім **М. кері байланыс.**	Интербелсенді тақтаны қажет емес уақытта сөндіріп қою. Белсенді іс-әрекеттер кезінде қауіпсіздік техникасы ережелерімен таныстырамыз.

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы Сабақ/оқу мақсаттары шынайы ма? Бүгін оқушылар не білді? Сыныптағы ахуал қандай болды? Мен жоспарлаған саралау шаралары тиімді болды ма? Мен берілген уақыт ішінде үлгердім бе? Мен өз жоспарыма қандай түзетулер енгіздім және неліктен?	Төмендегі бос ұяшыққа сабақ туралы өз пікіріңізді жазыңыз. Сол ұяшықтағы Сіздің сабағыңыздың тақырыбына сәйкес келетін сұрақтарға жауап беріңіз
Үй тапсырмасы:	**Дебатқа дайындық:** «IT жетістіктері- ұлттық құндылықтадан жұрдай рухани жұтаңдыққа әкелуі мүмкін бе» «IT- елдің жедел экономикалық өрлеуіне кепіл бола алады ма?»

§87-90. ҚАЗІРГІ ҒЫЛЫМНЫҢ ПЕРСПЕКТИВТІ САЛАЛАРЫ

<table>
<tr><td colspan="2">Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:</td><td colspan="2">Мектеп:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Күні:</td><td colspan="2">Мұғалімнің аты-жөні:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Сынып: 11</td><td>Қатысқандар:</td><td>Қатыспағандар:</td></tr>
<tr><td>Сабақтың тақырыбы</td><td colspan="3">34-параграф. Қазіргі ғылымның перспективті салалары
Зерттеу сұрағы: Қазіргі ғылымның тағы бір жетістігі — жаһандық позициялау жүйесі (GPS “Джи Пи Эс” деп оқылады).
Жаһандану – адамзаттың ақпарат, тауарлар, білім және мәдениет алмасу үдерісінде біріктірілетіндігінен туындайтын дамудың жаңа кезеңі.</td></tr>
<tr><td>Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)</td><td colspan="3">11.4.3.3 робототехника және космонавтиканың мемлекеттердің бәсекеге қабілетті дәрежесіне әсерін зерттеу; Талдау
– робототехника және космонавтиканың пайда болу тарихымен танысу;
– ең алғаш робототехника және космонавтика пайда болған елдерді білу;
– робототехника және космонавтиканың даму барысын талдау;
– робототехника және космонавтиканың қоғамның дамуына әсерін талдау;
– робототехника және космонавтиканың мемлекеттердің бәсекеге қабілетті дәрежесіне әсерін зерттеу;
11.4.3.4 ғылымның заманауи тенденцияларының дамуын түсіндіру үшін «гендік инженерия», «нанотехнология», «энергияның балама көздері» ұғымдарын қолдану; Бағалау
– «гендік инженерия», «нанотехнология», «энергияның балама көздері» сиқты ғылымның заманауи тенденцияларының даму жетістіктерінің мемлекеттердің даму барысында әсерін талдау;
– «гендік инженерия», «нанотехнология», «энергияның балама көздері» сиқты ғылымның заманауи тенденцияларының даму жетістіктерінің нәтижелерін, маңызын анықтау, тұжырымдау;
11.4.3.5 жаңа ғылыми бағыттар жетістіктерінің әлеуметтік-экономикалық дамуға әсерін талдау; Қолдану
– жаңа ғылыми бағыттағы жетістіктердің әлеуметтік-экономикалық дамудағы енгізген өзгерістерін айқындау;
– жаңа ғылыми бағыттағы жетістіктерді әлеуметтік-экономикалық дамуға қолдану.</td></tr>
<tr><td>Сабақтың мақсаты</td><td colspan="3">SMART мақсат
Оқушылардың барлығы
– робототехника және космонавтика,«гендік инженерия», «нанотехнология», «энергияның балама көздері» сияқты ғылымның заманауи тенденцияларының даму тарихын анықтап сипаттайды;
– робототехника және космонавтика, «гендік инженерия», «нанотехнология», «энергияның балама көздері» сияқты ғылымның заманауи тенденцияларының әлемнің және әр елдің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін бағалайды, саралайды, талдайды</td></tr>
</table>

	Оқушылардың басым бөлігі: – робототехника және космонавтика, «гендік инженерия», «нанотехнология», «энергияның балама көздері» сияқты ғылымның заманауи тенденцияларының даму жетістіктерінің мемлекеттердің даму барысында әсерін талдап, нәтижелерін анықтайды,елдің дамуына тигізген ықпалын жіктейді: – жаңа ғылыми бағыттағы жетістіктердің әлеуметтік-экономикалық дамудағы енгізген өзгерістерін айқындайды; – қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен техниканың заманауи түрлері дамуының маңызын түсіндіріп, жинақтайды. **Оқушылардың кейбір бөлігі:** – робототехника және космонавтика, «гендік инженерия», «нанотехнология», «энергияның балама көздері» сияқты ғылымның заманауи тенденцияларының даму жетістіктерінің саралайды; – қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен техниканың заманауи түрлері дамуының маңызын салыстырып, артықшылықтары мен ерекшеліктерін саралап, тұжырымдайды;
Бағалау критерийі	**<u>Сабақтағы оқушының жетістіктерін бағалау критерийлері</u>** **1. Талдау.** – робототехника және космонавтиканың пайда болу тарихымен танысады; – ең алғаш робототехника және космонавтика пайда болған елдерді біледі; – робототехника және космонавтиканың даму барысын талдайды; – робототехника және космонавтиканың қоғамның дамуына әсерін талдайды; – робототехника және космонавтиканың мемлекеттердің бәсекеге қабілетті дәрежесіне әсерін зерттейді;
	2. Бағалау – «гендік инженерия», «нанотехнология», «энергияның балама көздері» сиқты ғылымның заманауи тенденцияларының даму жетістіктерінің мемлекеттердің даму барысында әсерін талдайды; – «гендік инженерия», «нанотехнология», «энергияның балама көздері» сиқты ғылымның заманауи тенденцияларының даму жетістіктерінің нәтижелерін, маңызын анықтау, тұжырымдайды; **3.Қолдану** – жаңа ғылыми бағыттағы жетістіктердің әлеуметтік-экономикалық дамудағы енгізген өзгерістерін айқындайды; – жаңа ғылыми бағыттағы жетістіктерді әлеуметтік-экономикалық дамуға қолданады. **4.Жинақтау** – қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен техниканың заманауи түрлері дамуының маңызын түсіндіріп, жинақтайды; – қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен техниканың заманауи түрлері дамуының маңызын салыстырып, артықшылықтары мен ерекшеліктерін саралап, тұжырымдайды.
Тілдік мақсаттар	**Айтылым:** мәтінмен жұмыс барысында топта талқылайды және мұғалімнің сұрақтарына жауап береді. **Жазылым:** «робототехника», «космонавтика», «гендік инженерия», «нанотехнология», «энергияның балама көздері»

	Оқылым, тыңдалым: мәтінмен және тақырыпқа байланысты тарихи дерек көздерімен жұмыс жасайды;
Құндылықтарға баулу.	2012 жылы Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейінгі инновациялық даму тұжырымдамасы қабылданды. 2.3.2 Инновациялық орта қалыптастыру Орнықты инновациялық даму үшін білім беру, кәсіптік оқыту жүйесінде және қазақстандық кадрлардың құзыреттілігін өсіруде құрылымдық реформалар жүргізіледі. Бұл реформалар адамды үзіліссіз оқытуды ынталандыратын және қоғамның инновациялық мәдениетін қалыптастыратын орта құруға мүмкіндік береді. Мемлекет білім беру, ғылым, кәсіптік оқыту және инноватордың жағымды имиджін қалыптастыру арқылы инновациялық ойлауды қалыптастыруды ынталандырады. Білім беруде басты назар болашақ кәсіпкерлерге мықты әсер ететін бастама мен тәуекелдерді қабылдау сияқты қасиеттерді мектепке дейін тәрбиелеуге бағытталатын болады. Осы табысты стратегияны қабылдаған елдердің тәжірибесі оның өнеркәсіптік секторларда ғана емес, сонымен қатар қоғамның экономикалық қызметінің барлық салаларында инновациялардың өсуіне тиімді әсер ететінін көрсетіп отыр. Бұдан басқа, бәсекелестікті дамыту инновациялық мінез-құлықты көтермелеудің түйінді факторы ретінде инновациялық орта қалыптастыруға ықпал ететін болады. Бәсекелестік компанияларға өздерінің нарықтағы жағдайын сақтау немесе жылжыту үшін жаңа өнімдер мен процестер ұсыну мақсатында қажетті ынталандыру жинағын қалыптастырады. Білім беру, ғылым және кәсіптік оқыту арқылы инновациялық ментальдылық. Білім беру жүйесінің негізгі мақсаты білім беру процесінде ғана емес, инновациялық қызмет үшін қажетті дағды мен құзыретті сіңдіруде де жатыр.
Пәнаралық байланыс	**Информатика** пәні бойынша робототехниканың пайда болуы мен дамуы. **Физика** пәні бойынша космонавтика ғылымының пайда болуы, дамуы, космос саласындағы қол жеткен жетістіктер. **Биология** пәні бойынша макромолекулалар, оларды сақтау, ұрпақтан ұрпаққа көшу және тірі ағзаларды дамыту, биотехникалық әдістермен генетикалық құрамы өзгертілген организмдер.
Алдыңғы білім	Қазіргі кездегі ақпараттық технологиялар. Интернеттік әлем. **IT-дің даму жетістіктері – г**аджет, смартфон, ноутбук. IT арқылы экономиканы одан әрі дамытудың болашағы

Сабақ барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың жоспарланған кезеңдері</th><th>Сабақтағы жоспарланған жаттығу түрлері</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>Сұрақтарға жауап берейік
1. Робототехника қандай ғылым?
2. Роботтар Айзек Азимовтың қандай үш заңына бағынуы тиіс?
3. «STEM» дегеніміз не?
4. Ген инженериясы немен айналысады?
5. Нанотехнология дегеніміз не?

Ойланайық, талқылайық
1. Космосты игеру арқылы дүниежүзін басқаруға болады. Неліктен?
2. Нанотехнологияға жататын терминдерді анықтаңыз (оқулықтағы кестені қолданыңыз).</td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>Талдап, салыстырайық
1. Ғылымның даму тенденциялары.
Кестеде көрсетілген ғылым салаларының қандай әлеуметтік- экономикалық мәселелерді шешетінін көрсетіңіз.
<table>
<tr><th>Гендік инженерия</th><th>Нанотехнология</th><th>Энергияның балама көздері</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
Дәптерге орындайық
1. Жаңа ғылыми бағыттарды көрсетіп талдаңыз. SWOT талдау жасаңыз.

Қолданып көрейік
1. Роботехника мен мен космонавтиканың жетістіктерін мысалға келтіру арқылы кестені толтырыңыз (оқулықтағы кестені пайдаланыңыз).

Ой бөлісейік
Суретке қатысты не айтасың? Қандай да бір себептермен технологиялардан айырылып қалсақ не болар еді??? Киіз үй және ғаламдық проблемалар. Сіз басқаша байланыстырып көріңіз.
Киіз үйді жер шары деп алайық.
1. Жаһандық проблемалар. <u>Кереге</u> үйдің қабырғасы болса, <u>жаһандық проблемаларды</u> әлемнің қабырғасы деп алыңыз.</td><td>Әдебиет тізімі
1. Республикасының 2020 жылға дейінгі инновациялық даму тұжырымдамасын бекіту туралы
2. Генрих Эрлих .Золото, пуля, спасительный яд. 250 лет нанотехнологии
3. Уильямс л., Адамс Х. Құпиясыз нанотехнологиялар:оқулық/қазақ тіліне аударғандар Мансұров З.А., Нәжіпқызы М., Діністанова Б.Қ. –Алматы:Print-S,2012. – 386 б.
4. Этьен Кассе «Грядущее : восхождение или бездна?»
5. Асамбаев А.Ж. Жасанды интеллект негіздері: Оқулық. Алматы, ЖШС РПБК Дәуір, 2011. – 136 б.</td></tr>
</table>

	2. Жаһандық проблемаларды шешу жолдары. Уық шаңырақ пен керегенің ортасын қосатын иінді ағаш.Шаңырақтан шыққан уықтар күн арайларын еске салады.Уық мықты болса, үйде мықты құрылған болып есептеледі. Жаһандық проблемаларды дұрыс шешсек, күннің арайы сияқты адамзаттың тіршілігі мәңгілік болары сөзсіз. ***3. Жаһандық проблемалардың болашағы.*** Шаңырақ мемлекеттің түп-негізі – отбасының бейнесі.Ол күн шеңбері. Шаңырақ -айналған күн шеңберінің қозғалыстағы суретітәрізді. Ғаламдық проблемалар болашақтаадамзатқа кесірін тигізбейтіндей шешілсе, ол қоғамды дамытудың қозғалыстағы сәулелі шаңырағы болады. ***4. Проблемаларды әлемнің есігінен кіргізбеуге болады ма.*** Есік шаңырақтағы отбасының құндылықтарын сақтайды, жанұя мүшелері есіктерін мықтап бекітсе, жамандық атаулы үйіне кірмейді. Жер шарының да есігін мықты етіп жауып, проблемаларды әлемнің есігінен кіргізбей оның қоғамға, адамзатқа кесірін тигізбейтіндей (соғыс, дінаралық қақтығыстар, аштық) шешуге болады. Ол адамдардың өз қолында.	
Сабақтың соңы	**Рефлексия:** **1. Денотатты графика әдісі** 1. Ақпараттағы негізгі ұғым түйінді сөз арқылы белгіленеді. 2. Түйінді сөзді және оның қасиеттерін, белгілерін, ерекшеліктерін сипаттайтын етістіктер анықталады. 3. Бастапқы түйінді сөз тармақтарға жіктеледі. 4. Тармақтар мен түйінді сөз сәйкестендіріледі. **2. Дайын болған өнімді бағамдау:** Мен бір нәрсені қалдырып кеттімбе? Менің жұмысымның мәні барма? Мен өз жұмысымды оқыған адамның алдында мақтаныш сезіне аламынба? Мен не үйрендім?	

Саралау - сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіруді қалай жоспарлайсыз?	Бағалау оқушылардың материалды меңгеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлайсыз?	Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау
– Оқушыларды мәселемен таныстырып қана коймай, оған түсініктеме беруге ынталандыру. – Олардың рөлдері бойынша өздерін таныстырып, жұмыстары бойынша есеп беру мүмкіндіктерін пайдалану.	Сабақ үстінде әрбір тапсырмаларды орындаған кезде,кесте толтырып болған кезде, топпен жұмыс істеп болған соң және жеке жұмыс істеп болған соң ауызша немесе жазбаша түрде орындағандарын қадағалаймын. – Оқу мақсатына қаншалықты жеткендігін, өзінің білімдеріне қаншалықты сенімді екендігін байқау және ынталандыру мақсатында «Стикердегі диалог», «Бағдаршам» әдістерін қолданамын.	Интербелсенді тақтаны қажет емес уақытта сөндіріп қою. Белсенді іс-әрекеттер кезінде қауіпсіз-дік техникасы ережелері-мен таныстырамыз.

– Оқушыларға кері байланыс үшін өздерінің ескертпелерін жазып отыруды ескерту.		

Сабақ бойынша мұғалім немесе бақылаушы рефлексиясы Сабақ/оқу мақсаттары шынайы ма? Бүгін оқушылар не білді? Сыныптағы ахуал қандай болды? Мен жоспарлаған саралау шаралары тиімді болды ма? Мен берілген уақыт ішінде үлгердім бе? Мен өз жоспарыма қандай түзетулер енгіздім және неліктен?	Төмендегі бос ұяшыққа сабақ туралы өз пікіріңізді жазыңыз. Сол ұяшықтағы Сіздің сабағыңыздың тақырыбына сәйкес келетін сұрақтарға жауап беріңіз
Үй тапсырмасы:	**Дөңгелек стол.** **Тақырыбы:** «2050 жылғы Қазақстанның бейнесіне қазіргі заманғы ғылымның перспективалы салаларының тікелей әсері»

VI БӨЛІМ БОЙЫНША ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСЫ

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы:	**Мектеп:**	
Күні:	**Мұғалімнің аты-жөні:**	
Сынып: 11	**Қатысқандар:**	**Қатыспағандар:**

Сабақтың тақырыбы	**Зерттеу жұмысы: Жаһандану жағдайындағы ғылым мен техниканың перспективті салалары**
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	1) оқиғалар мен құбылыстарды тарихи себептілігі, салыстырмалылығы мен әртүрлі көзқарастар, тарихи оқиғалар және тұлғаларға баға беруде сыни тұрғыдан зерттеу барысында, өткен және қазіргі таңдағы пікірталастық мәселелерге білім алушы тарапынан өзіндік көзқарас білдіруді дамыту; 2) тарихи деректердің әртүрлі типтерімен жұмыс жасау, іздеу және тарихи материалды жіктеу дағдыларын дамыту; 3) әртүрлі деректерді қолдана отырып жобалық жұмыс және тарихи реконструкция дағдыларын дамыту; (оқулықта берілген кестені пайдаланып орындайды).

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1 .«Әлем. XXI ғасыр» манифесі, akorda.kz, 2016 ж.
2. Білім туралы Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы
3. Герберт Спенсер Воспитание умственное, нравственное и физическое.– М.:Либреком, 2013.–230 с.
4. Ғылым туралы Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 18 ақпандағы N 407-IV Заңы.
5. Ғылым және мәдениет туралы таңдамалы мақалалары, Қаныш Сәтбаевтың таңдамалы мақалаларының жинағы. – Алматы: Ғылым, 1989
6. Добреньков В., Кравченко А. Социология. - М.: Академический проект, 2009. – 320 с.
7. «Қазақстан»: Ұлттық энциклопедия / Бас редактор Ә. Нысанбаев–Алматы «Қазақ энциклопедиясы» Бас редакциясы, 1998.– IX том
8. Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейінгі инновациялық даму тұжырымдамасын бекіту туралы
9. Қазақстандық ұлттық электронды кітапхана. http://www.kazneb.kz/
10. «Қазақстан жолы–2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» – ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына 2014 жылғы 17 қаңтардағы Жолдауы.
11. Қазақстан Республикасындағы білім беруді дамытудың 2005–2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.–Астана, 2004. – 52 б.
12. Клаус Шваб Төртінші индустриялық революция.– Алматы: Ұлттық аударма бюросы, 2018.–200 б.
13. Мемлекет басшысының «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласы 12 сәуір 2017.
14. Клинова М., Сидорова Е. Еуропалық одақтағы адами капитал: мемлекеттік және ұлтүстілік контексттер. Экономика мәселелері.–2012.
15. Назарбаев Н.Ә. Тарих толқынында. Алматы, 1999.
16. Назарбаев Н.Ә. Инновациялар мен оқу-білімді жетілдіру арқылы білім экономикасына. // Егемен Қазақстан. – № 115 (24368).
17. Назарбаев Н.Н. Экономика Казахстана: реальность и перспектива становления. –А., 1988.
18. Назарбаев Н.Н. Нарық және әлеуметтік-экономикалық даму. –А., 1994.
19. Назарбаев Н.Н. Ғасырлар тоғысында. –А., 1996.
20. Назарбаев Н.Н. Евразийский союз: идеи, практика, перспективы. – М., 1997.
21. Назарбаев Н.Н. Стратегия трансформации общества и возрождение евразийской цивилизации. – М., 2002.
22. Назарбаев Н.Н. Сындарлы он жыл. – А., 2002.
23. Назарбаев Н.Н. Ғаламдық қоғамдастықты түбегейлі жаңарту стратегиясы және өркениеттер серіктестігі. – А., 2012.
24. О Государственной поддержке и развитии школ для одаренных детей Распоряжение. Президента Республики Казахстан от 24 мая 1996 г. N 300
25. Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана. Октябрь 1997 г.
26. Постановление Правительства РК от 24 марта 1998 года №256
27. Постановление Президента Республики Казахстан от 5 ноября 1993 года № 1394 «Об учреждении международных стипендий Президента Республики Казахстан «Болашак» для подготовки кадров за рубежом».
28. Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана. Октябрь 1997 г. Процветание, безопасность и улучшение благосостояния всех казахстанцев.
29. Программа информатизации системы среднего образования Утверждена распоряжением Президента Республики Казахстан от 22 сентября 1997 года N 3645.
30. Токаев К.К. Векторы внешней политики. Европейское направление. Кн.2. – Алматы, ИД «Жибек жолы», 2008. – 208 с.
31. Токаев К.-Ж. К. Преодоление: Дипломатические очерки казахстанского министра. – М.: Мир, 2003. – 463 с. (Лидер. XXI век)

32. Дипломатическая служба Республики Казахстан: учебное пособие / под общ. ред. К. К. Токаева. – Алматы: Эдельвейс, 2004. – 543 с.
33. Токаев К.К. Свет и тень. – Астана, 2007. – 576 с
34. Указ Президента Республики Казахстан от 31 декабря 1996 года N 3308 35. Государственная программа поддержки соотечественников, проживающих за рубежом
36.Ұлт жоспары – бес институционалдық реформаны жүзеге асыру жөніндегі 100 нақты қадам.
37. Хуторской А. В. «Компетентностный подход в обучении». Научно-методическое пособие, Издательство «Эйдос»; Издательство Института образования человека, 2013 (Серия «Новые стандарты»).
38. Фролов С.С. Социология образования. – М.: Наука, – 350 с.
39. Философияның таңдаулы 25 кітабы, Реми Хесс, Аудармашылар: Рыскиева А.А., Құранбек Ә.А., – Астана: «Ұлттық аударма бюросы, 2018.–359 б.
40. Философияның қысқаша тарихы. Сократтан Дерридаға дейін, Дерек Джонстон, Аудармашылар: Нұрышева Г.Ж., Әбдірасылова Г.З., 2014 ж.
41. 2018–2019 оқу жылында Қазақстан Республикасының жалпы орта білім беретін ұйымдарында оқу процесін ұйымдастырудың ерекшеліктері туралы: Әдістемелік нұсқау хат. – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2018. – 368 б.

ИНТЕРНЕТ-РЕСУРСТАР

1. XXI ғасырдың он жаһандық сын-қатері, strategy2050.kz
2. https://countryeconomy.com/hdi/kazakhstan)
3. http://iac.kz/ru/events/obrazovanie-kazahstana-za-gody-nezavisimosti-v-kontekste-mirovyh-trendov-dostizheniya-i)
4. https://gtmarket.ru/ratings/human-development-index/human-development-index-info#kazakhstan) testcenter.kz)
5. nao.kz
6. daryn.kz
7. http://kitap.net.ru/sulejmenov/yazykpisma.php
8. kitap. kz
9. openu.kz
10. https://bilimland.kz/ru
11. http://www.pushkinlibrary.kz/kz/weblinks/edu-res-kz.html
12. https://imektep.kz/
13. https://vokrugsveta.ua/interesting/interesnye-fakty-o-shkolnom-obrazovanii-v-mire-22-02-2017
14. https://suomik.com/info/education/1884-interesnye-fakty-sistemy-obrazovaniya-finlyandii.html
15. https://edunews.ru/education-abroad/sistema-obrazovaniya/v-kitae.html
16. https://www.google.kz/amp/s/www.adme.ru/svoboda-kultura/10-neozhidannyh-otlichij-shkol-v-raznyh-stranah-mira-1585465/amp/
17. https://massaget.kz/layfstayl/bilim/bilim-ordalary/24285/
18. https://massaget.kz/kyizdarga/psihologiya/15622/
19. http://edu.gov.kz
20. https://www.bolashak.gov.kz
21. https://www.unicef.org/kazakhstan/
22. https://nationalgeographic.kz/
23. http://kitap.net.ru/sulejmenov/yazykpisma.php
24. http://www.adilet.gov.kz
25. http://adilet.zan.kz
26. http://www.world-history.ru
27. http://historic.ru
28. http://historyatlas.narod.ru
29. www.nnpcfk.kz
30. http://smk.edu.kz
31. https://cpm.kz

БІЛІМ БЕРУ ПОРТАЛДАРЫ

1. Әдебиет порталы-www.adebiportal.kz
2. Веб-портал E-HISTORY.KZ – Қазақстан тарихые-history.kz/ru
3. Қазақстан ұлттық электронды кітапханасы www.resurs.kz
4. kitap.kz www.ikitap.kz/catalog/book
5. ONLINE BOOKS onlinebooks.library.upenn.edu
6. Қашықтықтан оқыту http://dl.nw.ru/
7. Қазақстандық ресурстар каталогы http://kazlink.com.ru/
8. Қазақстандағы заманауи білім туралы сайт http://obrazovanie.kz/
9. Студенттерге арналған математикалық курстар www.math.freenet.kz
10. Он-лайн физика бойынша түсіндірме сөздік «Жалпы физика туралы ұғымдар мен терминдер» www.yphysics.freenet.kz
11. Орталық Азия тарихы бойынша анимацияланған карталар Атласы, www.chronosophy.freenet.kz
12. Орталық Еуразиялық оқыту ұйымы cess.freenet.kz
13. Экономикалық білім www.akecon.freenet.kz
14. Қазақ тілін үйрену www.learnkaz.freenet.kz
15. Ағылшын тілін үйрену www.english.freenet.kz
16. Антикалық тарих www.antika.freenet.kz
17. Қазақстан тарихыwww.khan.freenet.kz
18. ҚР –ның жоғары білім туралы жүйеліақпарат www.high-education.freenet.kz
19. Бейне компьютерлік психикалық диагностикасы туралы ақпарат www.vicops.freenet.kz
20. Қазақстан тарихы www.kazhistory.freenet.kz
21. Қазақстанның XXI ғасырдағы бұқаралық коммуникациясы: даму жағдайы мен болжамы" конференциясы www.conf.freenet.kz
22. Күн жүйесінің планетасы www.ssplanet.freenet.kz
23. Антика тарихы www.antikhistory.freenet.kz
24. Экономика әлемі www.mirecon.freenet.kz
25. Ағылшын үйренетіндер үшін вебсайт: әзілдер, топиктер, мақал-мәтелдер, жұмбақтар www.english4u.freenet.kz
26. Германия тарихы www.dehistory.freenet.kz
27. Ағылшын тілін оқыту әдістемесі www.methodology.freenet.kz
28. Қазақстантарихы www.tarich.freenet.kz
29. Астрономия тарихымен жұмбақтары www.astron.freenet.kz
30. Интернет технологиялары www.netservice.freenet.kz
31. Қазақстан ғарыштық зерттеулер институты http://iki.academset.kz/
32. Қазақстанның жұлдызды аспаны – Астрофизика http://starsky.host.kz/
33. ҚР ҰЯО ядролық физика институты http://www.inp.kz/
34. Информатика және басқару проблемалар институты http://www.ipic.kz/

МАЗМҰНЫ

Кіріспе 3
Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған «Дүниежүзі тарихы» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 5
Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған «Дүниежүзі тарихы» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар.. 14
Қысқа мерзімді сабақ жоспары 21
I БӨЛІМ. ӨРКЕНИЕТ: ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.. 21
§1-2. Экономика және экономикалық жүйелердің типтері.. 21
§3-4. Дәстүрлі (аграрлы) экономика... 24
§5-6. Нарықтық экономика... 28
§7-8. Жоспарлы (социалистік) экономика.. 32
§9-10. Экономиканың аралас түрі.. 36
§11. Табиғи-географиялық факторларға қарай мемлекеттердің шаруашылық мамандандырылуы... 40
§12-13. Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары.. 43
§14-15. Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі.............................. 47
§16-18. Жекелеген мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілікке және экономикалық артта қалушылыққа төтеп беру жолдары 50
I Бөлім бойынша зерттеу жұмысы... 54
II БӨЛІМ. САЯСИ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ПРОЦЕСТЕР 54
§19-20. Құқықтық мемлекет түсінігі.. 54
§21-23. Құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асырылуының тарихи тәжірибесі........ 60
§24-25. Азаматтық қоғам түсінігі және жалпы сипаттамасы 65
§26-27. Азаматтық қоғамдағы үкіметтік емес ұйымдар... 71
§28-29. Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі.. 78
§30-31. Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі.. 86
§32-34. Халықаралық қауіпсіздікке төнген қазіргі кездегі қауіп-қатерлер........................ 93
§35-37. Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлескен әрекеттері........... 100
§38. Халықаралық қауіпсіздік жүйесін дамытуға Қазақстан Республикасының қосқан үлесі... 107
II бөлім бойынша зерттеу жұмысы ....
III БӨЛІМ. ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ОЙДЫҢ ДАМУЫ... 108
§39-40. Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың дамуының негізгі бағыттары........ 116
§41-43. М. Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы.. 122
§44-46. Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы... 128
§47-49. Н. Манделла–апартеидке қарсы күресуші.. 134
§50-52. Мұстафа Кемал Ататүрік – Түрік Республикасының негізін қалаушы.................... 140
§53-54. Франклин Делано Рузвельт және оның «Жаңа бағыты»....................................... 146
§55-57. Шарль де Голль: франция ұлылығының қайта жаңғыруы.. 152
§58-61. Дэн Сяопин – көрнекті қытай реформаторы 158
§62-65. Ли Куан Ю және Махатхир Мохаммад: «үшінші әлемнен бірінші әлемге»................ 164
§66-69. Н.Назарбаев және модернизацияның қазақстандық моделі....................................... 170
III бөлім бойынша зерттеу жұмысы... 179
IV БӨЛІМ. БІЛІМ МЕН ҒЫЛЫМНЫҢ ДАМУЫ.. 180
§70-71. Жазу мен кітап бастыру – адамзаттың ұлы жетістіктері....................................... 180
§72-74. Мектептегі білім беру: ежелгі заманнан бүгінгі күнге дейін................................ 185
§75-78. Жоғары білім беру жүйесі: өткені мен бүгіні... 191

§79-81. Ғылыми-техникалық прогрестің тарихи кезеңдері... 199
§82-84. Ғылыми-техникалық прогресс және қазіргі заманның жаһандық проблемалары..... 204
§85-86. Қазіргі кездегі ақпараттық технологиялар 211
§87-90. Қазіргі ғылымның перспективті салалары... 217
VI бөлім бойынша зерттеу жұмысы.. 222
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.. 223
Интернет-ресурстар.. 225
Білім беру порталдары... 226